

การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

THE DEVELOPMENT OF PHADUNGKRUNGKASEM CANAL
TO RIVER TOURISM

สาธิต ทองคำแท้

SATHON THONGKHUMTAE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาคาร

สาขาวิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2546

ISBN 974-324-354-2

THE DEVELOPMENT OF PHADUNGKRUNGKASEM CANAL
TO RIVER TOURISM

SATHON THONGKHUMTEA

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN ARCHITECTURE
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRAKANG

2003

ISBN 974-324-354-2

COPYRIGHT 2003

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ
นักศึกษา	นายสาธิต ทองคำแท้
รหัสประจำตัว	41064015
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
พ.ศ.	2546
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพล ดำรงเสถียร
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม อาจารย์สุทัศน์ จุฬามานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม และเสนอแนวคิดในการพัฒนาคลอง เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ซึ่งประกอบด้วย ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ สักยภาพของลำน้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวความคิดในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยการสัมภาษณ์ การสำรวจภาคสนามของคลองผดุงกรุงเกษม โดยกล้องถ่ายรูป กล้องถ่ายวิดีโอ ข้อมูลทางด้านเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมาทำการวิเคราะห์ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะและแนวความคิดในการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

จากการวิจัยพบว่า การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของบริหารจัดการท่องเที่ยวในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันถึงความเป็นไปได้ แต่จะต้องมีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางน้ำ ลำน้ำจะต้องมีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางน้ำซึ่งประกอบด้วย สภาพของลำน้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ และโครงสร้างพื้นฐาน จากการสำรวจภาคสนามพบว่า

สภาพของลำน้ำโดยทั่วไป ขนาดความกว้างของคลอง 25 เมตร ส่วนขนาดความยาวของคลองโดยประมาณ 5,700 เมตร ตลอดลำคลองมีถนนขนานไปกับลำคลองทั้งสองด้านเกือบตลอด และมีเขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็กและทำน้ำทุกระยะ ระดับน้ำในคลองถูกควบคุมด้วยประตูน้ำบริเวณปากคลองและท้ายคลอง และทัศนียภาพริมสองฝั่งคลองถูกบดบังด้วยต้นไม้สูงใหญ่และราวกัน

ตกที่อยู่ริมสองฝั่งคลอง ส่วนของคุณภาพน้ำของคลองนั้นอยู่ในการควบคุมดูแลของกองควบคุมคุณภาพน้ำ สำนักการระบายน้ำกรุงเทพมหานคร

แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่อยู่ริมคลองผดุงกรุงเกษมมีสถานที่สำคัญตั้งอยู่ริมคลองซึ่งสามารถมองเห็นได้จากเรือและบริเวณใกล้เคียง เช่น วัดเทวัญจรรยาวิหาร วัดโสมมณีสถิตวิหาร วัดเทพศิรินทราวาส ทำเนียบรัฐบาล สหประชาชาติ ตลาดโบ๊เบ๊ สถานีรถไฟหัวลำโพง ห้างสรรพสินค้าริเวอร์ซิตี้ วิถีชีวิตของชุมชนที่อยู่ริมคลอง และอื่นๆ ที่น่าสนใจในความเป็นเมืองแต่ยังขาดการเตรียมพร้อมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

โครงสร้างพื้นฐานคลองผดุงกรุงเกษมยังคงมีทำนบน้ำหลงเหลืออยู่แต่อยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรมขาดการพัฒนา ไม่มีสถานที่จอดเรือหรือท่าเรือ ร้านอาหารจะอยู่บริเวณปากคลองกับท้ายคลอง การเข้าถึงคลองสามารถเข้าถึงได้หลายเส้นทางในคลองผดุงกรุงเกษม เนื่องจากคลองมีความยาวอยู่ในหลายพื้นที่ที่ครอบคลุม มีถนนสายหลักตัดผ่านหลายสาย จากการสำรวจในด้านโครงสร้างพื้นฐาน คลองผดุงกรุงเกษมยังขาดศักยภาพในส่วนนี้อยู่มากเนื่องจากคลองผดุงกรุงเกษมไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อจุดประสงค์ในเชิงการท่องเที่ยว ดังนั้นในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมจะเน้นในส่วนที่ยังขาดหายไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้วิจัยมีแนวความคิดในการพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ศักยภาพของลำน้ำ แหล่งท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน

1. แนวคิดในการพัฒนาสภาพของลำน้ำโดยรอบที่อยู่ริมคลองส่วนที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือ การมองเห็นในขณะที่นั่งบนเรือหรือเดินอยู่ริมฟุตบาท การสร้างขอบเขตทางสายคาในรูปแบบต่างๆ การจัดภูมิทัศน์บริเวณทางเท้าและริมอาคาร

2. แนวคิดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่ที่อยู่ริมคลอง เพื่อเตรียมการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมหรือผู้ที่มาเยี่ยมชม การหาพื้นที่สีเขียวที่อยู่ริมคลอง การจัดเตรียมที่พักผ่อน แพนผัง ทำน้ำหรือท่าเรือ บุคลากรที่จะให้ความรู้ในสถานที่นั้นๆ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆที่ควรพึงมีแก่ผู้ที่มาเยี่ยมชม

3. แนวคิดในการพัฒนาส่วนของโครงสร้างพื้นฐานที่ยังขาดให้ครบสมบูรณ์ตามองค์ประกอบ ทำการปรับปรุงทำน้ำหรือท่าเรือของเดิม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ศูนย์บริการด้านความปลอดภัย ที่จอดรถ ท่าเรือ แหล่งบริการเรือเช่า ที่จอดเรือ

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้แก้ไขพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ หรือเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำโครงการหรือออกแบบให้มีความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยต่อไปในอนาคต

Thesis title	The Development Of Phadungkrungkasem Canal To River Tourism
Student	Mr. Sathon Thongkhumtae
Student ID.	41064015
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Architecture
Year	2003
Thesis Advisor	Assistant Professor Sompol Dumrongsatian
Thesis Co-advisor	Assistant Professor Dr.Lertlak Klinhom Mr. Sutus Jufamancee

ABSTRACT

The purposes of this research were to study physical environment and to develop Phadungkrungkasem Canal which was consisted of the attitude of river tourism development, potential of water way, water tourism location and basic structures, in order to take this study results to be the outline to develop the physical environment of Phadungkrungkasem Canal to be the river tourism place. The sample were the people who worked in tourist industry which by the interview, field survey, photography, video tape, documentary data, gathering and analyzing raw data and information from the concerned researches.

From the research we found that the important factors to make Phadungkrungkasem Canal to be the tourism location was based on the basic tourism factors which consisted of 3 items collecting from the thought of the sample group who were interviewed during the research that having the same direction of possibility. The canal just the have a components are the river of tourism, the natural status of water way, tourism location and basic structure .

Natural status of water way width 25 meters length 5,700 meters. Along the canal were both sides paralleled by the road, embankments and piers by the distance. By the estuary and the end of the canal, the sight seeing of both sides were covered by the big trees and fences. The qualities of the water were controlled by quality control division in Bangkok drain water bureau.

Tourism location along the side Phadungkrungkasem Canal that was seen from the ferry boat and nearby area was composed of, some temples ie., Wat Sommanutwiharn, Wat Dhepsirinthawas, Government Residence, United Nation Building, Bhoa Bhey Wholesales Market, Hua-Lum-Pong Central Railway Station, City Complex Department Store, Life style of community living along the canal and etc.

Basic structures of Phadungkrungkasem Canal there are some left damaged piers which are lacked of reconstruction and there is no port for boats. Besides, The restaurant and car parking are located only on estuary and the end of the canal. There are many ways to approach the canal due to its length and flows have covered many areas and which some main road are passed by. According to the survey in the basic structures, Phadungkrungkasem Canal is lacked of quite some potential in basic structures, mainly due to it were not designed to be tourism place so in the way of development we will indicate into this lack factors.

In developing Phadungkrungkasem Canal to be the tourism place, the researcher have outline idea that were separated in 3 parts as, Water way status, Tourism located, Basics structures.

1. Ideal of performance development along the canal that was the obstacle of boat sailing, sight seeing when traveling in boat and walking along the foot path including the creation of edge of eye-sight in difference patterns, also to make geography view, foot path and building in order.

2. Ideal of development the tourism locations and the new tourism places along the canal in order to prepare to welcome the tourist and visitors, looking for the green areas and rest places, maps, piers or ports, guides who will give the know ledges and information of visit places, including another accommodation facilities that need to preserve for the visitor.

3. Ideal of development the basics structure of Pradungkrungkasem Canal which was still in completed in the essential factors, implementing ports, renting boat area and boat parking.

The result of this research should be utilized to implement and develop Phadungkrungkasem Canal to be the new river tourism place or to be the initial basic data using for the project or designed pattern for future appropriated facilities.

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงเมืองท่องเที่ยวหลัก.....	22
4.1 แสดงตารางคุณภาพน้ำ.....	46
4.2 รายชื่อสะพานข้ามคลองผดุงกรุงเกษม.....	48
4.3 แสดงปัญหาและอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	50
4.4 แสดงรายชื่อสะพานข้ามคลองผดุงกรุงเกษม.....	76
4.5 ข้อมูลสถานภาพของผู้ถูกสัมภาษณ์.....	111
4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของส่วนประกอบเส้นทางกรท่องเที่ยวทางน้ำ.....	113

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ผังแสดงกรอบแนวคิดในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ.....	4
2.1 องค์ประกอบและเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	18
2.2 แนวคิดการศึกษาด้านกายภาพ.....	19
2.3 แผนที่แสดงคลองลัดแม่น้ำเจ้าพระยา.....	29
2.4 แผนที่แสดงคลองขุดหลังสนธิสัญญาเบาริง.....	30
2.5 แผนที่คลองขุดในสมัยรัชกาลที่ 4.....	31
2.6 แผนที่แสดงขุดในสมัยรัชกาลที่ 5.....	32
2.7 ทัศนียภาพคลองผดุงกรุงเกษม.....	34
2.8 ผังแสดงองค์กรและหน่วยงานในกรุงเทพมหานคร.....	39
4.1 แผนที่แสดงการแบ่งเขตการปกครอง กรุงเทพมหานคร.....	62
4.2 แผนที่แสดงเขตและคลอง กรุงเทพมหานคร.....	63
4.3 แผนที่แสดงคลองผดุงกรุงเกษม.....	64
4.4 แผนที่แสดงจุดสำรวจคุณภาพน้ำ.....	65
4.5 ผังแสดงตำแหน่งคลองที่ต่อเนื่องกับคลองผดุงกรุงเกษม.....	66
4.6 ทิศทางการไหลของน้ำ.....	67
4.7 ผังแสดงตำแหน่งสะพานข้ามคลองผดุงกรุงเกษม.....	68
4.8 ผังแสดงการแบ่งโซนในการสำรวจ.....	69
4.9 แผนที่แสดงสภาพของลำคลองบริเวณ(ZONE1-A01 - ZONE1-A02).....	70
4.10 แผนที่แสดงสภาพของลำคลองบริเวณ(ZONE1-A02).....	71
4.11 แผนที่แสดงสภาพของลำคลองบริเวณ(ZONE1-A02 – ZONE I – A04).....	72
4.12 แผนที่แสดงสภาพของลำคลองบริเวณ(ZONE1-A04).....	73
4.13 แผนที่แสดงสภาพของลำคลองบริเวณ(ZONE1-A04).....	74
4.14 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญริมคลองผดุงกรุงเกษม.....	77
4.15 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญริมคลองผดุงกรุงเกษม.....	78
4.16 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญริมคลองผดุงกรุงเกษม.....	79
4.17 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญริมคลองผดุงกรุงเกษม.....	80
4.18 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญริมคลองผดุงกรุงเกษม.....	81
4.19 ทัศนียภาพวัดเทวราชกุญชรวรวิหาร.....	83

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.20 ทรรศนียภาพวัดนรนาถสุนทรภคาราม.....	86
4.21 ทรรศนียภาพวังถัดาวถัยภายในสำนักงานทรรพ์สินส่วนพระมหากษัตริย์.....	87
4.22 ทรรศนียภาพภายในวัดมกุฎกษัตริยาราม.....	90
4.23 ทรรศนียภาพภายในวัดเทพศิรินทราวาส.....	98
4.24 ทรรศนียภาพทั่วไปสถานีหัวถ้ำโพง	102
4.25 ทรรศนียภาพภายในวัดโสมนัสวิหาร.....	104
4.26 ทรรศนียภาพภายในวัดมหาพฤฒารามวรวิหาร.....	105
4.27 ทรรศนียภาพภายในวัดมหาพฤฒารามวรวิหาร.....	106
4.28 ผังแสดงจุดรับแจ้งเหตุ.....	107
4.29 ผังแสดงถนนสายหลัก สายรอง.....	108
4.30 ผังแสดงทำเทียบเรือในปัจจุบัน.....	109
4.31 ผังแสดงย่านร้านอาหารริมน้ำ.....	110
5.1 ผังแสดงแนวคิดการพัฒนาคล่องผดุงกรุงเกษม.....	127
5.2 ผังแสดงแนวคิดในการเพิ่มพื้นที่ใช้สอย.....	128
5.3 ผังแสดงแนวคิดในการเพิ่มพื้นที่ใช้สอย.....	129
5.4 แนวคิดการเปิดมุมมองและเพิ่มพื้นที่ใช้สอยบนทางเท้า.....	130
5.5 ผังแสดงแนวคิดการพัฒนาค้นด้านสัถยภาพคล่องผดุงกรุงเกษม.....	131
5.6 ผังแสดงแนวคิดการพัฒนาค้นด้านสัถยภาพคล่องผดุงกรุงเกษม.....	132
5.7 ผังแสดงแนวคิดการพัฒนาค้นด้านสัถยภาพคล่องผดุงกรุงเกษม.....	133
5.8 ผังแสดงแนวคิดการพัฒนาค้นด้านสัถยภาพคล่องผดุงกรุงเกษม.....	134
5.9 ผังแสดงแนวคิดการพัฒนาค้นด้านสัถยภาพคล่องผดุงกรุงเกษม.....	135
5.10 ผังแสดงแนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ.....	136
5.11 ผังแสดงแนวคิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน.....	137
5.12 แสดงรูปแบบการท่องเที่ยวและกลุ่มผู้ใช้.....	138
5.13 แบบแสดงเรือที่ใช้ในการเดินทาง.....	139
5.14 แสดงแผนผังเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ.....	141

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง	IX
สารบัญภาพ.....	X
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	3
1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 การท่องเที่ยว.....	7
2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว.....	7
2.1.2 สาเหตุการเกิดการท่องเที่ยว.....	8
2.1.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	10
2.1.4 ประเภทนักท่องเที่ยว.....	14
2.1.5 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว.....	14
2.2 การท่องเที่ยวทางน้ำ.....	15
2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	16
2.2.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	16
2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	19
2.2.4 สถิติการท่องเที่ยว.....	20
2.2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 ประวัติคลองในกรุงเทพมหานคร.....	27
2.3.1 คลองในกรุงเทพมหานคร.....	27
2.3.2 ประเภทของคลอง.....	28
2.3.3 ประวัติคลองผดุงกรุงเกษม.....	34
2.3.4 บทบาทหน้าที่คลองและข้อเสนอแนะ.....	36
2.3.5 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคลอง.....	37
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4.1 สัถยภาพของลำน้ำ.....	45
4.2 แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ.....	75
4.3 โครงสร้างพื้นฐาน.....	106
4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ.....	111
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	116
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	116
5.2 การอภิปรายผล.....	122
5.3 ข้อเสนอแนะนำผลวิจัยไปใช้.....	124
5.4 เสนอแนวคิดในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ.....	126
5.4.1 แนวคิดในการพัฒนา.....	126
5.4.1.1 แนวคิดในการพัฒนาสัถยภาพของลำน้ำ.....	126
5.4.1.2 แนวคิดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ.....	136

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.4.1.3 แนวคิดในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน.....	137
5.4.1.4 เสนอเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	138
บรรณานุกรม.....	144
ภาคผนวก.....	145
ภาคผนวก ก หนังสือราชการ.....	146
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย.....	176
ประวัติผู้เขียน.....	181

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นสายหลัก และเป็นสื่อกลางในการสัญจรของชุมชนเมืองต่างๆ ในการดำรงชีวิตหาเลี้ยงชีพ คลองนับว่าเป็นบทบาทหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินชีวิตของคนไทยสมัยก่อน คลองที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา มีทั้งคลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและคลองขุดขึ้นตามพระราชบัญชาของพระมหากษัตริย์ คลองขุดนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ คลองรอบเมืองหรือคลองคูเมือง คลองถัด และคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำเพื่อใช้ในการป้องกันการรุกรานของข้าศึก คมนาคมและการค้า ต่อมาสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (กรุงรัตนโกสินทร์) ทรงตระหนักถึงเรื่องพุทธศาสตร์และปัญหาการควบคุมป้องกันบริเวณอาณาเขตส่วนรวมโดยรอบเป็นหลัก จึงได้ทรงกำหนดบริเวณก่อตั้งพระนครแห่งใหม่ขึ้นในพื้นที่สวน โค้งออกสู่ตะวันตกของลำน้ำเจ้าพระยาและทรงให้ขุดคูเมืองและขยายขนาดของคลอง เพื่อใช้ในการคมนาคมและได้เกิดการขุดคลองใช้ในการป้องกันเมือง มีหลักฐานการขุดคลองตั้งแต่สมัยก่อนกรุงรัตนโกสินทร์จนกลายเป็นองค์ประกอบของเมืองจนได้รับสมญาว่า “เวนิชตะวันออก” (ปิยนาล นูนนาค และคณะ. 2525 ; สำนักบริการวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535)

กรุงเทพมหานครได้มีความเจริญก้าวหน้าและขยายตัวรวดเร็ว โดยเฉพาะการขยายตัวจำนวนประชากรได้เพิ่มมากขึ้นส่งผลทำให้อัตรากาการสัญจรเพิ่มมากขึ้นประกอบกับการก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพมหานคร ดังนั้นเส้นทางคมนาคมทางบกที่สะดวกรวดเร็วจนทำให้เส้นทางการสัญจรทางน้ำลดลง นอกจากนั้นยังขาดการบำรุงรักษาคลองต่างๆ เท่าที่ควร เป็นผลให้คลองตื้นเขินจนไม่สามารถใช้การได้เหมือนเดิม ต่อมามีการถมคลองเพื่อทำถนนจนก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายอย่างด้วยกัน เช่น การจราจร ปัญหาการระบายน้ำติดขัด ปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษ น้ำเน่าเสียเนื่องจากการมีขยะมากมายบางแห่งถูกปล่อยให้เป็นคลองร้างที่ใช้ประโยชน์ได้น้อย จึงควรหาวิธีหรือแนวทางการพัฒนาแก้ไขส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2533 : 1)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวทางน้ำประเภทแม่น้ำลำคลอง ซึ่งนับว่ามีบทบาทอันสำคัญและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก จากสถิติการเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวแต่ละปี โดยเฉพาะการท่องเที่ยวชมสภาพธรรมชาติชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านรวมทั้งศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและบริเวณภาคกลางประกอบด้วยแม่น้ำลำคลองจำนวนมาก ซึ่งในปัจจุบัน

ยังไม่มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่มีศักยภาพที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพร้อมกันนั้นยังไปตอบสนองโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในแผนงานและโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2541-2546 กลยุทธ์ฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของไทย ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

1. ศึกษาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทดแทนแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่น
2. ใช้งบประมาณฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อช่วยพิทักษ์มรดกไทยประเภทย่านประวัติศาสตร์ (National Historical Districts) อนุสรณ์สถาน(Monuments) และอาคารสถาปัตยกรรมแห่งชาติ (National Historical Buildings)
3. สำรวจเส้นทางลำคลองที่สามารถใช้ในการท่องเที่ยวได้ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล พัฒนาการท่องเที่ยวในลำคลอง (Khlong Tourism) สนับสนุนโครงการนำร่องใช้เรือไฟฟ้าที่ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ตลอดจนการปรับปรุงสภาพของลำคลองและชุมชนให้มีบริเวณพักผ่อนหย่อนใจเช่น สวนสาธารณะริมคลอง ซึ่งอาจจะใช้บางส่วนของวัดริมคลองก็ได้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2533 ; สถาบันวิจัยการพัฒนาประเทศไทย. 2540)

คลองผดุงกรุงเกษมเป็นคลองที่มีความสำคัญ ซึ่งมีประวัติความเป็นมาและเรื่องราวที่น่าสนใจ มีสถานที่สำคัญที่ตั้งอยู่ริมคลอง เพราะเป็นคลองสุดท้ายที่ขุดขึ้นก่อนทำสนธิสัญญาเบาริงใน พ.ศ. 2398 ขุดใน พ.ศ.2394 – 2411 ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 คลองผดุงกรุงเกษมยังเป็นคลองคูเมืองสุดท้ายของเมืองไทย (ปิยนถ บุนนาคและคณะ. 2535 : 27-28)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังที่กล่าวมา การศึกษารังนี้จึงเกิดขึ้นด้วยความมุ่งหวังที่จะนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษามา เป็นแนวทางการพัฒนาคลองเป็นสื่อกลางในการท่องเที่ยวทางน้ำ เพื่อเพิ่มบทบาทหน้าที่ของคลองในกรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาคลองผดุงกรุงเกษมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถสรุปวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม
2. ศึกษาความคิดเห็นต่อการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ
3. เสนอแนวความคิดในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. กรอบแนวคิดของลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษมผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย(2533:1/4-10) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 สักยภาพของลำน้ำ

- สภาพของลำน้ำ คือ ที่ตั้งของคลองผดุงกรุงเกษม คุณภาพน้ำ ระยะของเส้นทางน้ำ คุณค่าของแหล่งน้ำ การใช้ประโยชน์ของลำน้ำ ระดับน้ำ ทิศทางน้ำ สิ่งกีดขวางเส้นทางน้ำที่ต่อเนื่อง สภาพความเป็นอยู่และกิจกรรมทั่วไปที่อยู่ริมสองฝั่งคลอง

1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ คือ ทิวทัศน์ทางธรรมชาติ

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น คือ ประเภทประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม สถานที่สำคัญ ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

1.3 โครงสร้างพื้นฐาน

- สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งและสถานที่ท่องเที่ยว คือ ท่าเทียบเรือ ที่บริการเรือเช่า เส้นทางเข้าสู่แหล่ง ระบบความปลอดภัย เส้นทางสายหลักสายรอง แหล่งบริการด้านอาหาร

2. กรอบแนวคิดด้านความคิดเห็นต่อการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ ปิยนาด บุณนาคและคณะ (2535 : 2) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

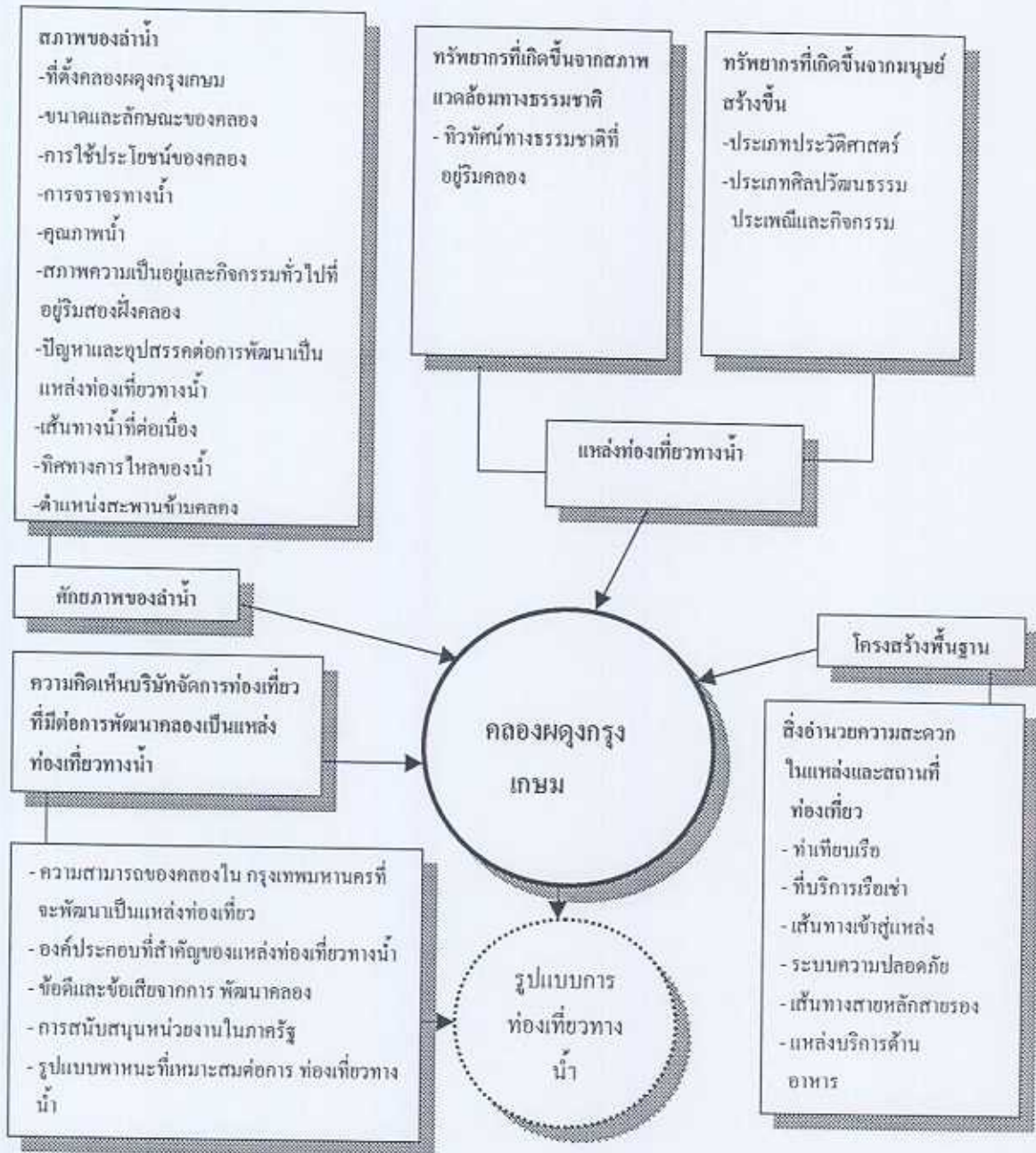
2.1 ความสามารถของคลองในกรุงเทพมหานครที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

2.2 องค์ประกอบที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

2.3 ข้อดีข้อเสียจากการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยว

2.4 ความต้องการสนับสนุนจากหน่วยงานในภาครัฐ

2.5 รูปแบบพาหนะที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

จากกรอบแนวคิดด้านลักษณะทางกายภาพ ความคิดเห็นของบริษัทจัดการท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำและแสดงกรอบแนวคิดในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษม ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ คลองผดุงกรุงเกษม

1.4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2.1 ประชากร คือ

1) บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ใน กรุงเทพมหานคร

1.4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

1) บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของบริหารจัดการท่องเที่ยวจำนวน 30 ท่าน จาก 30 บริษัท คัดเลือกอย่างเจาะจงจากบริษัทที่จัดการท่องเที่ยวทางน้ำ

1.4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1.4.3.1 ลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม

1.4.3.2 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

คลองผดุงกรุงเกษม หมายถึง ลำน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือขุดขึ้น ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดังแต่บริเวณริมสองฟากฝั่งคลองปากคลองเริ่มจากแม่น้ำเจ้าพระยาตะวันออกด้านเหนือ (เทวศน์) ถึงท้ายคลองด้านใต้สี่พระยาวิเวกธรรมิโก ตั้งอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

ลักษณะทางกายภาพ หมายถึง องค์ประกอบการท่องเที่ยวทางน้ำซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ที่ผู้วิจัยทำการศึกษา คือ สักยภาพของลำน้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ และโครงสร้างพื้นฐาน

สักยภาพของลำน้ำ หมายถึง สภาพของลำน้ำซึ่งประกอบด้วย ที่ตั้งของคลองผดุงกรุงเกษม คุณภาพของน้ำ ระยะของเส้นทางน้ำ คุณค่าของแหล่งน้ำ การใช้ประโยชน์ของแหล่งน้ำ ระดับน้ำ ทิศทางน้ำ สิ่งกีดขวางที่เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ เส้นทางน้ำที่ต่อเนื่องและสภาพความเป็นอยู่และกิจกรรมที่อยู่ริมสองฝั่งคลอง

แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและจากมนุษย์สร้างขึ้นที่ตั้งอยู่ในลำน้ำหรือบนสองฟากฝั่งของลำน้ำ

ทรัพยากรที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หมายถึง ทัศนียภาพทางธรรมชาติ

ทรัพยากรที่เกิดขึ้นจากมนุษย์สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ประเภทประวัติศาสตร์ คือ โบราณสถาน โบราณวัตถุ อาคารทางศาสนา สถาปัตยกรรมที่มีอยู่ตามท้องถิ่นนั้นๆ

- ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม คือ การดำรงชีพของกลุ่มชน งาน ประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่

โครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งและสถานที่ท่องเที่ยว ประกอบด้วย ท่าเทียบเรือ ที่บริการเรือเช่า เส้นทางเข้าสู่แหล่ง ระบบความปลอดภัย เส้นทางสายหลักสายรอง แหล่งบริการด้านอาหาร

การท่องเที่ยวทางน้ำ หมายถึง เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางน้ำเป็นสื่อกลาง เป็นการท่องเที่ยวแบบเพลินทางและจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 การท่องเที่ยว
- 2.2 การท่องเที่ยวทางน้ำ
- 2.3 คลองในกรุงเทพมหานคร
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การท่องเที่ยว

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

กฤตภัทร วนิกสัมบรรณ (2541 : 21) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ดังนี้ คือ กิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์เนื่องจากการดำเนินชีวิตประจำวัน และการกระทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานอื่นๆ (Basic Need) เป็นกิจกรรมที่มนุษย์กระทำเมื่อมีเวลาว่าง (Leisure) และจัดอยู่ในประเภทกิจกรรมการนันทนาการ (Recreation) อย่างหนึ่งทั้งนี้กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวมักมีการเดินทาง (Travel) พร้อมกันไปด้วย

ยุพดี เสตพรธณ (2539 : 187) ให้ความหมายการท่องเที่ยวไว้ว่าการเดินทางตามเงื่อนไขที่กำหนดเป็นสากล 3 ประการ ได้แก่

1. เดินทางจากที่อยู่ปกติไปที่อื่นชั่วคราว
2. การเดินทางโดยสมัครใจ
3. ไม่ใช่เดินทางไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ และไม่ใช่ให้นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดที่เดินทางไป

โดยที่จุดประสงค์ของการเดินทางไม่เฉพาะเพื่อการพักผ่อนหรือสนุกสนานรื่นเริง แต่รวมถึงเพื่อประชุมสัมมนา ศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษา ติดต่อธุรกิจหรือเยี่ยมญาติ

ประเสริฐ วิทยารัฐ (2530 : 1) ให้ความหมายของการท่องเที่ยว โดยการเปรียบเทียบผู้ท่องเที่ยว คือ ผู้ซื้อสินค้าต่างจากสินค้าทั่วๆ ไปคือผู้ซื้อต้องมาหาสินค้าตนเองแทนที่สินค้าไปหา ผู้ซื้อสินค้าจำเป็นต้องมีคุณสมบัติเหมาะสมกับราคามีให้เลือกมากมายและหลายราคา สินค้าการท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่ผู้ซื้อไม่สามารถเอาไปเป็นสมบัติของตนเองได้ แต่สินค้าการท่องเที่ยว ผู้ซื้อได้ความรื่นรมย์พอใจ แปลกใหม่ ประเทืองปัญญา พักผ่อนสนุกสนาน ความคุ้มค่าจึงอยู่ที่ความรู้สึกรับเป็นประเด็นสำคัญ

กยาตรี หุนทนะเสวี (2534 : 4) ให้ความหมายของการท่องเที่ยว การเดินทางที่เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจมิใช่เพื่อรับจ้างแต่เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อการศึกษา ศาสนา กีฬา เพื่อติดต่อธุรกิจ ตลอดจนรวมถึงการประชุมสัมมนาและเยี่ยมญาติพี่น้อง การเดินทางท่องเที่ยวในหลักการแล้วกำหนดเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. เป็นการเดินทางชั่วคราว
2. ต้องเป็นความจงใจเป็นความต้องการของผู้เดินทางมิใช่ถูกบังคับ เช่น การเคลื่อนย้ายกำลังของทหาร
3. มิใช่เพื่อรับสินจ้างหรือหารายได้

จากการศึกษาความหมายของการท่องเที่ยวผู้วิจัยขอสรุปความหมายของการท่องเที่ยว คือ การเดินทางไปยังที่อื่นเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยสมัครใจมิใช่โดยการรับสินจ้างหรือการบังคับ เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน (Basic Need) ซึ่งได้ความรื่นรมย์ พอใจ แปลกใหม่ สนุกสนาน ประทับใจ ซึ่งจะออกมาในรูปของนามธรรม คือความรู้สึกลับ

2.1.2 สาเหตุการเกิดการท่องเที่ยว

ในสภาพสังคมที่แออัดและแข่งขันเพื่อความอยู่รอด ประชากรส่วนใหญ่ต้องทำงานหนักบางคนทำงานเพื่อปากท้องของตนเองและสมาชิกในครอบครัวจึงไม่มีเวลาว่างสนใจต่อกิจกรรมท่องเที่ยว แต่ขณะเดียวกันคนบางกลุ่มจะประกอบกิจการทางเศรษฐกิจเพื่อเสริมสร้างความร่ำรวยหรือยกฐานะทางสังคมให้สูงขึ้น กลุ่มคนพวกหลังนี้จึงมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจดีพอที่จะหาเวลาว่างออกไปท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนในสถานที่ต่างๆได้ ความเป็นจริงกลุ่มชนทุกหมู่เหล่าไม่ว่าจะเป็นผู้มั่งมีหรือยากจน หรือผู้ที่อยู่ในปทุมวิชัย มัชฌิมวิชัย หรือปัจฉิมวิชัย ย่อมมีความปรารถนาที่ต้องการเดินทางไปสถานที่ต่างๆเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีโอกาสหรือสถานภาพทางเศรษฐกิจเอื้ออำนวย สาเหตุแห่งการนำมาซึ่งการท่องเที่ยวที่สำคัญพอจะกล่าวสรุปได้ดังนี้

วิชัย เทียนน้อย (2528 : 3-5) กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว

1. ความเคร่งเครียดในการทำงาน การทำงานที่เคร่งเครียดตลอดเวลาต้องใช้กำลังกายกำลังความคิด ด้วยเหตุนี้ร่างกายจึงจำเป็นต้องพักผ่อนเพื่อให้การทำงานในช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้น การหยุดงานในวันสิ้นสุดสัปดาห์ การปิดภาคเรียน การหยุดพักร้อนของข้าราชการและคนงาน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ การใช้เวลาว่างในช่วงเวลาดังกล่าว คือการเดินทางท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ จะเดินทางใกล้หรือไกลขึ้นอยู่กับระยะเวลาและศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล

2. รายได้ของประชากรดีขึ้นจากความสำเร็จก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและสภาพสังคม ทำให้คนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานและประดิษฐ์ค้นคิดสิ่งอำนวยความสะดวก ทำให้ประชากรมีงานทำ มีรายได้เพิ่ม มีเวลาว่างเหลือพอนำมาเพื่อการพักผ่อน การที่ฐานะทางด้าน

เศรษฐกิจของประชากรดีขึ้นส่งผลให้มีความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นการพักผ่อนและหาความรู้ให้แก่ตนเองและครอบครัว

3. ความสะดวกทางด้านการคมนาคม การคมนาคมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมทำให้เกิดกิจการท่องเที่ยวปรากฏขึ้น จากการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่ายและเวลาไม่มากนัก ประกอบกับการเดินทางที่สะดวกจึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ประชากรอยากเข้าไปใช้บริการและคนส่วนมากก็มีโอกาสที่จะกระทำได้

4. มีเวลาว่างความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจึงทำให้เครื่องมือเครื่องใช้ที่นำมาใช้ในการผลิตมีประสิทธิภาพ มาใช้ทำงานแทนคน อันเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งทำให้คนมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น ประชากรก็จะนำเวลาว่างเหล่านี้ไปแสวงหาความสุขทางด้านการท่องเที่ยวได้ตามโอกาสและสภาพทางเศรษฐกิจเอื้ออำนวย

5. จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทำให้สภาพชุมชนในเมืองเกิดสภาพความแออัด ชัดเขียด สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในเมืองเกิดมลภาวะ สถานที่ท่องเที่ยวภายในเมืองมีจำกัดและสถานที่ท่องเที่ยวตามชนบทได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างมากมา เพื่อสนองต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นมาก และมีความจำเป็นต้องหาสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้นเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้เอง ประชากรที่พักอาศัยอยู่ในเมืองจะหาโอกาสเดินทางท่องเที่ยวไปในท้องที่ชนบทแต่ในทางตรงกันข้ามจะมีประชาชนชาวชนบทบางส่วนเดินทางเข้ามาเที่ยวในเมือง ซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมมากมายและเป็นที่น่าสนใจ

ถยาศรี หุนจนะเสรี (2534 : 6-7) ให้ความเห็นของการเกิดการท่องเที่ยว เพราะมีถึงกระตุ้นหลายๆ อย่างรวมกันเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวคือ

1. เพื่อผ่อนคลายหลังจากเครียดกับงานมานานนับเดือนนับปี เพื่อให้ความสดชื่นของร่างกายและจิตใจ ซึ่งนับว่ากำลังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันที่ต้องอาศัยความรวดเร็ว เต็มไปด้วยความรีบร้อนและแข่งขันกัน เพื่อวัตถุประสงค์ทางด้านสุขภาพ เช่น ต้องการอากาศสดชื่น แสงแดด อากาศ ว่ายน้ำ อาบน้ำแร่ เพื่อความเพลิดเพลินตื่นเต้น และสนุกสนาน โดยเฉพาะความต้องการในด้านความบันเทิง

2. เพื่อมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาประเภทต่างๆ เช่น การเดินป่า โต้เขา เล่นสกี เล่นเรือ ตกปลา ยิงปืน และเป็นไปเพื่อแข่งขันกีฬาของโลก ของภูมิภาค

3. มีความสนใจมีความอยากรู้อยากเห็นในต่างประเทศ โดยเฉพาะให้ความสนใจสถานที่สำคัญทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา หรือสถานที่จัดงานรื่นเริง และงานเทศกาลงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ นาฏศิลป์ ฯลฯ

4. เพื่อเหตุทางด้านบุคคล เช่น การไปเยี่ยมญาติ การไปพบประชาชนคนแปลกหน้าใหม่ๆ การแสวงหามิตรใหม่ หรือแม้แต่การหลีกเลี่ยงจากสังคมกับเพื่อนฝูงตามปกติ

5. เพื่อวัตถุประสงค์ทางด้านจิตใจ เช่น การไปจาริกแสวงบุญยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา เช่น ไปที่นครเมกกะ

6. เพื่อเหตุผลทางธุรกิจและวิชาชีพ เช่น การเข้าประชุม และสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับองค์กรของตน

กุลภัทร วนิกสัมบรรณ (2541 : 23) ได้กล่าวว่า ผู้มาท่องเที่ยวจะเดินทางท่องเที่ยวเพราะมีแรงกระตุ้น (Motivator) 4 ประเภท คือ แรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดการเดินทาง

1. แรงกระตุ้นทางกายภาพ (Physical Motivators) เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความปรารถนาในการเดินทางเพื่อผ่อนคลายทางด้านกายภาพ เช่น กิจกรรมทางด้านกายภาพ กิจกรรมทางด้านกีฬา หรือพักผ่อนร่างกาย

2. แรงกระตุ้นทางวัฒนธรรม (Cultural Motivators) เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความปรารถนาเดินทางเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนในสถานที่นั้น เช่น ความเป็นอยู่ของชาวพื้นเมือง โบราณสถาน ประเพณี และการละเล่นต่างๆ

3. แรงกระตุ้นเฉพาะภายในบุคคล (Interpersonal Motivators) เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความปรารถนาในการเดินทางเพื่อเหตุผลเฉพาะบุคคล เช่น การเดินทางเพื่อเยี่ยมญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง หรือพบเพื่อนใหม่ๆ เพื่อความคิดเห็นใหม่ๆ

4. แรงกระตุ้นทางสถานภาพและเกียรติยศ (Status & Prestige Motivators) เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความปรารถนาในการเดินทางเพื่อสถานภาพและเกียรติยศของบุคคลอยู่ในลักษณะการเดินทางเพื่อดูงาน ประกอบธุรกิจ และเลื่อนขั้นทางอาชีพ แต่เพื่อมิให้เพื่อหารายได้

2.1.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยว

วรรณ วลัยวานิช (2539 : 58-61) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงสถานที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งทีมนุชย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่นดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยวอาจจะแยกตามลักษณะและตามความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ 2 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Attractions) ทรัพยากรประเภทนี้นับว่าเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น น้ำตก น้ำพุร้อน ถ้ำ ชายทะเล ฝั่งทะเล อาจแบ่งย่อยออกได้ 4 ประเภท

1.1 ทิวทัศน์ (Scenery) ทิวทัศน์ต่างๆทางธรรมชาติทั้งที่สวยงามและแปลกประหลาดจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปชม

1.2 สัตว์ป่า (Wildlife) สัตว์ป่าเป็นส่วนหนึ่งของความงามตามธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก เพราะชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าเป็นสิ่งที่น่าศึกษาหาความรู้ คือ แหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ สวนสัตว์เปิด

1.3 สภาพภูมิอากาศ (Climate) แสง แดด สายลม อากาศอบอุ่น หรือหิมะตกในฤดูหนาวตลอดจนลักษณะอากาศที่แตกต่างไปจากถิ่นเดิมของคน จะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นมาได้ เช่น ฤดูร้อนผู้คนจะเดินทางไปยังบริเวณชายฝั่งทะเล

1.4 ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (Natural Phenomenon) เช่น พระอาทิตย์เที่ยงคืน หรือเกิดสุริยุปราคา

ทรัพยากรธรรมชาตินี้หากมีมากแหล่งและอยู่ไม่ไกลนัก จะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก และรัฐบาลจะต้องพัฒนาและอนุรักษ์ไว้ ตลอดจนจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน การผจญภัย หรือต้องการด้านกีฬา

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attractions) จะมีลักษณะตรงข้ามกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น เมืองใหญ่ๆ สถานที่รื่นรมย์ สวนสนุก โรงแรม ตลอดจนเทคโนโลยีทันสมัย บางเมืองจะมีสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรมต่างๆ พระราชวัง ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ อาคารที่ทำการของรัฐบาล ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถแยกออกได้ดังนี้

2.1 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และด้านศาสนา หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และด้านศาสนา เป็นสิ่งที่แสดงถึงอารยธรรมความเจริญก้าวหน้าของบริเวณ หรือท้องถิ่นนั้นๆ ทรัพยากรเหล่านี้ ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยาน ประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ พระราชวัง กำแพงเมือง อนุสาวรีย์

2.2 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามระบบสังคมของแต่ละแห่งต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทาง ธรรมชาติ และการดำรงชีพของกลุ่มชน ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้อยู่ในรูปแบบของ ลักษณะพิธีกรรม งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่

2.3 กีฬาต่างๆ กีฬาและการแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆ สามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยว เดินทางไปเพื่อชมการแข่งขัน

2.4 สถานที่เชิงเทคนิคและอุตสาหกรรม เช่น เขื่อน สถานีอวกาศ โรงงานเฉพาะถิ่น เช่น โรงงานผลิตสับประครกระป๋อง ฟาร์มโคนม ท่าเรือ มหาวิทยาลัย

2.5 กิจกรรมบันเทิง กิจกรรมบันเทิงที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ในท์คลับ ดิสโก้เธค ภัตตาคาร สถานเริงรมย์ บ่อนกาสิโน ตลอดจนเรือสำราญ

2.6 สวนสาธารณะ สวนสาธารณะที่สวยงามมักเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวเพื่อชื่นชมความงามตามธรรมชาติ สวนสาธารณะช่วยทำให้ประชาชนมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ช่วยรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ หรือระบบนิเวศวิทยาอีกด้วย

2.7 สวนสนุก สวนสนุกซึ่งมีการจัดกิจกรรมรื่นเริง เกมกีฬา การละเล่น และการแสดงต่างๆ

2.8 ศูนย์การค้าและร้านค้าของที่ระลึก ร้านค้าเป็นสิ่งจำเป็นโดยธรรมชาติของนักท่องเที่ยว ซึ่งนิยมที่จะซื้อสินค้าที่แตกต่างไปจากที่คนมีอยู่ หรือซื้อสินค้าในราคาถูก หรือสินค้าพื้นเมืองตลอดจนของที่ระลึกต่างๆ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวดังกล่าว ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้การท่องเที่ยวแต่ละประเภท เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ที่สำคัญคือ เจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นสามารถที่จะพัฒนาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว

ยุพดี เสตบรรณ (2539 : 189-191) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม วัฒนธรรม ประเพณีที่สะท้อนให้เห็นอารยธรรมของท้องถิ่น มีความเด่นเป็นเอกลักษณ์ที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเยือน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท

1. ประเภทธรรมชาติ เช่น
 - 1.1 ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร
 - 1.2 ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ
 - 1.3 เกาะ แก่ง
 - 1.4 พุน้ำร้อน บ่อน้ำร้อน
 - 1.5 เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์เปิด
 - 1.6 อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ
 - 1.7 เขื่อน อ่างเก็บน้ำ
 - 1.8 แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง)
 - 1.9 ปะการัง และธรรมชาติใต้ทะเล
2. ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศาสนา
 - 2.1 วัด
 - 2.2 โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์
 - 2.3 ชุมชนโบราณ
 - 2.4 พิพิธภัณฑ์
 - 2.5 ศาสนสถาน
 - 2.6 กำแพงเมือง, คูเมือง

2.7 อนุสาวรีย์, อนุสรณ์สถาน

3. ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

3.1 งานประเพณี

3.2 ชีวิตความเป็นอยู่ วิถีชีวิต สภาพชีวิตของชุมชน

3.3 ศูนย์วัฒนธรรม

3.4 สวนสนุก สวนน้ำ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ

3.5 ไร่ นา สวน พืช ผัก ผลไม้

3.6 เหมือง

3.7 กีฬาต่างๆ ทั้งทางน้ำและทางบก

3.8 แหล่งซื้อของ ศูนย์การค้า

3.9 แหล่งบันเทิง

3.10 โรงละคร โรงภาพยนตร์ สถานที่จัดการแสดงทางวัฒนธรรมและการละเล่น

อื่นๆ ในท้องถิ่น

3.11 โรงงานอุตสาหกรรม

3.12 บริเวณเมืองที่ทันสมัย

3.13 สินค้าพื้นเมืองและผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน

3.14 ร้านขายของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง

กฤตภัทร วณิชสัมบรรณ (2541 : 21) ได้จำแนกทรัพยากรการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 4 ประเภท

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ สถานที่ที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก บ่อน้ำพุร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สวนสัตว์เปิด (Open Zoo) อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะ อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง) เป็นต้น

2. แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์เมือง ศาสนสถาน กำแพงเมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน

3. แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ได้แก่ งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ไร่สวนผักผลไม้

4. แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น สถานเริงรมย์ ศูนย์การค้า และตลาดนัด

2.1.4 ประเภทนักท่องเที่ยว

กุลภัทร วณิชสัมบรรณ (2541 : 22) กล่าวว่าไว้ดังนี้

1. ระยะเวลาการมาท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยว สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท

1.1 ผู้มาท่องเที่ยวที่พักค้างคืน เรียกว่า นักท่องเที่ยว (Tourist)

1.2 ผู้มาท่องเที่ยวไม่ได้พักค้างคืน เรียกว่า นักทัศนาจร (Excurion)

2. เชื้อชาติของผู้มาท่องเที่ยว สามารถแบ่งกลุ่มของผู้มาท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภท

2.1 ผู้มาท่องเที่ยวชาวไทย

ส่วนมากเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ในการพักผ่อนหย่อนใจและไม่คาดหวังในเรื่องกำหนดทิศทาง (Orientation) ของตัวเองมากนัก

2.2 ผู้มาท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

มักมีความกระตือรือร้นในการท่องเที่ยวสำหรับวัตถุประสงค์ในด้านการให้ความสำคัญและความสนใจต่อศิลปวัฒนธรรมอย่างมาก มีความสนใจในการซื้อของที่ระลึก ความคาดหวังในเรื่องการกำหนดทิศทาง(Orientation)มากกว่าผู้มาท่องเที่ยวชาวไทย และยังมีความคาดหวังในเรื่องของเอกลักษณ์ในแหล่งท่องเที่ยวสูงกว่าผู้มาท่องเที่ยวชาวไทย

ยุทธี เศรษฐพรณ (2539 : 188-189) ได้ให้ความหมายของนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรไว้ดังนี้

นักท่องเที่ยว คือ ผู้ที่มาเยี่ยมชม ที่เดินทางไปเยือนจังหวัดนั้นโดยวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่มีอิสรภาพไปทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช้คนท้องถิ่นที่มีภูมิภานาหรือทำงานประจำหรือศึกษาอยู่จังหวัดนั้น ทั้งนี้ต้องพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน หรืออยู่เกิน 24 ชั่วโมงขึ้นไป แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ หมายถึง ชาวต่างประเทศที่เดินทางมาพำนักในประเทศไทยครั้งหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 คืน (24 ชั่วโมง) และไม่มากกว่า 60 วัน โดยมีวัตถุประสงค์มาพักผ่อน เยี่ยมญาติ มาประชุม เป็นตัวแทนสมาคมหรือหน่วยงาน ติดต่อธุรกิจหรือเดินสมุทร

2. นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ต่าง คือคนไทยหรือต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย เดินทางจากจังหวัดที่อาศัยเป็นปกติไปยังจังหวัดอื่น โดยมีอิสรภาพหารายได้และพักอยู่ไม่เกิน 60 วัน นักทัศนาจร หมายถึง ผู้เยี่ยมชมชั่วคราว ไม่พักค้างคืนหรืออยู่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง

2.1.5 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540 : 6,24-25) ได้แบ่งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไว้ดังนี้

กลุ่มนักท่องเที่ยวแถบเอเชีย (ชาวจีน ฮองกง ไต้หวัน เกาหลี)

นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักใช้เวลาทัวร์แบบระยะสั้นๆ ท่องเที่ยวแบบสบายๆ และนิยมการซื้อสินค้า เป็นประเภทเครื่องประดับกาย (Jewellery) หรือสินค้าประเภทยาสมุนไพร การจัดทัวร์ให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเน้นราคาขายทัวร์ที่ถูกเป็นหลัก โดยบริษัททัวร์หรือไกด์จะได้รับค่าตอบแทนจากร้านค้าที่นักท่องเที่ยวเข้าไปจับจ่ายซื้อสินค้า

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นและชาวยุโรป

นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ใช้บริการทัวร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว และนิยมเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมหรือเที่ยวชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ไม่นิยมการซื้อของ การจัดทัวร์กลุ่มนี้จะต้องเน้นคุณภาพของการให้บริการและความสะดวกสบายเป็นสำคัญ

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

การจัดทัวร์สำหรับนักท่องเที่ยวไทย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ให้ความสนใจกระจายไปในทุกภาคของประเทศ ขึ้นอยู่กับฤดูกาลท่องเที่ยวของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว มักเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลที่มีวันหยุดติดต่อกันหลายวัน

2.2 การท่องเที่ยวทางน้ำ

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวทางน้ำ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2533 : 1 : 4-6) ได้ให้ความหมาย คือ การท่องเที่ยวทางน้ำเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางน้ำเป็นสื่อกลาง การท่องเที่ยวซึ่งอาจเป็นเพียงเส้นคมนาคม หรือเป็นการท่องเที่ยวแบบเพลินทาง จัดให้กิจกรรมท่องเที่ยวอันเป็นความสนุกสนานเพลิดเพลิน และพักผ่อนอยู่ในตัวการเดินทางนั้น

แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ซึ่งตั้งอยู่ในลำน้ำหรือบนสองฟากฝั่งของลำน้ำ หรือมองเห็นได้จากเรือ เช่น บ้าน วัด เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำ สามารถจำแนกออกตามเงื่อนไขต่างๆ ได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวที่กำหนดตามคาบเวลาการท่องเที่ยว ได้แก่ การท่องเที่ยวตามคาบเวลาขาออก การท่องเที่ยวตามคาบเวลากลับ และการท่องเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับ อย่างที่ WTO เรียก Excursion หรือทัศนจร การพักผ่อนอาบพักผ่อนเรือ / แพ หรือแวะขึ้นบกระหว่างทาง
2. การท่องเที่ยวที่กำหนดตามลักษณะของการเดินทางน้ำซึ่งต่อเนื่องกับเดินทางโดยวิธีอื่นๆ
3. การท่องเที่ยวที่กำหนดตามลักษณะของพาหนะ ได้แก่ การเดินทางโดยเรือหางยาว เรือเร็ว (ด่วน) เรือสำราญ เรือลาก แพลาก เป็นต้น ซึ่งลักษณะพาหนะแต่ละอย่างจะสนองวัตถุประสงค์ และให้บรรยากาศที่แตกต่างกันด้วย

2.2.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางน้ำ

กฤตภัทร วนิกสัมบรรณ (2541 : 33-36) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวประกอบด้วย อุปสงค์และอุปทาน อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การพัฒนาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวนั่นเอง

อุปสงค์ของการท่องเที่ยว

การพัฒนาในส่วนนี้ก็คือการชักจูง สร้างความดึงดูด แรงจูงใจ ให้นักท่องเที่ยวพื้นที่นั้นๆ ในรูปของการสร้างจินตภาพการท่องเที่ยว (Tourism Image) ที่ดีของสถานที่ท่องเที่ยวที่นั้นๆ สำหรับความหมายของคำว่า จินตภาพการท่องเที่ยว ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่าเป็น ภาพที่นึกขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์เป็นหลัก ดังนั้นการเพิ่มจินตภาพการท่องเที่ยว คือการเพิ่มประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีในแหล่งท่องเที่ยวที่นั้น

จินตภาพการท่องเที่ยว สามารถแบ่งเป็นกลุ่มที่มาจากจินตภาพนั้นๆ ในแง่ต่างๆ คือ

1. จินตภาพทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ
2. จินตภาพทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ประเพณี ความเป็นอยู่วิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆ
3. จินตภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ลักษณะฐานะทางเศรษฐกิจ รวมทั้งลักษณะการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ทำให้คนรู้จักสถานที่นั้น
4. จินตภาพทางสถาปัตยกรรม ได้แก่ ลักษณะของสิ่งก่อสร้างที่มีความสำคัญ อาจเป็นในแง่ของความสวยงาม ใหญ่โต หรือความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมไทยและความสำคัญต่อวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ของกรุงเทพฯ
5. จินตภาพทางพันธุ์พืชและสัตว์ ได้แก่ ลักษณะของพันธุ์พืช และสัตว์ที่เด่นจนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปกลายเป็นเอกลักษณ์ ที่นำมาสร้างจินตภาพของท้องถิ่นนั้น

การสร้างจินตภาพที่ดี ไม่ว่าจะเป็นภาพทางใดก็ตาม ล้วนมีความสำคัญต่อการสร้างภาพพจน์ที่ดีของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความคาดหวังและแรงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว แต่ควรตระหนักอย่างยิ่งคือ การสร้างจินตภาพที่ดีจะต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของแหล่งท่องเที่ยวจึงจะได้ผลอย่างแท้จริง หากการสร้างจินตภาพที่ดี เป็นการสร้างจินตภาพที่หลอกลวง เพราะจินตภาพนั้นไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของแหล่งท่องเที่ยว ก็จะส่งผลเสียต่อการท่องเที่ยวได้อย่างมหาศาล

อุปทานของการท่องเที่ยว

การพัฒนาในส่วนนี้ก็คือการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับและให้บริการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ โดยพัฒนาปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึง และการต้อนรับ คือ

1. สภาพการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึงสภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยว ให้มีความสะดวกสบายเหมาะสมต่อการเดินทางมาท่องเที่ยว ถ้าเป็นแม่น้ำลำคลอง ต้องใช้เรือแพนั้นมีสิ่งกีดขวางหรือไม่ ทำเทียบเรือมีความเหมาะสมปลอดภัยหรือไม่ โดยถ้าพบว่าจะเกิดความไม่สะดวกขึ้นในส่วนใดก็จะพัฒนาในส่วนนั้นให้สะดวกเหมาะสมขึ้น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้น ด้วยสภาพการเข้าถึงที่สะดวก สบายง่ายต่อการเข้าถึงพื้นที่ท่องเที่ยวต่างๆ

2. สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค สาธารณูปการ (Facilities And Infrastructure) หมายถึงสิ่งบริการพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในบริเวณพื้นที่นั้น ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้บริการได้ว่ามีมากน้อยเพียงใด เช่น ระบบไฟฟ้า โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ ศูนย์บริการผู้มาท่องเที่ยว ที่พักผ่อนรอพบกลุ่มของผู้มาท่องเที่ยว ห้องน้ำสาธารณะ ดงขะ ป้ายบอกทาง ร้านอาหาร เป็นต้น ถ้าพบว่าเกิดความไม่สะดวกไม่พอเพียงขึ้นมาในส่วนใด ก็จะพัฒนาในส่วนนั้นให้มีความสะดวกเพียงพอและเหมาะสมขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้นด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอเหมาะสมต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ

3. สิ่งดึงดูดใจและการต้อนรับ (Attraction And Hospitality) หมายถึงสภาพภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม เอกลักษณะ ของแหล่งท่องเที่ยวและการต้อนรับจากคนพื้นถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่นับได้ว่าเป็นความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวนั้นขายความสวยงาม ความแตกต่าง ความพิเศษ ความเป็นตัวของตัวเองของแหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก ในทางรูปธรรม การดูแลรักษาสภาพภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อมที่ดีของแหล่งท่องเที่ยว คงความมีเอกลักษณ์และจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้น คงความเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างยาวนานสืบต่อไป

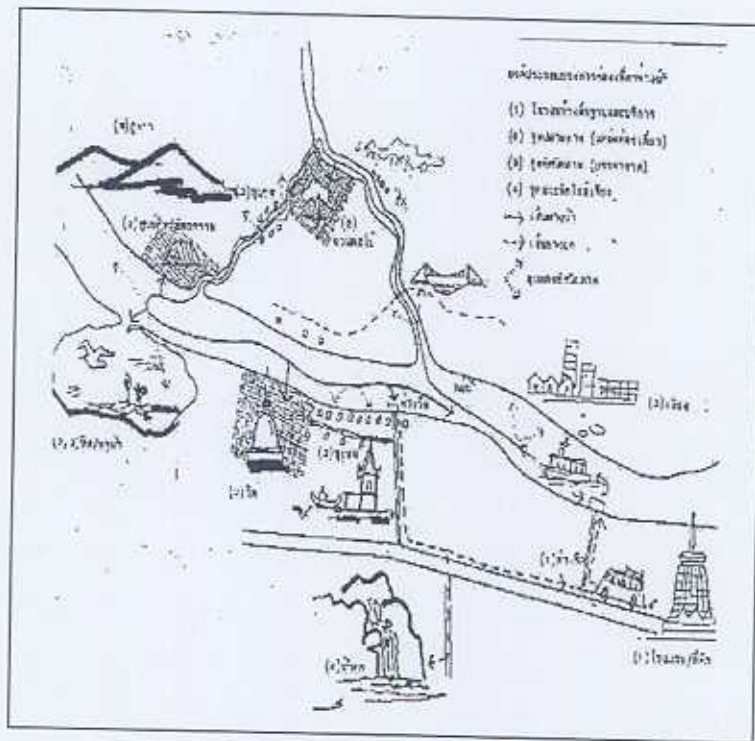
ส่วนในทางนามธรรมเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สุดของการท่องเที่ยว คือความมีเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นเอง เพราะต้องการสัมผัสถึงความมีอยู่จริงเป็นอยู่จริงที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น หากมาพบกับสภาพของ “วัฒนธรรมฮ้อมเมว” (Phony-Folk-Culture) ด้วยการพยายามทำทุกอย่างเพื่อเอาใจนักท่องเที่ยวจนลืมนึกถึงความเป็นเอกลักษณ์แล้ว จะทำให้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดการหยุดชะงัก และไม่ประสบความสำเร็จได้

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2533 : 1 : 4-9) จากแนวความคิดข้างต้นที่ได้กล่าวไว้ข้างแล้ว ถึงองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว ทางน้ำไว้ดังนี้ คือ แหล่งท่องเที่ยว บรรยากาศและทัศนียภาพ การบริการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวทางน้ำมีลักษณะเป็นระบบ (System Approach) และมีองค์ประกอบ (Component) ที่สำคัญเช่นเดียวกับการท่องเที่ยวโดยทั่วไป คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นส่วนของสิ่งตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อันประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว ผู้ผลิตบริการจัดนำเที่ยว เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ผู้ประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลและข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน

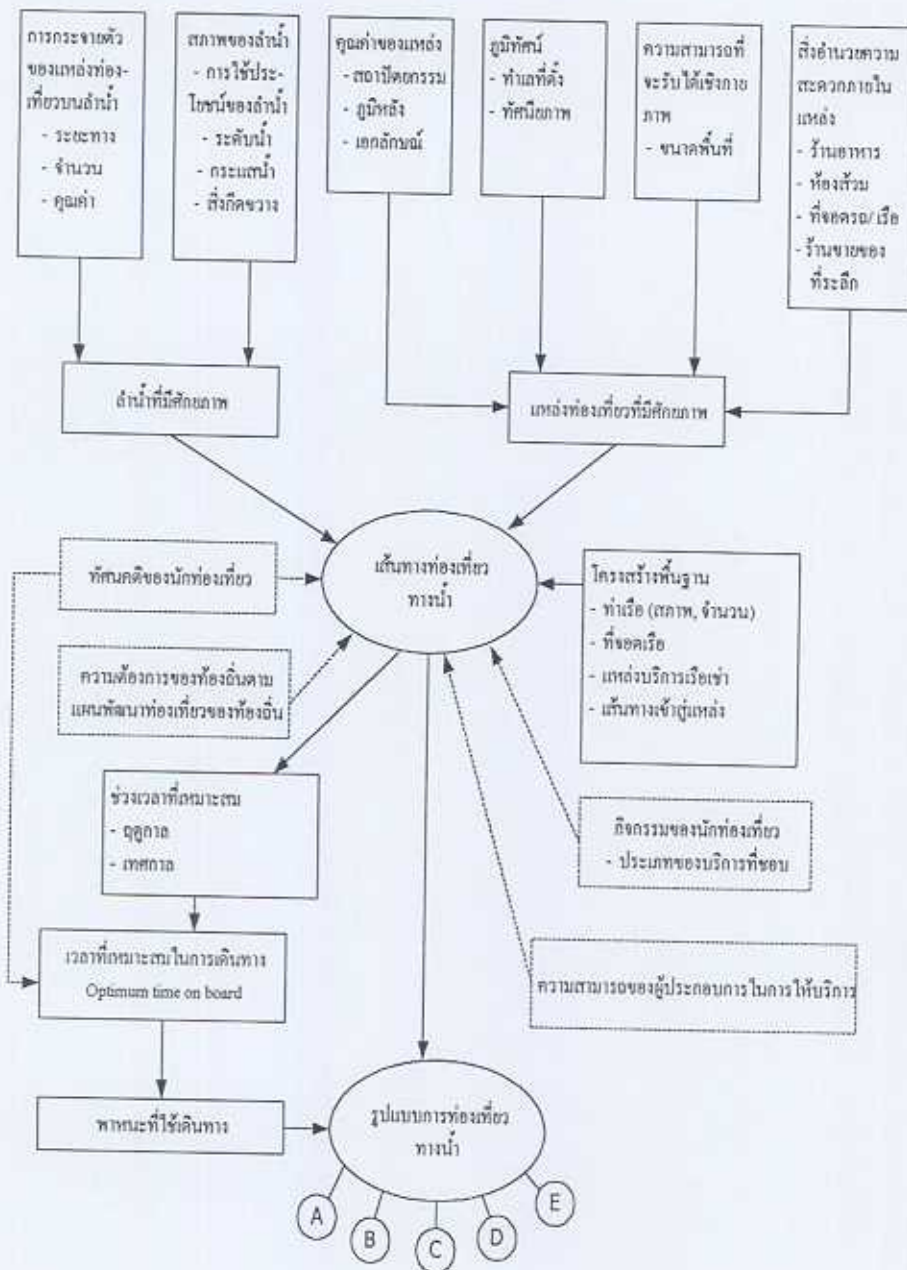
2. สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
3. นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นส่วนของผู้บริโภคหรือผู้ให้บริการท่องเที่ยวอันมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ความต้องการ ทัศนคติ และความสนใจของนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบและเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำ

ส่วนในทางกายภาพกล่าวได้ว่าตัวลำน้ำมีบทบาทสำคัญแทรกซึมอยู่ในกิจกรรมของชาวไทยเกือบทุกสาขา ดังปรากฏในพิธีกรรม นาฏศิลป์ ศิลปะพื้นบ้าน จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมและการวางผังเมือง ตลอดจนธุรกิจการค้าขายในปัจจุบัน ลำน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดลูกค้าได้เป็นอย่างดี เช่น ธุรกิจการนำเที่ยวทางน้ำ ธุรกิจร้านอาหารริมน้ำ โรงแรมริมน้ำ เป็นต้น

จากองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางน้ำข้างต้นที่ได้ศึกษามาทุกองค์ประกอบล้วนมีความสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจะให้ความสำคัญและทำการศึกษาในทุกด้านที่จะส่งเสริมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้คลองเป็นสื่อกลางในการนำพานักท่องเที่ยวไปตามจุดท่องเที่ยวที่อยู่สองฟากฝั่งคลองหรือบริเวณใกล้เคียง ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางเอาไว้

ภาพที่ 2.2 แนวคิดการศึกษาด้านกายภาพ

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ

กุลภัทร วนิกสัมบรรณ (2541 : 26 -28) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวได้รับการยอมรับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประเทศชาติเป็นอย่างดี ทั้งยังมีแรงกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในทางอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม ซึ่งจะต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและยังได้กล่าว ปัจจัยที่จะ ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำจะต้องมีปัจจัยสำคัญคือ

ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเส้นทาง

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ได้แก่สิ่งต่างๆ ที่ทำให้การเดินทางได้รับความสะดวก
3. การเข้าถึง (Accessibility) ได้แก่ การเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว
4. การต้อนรับ (Hospitality) ได้แก่ อริยาสัณยคติของผู้คนในแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว เจ้าของธุรกิจ มัคคุเทศก์

ปัจจัยเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้มาท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกไปท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในเรื่องปัจจัยเหล่านี้

สำนักบริการวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2535 : 4 / 109) กล่าวว่า กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน และจากสภาพของพื้นที่ซึ่งประกอบไปด้วยลำคลองที่สำคัญต่างๆมากมาย บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองต่างๆเป็นสถานที่ของวัดและสถานที่อื่นที่หน้าชมอยู่จำนวนมากซึ่งเหมาะแก่การท่องเที่ยวช่วงลำน้

2.2.4 สถิติการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540 : 3) ได้กล่าวว่างค์การท่องเที่ยวโลก(WTO) ได้ประมาณไว้ว่า ในปี พ.ศ.2538 มีนักท่องเที่ยวนานาชาติทั้งหมดประมาณ 567 ล้านคน และจะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.7 ในช่วงปี พ.ศ.2538 – 2553 จำนวนนักท่องเที่ยวนานาชาติจะเพิ่มเป็น 664 ล้านคนในปี พ.ศ.2543 และ 937 ล้านคนในปี พ.ศ.2553 ตามลำดับและการท่องเที่ยวขยายตัวสูงสุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (14%)

ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวนานาชาติในปี พ.ศ. 2538 ประมาณ 6.95 ล้านคน ซึ่งเท่ากับร้อยละ 1.23 ของนักท่องเที่ยวของโลก ดังนั้นการท่องเที่ยวของไทยจึงมีโอกาสที่จะขยายตัวได้อีกมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนแล้ว ปรากฏว่าไทยมีอัตราการขยายตัวด้านจำนวนและรายได้ท่องเที่ยวค่อนข้างต่ำกว่าประเทศอื่น และในปี พ.ศ. 2543 (ค.ศ.2000) อินโดนีเซียจะกลายเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวในอาเซียน (ASEAN) ในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาไทย (2540 : 1 : 18-19) ได้กล่าวถึงสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวไทยไว้ดังนี้ ประเทศไทยนับเป็นประเทศที่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 2.4 ล้านคนในปี พ.ศ. 2528 เป็น 3.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นปีที่ “VISIT THAILAND YEAR” ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวจะมีอุปสรรค เช่น สงครามอ่าวเปอร์เซีย และกำลังซื้อที่ถดถอยลงของประเทศพัฒนาแล้ว แต่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยก็ยังคงขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2538 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติถึง 6.95 ล้านคนและในปี พ.ศ. 2539 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ เท่ากับ 7.2 ล้านคน

ปี พ.ศ.	ค่าพยากรณ์โดย TDRI (ล้านคน)	ค่าจริงจากสถิติของ ท.ท.ท. (ล้านคน)
2535	5.13	5.14
2536	5.85	5.76
2537	6.48	6.17
2538	7.04	6.95

มีนักท่องเที่ยวที่มาเยือนไทยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวในเอเชียแปซิฟิกมีจำนวนพักค้างไม่เหมือนนักท่องเที่ยวยุโรปที่มีวันพักยาว วันท่องเที่ยวเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีมาเยือนไทยเท่ากับ 7.30 วันในปี พ.ศ. 2531 และ 7.43 วัน ในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ระบุไว้ในรายงานมาใน 4 ปีที่ผ่านมาปรากฏว่าไม่เปลี่ยนแปลง

การพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวของประเทศไทยไปจนถึงปี พ.ศ. 2546

ปี พ.ศ.	นักท่องเที่ยวต่างชาติ (ล้านคน)	นักท่องเที่ยวไทย (ล้านคน)
2540	7.9	47.3
2541	8.5	53.3
2542	9.1	60.8
2543	9.6	70.2
2544	10.1	80.5
2545	10.6	89.7
2546	11.2	97.0

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540 : 6, 11) ได้วิเคราะห์ศักยภาพของการท่องเที่ยวไทยไว้ดังนี้

การเปรียบเทียบศักยภาพของไทยกับประเทศในเอเชียแปซิฟิก จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว 389 คน พบว่าประเทศที่มีศักยภาพของการท่องเที่ยวสูงสุด 5 ประเทศเรียงลำดับ ได้แก่ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ไทย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย เมื่อแยกศักยภาพออกเป็นกลุ่มจะแยกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริหารและการจัดการของรัฐ การจัดการและการให้บริการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ในกลุ่มสินค้าท่องเที่ยว ประเทศไทยได้รับการยกย่องว่ามีศักยภาพสูงกว่าประเทศอื่นๆ ใน 9 ประเทศ จากทั้งหมด 12 ประเทศ ได้แก่

- แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์
- กิจกรรมทางวัฒนธรรม
- อธิปไตยของคนไทย
- อาหาร
- ชีวิตราตรี

ตารางที่ 2.1 แสดงเมืองท่องเที่ยวหลัก

จังหวัด/ภาค	ร้อยละ
เมืองท่องเที่ยวหลัก	
กรุงเทพ	40.59
พัทยา	17.38
เชียงใหม่	12.98
ภูเก็ต	11.77
อยุธยา	6.49
ภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพฯ, อยุธยา)	0.44
ภาคตะวันออก (ยกเว้นพัทยา)	0.66
ภาคตะวันตก	1.98
ภาคใต้ (ยกเว้นภูเก็ต)	4.18
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.10
ภาคเหนือ (ยกเว้นเชียงใหม่)	2.42
รวม	100.00

ที่มา : จากการสำรวจโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 2544

ความสนใจของแหล่งท่องเที่ยว (Tourist Attraction)

ประเมินโดยนักท่องเที่ยว

เมื่อเปรียบเทียบในด้านความสนใจของแหล่งท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก โดยการประเมินของนักท่องเที่ยวต่างชาติพบว่าโดยภาพรวมในด้านความสนใจของแหล่งท่องเที่ยว ประเทศไทยยังมีความได้เปรียบประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มนี้อยู่มาก โดยประเทศไทยได้รับการจัดอันดับจากนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับ 1 ในเรื่องดังนี้

- สถานที่ทางประวัติศาสตร์
- วัฒนธรรม
- อธิยาศีของคนในประเทศ
- อาหาร
- สีสันในยามราตรี

ประเมินโดยบริษัททัวร์

ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจากการประเมินโดยบริษัททัวร์ต่างประเทศ ผลปรากฏว่ามีความสนใจใกล้เคียงกับการประเมินจากนักท่องเที่ยว โดยประเทศไทยก็ยังคงเป็นผู้นำในด้านของโบราณสถาน อรรถาศัยของคนไทยและสีสันในยามราตรี ซึ่งเป็นจุดเด่นสำคัญที่ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกัน และในเรื่องของความหลากหลายชนชาติที่บริษัททัวร์ ให้ไทยมาเป็นอันดับ 1 ส่วนในด้านของอาหารปรากฏว่าฮ่องกงได้รับการจัดอันดับสูงสุดแทน

2.2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับเรือโดยสารและการเดินเรือในแม่น้ำลำคลอง ผู้วิจัยเน้นในเรื่องเกี่ยวกับกฎข้อบังคับของผู้ประกอบกิจการเดินเรือ ความปลอดภัยของผู้โดยสาร และความเป็นระเบียบในการสัญจรทางน้ำ

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

เรือ หมายความว่า ยานพาหนะทุกชนิด ไม่ว่าจะใช้เพื่อบรรทุกลำเลียงโดยสาร ลาก ชู ดัน ยก ขุดหรือลอก รวมทั้งยานพาหนะอย่างอื่นที่สามารถใช้น้ำได้ทำนองเดียวกัน

เรือโดยสาร หมายความว่า เรือที่บรรทุกคนโดยสารเกินสิบสองคน

คันกรอสส์ หมายความว่า ขนาดของเรือที่คำนวณที่คำนวณได้ตามกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือตามมาตรา 163

เจ้าท่า หมายความว่า อธิบดีกรมเจ้าท่าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมเจ้าท่ามอบหมาย

เจ้าพนักงานออกใบอนุญาต หมายความว่า อธิบดีกรมเจ้าท่ามอบหมายให้ทำการออกใบอนุญาต

เจ้าพนักงานตรวจเรือ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม แต่งตั้งให้มีหน้าที่ตรวจเรือตามพระราชบัญญัตินี้ ภาค 1 ข้อบังคับทั่วไป หมวดที่ 1 ทางเดินเรือ เขตท่าเรือ และเขตจอดเรือ มาตรา 12 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจออกกฎกระทรวงดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดแนวแม่น้ำลำคลองหรือทะเลอาณาเขตแห่งใดเป็นเขตท่าเรือและเขตจอดเรือ
 - (2) กำหนดทางเดินเรือทั่วไปและในเขตท่าเรือนอกจากทางเดินเรือในเขตท่าเรือกรุงเทพฯ
- หมวดที่ 3 ว่าด้วยท่าจอดเรือ

มาตรา 44 ตามลำแม่น้ำเล็กและในคลองต่างๆ นั้นอนุญาตให้จอดเรือต่างๆ ได้ทั้งสองฝาก แต่อย่าให้เป็นที่เกิดขวางแก่ทางเรือขึ้นล่องที่กลางลำน้ำ และห้ามมิให้จอดซ้อนลำ หรือจอดขวางหรือตรงกลางแม่น้ำลำคลองเป็นอันขาด

มาตรา 46 ทวิ ให้เจ้าท่ามีอำนาจสั่งห้ามใช้ และให้แก้ไขท่ารับส่งคนโดยสาร ท่ารับส่งสินค้า ท่าเทียบเรือ และแพในแม่น้ำลำคลอง บึงอ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของ

ประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย ซึ่งมีสภาพไม่ปลอดภัยในการใช้หรืออาจเกิดอันตรายแก่ประชาชนหรือแก่การเดินเรือ โดยแจ้งให้เจ้าของหรือครอบครองการเป็นหนังสือ ในกรณีที่ไม่มีปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองให้ปิดคำสั่งไว้ ณ ท่ารับส่งคนโดยสาร ท่ารับส่งสินค้า ท่าเทียบเรือชอร์ดแพคนั้น และให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับคำสั่งนั้นแล้ว

เจ้าของหรือผู้ครอบครองซึ่งได้รับคำสั่งจากเจ้าท่าตามความในวรรคหนึ่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง คำชี้ขาดของรัฐมนตรีเป็นที่สุด แต่ในระหว่างที่รัฐมนตรีสั่งให้ยกอุทธรณ์ และเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในเวลาที่เจ้าท่ากำหนด ชาร์ตภายในสิบห้าวันได้รับทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้เจ้าท่ามีอำนาจจัดการแก้ไขให้เป็นไปตามคำสั่งโดยคิดค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครอง

เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้แก้ไขเสร็จเรียบร้อยตามคำสั่งแล้วให้เจ้าท่าเพิกถอนคำสั่งห้ามใช้ ในกรณีที่เจ้าท่าจัดการแก้ไขเอง จะรอกการเพิกถอนคำสั่งห้ามใช้ไว้จนกว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองจะชำระค่าใช้จ่ายให้เจ้าท่าก็ได้

“เจ้าของหรือผู้ครอบครองคนใดใช้เอง หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ท่ารับส่งโดยสาร ท่ารับส่งท่าเทียบเรือ หรือแพ ซึ่งเจ้าท่ามีคำสั่งห้ามใช้ และยังไม่ได้เพิกถอนคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สามพันบาทถึงสามหมื่นบาทและปรับเป็นรายวัน วันละหนึ่งพันบาทจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง”

หมวดที่ 4 ว่าด้วยการเดินเรือในลำแม่น้ำ

มาตรา 68 ในแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ นอกเขตท่า บรรดาเรือที่เดินตามน้ำให้เดินกลางแม่น้ำหรือลำคลอง เรือที่เดินทวนน้ำให้เดินแอบฝั่ง ถ้าไม่สามารถจะทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่ว่ามานี้ ให้เดินกลางร่องน้ำ และให้ปฏิบัติตามข้อบังคับการเดินเรือแห่งท้องถิ่น ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อควบคุมการเดินเรือในลำแม่น้ำหรือคลองนั้น ๆ ด้วย

หมวดที่ 5 ว่าด้วยแพไม้ แพคนอยู่ ฯลฯ

มาตรา 74 ในคลอง ห้ามไม่ให้ล่องแพไม้ที่มีซุงผูกเทียบกันเกินกว่าสี่คันและที่ผูกติดต่อกันยาวเกินกว่าสองช่วงซุง ส่วนแพไม้ไผ่นั้น ไม่ให้ยาวเกินกว่าสิบห้าเมตร และกว้างเกินกว่าที่พอจะให้แพนั้นเดินในคลองได้โดยไม่กีดขวางแก่การเดินเรือ

“แต่ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดได้พิจารณาเห็นว่าในคลองใดหรือในคลองตอนใด ซึ่งใช้เรือกลไฟหรือเรือยนต์ลากจูงแพเกินกว่าที่ได้กำหนดไว้ในวรรคก่อน โดยไม่เป็นภัยแก่การจราจรทางน้ำ ก็อาจผ่อนผันให้ผูกติดต่อกันได้ไม่เกิน 30 เมตร”

เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดได้ผ่อนผันให้ตามวรรคก่อนแล้ว ภายหลังปรากฏว่าเป็นภัยแก่การจราจรทางน้ำ จะถอนเสียก็ได้

มาตรา 79 ภายใต้เขตท่ากรุงเทพ ห้ามมิให้แพคนอยู่ แพใดมีขนาดกว้างหรือยาวเกินกว่าสิบห้าเมตร นับรวมทั้งชานและแพเล็กที่เป็นส่วนติดต่อกับแพนั้นด้วย

มาตรา 80 ตามล้าคลองห้ามมิให้แพคนอยู่แพใดมีขนาดกว้างเกินกว่าสิบสองเมตร และห้ามมิให้แพใดที่ถูกจอดกับฝั่งยื่นล้าออกมาจนอาจเป็นที่กีดขวางแก่การเดินเรือ

มาตรา 81 ห้ามมิให้จูงแพคนอยู่ขึ้นลงในคอนได้หลักเขตเหนือของท่ากรุงเทพฯ ในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ตกจนถึงพระอาทิตย์ขึ้น

หมวดที่ 6 ข้อบังคับเบ็ดเตล็ด

มาตรา 107 เรือที่จะเข้าเทียบหรือจอดยังท่า นายเรือหรือผู้ที่ควบคุมเรือต้องควบคุมเรือให้ใช้ความเร็วต่ำและความระมัดระวัง เรือที่เดินอยู่ในแม่น้ำลำคลองต้องใช้ความเร็วไม่เกินอัตราที่เจ้าท่ากำหนด และห้ามมิให้แล่นคลื่นน้ำเรือกลที่กำลังเดินขึ้นร่องอยู่ในระยะสองร้อยเมตร ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงห้าพันบาท และให้เจ้าท่ามีอำนาจตั้งยึดใบอนุญาตใช้เรือประกาศนียบัตรควบคุมเรือ มีกำหนดไม่เกินหกเดือน

เจ้าของเรือหรือผู้ถือประกาศนียบัตรควบคุมเรือที่ถูกยึดใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง คำชี้แจงของรัฐมนตรีเป็นที่สุด แต่ในระหว่างที่รัฐมนตรียังมิได้ชี้ขาด คำสั่งนั้นมีผลบังคับได้

มาตรา 127 เมื่อมีทรัพย์สินของอย่างใดของคนโดยสารหรือของคนอื่นลี้มไว้ในเรือกำปั่นหรือเรือเล็กลำใด และนายเรือลำนั้นไม่สามารถที่จะคืนให้แก่เจ้าของได้ ท่านว่าให้เอาไปส่งไว้ยังโรงพักกองตระเวนที่ตั้งอยู่ใกล้ และทำคำชี้แจงเหตุที่เกี่ยวข้องยื่นไว้ด้วย

ภาคที่ 2 ข้อบังคับสำหรับออกใบอนุญาต

การใช้และการควบคุมเรือกำปั่นและเรือเล็กต่างๆ

หมวด 1 ว่าด้วยข้อบังคับทั่วไป

มาตรา 137 เรื่องราวขอรับใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตนั้น ให้ยื่นต่อเจ้าท่าหรือเจ้าพนักงาน ซึ่งได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อการจดทะเบียนและต้องเขียนด้วยกระดาษแบบพิมพ์ของราชการ เวลารื่นเรื่องราวผู้ขอใบอนุญาตต้องนำเงินไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนเงินค่าธรรมเนียม สำหรับออกใบอนุญาตนั้นมาวางไว้ด้วย

มาตรา 138 เมื่อเจ้าพนักงานออกใบอนุญาตวินิจฉัยโดยเหตุอันสมควรเห็นว่าเรือกำปั่นและเรือเล็กลำใดมีความพิทักษ์รักษา และความสะอาดเรียบร้อยไม่พอเพียงสำหรับการใช้กันอยู่หรือที่คิดจะใช้นั้นก็ดี หรือว่าที่ได้รับอนุญาตหรือคนประจำเรือลำใดได้ ประพฤติไม่เรียบร้อยอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าถ้าเป็นเรือที่ยังไม่มีใบอนุญาตเจ้าพนักงานผู้นั้นมีอำนาจที่จะไม่ยอมออกใบอนุญาตให้ ถ้าเป็นเรือที่มีใบอนุญาตแล้ว เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะเรียกคืน และรับใบอนุญาตนั้นไว้ได้

มาตรา 142 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดแบบใบอนุญาตใช้เรือ ตลอดจนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตใช้เรือและการออกใบอนุญาตใช้เรือ

มาตรา 145 ใบอนุญาตนั้นจะสับเปลี่ยนกันใช้ไม่ได้ แต่ถ้าในระหว่างที่ใบอนุญาตยังไม่หมดอายุเรือนั้นได้เปลี่ยนเจ้าของกันไปแล้ว ก็ให้จัดการโอนกรรมสิทธิ์กันได้ แต่ต้องแจ้งความให้เจ้าท่าทราบด้วย เพื่อเจ้าท่าจะได้แก้ไขใบอนุญาตเปลี่ยนชื่อในบัญชีทะเบียนไว้เป็นสำคัญ โดยเรียกค่าธรรมเนียมเป็นเงินยี่สิบบาท

มาตรา 149 การออกใบสำเนาใบอนุญาต ให้เรียกค่าธรรมเนียมกึ่งอัตราค่าธรรมเนียมออกใบอนุญาต แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

หมวดที่ 3 ว่าด้วยเรือกลไฟ

มาตรา 169 เนื้อที่ในเรือสำหรับให้คนโดยสารคนหนึ่งๆ จะต้องมีขนาดเท่าไรนั้น จะได้กำหนดไว้โดยหลักในกฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือและเรือดำน้ำจะยอมให้บรรทุกโดยสารได้กี่คนนั้น จะได้กำหนดไว้ในอนุญาตสำหรับเรือ

มาตรา 175 ผู้ใดใช้เรือผิดจากเงื่อนไข หรือข้อกำหนดในใบอนุญาตใช้เรือต้องระวางโทษปรับตัดต่อหนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

หมวดที่ 5 ว่าด้วยเรือบรรทุกสินค้าและเรือเล็กต่าง ๆ

มาตรา 185 ในใบอนุญาตสำหรับเรือเล็กต่างๆ ที่รับจ้างบรรทุกคนโดยสารที่อนุญาตให้เรือบรรทุกได้ ถ้าเป็นเรือที่ใช้บรรทุกสินค้าและรับจ้างบรรทุกคนโดยสาร ฉะนั้นในใบอนุญาตต้องชี้แจงขนาดกว้าง ยาว ลึกและกำลังของลำเรือ ที่บรรทุกของหนักได้เพียงใดและจำนวนคนโดยสารที่อนุญาตให้บรรทุกได้นั้นด้วย

มาตรา 186 เรือบรรทุกสินค้าและเรือเล็กต่าง ๆ ทุกลำที่ใช้สำหรับให้เช่าหรือรับจ้างและได้รับใบอนุญาตสำหรับเรือแล้วนั้น ต้องมีเลขกำกับของใบอนุญาตเป็นเลขไทยที่เขียนด้วยสีอ่านได้ชัดไว้ที่หัวเรือทั้งสองแคม ห้ามมิให้มีเลขอย่างอื่นเขียนไว้ในที่นั้นเป็นอันขาด และต้องสลักเลขลำคับนั้นลงไว้ในที่แลเห็นได้ง่ายในเรือนั้นๆ ด้วย ถ้าเป็นเรือสำหรับจ้างบรรทุกคนโดยสาร ต้องเขียนจำนวนคนโดยสารที่อนุญาตให้บรรทุกได้ ด้วยสีลงไว้ในที่แลเห็นได้ง่ายในลำเรือเป็นอักษรไทย และฝรั่ง และที่เขียนไว้เช่นนี้ ห้ามมิให้อาสังคบิดบังไว้เป็นอันขาด

หมวด 7 ว่าด้วยการจ้างและการเลิกจ้างคนสำหรับเรือต่างๆ และการสอบไล่ความรู้ เพื่อรับประกาศนียบัตรสำหรับทำการตามหน้าที่ได้

มาตรา 278 เมื่อจะออกประกาศนียบัตรเช่นว่าแล้วให้แก่ผู้ใดสำหรับทำการเป็นนายเรือ คันทวน ส้ว ด้กั้ง นายท้าย คนถือท้าย หรือคันทวน คนใช้เรือท่านว่าผู้นั้นต้องสอบความรู้ได้แล้ว และเมื่อขึ้นใบสมัครสอบนั้นต้องมีพยานหลักฐานมาแสดงให้เป็นที่พอใจถึงเรื่องไม่เป็นคนประพฤดิเสพล ดิศสุรายามา หรือศิลาเสพลิดให้โทษ ความชำนาญการงานที่ได้ทำมา และความ

ประพุดตีทั่วไปนั้นด้วย แต่ผู้นั้นเป็นนายเรือ ดันหน สรวัง ได้กั้ง และนายท้ายจะต้องแสดงว่ามีสายคาดีด้วย

หมวดที่ 8 ว่าด้วยการใช้อำนาจทำโทษสำหรับความผิด

มาตรา 291 ผู้นำร่อง นายเรือ ดันหน สรวัง ได้กั้ง นายท้าย คนถือท้าย ดันกลหรือคนใช้ เครื่องที่ได้รับประกาศนียบัตร หรือใบอนุญาตผู้ใดหย่อนความสามารถหรือประพุดตีไม่สมควรแก่หน้าที่ ละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับเกี่ยวแก่การเดินเรือ หรือหน้าที่ของตน ให้เจ้าท่ามีหน้าที่จะสั่งงด ไม่ให้ใช้ประกาศนียบัตรหรือใบอนุญาตมีกำหนดไม่เกินสองปี แต่ไม่เป็นการลบล้างโทษอย่างอื่น ซึ่งผู้นั้นจะพึงได้รับพระราชบัญญัติ การเดินเรือในน่านน้ำสยามแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2477

มาตรา 7 เรือกลไฟและเรือยนต์ที่รับจ้างบรรทุกคนโดยสาร หรือสินค้าหรือของเรือลำใดฝ่าฝืนเงื่อนไขที่ได้กำหนดขึ้นตามมาตรา 5 เจ้าท่าหรือเจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะสั่งงดการเดินเรือของเรือ นั้น ๆ เสียชั่วคราวหรือสั่งยึดใบอนุญาตสำหรับเรือ นั้นไว้มีกำหนดไม่เกินหกเดือนก็ได้

การใช้เรือ พระราชบัญญัติ การเดินเรือในน่านน้ำ ไทย (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2481

มาตรา 4 เรือ หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดไม่ว่าจะใช้เพื่อบรรทุก ลำเลียงลาก อุง ดัน ยก ขุด หรือลอก รวมทั้งอย่างอื่นที่สามารถใช้น้ำได้ทำนองเดียวกัน

เรือกล หมายความว่า เรือที่เดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล จะใช้กำลังอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม

2.3 คลองในกรุงเทพมหานคร

2.3.1 คลองในกรุงเทพมหานคร

ในสมัยโบราณชาวไทยใช้แม่น้ำลำคลองเป็นเส้นทางคมนาคมและขนส่งผลผลิตไปยังชุมชนอื่น ทั้งยังใช้เป็นทางส่งน้ำเข้าไปใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูก ตลอดจนได้ใช้ประโยชน์ในแง่ยุทธศาสตร์ โดยเป็นเสมือนกำแพงเมืองธรรมชาติป้องกันศัตรูอีกชั้นหนึ่งด้วย แม่น้ำลำคลองจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของไทยมาเป็นเวลานาน (ปิยนาค บุญภาค และคณะ. 2525 : 1) การเลือกชัยภูมิสร้างบ้านเมืองของไทย จะเลือกทำเลที่มีแม่น้ำลำคลองอุดมสมบูรณ์อย่างเมื่อครั้งสร้างกรุงศรีอยุธยา ก็มีแม่น้ำผ่านและมีคลองต่างๆมากมาย จนเมื่อชาวเยอรมันคนหนึ่งชื่อ มันเดลสโลทท์(MANDELSLOHE) เข้ามาเห็นกรุงศรีอยุธยามีคลองมากการสัญจรทางน้ำมีเรือพาย เรือแจวไปมาขวักไขว่เหมือนที่เมืองเวนิส ประเทศอิตาลี จึงให้สมญากรุงศรีอยุธยาว่า “เวนิสตะวันออก” (ส.พลายน้อย. 2539 : 6) ความสำคัญของคลองในกรุงเทพมหานครและบริเวณใกล้เคียงก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ การใช้ประโยชน์ที่เห็นเด่นชัดของคลองตั้งแต่สมัยโบราณคือ การใช้คลองเป็นเส้นทางคมนาคม คูเมือง ยุทธศาสตร์ (ปิยนาค บุญภาค และคณะ. 2525 : 5)

2.3.2 ประเภทของคลอง

จากการศึกษาพบว่าคลองนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือคลองที่เกิดตามธรรมชาติ คลองขุดในงานวิจัยต่อไปนี้จะเน้นการศึกษาเรื่องคลองขุด ซึ่งมีหลักฐานแบ่งชัดถึงประวัติความเป็นมาเป็นสำคัญ

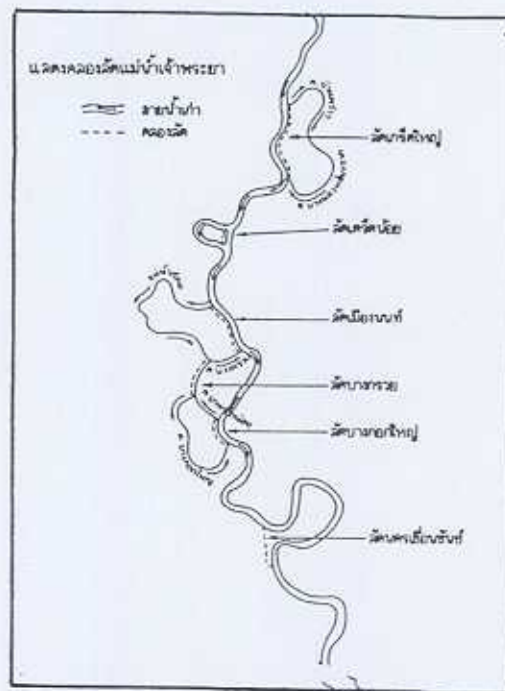
คลองที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ กล่าวคือ เป็นทางน้ำสาขาของแม่น้ำสายต่างๆ เปรียบเสมือนกิ่งก้านของต้นไม้แผ่กระจายออกจากลำต้น

คลองขุดในกรุงเทพมหานครก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ มาตั้งแต่สมัยอยุธยาส่วนใหญ่เป็นคลองที่ขุดขึ้นตามพระราชบัญชาของพระมหากษัตริย์ แบ่งคลองขุดในสมัยนั้นออกได้เป็น 3 ประเภท คือ คลองรอบเมืองหรือคลองคูเมือง คลองลัด และคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำ

คลองรอบเมืองหรือคลองคูเมือง หมายถึง คลองที่ขุดขึ้นรอบเมืองเพื่อใช้เป็นคูเมืองป้องกันการรุกรานของศัตรู กล่าวได้ว่าคลองคูเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญของการวางผังเมืองในสมัยโบราณ มีความสำคัญในด้านยุทธศาสตร์โดยเฉพาะเมืองที่มีฐานะเป็นเมืองหลวง

คลองลัด หมายถึง จากสภาพพื้นที่ของที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนใต้มีความลาดชันน้อยมากพื้นที่จึงเกือบจะแบนราบ ลักษณะเช่นนี้ทำให้กระแสน้ำไหลไม่แรงพอที่จะกัดเซาะพื้นดินให้เป็นแนวตรงได้ กระแสน้ำจึงได้คดเคี้ยวมาก แม้จะสามารถใช้เป็นทางคมนาคมได้ แต่ก็ทำให้เดินทางลำบาก ดังนั้นจึงต้องขุดคลองลัดและคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำขึ้น คลองลัดในบริเวณกรุงเทพมหานครและบริเวณใกล้เคียงก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ ถิ่นขุดในสมัยอยุธยา เช่น คลองบางกอก คลองลัดที่บางกรวย คลองเกร็ดใหญ่ คลองลัดเมืองนนท์

คลองเชื่อมแม่น้ำ หมายถึง คลองที่เชื่อมแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำแม่กลองหรือแม่น้ำบางปะกงเข้าด้วยกัน นอกจากเป็นคลองที่อำนวยความสะดวกในด้านคมนาคมขนส่งเช่นเดียวกับคลองลัดแล้ว ยังช่วยให้รัฐบาลสามารถดูแลหัวเมืองใกล้เคียงตามเส้นทางคมนาคมทางน้ำ ดังกล่าวได้อย่างสะดวกและทั่วถึงยิ่งกว่าเมื่อยังไม่ได้ขุดคลองเชื่อมแม่น้ำ ด้วยทั้งนี้เพราะรัฐบาลมักขุดคลองเชื่อมแม่น้ำในเส้นทางที่เชื่อมเมืองหลวงกับหัวเมืองเข้าด้วยกัน ได้แก่ คลองสำโรง คลองทับนาง (ปิยนถ บุนนาค. 2525 : 10-16)

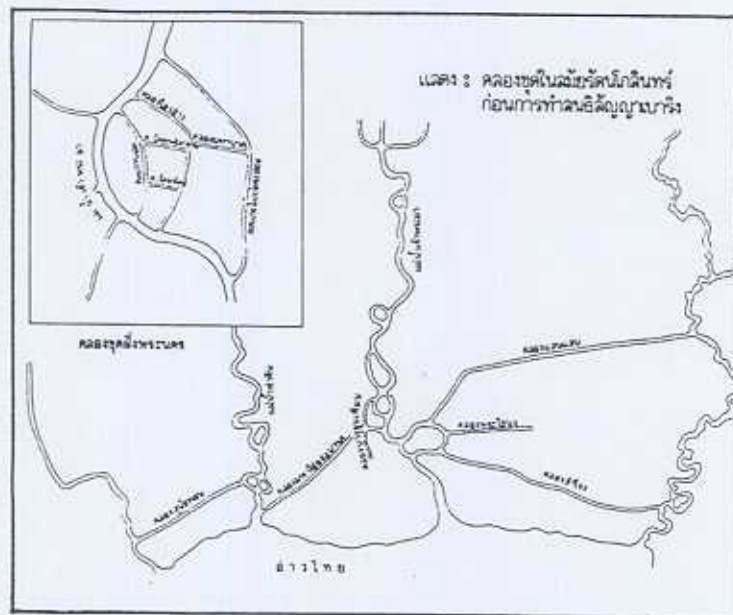
ภาพที่ 2.3 แผนที่แสดงคลองวัดแม่เจ้าพระยา

คลองขุดในสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนทำสนธิสัญญาเบาริง (พ.ศ. 2325-พ.ศ. 2398)

คลองที่ขุดในสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนการทำสนธิสัญญาเบาริงมีจำนวน 12 คลองเป็นคลองขุดซ่อม 4 คลอง เป็นคลองขุดใหม่ 8 คลอง ดังต่อไปนี้

- คลองคูเมืองเดิมสมัยธนบุรี (ปัจจุบัน คือ คลองหลอด)
- คลองรอบกรุง (คลองโอ่งอ่างและคลองบางลำภู)
- คลองหลอด (คลองวัดเทพธิดาราม)
- คลองหลอด (คลองวัดสุทัศน์)
- คลองมหานาค
- คลองกักหลังเมืองนครเขื่อนขันธ์
- คลองบางขุนเทียน
- คลองสุนัขหอน
- คลองพระโขนง
- คลองแสนแสบ (คลองบางขนาก)
- คลองออกเหนือเมืองนครเขื่อนขันธ์
- คลองผดุงกรุงเกษม

วัตถุประสงค์ในการขุดคลองและประเภทของคลองที่ขุดในสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนทำสนธิสัญญาเบาริงก็ยังเป็นเช่นเดียวกับในช่วงสมัยอยุธยาและสมัยธนบุรี กล่าวคือ คลองที่ขุดก็ยังเป็นคลองคูเมือง คลองกัก และคลองเชื่อมแม่น้ำ ซึ่งขุดใช้ประโยชน์ทางการคมนาคม การปกครอง และยุทธศาสตร์ (ปิยนาด นูนาค. 2535 : 35)

ภาพที่ 2.4 แผนที่คลองขุดในสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนทำสนธิสัญญาเบาริง

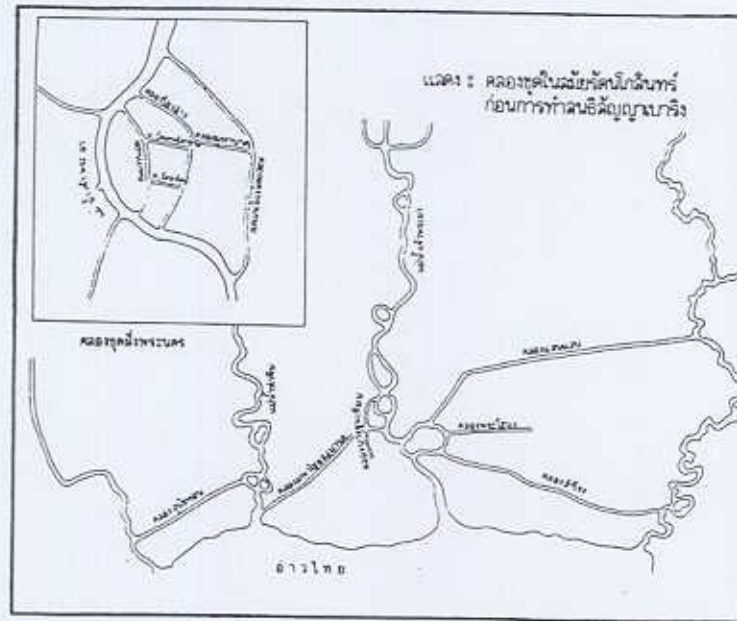
คลองขุดภายหลังทำสนธิสัญญาเบาริง จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2398-2453)

ซึ่งเป็นเวลาตรงกับสมัยรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394-2411) และสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ดังนั้นผู้วิจัยสรุปการขุดคลองไว้ 2 ช่วงด้วยกัน

คลองขุดในสมัยราชกาลที่ 4 ภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาริง (พ.ศ. 2398-2411) ดังต่อไปนี้

- คลองถนนตรง
- คลองสีลม
- คลองเจดีย์บูชา
- คลองมหาสวัสดิ์
- คลองภาษีเจริญ
- คลองดำเนินสะดวก
- คลองตักทูน

วัตถุประสงค์ของการขุดเพื่อเป็นเส้นทางลัด การคมนาคม การค้าขาย เพื่อเป็นเส้นทางสำคัญให้กรุงเทพฯ สามารถปกครองหัวเมืองได้อย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น (ปิยนาค นูนาค. 2535 : 57-61)

ภาพที่ 2.5 แผนที่คลองขุดในสมัยรัชกาลที่ 4 ภายหลังทำสนธิสัญญาเบาริง :

คลองขุดในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชโบายในการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย เห็นด้วยกับพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แต่ทรงสามารถดำเนินการได้มากและกว้างขวางกว่า ทรงเห็นว่าการคมนาคมทางน้ำและทางบกซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของบ้านเมืองซึ่งกำลังเจริญเติบโตในขณะนั้น ส่วนนโยบายของรัฐบาลในการขุดคลองก็เป็นเช่นเดียวกับรัฐบาลในสี่รัชกาลแรก คือ ยังคงมีนโยบายที่จะขุดคลองใหม่ และขุดซ่อมคลองเก่า เพียงแต่วัตถุประสงค์ในการขุดคลองเปลี่ยนแปลงไปบ้าง คลองประเภทต่างๆ ที่จัดให้มีขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

ก. คลองขุดใหม่

ข. คลองขุดซ่อม

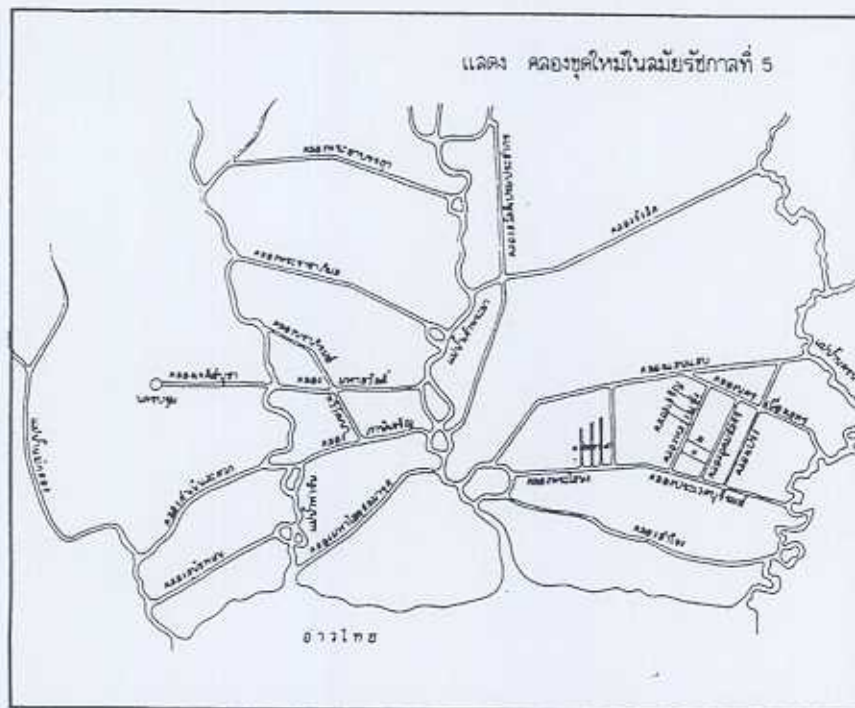
ค. คลองประปา

ผู้วิจัยขอเน้นประเภทคลองขุดใหม่ การขุดคลองใหม่นับเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย เนื่องจากหลักฐานเอกสารเท่าที่ค้นคว้าได้ แสดงให้เห็นว่าคลองขุดใหม่ในรัชกาลนี้มีจำนวนรวม ร้อยคลอง ดังต่อไปนี้

- คลองสวัสดิคิเปรมประชากร
- คลองนครเนื่องเขต
- คลองประเวศบุรีรมย์และคลองแขกอีก 4 คลอง

- คลองทวีพัฒนา
- คลองนราภิรมย์
- คลองเปรี้ง
- คลองหลวงแพ่ง
- คลองอุดมชลจรและคลองแยกอีก 2 คลอง
- คลองรังสิตประจวบคีรีขันธ์คลองแยกและคลองซอยรวมทั้งสิ้น 43 คลอง
- คลองเจริญ
- คลองพระราชกิมล
- คลองพระยาบรรภา
- คลองบางพลีใหญ่
- คลองนิคมชาตรา
- คลองราชดำริห์
- คลองไผ่สิงห์โต

โดยสรุปแล้ววัตถุประสงค์ในการขุดคลองของรัฐบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 ก็คือเพื่อความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง ข้าวขาบ ยุทธศาสตร์ เปิดพื้นที่กร้างว่างเปล่าให้เป็นแหล่งเพาะปลูกทำนา ส่วนวัตถุประสงค์การขุดคลองของเอกชนคือเพื่อได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน 2 ฝั่งคลองที่ตนขุดขึ้น

ภาพที่ 2.6 แผนที่แสดงคลองขุดในรัชกาลที่ 5 (ปีขนาด บุนนาค. 2535 : 63-94)

คลองขุด ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 พ.ศ. 2500

เมื่อมาถึงสมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453-2468) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับคลองได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคลองในเขตกรุงเทพฯ ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีการขุดคลองเพิ่มเติมขึ้นอีกในกรุงเทพมหานคร มีแต่เพียงการขุดซ่อมคลอง เช่น คลองบางระเนนใหญ่ ตำบลบางประทุน และคลองบางมด ทั้ง 2 คลองอยู่ในเขตบางขุนเทียน ต่อมา พ.ศ. 2462 ได้มีการขุดซ่อมคลองบ้านไทร คลองวัดโพ เขตอำเภอตลิ่งชัน ธนบุรี เช่นเดียวกัน ยังได้มีโครงการที่จะทำการทศน้ำ และขุดคลองระบายน้ำเพื่อให้ผลประโยชน์แก่การเกษตร ในสมัยนี้จะเน้นไปทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของคลองที่เกิดขึ้น ซึ่งความจริงก็เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว เห็นได้ชัดคือ

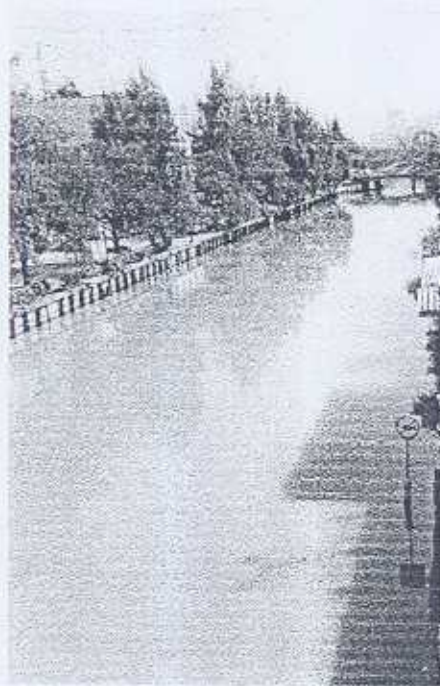
การรुकกล้าคลอง ถึงแม้จะมีการออกกฎหมายมีผลบังคับใช้ตั้งแต่รัชกาลที่ 5 คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธรรมเนียมคลอง สรุปได้ คือ ห้ามมิให้เพลิงของลงในคลอง ห้ามมิให้มีการรุกกล้าในเขตคลอง ห้ามมิให้จอดเรือแพซ้อนกันในคลอง และให้จอดเรือได้ริมตลิ่งฝั่งเดียว และพระราชบัญญัติรักษาคลอง สก. 121 13 มาตรา โดยมีข้อที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงรักษาคลอง ห้ามทิ้งสิ่งโสโครกลงในคลอง ห้ามนำสัตว์พาหนะข้ามคลองนอกท่าข้าม และห้ามมิให้ผู้อื่นผู้ใดกระทำให้คลองและฝั่งคลองเสียหาย แต่ก็ยังปรากฏว่าการรุกกล้าคลองได้เกิดขึ้นอยู่ ดังนั้นในสมัยรัชกาลที่ 6 พ.ศ.2454 ได้มีประกาศกระทรวงนครบาลว่าด้วยผู้ที่ปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำหลักเขตคลองออกไปให้จัดหรือถอนภายใน 2 เดือน ถ้ามิได้จัดการตามนี้แล้วจะต้องมีความผิดทางอาญา ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร พระราชบัญญัติเหล่านี้ เพื่อย้ำในเรื่องการรักษาคลอง (ปิยนาด บุนนาค และคณะ. 2525 : 124)

ความสกปรกและการตื้นเขินของคลองเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากการรุกกล้าคลอง ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าจะต้องมีการทิ้งสิ่งของสกปรกในคลองเมื่อคลองมีปัญหาเรื่องความสกปรก ปัญหาที่ควบคู่ตามกันมาคือเรื่องความตื้นเขินของคลอง ประกอบกับรัฐบาลไม่ได้มีการขุดซ่อมคลอง หรือดูแลรักษาคลองเพราะมามุ่งทำนุบำรุงถนนมากกว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาการคมนาคมขนส่งตามมา มีผลไปฮังการค้าขายด้วย แสดงให้เห็นในรัชกาลที่ 6 คลองได้มีสภาพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในแง่ของปัญหาที่เกิดขึ้นกับคลอง ตลอดจนนโยบายของรัฐบาลเห็นความสำคัญลดลงโดยลำดับ ในสมัยรัชกาลที่ 7 จึงมีสภาพไม่แตกต่างไปจากรัชกาลที่ 6 คลองในกรุงเทพฯ จึงเหลือเฉพาะคลองที่จำเป็นจริงๆ เช่น คลองหลอด คลองโอง่างหรือคลองบางลำภู คลองผดุงกรุงเกษม คลองมหากาศ คลองบางกะปิ คลองหัวลำโพง (คลองเตย) คลองสามเสน คลองบางซื่อ คลองสวัสดิ์ศิริประชากร คลองบางเขน คลองประปา คลองบางกอกใหญ่ คลองบางกอกน้อย และคลองมอญ หลังจากสมัยรัชกาลที่ 7 พ.ศ. 2500 สภาพของคลองก็คงเป็นลักษณะเดิม ไม่พบหลักฐานเอกสารใดที่แสดงถึงการขุดคลองหรือซ่อมคลองในกรุงเทพฯ (ปิยนาด บุนนาค และคณะ. 2525 : 125-130)

คลองในสมัย (พ.ศ.2500 – 2525)

คลองได้ลดความสำคัญลงตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 ต่อมาเมื่อมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 โดยประกาศใช้เป็นฉบับที่ 1 เริ่ม พ.ศ.2504- 2509 ได้มีการถมคลองสร้างถนน คือ คลองสี่ลมสร้างถนนสี่ลม คลองหัวลำโพงเป็นถนนพระราม 4 และบางคลองเปลี่ยนสภาพเหมือนท่อระบายน้ำ คือ คลองโองอ่าง ปัจจุบันคลองหลักที่เหลืออยู่ฝั่งพระนคร ได้แก่ คลองบางเขน คลองเปรมประชากร คลองบางซื่อ คลองลาดพร้าว คลองคัน คลองห้วยขวาง คลองสามเสน คลองหลอด คลองมหานาค คลองบางลำภู คลองเตย คลองโองอ่าง คลองผดุงกรุงเกษม คลองสาทร คลองสำโรง คลองบางนา คลองคาพวง คลองลาดบัวขาว คลองสาหร่าย คลองหนองบอน คลองพระโขนง คลองเสด็จ และคลองบัวลอย คลองหลักในฝั่งธนบุรี ได้แก่ คลองบางกรวย คลองมหาสวัสดิ์ คลองมอญ คลองบางกอกน้อย คลองชักพระ คลองภาษีเจริญ คลองบางบอน คลองไล่ไก่ คลองบางปะแก้ว และคลองราษฎร์บูรณะ ปัจจุบันคลองหลักเหล่านี้มีความตื้นเขินและเป็นท่อระบายน้ำเสีย (ปิยนาด บุนนาค และคณะ. 2525 : 135-136)

2.3.3 ประวัติคลองผดุงกรุงเกษม

ภาพที่ 2.7 ทิวทัศน์ภาพคลองผดุงกรุงเกษมบริเวณด้านหน้าการรถไฟแห่งประเทศไทย

ศ.พลายน้อย (2539 : 20) กล่าวว่า การขุดคลองเพื่อให้ราษฎรไปมาโดยสะดวกนั้น ได้ทำมาทุกรัชกาล ขุดในพระนคร ขุดคลองนอกพระนครบ้างครั้งถึงรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริว่าบ้านเมืองเจริญขึ้นผู้คนก็มากกว่าเมื่อแรกสร้างกรุงหลายเท่า ควรที่

จะขยายพระนครออกไปให้ใหญ่กว้างอีกชั้นหนึ่ง จึงโปรดเกล้าให้พระเจ้าท้าวพระยาศรีสุริวงส์ (ช่วง บุนนาค) เป็นแม่กองจ้างจีนขุดคลองคูพระนครออกไปอีกชั้นหนึ่ง ปากคลองข้างทิศใต้ออกไปริมวัดแก้วฟ้า ปากคลองด้านทิศเหนือออกไปวัดเทวราชกุญชรวิหาร ได้ลงมือขุดเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2394 แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2395 เป็นเวลา 10 เดือนพระราชทานชื่อว่า คลองผดุงกรุงเกษม

ปิยนาค บุนนาค และคณะ (2525 : 33) กล่าวว่า คลองขุดในสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนการทำสนธิสัญญาเบาริง คลองผดุงกรุงเกษม ขุดในสมัยรัชกาลที่ 4 ผู้ดำเนินการขุดคือเจ้าพระยาศรีสุริวงส์ (ช่วง บุนนาค) สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงส์ในสมัยรัชกาลที่ 5 ปีที่ขุด พ.ศ. 2394 ปีที่ขุดเสร็จ พ.ศ. 2397 วัดอุปสมถ์ คลองคูเมืองและคมนาคน ที่ตั้ง เข็มแม่น้ำเจ้าพระยาทิศตะวันออก ด้านเหนือและด้านใต้เข้าด้วยกันตั้งแต่ริมวัดเจ้าแก้วฟ้าเก่ามาถึงวัดเทวราชกุญชรวิหาร ทุนจ้างแรงงานชาวจีน ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 27,500 บาท ยาวเป็น 137.10 เส้น กว้าง 10วา ลึก 6ศอก หมายถึง ขุดใหม่

ปิยนาค บุนนาคและคณะ (2525 : 162) กล่าวคือ อ้างในการสำรวจปี พ.ศ. 2515 เอกสารการประชุมคณะอนุกรรมการวางแผนขุดลอกคูคลองในกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2516 หน้า 2 คลองผดุงกรุงเกษม สภาพของคลองกันเกือบตลอดลำคลองสองฝั่ง เชื่อมกันส่วนใหญ่เป็นคอนกรีตและบางส่วนเป็นดินไม้ มีบันไดทำน้ำเป็นระยะๆตลอดลำคลองมีบ้านเรือนและอาคารร้านค้าบางตอนของทั้งสองฝั่ง คลองนี้มีความกว้างลึกและขามมีขนาดใกล้เคียงกับสภาพแรกขุด คลองนี้นับว่าเป็นศูนย์กลางและหัวใจของคลองทั้งหมด เพราะคลองส่วนใหญ่จะมาต่อกันที่คลองนี้ เช่น คลองเปรมประชากร คลองแสนแสบและคลองมหานาค เป็นต้น สภาพน้ำในคลองนั้นจากปากคลองด้านเทเวศน์น้ำนำดำเกือบตลอดทั้งคลองตั้งแต่ศูนย์กลางโทรคมนาคม สภาพพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เรื่อยขึ้นมาจนถึงตลาดมหานาค น้ำจะดำสนิทและมีกลิ่นเหม็นมาก และถูกลามไปถึงสะพานกษัตริย์ศึกตลอดทั้งแยกเข้าสู่คลองมหานาค คลองเปรมประชากรและคลองแสนแสบ หลังสะพานเจริญสวัสดิ์มีบ้านเรือนอยู่มากและบางรายถูกลำเข้ามาอยู่ในตัวคลอง คลองนี้เรือใหญ่เดินไม่ได้เพราะติดสะพานที่หัวลำโพงนอกนั้นเดินได้ตลอด

จากการศึกษาข้อมูลพบว่าในคลองผดุงกรุงเกษมบางส่วนได้มีผู้ประกอบการเดินเรือในคลองผดุงกรุงเกษม คือบริษัท คอมเมอร์เชียลแอร์ จำกัด เริ่มดำเนินการเมื่อ วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2535 มีเรือให้บริการทั้งสิ้น 8 ลำ เริ่มต้นจากท่าหัวลำโพง ผ่านคลองมหานาค และคลองรอบกรุง สุดปลายทางที่ป้อมพระสุเมรุบางลำภู ระยะทางประมาณ 4.32 กิโลเมตร แวะจอดรับผู้โดยสาร 12 ท่า ในปัจจุบันหยุดให้บริการ 3 ท่าเนื่องจากการก่อสร้างท่ารับน้ำเสีย สถิติผู้ใช้โดยสารปี พ.ศ. 2539 ในเวลาราชการประมาณ 1,271 คนต่อวัน (กรมเจ้าท่า . 2540 : 5)

2.3.4 บทบาทหน้าที่ของคลองและข้อเสนอแนะ

ปิยนาค บุนนาค และคณะ (2525 : 174) คลองสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อกรุงรัตนโกสินทร์อย่างเข้มแข็ง โดยผลดีและอำนาจประโยชน์ต่อคนกรุงเทพฯ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. คลองสมัยรัตนโกสินทร์มีบทบาททางยุทธศาสตร์เป็นคูคลองเมืองเพื่อป้องกันศัตรู โดยเป็นแนวป้องกันถึง 3 ชั้น
2. คลองให้น้ำในการบริโภค
3. คลองเป็นเส้นทางคมนาคม
4. คลองให้สินในน้ำแก่คน เช่น ปลา กุ้ง หอย
5. คลองเปิดพื้นที่ว่างเปล่าให้ได้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ดินกรุงเทพฯ ได้ชื่อว่าเป็นดินดีเหมาะแก่การเกษตร การขุดคูคลองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยหลังทำสนธิสัญญาเบาริง เป็นการชักนำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานและประกอบการเกษตร ชานเมืองเหมาะสมกับสมรรถนะดินตามธรรมชาติ (Linear Settlement) บริเวณที่ถ้าคลองตัดกันมักจะเกิดเป็นศูนย์กลางชุมชน
6. คลองใช้เป็นขอบเขต (Boundary) กำหนดย่าน (Zoning) ตามผังเมือง ดังจะเห็นชัดเจนจากคลองในวงรอบราชธานีในสมัยรัตนโกสินทร์
7. คลองเป็นที่รับของเสียและสิ่งปฏิกูลจากบ้านเรือน และการกำจัดโดยเร็วโดยการหมุนเวียนถ่ายเทของกระแสน้ำ
8. คลองเป็นท่อระบายน้ำคุณภาพสูง
9. คลองเป็นสถานที่พักผ่อน ทั้งในด้านทัศนียภาพที่สวยงามสงบร่มเย็น และเป็นตัวกลางของการพักผ่อน เช่น ที่พักผ่อนหย่อนใจ อาบน้ำ ว่ายน้ำ ลอยกระทง
10. คลองทำให้สภาพแวดล้อมร่มรื่น สองข้างถนนมักจะปลูกต้นไม้ใหญ่ แนวต้นไม้และคูคลองสองข้างถนนจะช่วยกรองอากาศเสีย และเสียงจากรถยนต์

จากการศึกษาพบว่าน้ำในลำคลองเกิดสภาพมูล ตั้งแต่ พ.ศ.2524 โดยการสำรวจคุณภาพน้ำในคลองกรุงเทพฯ 37 คลอง โดย Japan International Co-operation Agency (ปิยนาค บุนนาค และคณะ. 2525 : 175)

ข้อเสนอแนะสำหรับการบำรุงรักษาคลองในกรุงรัตนโกสินทร์ กล่าวไว้ว่า

1. ควบคุมการใช้ที่ดินซึ่งจะมีผลเสียต่อคุณภาพน้ำในคลอง
2. เพิ่มความสามารถของกรุงเทพฯ ในการให้บริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการให้เพียงพอต่อราชการชาตตัวของประชากรรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในด้านการกำจัดขยะมูลฝอย
3. มีมาตรการควบคุมการกำจัดน้ำเสียและน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมและบ้านเรือนอาคารร้านค้า มิให้มีผลเสียต่อคุณภาพน้ำในคลอง
4. ปรับปรุงกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมดูแลรักษาคลองให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน

5. กำหนดนโยบายการใช้ที่ดินริมฝั่งคลองเพื่อป้องกันการรुक้ำที่สาธารณะและพิจารณา
ริมคลอง ให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจในระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน และระดับเมือง

6. ในการแก้ไขปัญหาราจร ควรคำนึงถึงระบบคลองที่สัมพันธ์กับระบบถนน โดยไม่
จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญแก่ถนนแต่เพียงระบบเดียว

7. ควบคุมการขยายตัวของเมืองที่ออกไปรุก้ำพื้นที่ชานเมือง

8. มีแผนแม่บทแก้ไขน้ำเน่าเสียในแม่น้ำลำคลองทั้งระบบ

9. กระตุ้นให้คนไทยทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของคลองเพื่อร่วมรักษา
ไว้สำหรับลูกหลานต่อไป (ปิยนาค บุนนาค และคณะ. 2525 : 190)

คลองในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า คลองในกรุงเทพมหานครไม่มีเหตุการณ์หลักฐานการขุดคลองเพิ่มเติม
หน้าที่ของคลองมีหน้าที่เป็นคลองระบายน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วม ดังนั้นจะมีโครงการขุดลอกคูคลอง
โครงการติดตั้งบ่อบำบัดน้ำเสีย เช่น โครงการบำบัดน้ำเสียสี่พระยา โครงการบำบัดน้ำเสีย
กรุงรัตนโกสินทร์ โครงการบำบัดน้ำเสียธนบุรี ฯลฯ โครงการเดินเรือโดยสารประจำทางใน
กรุงเทพมหานคร ดังนี้ คลองแสนแสบ คลองพระโขนง คลองผดุงกรุงเกษม คลองลาดพร้าว
คลองภาษีเจริญ การทำเขื่อนกั้นดินสองฝั่งคลอง (กรุงเทพมหานคร. 2533 : 20) (กรุงเทพมหานคร.
2540 : 128)

2.3.5 นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคลอง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้มีส่วนที่ 6 เกี่ยวข้องและสอดคล้อง
ตามเนื้อหาที่ผู้วิจัยศึกษา ดังนี้

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการผลิตเพื่อ
เพิ่มรายได้ประชาชาติและยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน โดยขาดการบริหารจัดการที่
เหมาะสม ซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว
อย่างไรก็ดีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่จำกัด ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เคยอุดมสมบูรณ์ร่อยหรอ
และเสื่อมโทรมลง มีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สร้างปัญหาความขัดแย้งในสังคมอันเกิดจาก
การแย่งใช้ประโยชน์ทรัพยากร และเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรงติดตามมา ในขณะที่ชวกันการขยาย
ตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนเมืองโดยปราศจากการดูแลรักษาสภาวะแวดล้อมเท่าที่ควร
ได้ก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่างๆ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนเนื่องจาก
สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดต่อกันและชุมชนมากที่สุด เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานที่เกื้อหนุนต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป การ

จัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จำเป็นต้องเร่งฟื้นฟูพร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป้องกันสภาวะแวดล้อมในชนบทและในเมือง ด้วยการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมากขึ้น ควบคู่ไปกับการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการควบคุมดูแลการใช้และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างเสริมวินัยและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตให้เป็นไปอย่างประหยัด ได้ประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสูงสุดและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ตลอดจนเพิ่มบทบาทของประเทศไทยในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : 135)

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (2540 – 2544)

ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 ได้มีแผนงานที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องตามเนื้อหาที่ผู้วิจัยศึกษาดังนี้

แผนงานพัฒนาระบบขนส่ง

โครงการพัฒนาขนส่งทางน้ำ (สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร : 40)

แผนงานสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาสภาพคล่องในกรุงเทพมหานคร(สำนักนโยบายและแผนงานกรุงเทพมหานคร :51)

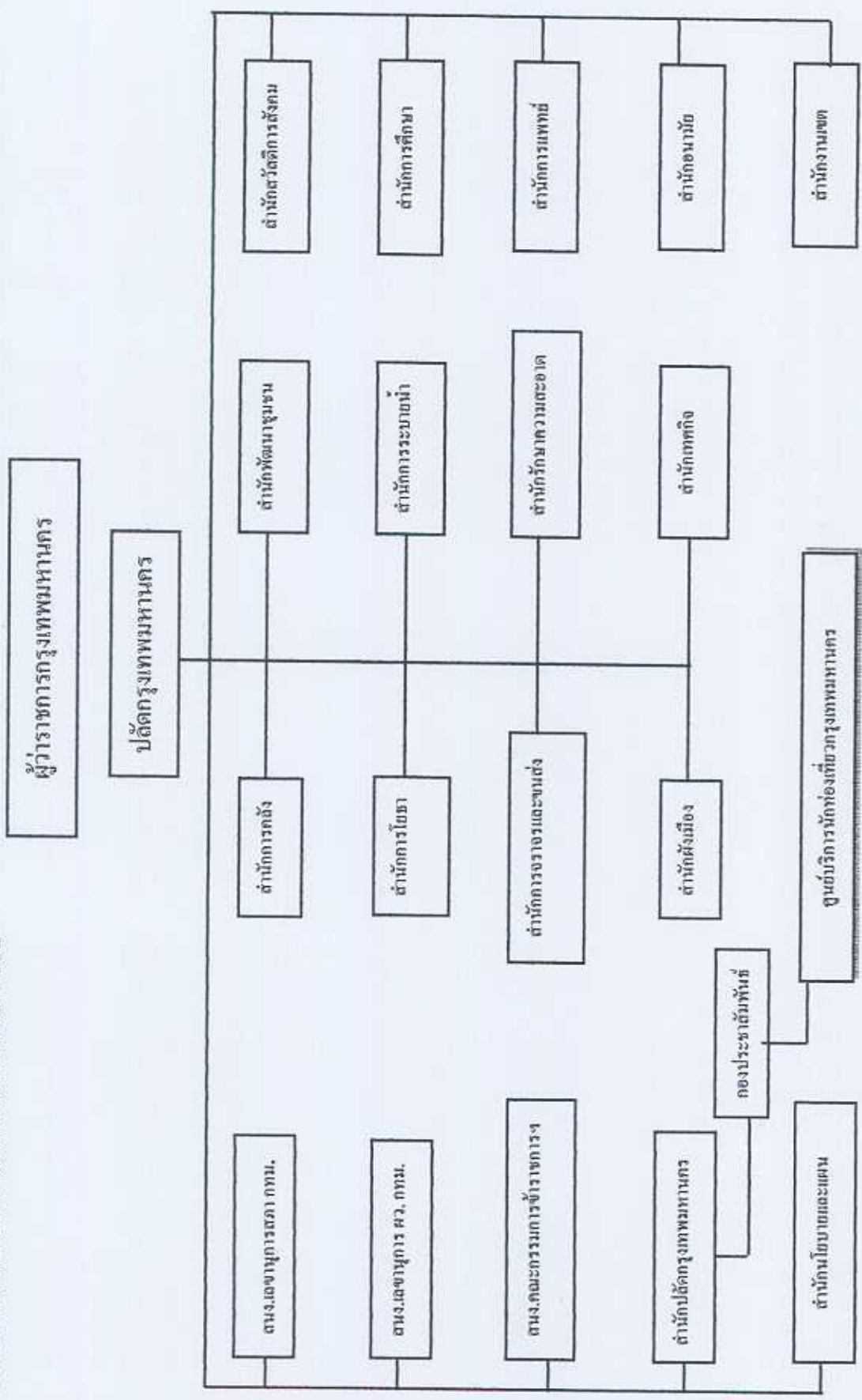
โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย

แผนงานและโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวปี พ.ศ.2541 -2546 กลยุทธ์ฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของไทย

1. ศึกษาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทดแทนแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่น

2. ใช้งบประมาณฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อช่วยพิทักษ์มรดกไทยประเภทผ่านประวัติศาสตร์ (National Historical Districts) อนุสรณ์สถาน (Monuments) และอาคารสถาปัตยกรรมแห่งชาติ (National Historical Building) สำรวจเส้นทางลำคลองที่สามารถใช้ในการท่องเที่ยวได้ในเขต กทม. และจังหวัดปริมณฑล พัฒนาการท่องเที่ยวในลำคลอง (Khlong Tourism) สนับสนุนโครงการนำร่องที่ใช้เรือไฟฟ้าที่ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NETTEC) ตลอดจนการปรับปรุงสภาพลำคลองและชุมชนให้มีบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น สวนสาธารณะริมคลองซึ่งอาจใช้บางส่วนของวัดริมคลองก็ได้ (สถาบันวิจัยการพัฒนาประเทศไทย. 2540 : 11 / 7-8)

2.3.5.1 ฝั่งแสดงองค์กรและหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาพที่ 2.8 ฝั่งองค์กรและหน่วยงานในกรุงเทพมหานคร

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คลองในกรุงเทพมหานคร (2535 : 1) ผลจากการวิจัยพบว่า คลองในกรุงเทพมหานครมีคลองขุดมาตั้งแต่ก่อนสมัยรัตนโกสินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการขุดคือเป็นยุทธศาสตร์การคมนาคม ขนส่งและการค้าขาย ต่อมาปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการขุดคลองใหม่และซ่อมคลองเก่าอย่างมากมายทั้งในกรุงเทพมหานครและในบริเวณใกล้เคียง จากการวิจัยยังพบว่ารัฐบาลในห้ารัชกาลที่เกี่ยวข้องแห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีนโยบายทำนุบำรุงคลองด้วยการขุดใหม่และซ่อมคลองเก่าเพื่อให้ใช้การได้อยู่เสมอ แต่ปรากฏว่าตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันคลองได้ถูกปล่อยปละละเลยทั้งจากรัฐบาลและประชาชน จนทำให้คลองตื้นเขิน สกปรก บางคลองก็ถูกถมเป็นถนน ดังนั้นการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ จึงน่าจะเป็นแนวคิดกระตุ้นให้คนมองย้อนหลังไปสู่อดีต โดยเฉพาะตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 5 แห่งรัตนโกสินทร์ ท่านได้วางผังเมืองโดยพิจารณาถึงความสำคัญและการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ซึ่งทำให้กรุงเทพมหานครในสมัยนั้นได้ชื่อว่าเป็นเมืองที่สะอาด เรียบร้อย สวยงาม ร่มรื่น ด้วยลำคลองน้อยใหญ่คูเป็นเวนิสตะวันออกซึ่งได้มีการรักษาคลองให้ใช้การอย่างดีมีประสิทธิภาพอย่างที่บรรพบุรุษได้กระทำไว้

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2533 : 3-1) ผลการวิจัยฉบับสุดท้ายทางการตลาดพบว่า การท่องเที่ยวทางน้ำเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมาไม่ต่ำกว่า 30 ปี โดยเฉพาะการท่องเที่ยวลัดน้ำ และนับวันนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวทางน้ำมากยิ่งขึ้น ทั้งเดินทางเพื่อชมลัดน้ำ ชมวิถีความเป็นอยู่ของประชาชนริมน้ำ ชมแหล่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ชมสภาพธรรมชาติและร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นแบบรูปผสม โดยที่เส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำและจุดแวะชมได้ถูกกำหนดขึ้นแล้วและผลการวิจัยยังพบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวทางน้ำมีเหตุจูงใจเนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวริมแม่น้ำลำคลองและสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนริมน้ำเป็นสำคัญส่วนประเภทของแหล่งท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประทับใจมากที่สุดในการเดินทางท่องเที่ยวทางน้ำ คือแหล่งท่องเที่ยวประเภทสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนริมน้ำ รองลงมาคือ วัดและแหล่งประวัติศาสตร์ สำหรับข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเห็นว่าควรแก้ไขในเรื่องมลภาวะต่างๆ

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540 : 16-18) ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในประเทศไทยมากขึ้น ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว ส่งผลให้ต้องจัดเตรียมแผนงานและโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อจัดทำผังแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยว ในกลยุทธ์ฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะในเมืองและใกล้เมือง เพื่อลดแรงกดดันของประชากรต่อแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การสำรวจเส้นทางลำคลองเพื่อใช้เป็นการท่องเที่ยวได้ในเขตกรุงเทพมหานคร ตลอดจนการปรับปรุงสภาพของลำคลอง สวนสาธารณะริมคลอง จัดทำ

ผังเมืองเฉพาะสำหรับเมืองท่องเที่ยวหลัก
กรุงเทพมหานคร อุทยา เชียงใหม่

โดยเฉพาะเมืองที่มีสถานที่ปะปนในตัวเมืองเช่น

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในครั้งนี้ เพื่อพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวโดยใช้เป็นสื่อกลางในการนำพานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวตามริมสองฟากฝั่งคลอง ซึ่งการวิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์ และการสำรวจเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย

3.1.1.1 บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3.1.2.1 บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของบริหารจัดการท่องเที่ยวจำนวน 30 ท่านจาก 30 บริษัท คัดเลือกอย่างเจาะจงจากบริหารจัดการท่องเที่ยวทางน้ำ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

3.2.1.1 แบบสัมภาษณ์ด้านความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ด้านสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับบริษัท จัดการท่องเที่ยวทางน้ำ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ

3.2.1.2 การสำรวจภาคสนามประกอบด้วย การสำรวจศักยภาพลำน้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำและ โครงสร้างพื้นฐานของคลองผดุงกรุงเกษม ให้อุปกรณ์ประกอบการสำรวจดังนี้

- 1) กล้องถ่ายภาพ
- 2) กล้องถ่ายวีดีโอ
- 3) แผนที่ใช้ประกอบ สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร

3.2.2 การสร้างเครื่องมือ

3.2.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการทำแบบสัมภาษณ์

3.2.2.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ

3.2.2.3 ร่างเครื่องมือ 1 ชุด ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์

3.2.2.4 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ร่างเสร็จแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ทำการตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหาให้เหมาะสมในการใช้ภาษาที่ชัดเจน

3.2.2.5 ทำการแก้ไขปรับปรุงและสร้างเครื่องมือ

3.2.2.6 นำเครื่องมือที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และทำการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง สำหรับรายนามผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

1. รศ.ดร.ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล.
2. อาจารย์สุทัศน์ จุฬามณี ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล.
3. อาจารย์สุรศักดิ์ กังขาว ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล.

3.2.2.7 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาดำเนินการแก้ไขแบบสัมภาษณ์กับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมอีกหนึ่งครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้จริงต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ผู้วิจัยติดต่อกับหนังสือจาก คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ไปยังกรรมการผู้จัดการบริษัทจัดการท่องเที่ยวเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

3.3.2 ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลที่มีลักษณะเชิงนับ ได้ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลในเชิงคุณภาพใช้วิธีการสังเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษมซึ่งประกอบด้วยศักยภาพของลำน้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสาร งานวิจัย การสำรวจภาคสนามและได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

4.1 ศักยภาพของลำน้ำ

4.1.1 สภาพของลำน้ำ

(1) ที่ตั้งคลองผดุงกรุงเกษมตั้งอยู่จังหวัดกรุงเทพมหานคร คลองผดุงกรุงเกษมเริ่มตั้งแต่ปากคลองแม่น้ำเจ้าพระยาตะวันออกด้านเหนือเทเวศน์ถึงด้านใต้สี่พระยาเรอร์ซิติ์ ตั้งอยู่ในเขตติดต่อรหว่างเขตการปกครอง เนื่องจากกรุงเทพมหานครใช้แนวคลองเป็นขอบเขตซึ่งมีเขตค่อเนื่องดังนี้ เขตดุสิต เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางรัก เขตปทุมวัน (กองสำรวจและแผนที่ สำนักผังเมือง)

(2) ขนาดและลักษณะของคลองกว้าง 25 เมตร ตลอดลำคลอง มีความยาวตลอดลำคลอง 5,700 เมตร ค่าระดับท้องคลอง 32.50 เมตร (เอกสารการสำรวจคลอง สำนักการระบายน้ำ)

(3) หน้าที่ของคลองในปัจจุบันเป็นคลองที่ใช้รองรับน้ำเสียที่สามารถนำไปบำบัดเป็นน้ำดีได้ (กองสำรวจคุณภาพน้ำ สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร)

(4) สภาพการจราจรทางน้ำ ในปัจจุบันคลองไม่มีการสัญจรไปมาทางน้ำ มีแต่เส้นทางคลองมหานาคที่ตัดผ่านคลองผดุงกรุงเกษมออกสู่คลองแสนแสบ การจราจรไม่คับคั่งมากนักเนื่องจากมีอยู่เส้นทางเดียวที่มีเรือเมล์วิ่งอยู่ (กรมเจ้าท่า)

(5) คุณภาพน้ำทางกรุงเทพมหานคร สำนักการระบายน้ำได้ทำการสำรวจทุกปี จากการสำรวจปี 2545

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงคุณภาพน้ำจากการสำรวจของสำนักการระบายน้ำ

	DATE	COLOR	TEMP	pH	DO	H ₂ S	BOD	SS	TKN	NH ₃ N	NO ₂	NO ₃	T-P	T.Bact
	water	mg/l	oC	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	mg/l	co/100ml	
จุดที่ 1	14/9/00	natural	28	7.04	2.3	0.0	17.0	165	12.3	6.2	0.06	0.6	1.0	2.4E+05
จุดที่ 2	14/9/00	nature	28	7.16	2.9	0.0	8.0	80	3.4	2.2	0.02	0.3	0.8	5.9E+05
จุดที่ 3	14/9/00	natural	28	7.20	2.3	0.0	6.0	83	5.0	3.1	0.01	0.5	0.4	5.0E+05
จุดที่ 4	14/9/00	nature	28	7.17	2.6	0.0	4.0	90	4.5	2.8	0.02	0.3	0.4	3.1E+05
จุดที่ 5	14/9/00	nature	28	7.25	3.9	0.0	4.0	97.0	3.9	3.1	0.03	0.2	0.3	4.0E+05

(6) สภาพความเป็นอยู่การใช้ที่ดินริมคลอง ส่วนใหญ่เป็นบ้านพักอาศัยประเภท ตึกแถว อาคารทางศาสนา เช่น วัดไทย วัดจีน อาคารทางราชการ จากการสำรวจสภาพของลำคลอง ได้แบ่งออกเป็นสองบริเวณ ซึ่งมีข้อแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ZONE 1 เริ่มตั้งแต่แม่น้ำเจ้าพระยา ตะวันออกด้านเหนือเทเวศน์ถึงสะพานเจริญสวัสดิ์ (หัวลำโพง) ZONE 2 เริ่มตั้งแต่สะพานเจริญสวัสดิ์ถึงแม่น้ำเจ้าพระยาด้านใต้(ริเวอร์ไซด์) สภาพของลำคลองใน ZONE 1 คือตั้งแต่แม่น้ำเจ้าพระยาด้านเหนือเทเวศน์ถึงสะพานเจริญสวัสดิ์ สภาพโดยรวมของลำคลองมีเขื่อนกั้นดินตลอด แนวและราวกันตก ติดไฟแสงสว่างประดับทุกระยะ 4 เมตร มีการตกแต่งสวนทางเท้าตลอดลำคลอง มีศาลาพักผ่อน-นั่งเล่นทุกระยะ 10-15 เมตร

ZONE 1 สภาพปากทางเข้าคลองบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาด้านเหนือเทเวศน์ มีการปลูกเพิงชั่วคราวโครงสร้างเป็นผนังก่ออิฐบล็อกหลังคากระเบื้องซีเมนต์ ทางด้านตรงกันข้ามของคลองเป็นตลาดสดเริ่มตั้งแต่เวลา 02.00 น.ไปจนถึง 19.00 น สภาพตลาดค่อนข้างเสื่อมโทรมเพราะไม่ได้เป็นอาคารร้านค้าส่วนใหญ่เป็นแผงลอย โดยการทำนั้งร้านวางบนพื้นถนนที่วางด้านหน้าอาคารตึกแถว มาเป็นที่ค้าขายตัวอาคารอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมเป็นอาคารค่อนข้างเก่าโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก 3 ชั้นบางอาคารมีการต่อเติมอีก 1 ชั้น ทางด้านซ้ายมือมีการปลูกเพิงชั่วคราวทำเป็นห้องแถว 1 ชั้น ค้าขายต้นไม้หรืออุปกรณ์จัดสวนปลูกติดระหว่างถนนกับคลองและบริเวณฝั่งต้นไม้ด้านตรงข้ามเป็นตึกแถว 2 ชั้น โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กตัวอาคารค่อนข้างเสื่อมโทรมปลูกติดกันเป็นแนวยาวไปจรดแม่น้ำเจ้าพระยาด้านหน้าฝั่งต้นไม้มีความกว้าง 2 ช่องจราจรเป็นถนนดิน เพราะไปจบที่แม่น้ำเจ้าพระยาจึงเป็นที่จอดรถของประชาชนในบริเวณนั้น ส่วนปากทางเข้าเป็นท่าเรือเมล์ เป็นท่าข้ามฝากไปฝั่งธนบุรีจึงมีผู้คนเดินไปมาบริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนไม่น้อย จากการสังเกตยังมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินท่องเที่ยวในบริเวณนี้ เนื่องจากในบริเวณฝั่งด้านหัวตลาดซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดเทวราชกุญชรวรวิหารอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาดัดกับปากคลองผดุงกรุงเกษมเพราะมีภาพ

ทิวทัศน์ที่สวยงาม จากสะพานเทเวศน์อนุมิตรถนนสามเสนลงมาตามลำคลองด้านใต้จนถึงสถานีรถไฟหัวลำโพง สะพานเจริญสวัสดิ์ ถนนพระราม 4 ตลอดลำคลองมีถนนขนานลำคลองโดยตลอด คือถนนกรุงเกษม กับถนนลูกหลวง มีการจัดสวนต้นไม้ ติคไฟฟ้าแสงสว่างตลอดลำคลอง และมีศาลาทุกกระชะรวมทั้งป้ายรถเมล์เป็นบางจุดเพราะเนื่องจากไม่ใช่เป็นสายหลักเป็นถนนเชื่อมถนนสายหลัก ในถนนช่วงนี้ผ่านสถานที่สำคัญหลายแห่ง เช่น วัดมกุฏกษัตริยาราม กระทรวงศึกษาธิการ ทำเนียบรัฐบาล วัดโสมนัสวิหาร กรมประชาสัมพันธ์ ตลาดโบ๊เบ๊

บริเวณตลาดโบ๊เบ๊เริ่มตั้งแต่ถนนหลานหลวงสะพานจตุรพักตรพิมานถึงถนนบำรุงเมืองสะพานกษัตริย์ศึก ถนนลูกหลวงได้มาสิ้นสุดที่ถนนหลานหลวงทำให้ถนนขนานคลองเหลืออยู่เส้นเดียวคือ ถนนกรุงเกษม และยังมีคลองมหานาคตัดผ่านคลองผดุงกรุงเกษมออกสู่คลองแสนแสบซึ่งคลองแสนแสบเป็นคลองเส้นเดียวที่ยังมีเรือเมล์วิ่งอยู่ในปัจจุบัน สภาพในบริเวณดังกล่าวเป็นย่านการค้าพ่อค้าแม่ค้าส่วนใหญ่จำหน่ายเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อุปกรณ์ในการค้าขายเป็นส่วนใหญ่ มีทั้งแผงลอยที่ใช้ทางเท้าเป็นทำเลที่ตั้งมีการกำหนดเวลาในการตั้งสินค้าและมีการตัดแปลงตีกำแพงมาเป็นร้านค้าโดยทำการค้าในชั้นหนึ่งและชั้นสองส่วนชั้นสามเป็นที่พักอาศัย สินค้าส่วนใหญ่มีราคาไม่แพงจัดอยู่ในกลุ่มของคนชั้นล่างถึงชั้นกลางเป็นสินค้าที่ผลิตในประเทศเป็นตลาดขายส่งที่ทราบทั่วกันในหมู่พ่อค้าขายของครอบคลุมทั่วกรุงเทพมหานครเพราะส่วนใหญ่พ่อค้า แม่ค้าก็มารับสินค้าที่นี่ไปขาย มีการใช้สะพานข้ามคลองเป็นแผงร้านค้าทุกสะพานรถไฟไม่สามารถวิ่งข้ามคลองได้ โดยใช้รถเข็นขนถ่ายสินค้าแทน ในบริเวณด้านหลังตลาดมีเส้นทางของรถไฟตัดผ่าน อาคารบ้านเรือนมีการต่อเติมกันไม่เป็นระเบียบ

ต่อมาตั้งแต่ถนนบำรุงเมืองสะพานจตุรพักตรพิมานถึงถนนพระราม 4 สะพานเจริญสวัสดิ์ สภาพในบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นที่ทำการของการรถไฟแห่งประเทศไทยมีถนนขนานคลองไปโดยตลอด มีการจัดสวนต้นไม้ริมคลองอย่างสวยงามและติคไฟฟ้าแสงสว่างเป็นระยะตลอดลำคลอง ส่วนในฝั่งของการรถไฟไม่มีการติดตั้งราวกันตก ฝั่งตรงข้ามการรถไฟเป็นย่านพักอาศัยอาคารเป็นอาคารตึกแถวค.ส.ล. 3-4 ชั้น ชั้นล่างมีบางส่วนเปิดเป็นห้างร้านขายของเป็นส่วนใหญ่ อุตสาหกรรมในครัวเรือนเช่น ย่านการทำพวงกุญแจเป็นของที่ระลึกที่เรียกกันว่าวงเวียน 22 กรกฎาคม มีการเปิดน้ำพุในตอนกลางวันสามารถมองเห็นจากริมคลองบนทางเท้าได้อย่างชัดเจนและมีความสวยงามโดยการมองจากระยะไกล แต่ถ้าอยู่ในลำคลองไม่สามารถมองเห็นได้เนื่องจากระดับน้ำในคลองมีระดับต่ำกว่าระดับถนนมากเป็นที่น่าสังเกต ได้อีกอย่างหนึ่งคือในบริเวณดังกล่าว จะมีผู้ใหญ่เฒ่าและเด็กเฒ่าใช้ทางเท้าเป็นที่พักอาศัยชั่วคราวและหลับนอนจากการสังเกตมีการตากเสื้อผ้า ซักผ้า บางจุดมาเป็นครอบครัวจับจองพื้นที่ แต่ไม่ถาวรลักษณะพร้อมที่จะเคลื่อนที่ไปได้ตลอดเวลา ในบริเวณนี้เองทางฝั่งการรถไฟยังมีพื้นที่ว่างอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งใช้เป็นที่จอดรถของผู้มาติดต่อ โดยทำเป็นที่จอดรถชั่วคราวมีลักษณะมีการล้อมคอกไว้และไม่มีหลังคากันแดดเป็นพื้นที่เหมาะปรับปรุงเป็นอาคารจอดรถ จุดพักรถหรืออาจจะพัฒนาเป็น

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในอนาคตเมื่อคลองผดุงกรุงเกษมถูกพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำอีกแห่ง ที่อยู่ใจกลางเมืองหลวงและสามารถเดินทางต่อโดยรถไฟไปยังสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆต่อไปอีก

ZONE 2 เริ่มตั้งแต่สะพานเจริญสวัสดิ์(หัวลำโพง)ลงมาทางด้านใต้จนสุดปลายคลองสถานีสูบน้ำกรุงเกษม(ริเวอร์ไซด์) มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด สภาพทั่วไปถูกปกคลุมไปด้วยต้นไม้ใหญ่ที่ไม่ได้มีการตัดแต่งส่งผลให้บริเวณดังกล่าวมีครีมี มีทางเดินเท้าอยู่ด้านเดียวติดกับถนนมหาพุดธาราม ไม่มีไฟฟ้าแสงสว่างประดับทางเท้า ไม่มีศาลา ไม่มีป้ายชมรมล์ ไม่มีราวกันตก ในบางช่วงของคลองมีการปลูกสิ่งก่อสร้างลำคลอง เป็นอาคารพักอาศัย 2 ชั้น หลังคาตั้งกะสีโครงสร้างเป็นไม้ทั้งหลัง ปลูกติดกันมีความยาวประมาณ 100 เมตร ตัวอาคารล้อมโทรม โครงสร้างชั้น 2 มีการทาสีด้วยลักษณะตึกห้องข้าง ผนังบางส่วนถูกปะด้วยตั้งกะสี ด้านหลังของอาคารคือด้านที่ติดกับลำคลองมีการตากเสื้อผ้าและใช้เป็นที่เก็บของเหลือใช้เป็นภาพที่ไม่สวยงามอย่างยิ่ง จนมาถึงสะพานทิพย์เสถียรตั้งแต่สะพานนี้ที่ไม่สามารถเดินเรียบคลองไปได้ เนื่องจากสองฝั่งคลองเป็นอาคารพักอาศัยประเภทตึกแถว ค.ศ.ล 2-3 ชั้นตัวอาคารล้อมโทรมคาดว่าไม่ต่ำกว่า 20 ปี สภาพของคลองที่เริ่มตั้งแต่มีอาคารพักอาศัยขนานข้างสภาพของคลองล้อมโทรม น้ำค่อนข้างดำมีครีมีโดยตลอดเพราะปลูกต้นไม้ติดกับลำคลอง ส่วนตอนท้ายของคลองออกสู่น้ำเจ้าพระยาเรือไม่สามารถผ่านเข้าออกได้เพราะมีสถานีสูบน้ำกรุงเกษม มีการทำพื้นผิวด้านบนของคลองเป็นพื้นผิวการจราจร ในบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของโรงแรม รอยัลออกคิด เซอราตัน และห้างสรรพสินค้าริเวอร์ไซด์ จึงมีผู้คนพลุกพล่านอยู่ในบริเวณดังกล่าวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นจุดข้ามเรือไปยังฝั่งธนบุรีคือท่าเรือสี่พระยา

ตารางที่ 4.2 แสดงรายชื่อสะพานข้ามคลองผดุงกรุงเกษม

ชื่อสะพาน	ขนาดสะพาน	ลักษณะของสะพาน	ประเภทของสะพาน
1. ทิพย์เสถียร	4 ช่องการจราจร	ค.ศ.ล.	เชื่อมการจราจร
2. จงสวัสดิ์	4 ช่องการจราจร	ค.ศ.ล.	เชื่อมเข้าสู่ที่พักอาศัย
3. -	4 ช่องการจราจร	ค.ศ.ล.	เชื่อมเข้าสู่ที่พักอาศัย
4. โสณบัณฑิตย์	4 ช่องการจราจร	ค.ศ.ล.	เชื่อมเข้าสู่ที่พักอาศัย
5. -	4 ช่องการจราจร	ค.ศ.ล.	เชื่อมการจราจร
6. เจริญสวัสดิ์	8 ช่องการจราจร	ค.ศ.ล.	เชื่อมการจราจร
7. -	กว้าง 1.20 ม.	ค.ศ.ล.	คนข้าม
8. นพวงศ์	6 ช่องการจราจร	ค.ศ.ล.	เชื่อมการจราจร
9. -	กว้าง 1.20 ม.	ค.ศ.ล.	คนข้าม
10. กษัตริย์ศึก	6 ช่องการจราจร	ค.ศ.ล.	เชื่อมการจราจร
11. -	กว้าง 2 ม.	ค.ศ.ล.	เชื่อมเข้าสู่ที่พักอาศัย

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ชื่อสะพาน	ขนาดสะพาน	ลักษณะของสะพาน	ประเภทของสะพาน
12. เขาวลิตร์	2 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมเข้าสู่ที่หกอาศัย
13. สมานมิตร	2 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมเข้าสู่ที่หกอาศัย
14. สุวรรณเนรมิตร	2 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมเข้าสู่ที่หกอาศัย
15. เจริญราช	4 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมการจราจร
16. -	กว้าง 1.20 ม.	ค.ส.ถ.	คนข้าม
17. -	กว้าง 1.20 ม.	ค.ส.ถ.	คนข้าม
18. -	4 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมการจราจร
19. จตุภัทร์รังษณ์	6 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมการจราจร
20. -	4 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมการจราจร
21. เทวกรรมรังรักษ์	6 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมการจราจร
22. มัจฉานรังสรรค์	6 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมการจราจร
23. วิศนุกรรมนฤมาณ	4 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมการจราจร
24. -	กว้าง 1.20 เมตร	ค.ส.ถ.	คนข้าม
25. เทวศน์นฤมิตร	4 ช่องการจราจร	ค.ส.ถ.	เชื่อมการจราจร

(7) ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ จากการสำรวจภาคสนามของคลองผดุงกรุงเกษม ผู้วิจัยได้จัดทำสภาพของปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษม (ดูตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 แสดงปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม

ลำดับ ช่วงลำน้ำ (ZONE1-A01)	ที่ตั้ง คลองผดุง กรุงเกษม	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม			แนวความคิดในการพัฒนา
		ศักยภาพของลำน้ำ	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ	โครงสร้างพื้นฐาน	
บริเวณปากทางเข้า เจ้าพระยาด้านทิศ เหนือถึงสะพาน แคว้น นฤมิตร	1. มีการปลูกสร้างเพิงชั่วคราว เพื่อทับเป็นพื้นที่ขายของอยู่ริม สองฝั่งคลองตั้งแต่ภาพ 4.19 2. สภาพของเขื่อนกันดิน ข้ำจุด ทจุดโทรรม 3. สภาพตลาดค่อนข้างเสื่อมโทรม สกปรก 4. ตัวอย่างการตีแควเป็นอาคารเก่า ข้ำจุดทจุดโทรรม 5. ทางเข้าที่อยู่วิมถนบนมีการจัด จองเป็นพื้นที่ขายของแผงลอย	1. ทำเขื่อนเรือแพคท์ -ไม่มีพื้นที่ที่เป็นจุดชมวิว -ทำเขื่อนมีสภาพชำรุดทจุดโทรรม สกปรก -มีคนร่อนมาเบ็ดเป็นทีหลัก นอน -ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก -ขาดการส่งเสริม 2. วัตถุประสงค์ของอาคาร -ขาดการประชาสัมพันธ์ -ไม่มีวัตถุประสงค์ -ขาดการส่งเสริมในเรื่องการ ท่องเที่ยว -ห้องครุฑไม่เพียงพอ 3. วัฒนธรรมสวนพฤกษาราม -ขาดการประชาสัมพันธ์ -ไม่มีวัตถุประสงค์ -ขาดการส่งเสริมในเรื่องการ ท่องเที่ยว	1. ไม่มีท่าเทียบเรือ 2. ไม่มีที่บริการเรือเช่า 3. ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 4. แหล่งท่องเที่ยวครุฑไม่เพียงพอ 5. มหั่งบริการด้านอาหารมีน้อย 6. ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ	ศักยภาพของลำน้ำ 1. จัดระเบียบของร้านค้าแผงลอยไม่ให้เป็นที่ตั้งผู้ บริเวณ ริมคลอง 2. ทำการพัฒนาออกแบบเขื่อนใหม่ ให้มีความรู้สึกเพื่อ เชิญหรือกลมกลืนในลักษณะจุดพักก่อนริมคลอง 3. ออกกฎระเบียบของข้ำคร้ำจุดในเรือของ ความ สะอาด การทิ้งขยะ 4. ควรมีการปรับปรุงสภาพของอาคารให้มีลักษณะสอดคล้อง กับตัวลำน้ำ และมิลักษณะเด่นไปในทิศทางเดียวกัน 5. จัดระเบียบทางเท้าใหม่และทำการออกแบบจัดภูมิ ทัศน์ให้สอดคล้องด้านอื่นๆ แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ 1. ทำเขื่อนเรือแพคท์ -ควรมีการพัฒนาหรือออกแบบให้เป็น สถานที่ท่องเที่ยว ที่ชวนชมพื้นที่เป็นที่พักผ่อนหรือจุดชมวิว	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ ช่วงอำนาจ	ที่ตั้ง คลองผดุงกรุง เกษม	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม		แนวความคิดในการพัฒนา
		ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของน้ำ ศักยภาพของน้ำ	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ	
			- ตัวอย่างทรุดโทรม	<ul style="list-style-type: none"> - มีเจ้าหน้าที่ดูแลในเรื่องของความสะอาดและไม่ให้คนพนงจรหรือเด็กวิ่งรอบมาพักอาศัย - จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นร้านค้าของชำที่ระลึก, ร้านค้ารูป - จัดให้มีการส่งเสริมการลงทุนในด้านต่างๆ - ควรหาพื้นที่จอดรถตามสถานที่ที่สามารถจัดให้ได้ - จัดให้มีมีจุดผูกพันบริการต้อนรับนักท่องเที่ยว <p>2. วัตถุประสงค์ของโครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์ให้การส่งเสริมการท่องเที่ยว - ควรเปิดให้ให้นักท่องเที่ยวแวะเยี่ยมชมภายในวัด - จัดให้มีการประชาสัมพันธ์งานประเพณีที่วัดจัดเป็นประจำ - จัดให้มีมีจุดผูกพันให้บริการนักท่องเที่ยวให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของวัด - ควรหาพื้นที่จอดรถตามสถานที่จัดไว้ให้

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ ช่วงต้น	ที่ตั้ง คลองผดุง กรุงเกษม	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม		แนวความคิดในการพัฒนา
		ศักยภาพของลำน้ำ	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน	
				<p>3. วัฒนธรรมชุมชนหรือกรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิศวกรจัดให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว - ควรเปิดให้มีนักท่องเที่ยวแวะเยี่ยมชมภายในวัด - จัดให้มีการประชาสัมพันธ์งานประเพณีที่วัดจัดเป็นประจำ - จัดให้มีทัศนศึกษาให้บริการนักท่องเที่ยวให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของวัด - ควบหาพื้นที่จอดรถคนสภาพที่จัดไว้ให้ - ควบคุมซ่อมแซมปรับปรุงอาคารใหม่ <p><u>โครงสร้างพื้นฐาน</u></p> <p>1. ทำการพัฒนาหาพื้นที่ออกแบบศูนย์ปฏิบัติการหลักในพื้นที่บริเวณนี้ที่เพียงพอพร้อมไปด้วยสิ่งบริการอื่นๆ เช่น หอประชุมทัศนศึกษา, ศูนย์แจ้งเหตุ, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว, ท่าเรือเทียบฝั่ง, บริการเรือเช่า, ศูนย์ซ่อมเรือเล็ก, ร้านอาหารและที่จอดรถ</p> <p>50</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ ช่วงลำน้ำ (ZONE1-A02)	ที่ตั้ง คลองผดุง กรุงเทพมหานคร	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเทพมหานคร		แนวความคิดในการพัฒนา	
		ศักยภาพของลำน้ำ	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ		
		<ol style="list-style-type: none"> มีการใช้พื้นที่ริมนอนเป็นที่จอดรถ มีดินไม่ปลูกปลูกคลุมโดยปราศจากการปกคลุม มีการใช้พื้นที่ทางเท้าเป็นพื้นที่ขายของ มีการใช้พื้นที่ได้สะพานข้ามคลองเป็นที่เก็บของ สภาพอาคารริมฝั่งคลองเป็นอาคาร 4 ชั้น ค.ส.ล. ปสกติดกัน มีการใช้พื้นที่ศาลาเป็นที่พักผ่อนของตนเอง มีการพักอาศัยของคนเร่ร่อนบางจุด 	<ol style="list-style-type: none"> สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ แนวร่วมของสำนักงานเป็นกันแฟง ค.ส.ล. ที่ซึ่งกักปิดมุมของภายในอาคารซึ่งเป็นอาคารเก่าและมีความสวยงามตามภาพที่ 4.51 ไม่เปิดให้บุคคลภายนอกเข้าไปเยี่ยมชม ไม่มีมัลลทิวทัศน์ วัฒนธรรมวิถีชีวิต ขาดการประชาสัมพันธ์ ไม่มีมัลลทิวทัศน์ ขาดการส่งเสริมในเรื่องของการท่องเที่ยว ไม่เปิดให้บุคคลภายนอกเข้าเยี่ยมชม 	<ol style="list-style-type: none"> ทำเขื่อนหรือเดิมชำรุด ทดุดโทรมและไม่ได้ออกแบบไว้เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีแหล่งบริการเรือเช่า ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีศูนย์บริการดูแลรักษาความปลอดภัย ไม่มีกิ่งอำนาจความสะดวกอื่นๆ 	<p>ศักยภาพของลำน้ำ</p> <ol style="list-style-type: none"> มีการจัดระเบียบการจราจรอย่างเคร่งครัดและจัดให้เป็นที่ยอมรับเฉพาะผู้มาท่องเที่ยว ควรมีการจัดแต่งต้นไม้ใหญ่ ให้มีความสวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อย ควรมีการจัดระเบียบทางเท้าและส่งเสริมกิจกรรมในด้านต่างๆ ที่จะสอดคล้องกับชาวต่างประเทศและได้ประโยชน์แก่ประเทศไทย ให้มีการจัดระเบียบคลองให้ดูสะอาดและเรียบร้อยอยู่เสมอ ควรมีการปรับปรุงสภาพของอาคารให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับตัวลำน้ำเพื่อเพิ่มลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น <p>แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ</p> <ol style="list-style-type: none"> สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ควรมีพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถให้นักท่องเที่ยวแวะชมชมภายในได้ จัดให้มีมัลลทิวทัศน์ให้บริการ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ ช่วงต้น	ที่ตั้ง คลองพุด งู	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองพุดงู	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ	โครงสร้างพื้นฐาน	แนวความคิดในการพัฒนา
		<p>ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองพุดงู</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. ทำนบรัฐบาล <ul style="list-style-type: none"> - แนวรั้วของทำนบยาวตลอดริมของภายในตัวอาคาร - แนวรั้วกั้นตลิ่งของคลองชำรุดทรุดโทรมและคดโค้งตายคดเมื่อน้ำนองจากกรีต - ต้นไม้ขึ้นรก ปราศจากการตกแต่งและเป็นต้นไม้ใหญ่ 4. วัดโสมนัสวิหาร <ul style="list-style-type: none"> - ขาดการประชาสัมพันธ์ - ไม่มีมีคฤหาสน์ - ขาดการส่งเสริมในการของ การท่องเที่ยว - ไม่มีจัดให้บุคคลภายนอก เข้าเยี่ยมชมอย่างเป็นทางการ 	<p>ทำนบรัฐบาล</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวรั้วของทำนบยาวตลอดริมของภายในตัวอาคาร - แนวรั้วกั้นตลิ่งของคลองชำรุดทรุดโทรมและคดโค้งตายคดเมื่อน้ำนองจากกรีต - ต้นไม้ขึ้นรก ปราศจากการตกแต่งและเป็นต้นไม้ใหญ่ <p>วัดโสมนัสวิหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดการประชาสัมพันธ์ - ไม่มีมีคฤหาสน์ - ขาดการส่งเสริมในการของ การท่องเที่ยว - ไม่มีจัดให้บุคคลภายนอก เข้าเยี่ยมชมอย่างเป็นทางการ 	<p>โครงสร้างพื้นฐาน</p>	<p>แนวความคิดในการพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรออกแบบรั้วให้มีลักษณะโปร่งที่สามารถมองเห็นจากภายนอกได้ - ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญและประวัติความเป็นมาของอาคาร <p>2. ทำนบรัฐบาล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถมองเห็นได้จากลำน้ำ - ทำการปรับปรุงแนวรั้วให้มีลักษณะโปร่งสามารถมองเห็นได้จากการนั่งเรือชม - ปรับปรุงแนวรั้วกันตลิ่งของเพื่อเป็นการเปิดมุมมอง - ควรมีการคิดแต่งต้นไม้นี้บริเวณด้านหน้าเพื่อไม่ให้คดโค้งตาย <p>3. วัดกุฎีศรีภิรมย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถให้นักท่องเที่ยวแวะเยี่ยมชมภายในได้ - ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญและประวัติความเป็นมาของอาคาร

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ ช่วงถ้าหน้า	ที่ตั้ง คลองพุด กรุงเกษม	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองพุดกรุงเกษม		แนวความคิดในการพัฒนา
		ศักยภาพของถ้าหน้า	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ	
			<p>5. ดึงอำนาจการสหประชาชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวรื้อฟื้นตงคลองขุด บึงพูนขององสาธา - บุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าเยี่ยมชมภายในได้ - ไม่ได้ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว <p>6. กระทรวงศึกษาธิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ได้ส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว - มีอาคารมาบคบังคับอาคารไม่สามารถมองเห็นได้จากริมคลอง 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีบุคคลคอยต้อนรับ - ส่งเสริมในเรื่องของการท่องเที่ยว <p>4. วัด โศภนนิกรวิหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถให้นักท่องเที่ยวแวะเยี่ยมชมภายในได้ - จัดให้มีบุคคลคอยให้บริการ - ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญและประวัติความเป็นมาของอาคาร <p>5. ดัดอาวอาคารสหประชาชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถมองเห็นได้จากลำน้ำ - ปรับปรุงแนวรั้วกันตงคลองเพื่อเปิดมุมมอง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ ช่วงลำนำ	ที่ตั้ง คลองผดุง กรุงเกษม	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม		แนวความคิดในการพัฒนา
		ปัญหาและอุปสรรคของลำนำ	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ	
		<p>คุณภาพของลำนำ</p> <p>7. วัดสมณัมบริหาร (วัดจีน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ได้ส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว - บุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าเยี่ยมชมภายในได้ 	<p>โครงสร้างพื้นฐาน</p>	<p>6. กระทรวงศึกษาธิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถมองเห็นได้จากลำน้ำ - ทำการเปิดมุมมองหรือปรับปรุงให้สามารถมองเห็นลำน้ำ <p>7. วัดสมณัมบริหาร(วัดจีน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและเยี่ยมชมภายในได้ - จัดให้มีบุคคลากรให้บริการ - ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญและประวัติความเป็นมาของอาคาร <p>โครงสร้างพื้นฐาน</p> <p>1. ทำการพัฒนาจากพื้นที่ออกแบบศูนย์ปฏิบัติการหลักในพื้นที่บริเวณนี้ที่เพียบพร้อมไปด้วยส่วนบริการอื่นๆ เช่น หอประชุมภัตตาคาร, ศูนย์แจ้งเหตุ, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว, ท่าเรือ, ท่าเรือข้าม, บริการเรือเช่า, ศูนย์ซ่อมเรือ, ร้านอาหารและที่จอดรถ</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ ช่วงสถานี	ที่ตั้ง คลองผดุง กรูมกษม	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรูมกษม	แนวความคิดในการพัฒนา	
			แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ	โครงสร้างพื้นฐาน
(ZONE1-A03)	บริเวณสะพานควายถึงสะพานกษัตริย์ศึก	<ol style="list-style-type: none"> มีการยึดพื้นที่ริมทางเท้าและสะพานข้ามคลองเป็นพื้นที่ขายของ พื้นที่บริเวณนี้มีการจราจรคับคั่งเนื่องจากมีท่าเรือขนส่งโดยสารอยู่ในพื้นที่บริเวณนี้ สภาพของอาคารบริเวณทรุดโทรม ไม่มีแนวรั้วกันตกในบริเวณนี้ ระดับน้ำไม่มั่นคงสามารถเดินเรือได้ สิ่งของมาก่อนข้างลำ ไม่มีสิ่งกีดขวางในทางเดินเรือ 	<ol style="list-style-type: none"> ไม่มีท่าเทียบเรือ ไม่มีแหล่งบริการเรือเช่า ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีจุดดูแลรักษาความปลอดภัย ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ 	<p>ศึกษาของสถานี</p> <ol style="list-style-type: none"> จัดระเบียบร้านค้าบริเวณทางเท้าและสะพานใหม่ เพื่อให้ดูสะอาด จัดระเบียบการจราจรในพื้นที่ดังกล่าวให้มีความเรียบร้อยและเคร่งครัดระเบียบวินัยในการขับขี่ ควรมีการปรับปรุงสภาพของอาคารให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับตัวสถานี และมีลักษณะเด่นไปในทิศทางเดียวกัน ปรับปรุงบริเวณริมสองฝั่งคลองให้มีพื้นที่ต่อเนื่องกันทางเท้า <p>แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ</p> <ol style="list-style-type: none"> ทำการศึกษาดูเรื่องความเป็นไปได้ในการออกแบบปรับปรุงในบริเวณคลอง โดยให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ โดยจัดให้องค์ประกอบการใช้พื้นที่ครบถ้วน เช่น พื้นที่ขายของ, ท่าเรือ, พื้นที่จอดรถ, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว, สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ อย่างครบครัน

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับ ช่วงอำนาจ	ที่ตั้ง คลองผดุง กรุงเกษม	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม		แนวความคิดในการพัฒนา	
		ศักยภาพของอำนาจ	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ		โครงสร้างพื้นฐาน
(ZONE1-A04)	บริเวณสะพานกษัตริย์ ศึก ถึง สะพาน พระราม 4 (สะพาน เจริญศรีศรัศดิ์)	1. สภาพทางเท้าในบริเวณนี้ ค่อนข้างมีความสะอาดและ สวยงาม 2. ระดับไม่เดินขึ้นสามารถเดิน เรือได้ 3. ในบริเวณนี้ไม่มีแนวรั้วกัน คกของคลอง สามารถมองเห็น ริมสองฝั่งคลองได้อย่าง ชัดเจน 4. สภาพของอาคารเป็นอาคาร พาณิชย์ ไม่เป็นที่ดึงดูดใจ	1. วัตถุประสงค์ - ขาดการประชาสัมพันธ์ - ไม่มีมีจุดหยุด - ขาดการส่งเสริมการท่องเที่ยว - ไม่เปิดให้บุคคลภายนอกเข้า เยี่ยมชม 2. การรถไฟแห่งประเทศไทย - ไม่มีท่าเทียบเรือ - ขาดการส่งเสริมเป็นสถานที่ ท่องเที่ยว	ไม่มีท่าเทียบเรือ ไม่มีแหล่งบริการเรือเช่า ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีจุดดูแลความปลอดภัย ไม่มีตั้งอ่างอำนวยความสะดวก อื่นๆแก่นักท่องเที่ยว	โครงสร้างพื้นฐาน 1. จัดให้ท่าเทียบเรือและจุดแวะพัก 2. ตั้งบริการอื่นๆที่จะอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 3. จุดดูแลความปลอดภัย ศักยภาพของอำนาจ 1. การเพิ่มกิจกรรมหรือสิ่งดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว 2. ปรับปรุงผังบริเวณสองฝั่งคลองให้มีพื้นที่พื่นที่เชื่อมโยงกับ ทางเท้า 3. ควรปรับปรุงสภาพของอาคารให้มีลักษณะที่สอดคล้องกับตัวถ้ำน้ำและมีลักษณะเด่นไปในทิศทางเดียวกัน แหล่งท่องเที่ยว 1. วัตถุประสงค์ - ควรเปิดให้มีนักท่องเที่ยวแวะเยี่ยมชมภายในวัด - จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ถึงงานประเพณีที่วัดจัดขึ้น เป็นประจำ

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

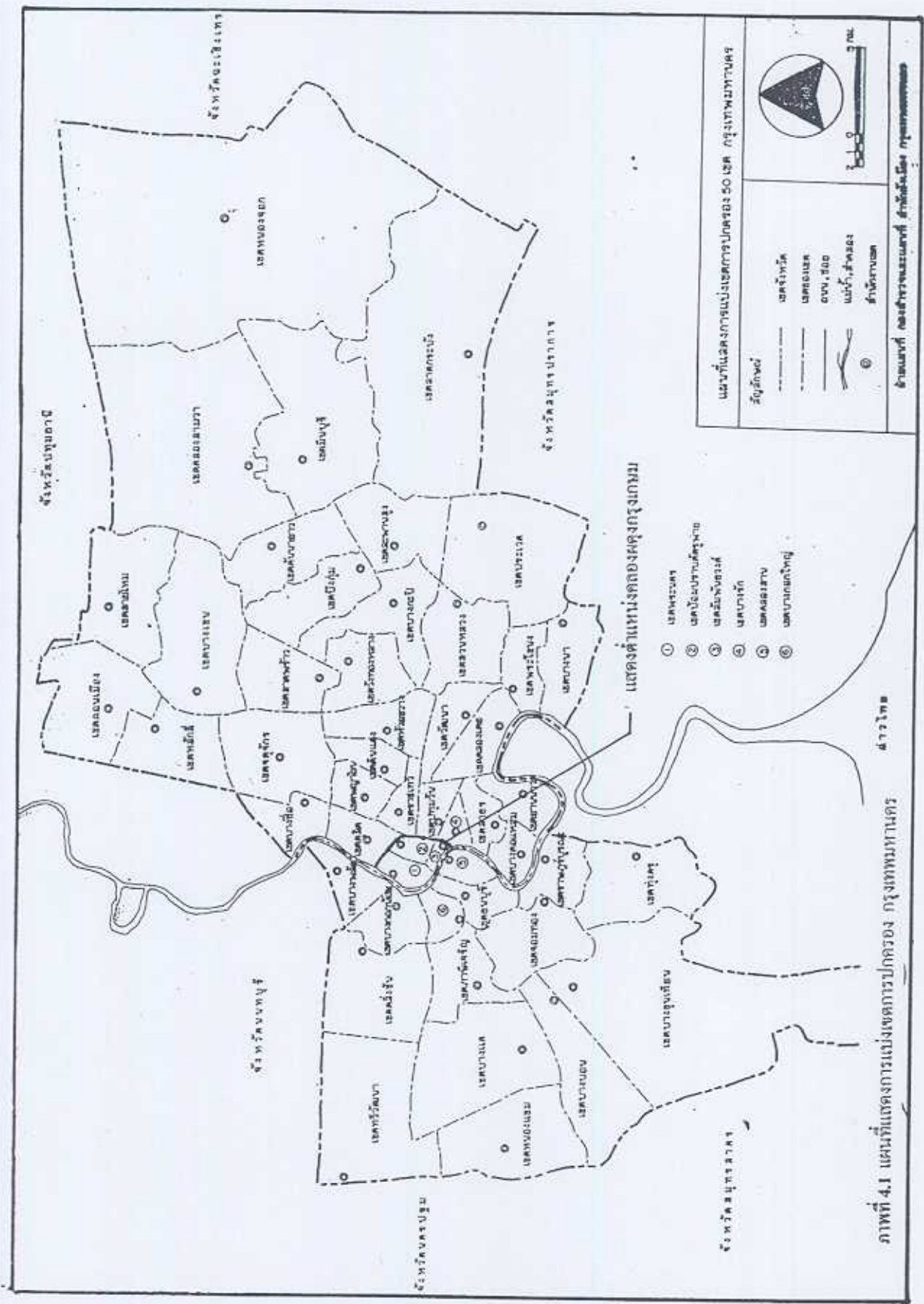
ลำดับ ช่วงต้น	ที่ตั้ง คลองหุดง กรงเกษม	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองหุดงกรงเกษม		แนวความคิดในการพัฒนา
		ปัญหาและอุปสรรคของต้นน้ำ ศักยภาพของต้นน้ำ	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน	
				<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีบริการรถรับบริการ - ทางวัดควรจัดให้มีการส่งเสริมในเรื่องการท่องเที่ยว - พัฒมาถึงอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว <p><u>โครงสร้างพื้นฐาน</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดให้มีท่าเทียบเรือเพื่อเป็นจุดแวะพักสำหรับนักท่องเที่ยว 2. ส่งบริการอื่นๆที่จะอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 3. จุดดูแลความปลอดภัย

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

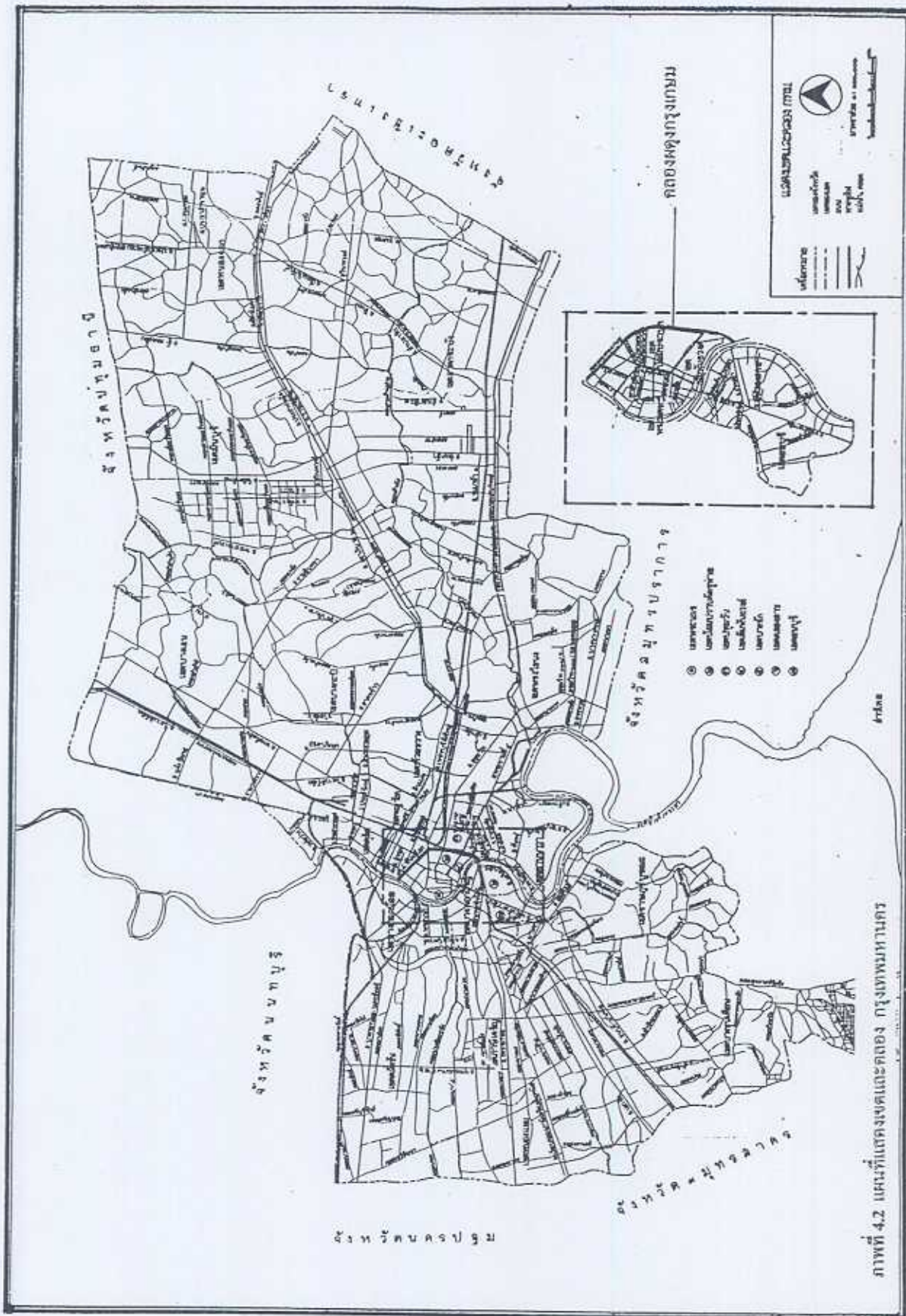
ลำดับ ช่วงสถานี	ที่ตั้ง คลองคูข งูเกษม	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองคูขงูเกษม		แนวความคิดในการพัฒนา	
		ปัญหาและอุปสรรคของลำน้ำ	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ		
(ZONE 2)	เริ่มตั้งแต่สะพาน กษัตริย์ศึก ถึง ท้าย คลองตีพระยา	<ol style="list-style-type: none"> สภาพทั่วไปดูปกคลุมไปด้วยต้นไม้ใหญ่ไม่ได้ตัดแต่ง ส่งผลให้มีคราบ มีทางที่อยู่แคบเดียว ฝั่งตรงข้ามมีการปลูกอาคาร สุกงอกของเป็นอาคาร ไม่มีสภาพชำรุดทรุดโทรมมีกรน้ำเหนือฝัมนาดก สามารถมองเห็นได้จกลำน้ำ ดังภาพ 4.37-4.38 	<ol style="list-style-type: none"> วัดมหาพฤฒารามวรวิหาร อาคารประชาสัมพันธ์ ไม่มีคุกเทศก์ อาคารส่งเสริมในเรื่องการท่องเที่ยว ห้างสรรพสินค้าริเวอร์ ซิตี้ ไม่มีเส้นทางต่อเนื่องจากคลองสู่แหล่งท่องเที่ยว 	<ol style="list-style-type: none"> ไม่มีท่าเทียบเรือ ไม่มีที่บริการเรือเช่า ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีที่จอดรถ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ 	<p>ศักยภาพของลำน้ำ</p> <ol style="list-style-type: none"> ทำการปรับแต่งต้นไม้พื้นที่ให้มีความสวยงามและเรียบร้อย ปรับปรุงทางเดินเท้าโดยการจัดภูมิทัศน์ใหม่ให้สอดคล้องกับตัวลำน้ำ ศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับปรุงอาคารหลักตั้งกล่าวไว้ไว้ในความเรียบร้อย <p>แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ</p> <ol style="list-style-type: none"> วัดมหาพฤฒารามวรวิหาร <p>ควรเปิดให้นักท่องเที่ยวแวะเยี่ยมชมภายในวัด</p> <p>จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ถึงงานประเพณีที่วัดจัดขึ้นเป็นประจำ</p> <p>วัดควรส่งเสริมในเรื่องการท่องเที่ยว</p> <ol style="list-style-type: none"> ห้างสรรพสินค้าริเวอร์ ซิตี้ <p>ทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการออกแบบเส้นทางที่ต่อเนื่อง</p>

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

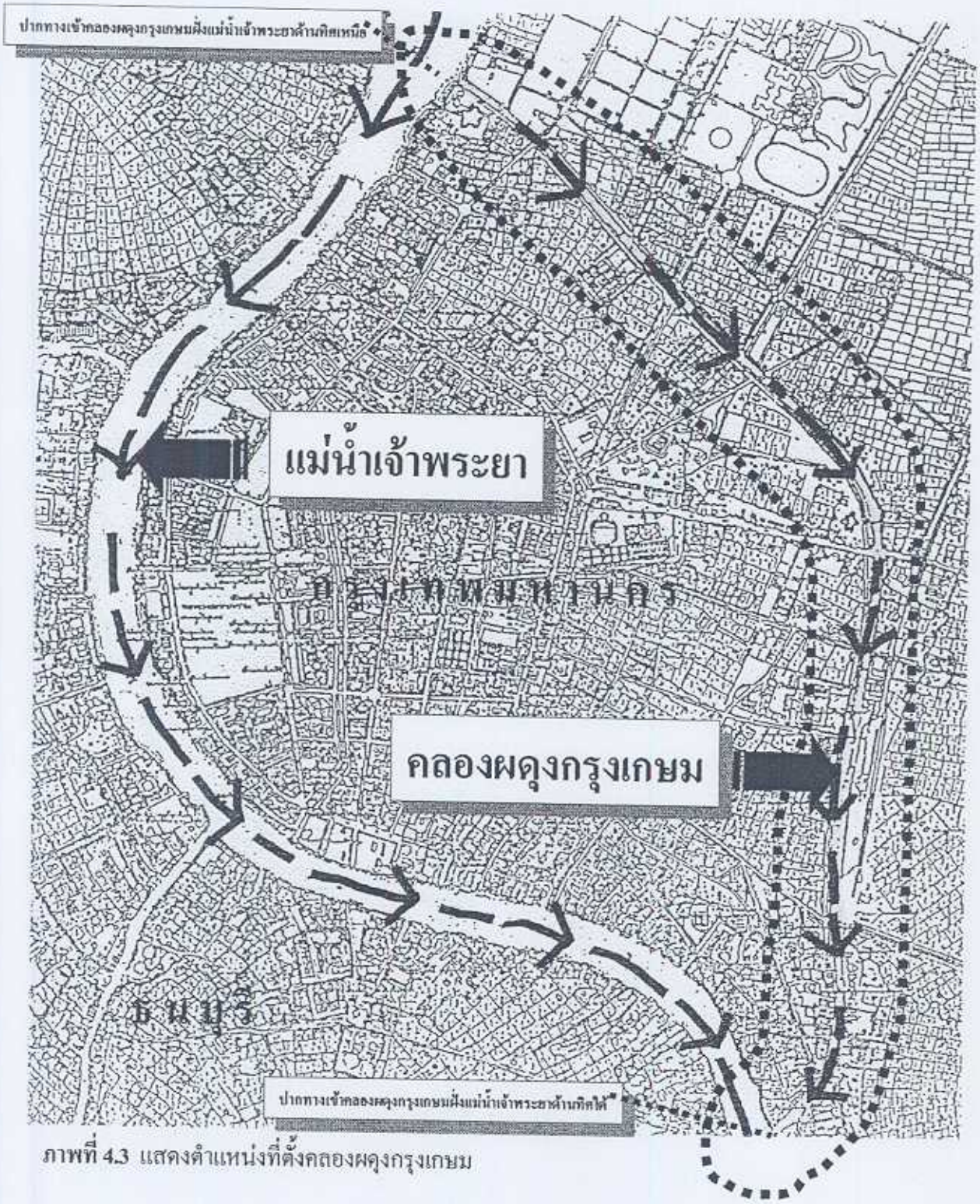
ลำดับ ช่วงลำน้ำ	ที่ตั้ง คลองผดุง กรุงเกษม	ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม		แนวความเคลื่อนไหวในการพัฒนา
		ปัญหาและอุปสรรคของลำน้ำ	แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ	
			โครงสร้างพื้นฐาน	<p>โครงสร้างพื้นฐาน</p> <p>1. ทำการพัฒนาหาพื้นที่ออกแบบชุมชนปฏิบัติการในพื้นที่บริเวณนี้ที่เทียบพร้อมไปด้วยส่วนบริการอื่นๆ เช่น หอประชุมที่ศึบยภาพ, ศูนย์แจ้งเหตุ, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว, ท่าเรือ, ท่าเทียบเรือย่อย, บริการเรือเช่า, ศูนย์ซ่อมเรือ, ร้านอาหารและที่จอดรถ</p>

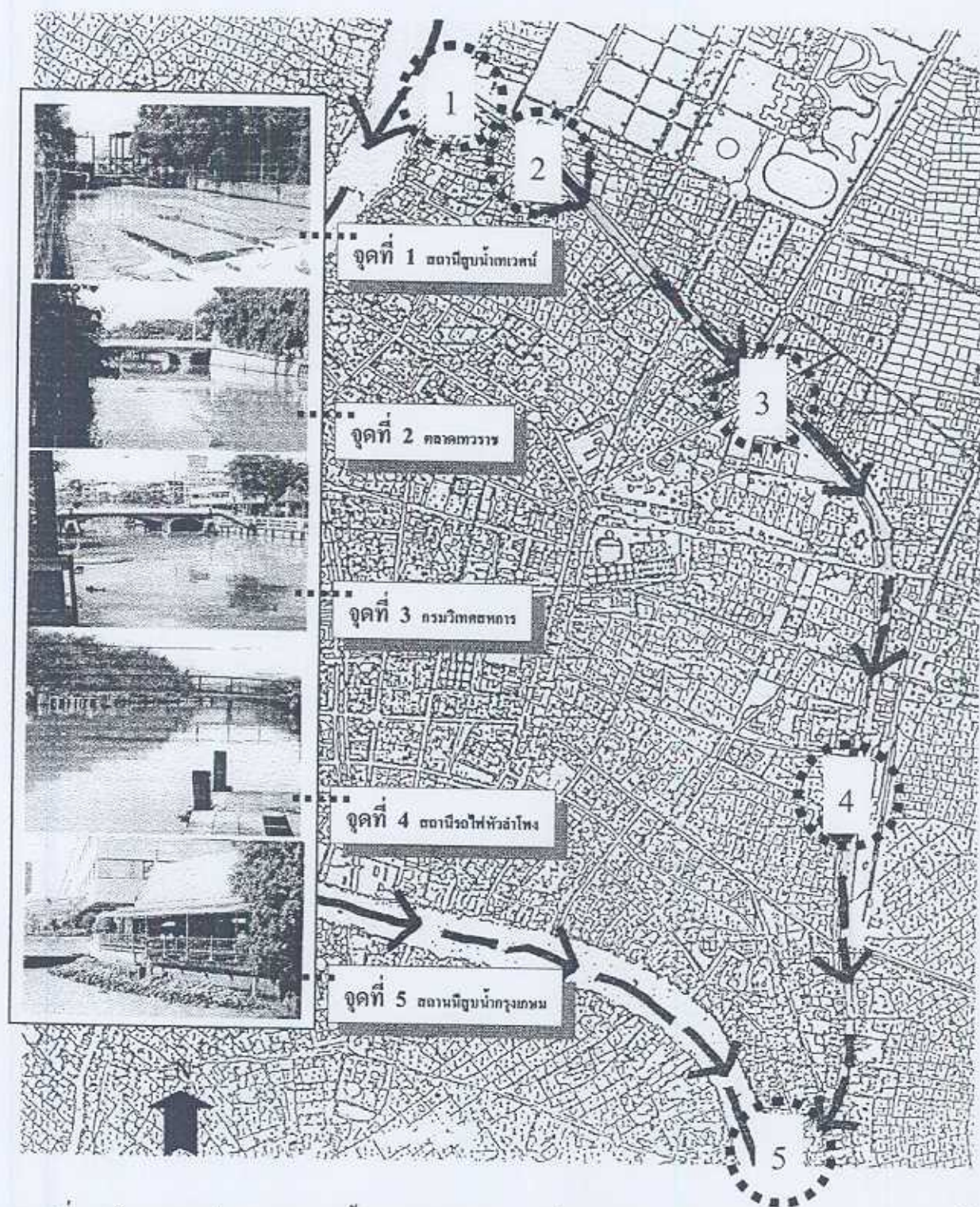
ภาพที่ 4.1 แผนที่แสดงการแบ่งเขตการปกครอง กรุงเทพมหานคร

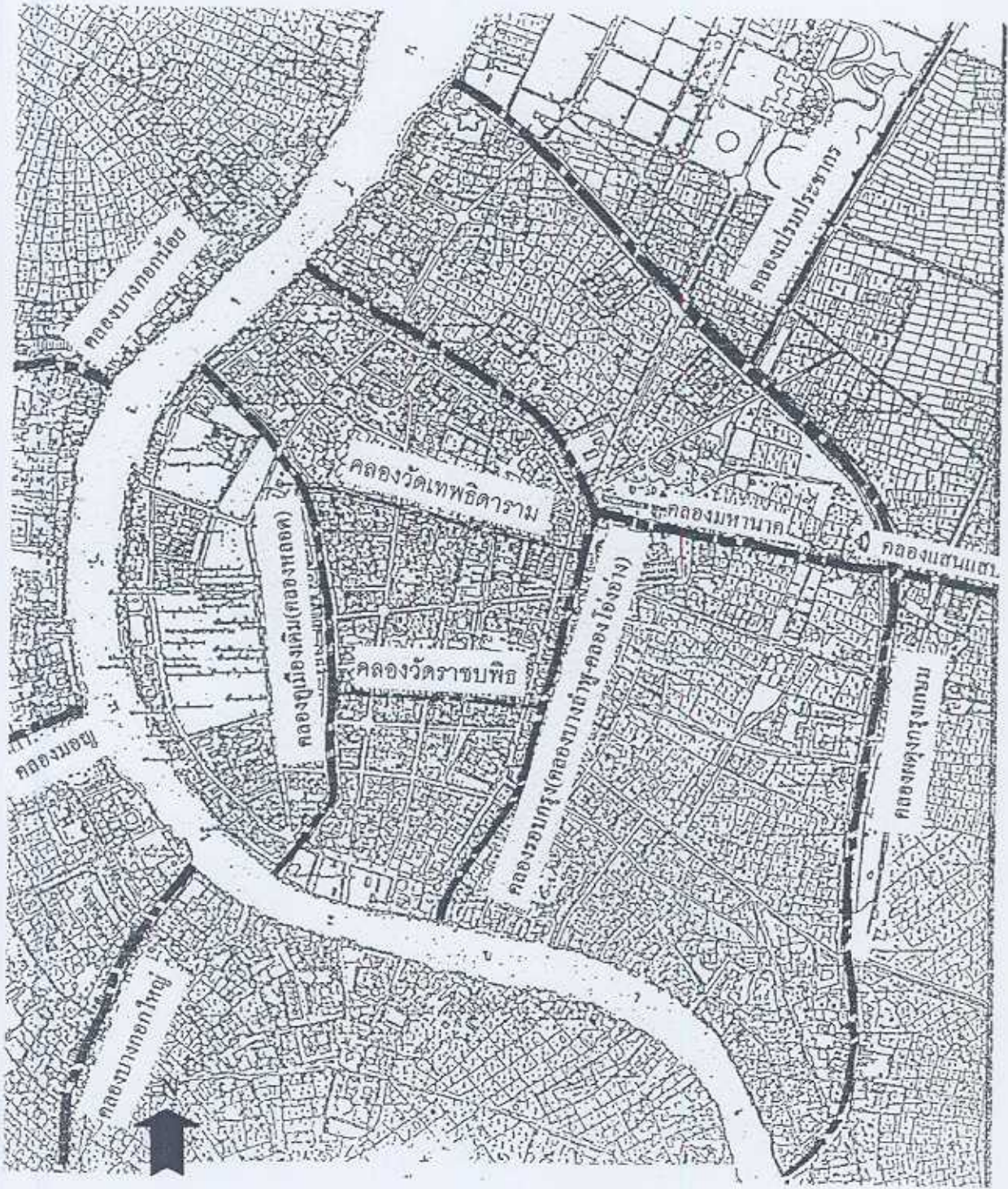
ภาพที่ 4.2 แผนที่แสดงโครงข่ายถนน กรุงเทพมหานคร

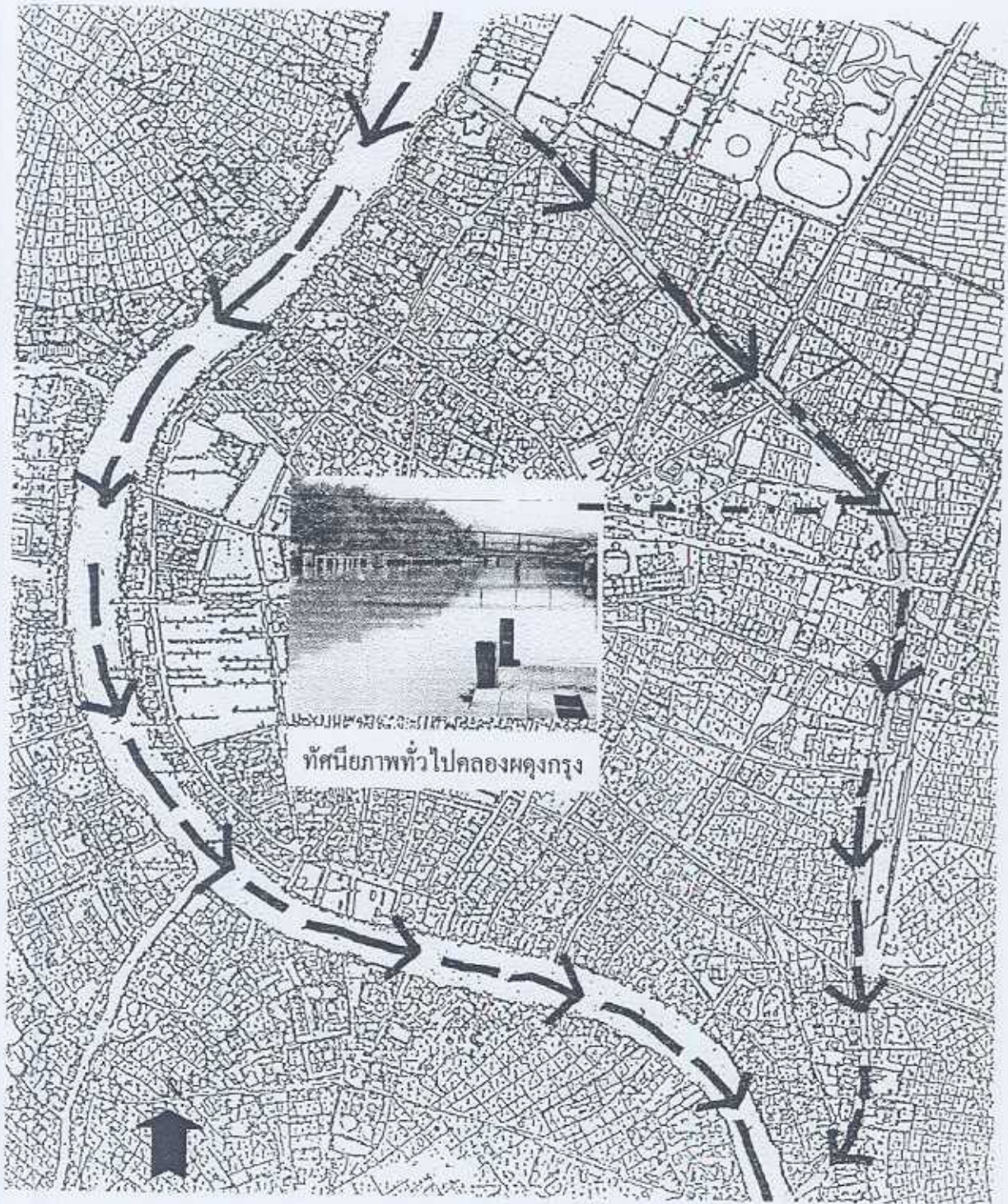
ภาพที่ 4.3 แสดงตำแหน่งที่ตั้งคลองผดุงกรุงเกษม

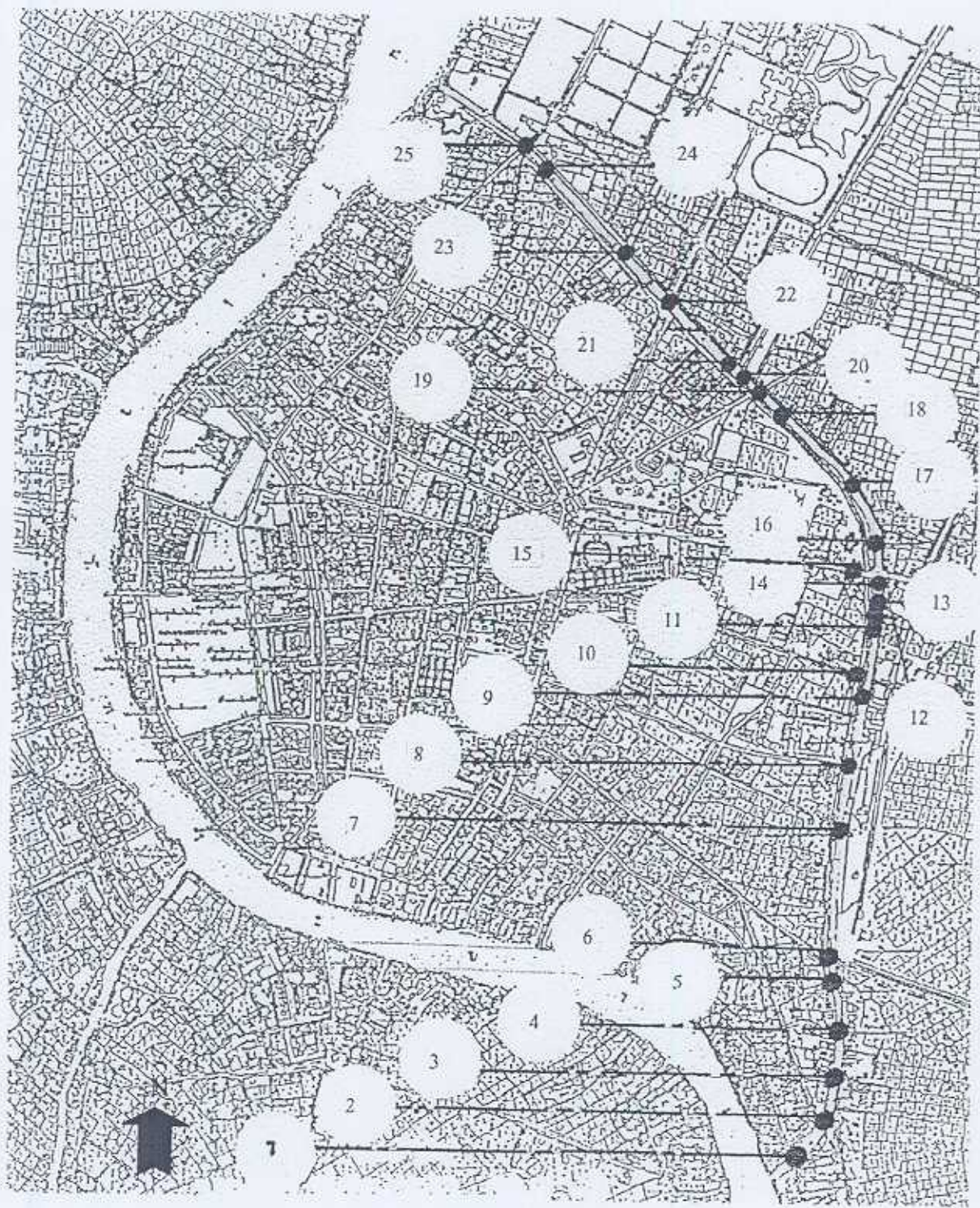
ภาพที่ 4.4 แสดงจุดสำรวจคุณภาพน้ำคลองของผดุงกรุงเทพมหานคร (ที่มา กองควบคุมคุณภาพน้ำ สำนักการระบายน้ำ ปี 2544)

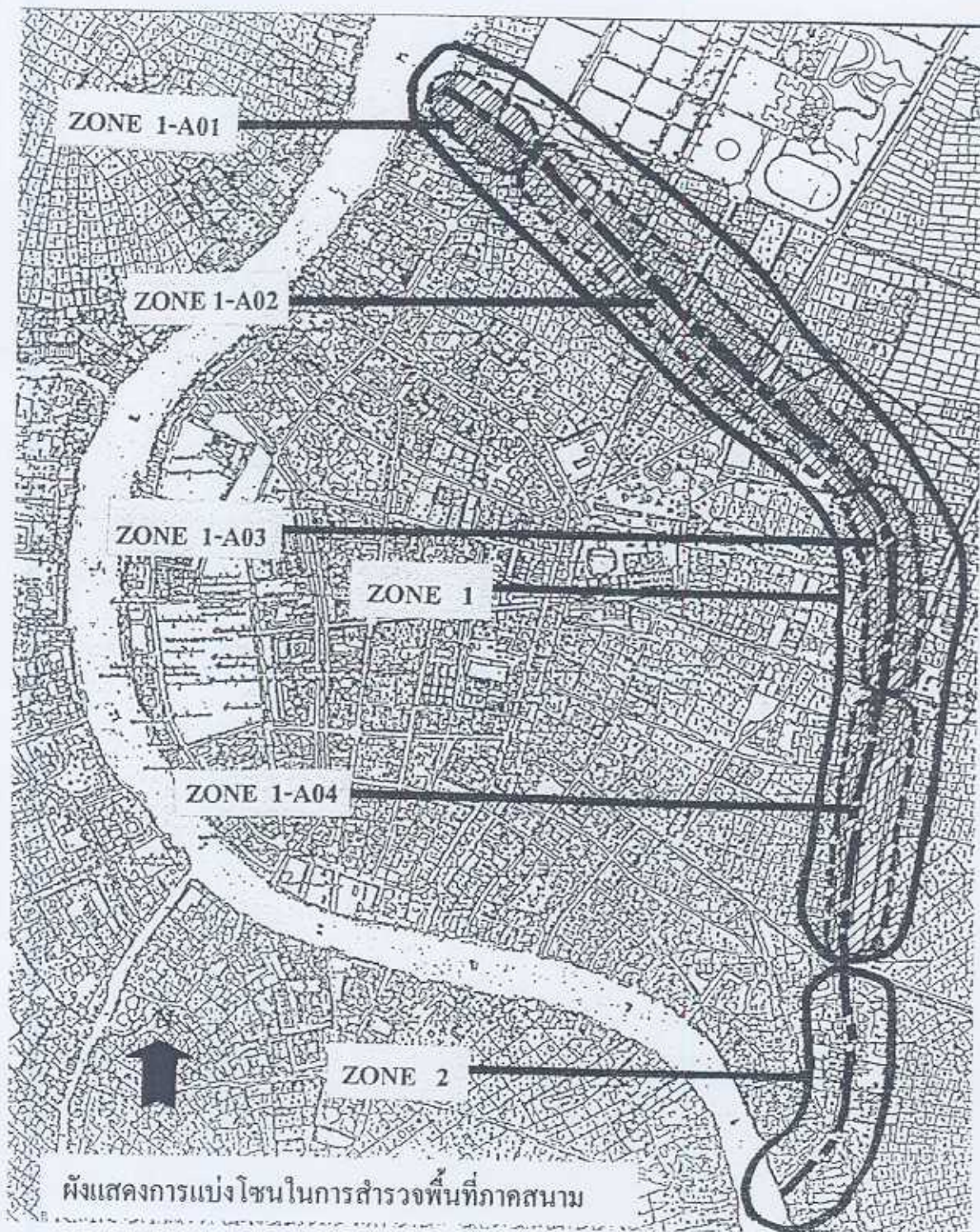
ภาพที่ 4.5 ฝั่งแสดงตำแหน่งคลองที่ต่อเนื่องกับคลองผดุงกรุงเกษมและคลองที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง (ที่มา กองผังเมือง สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร)

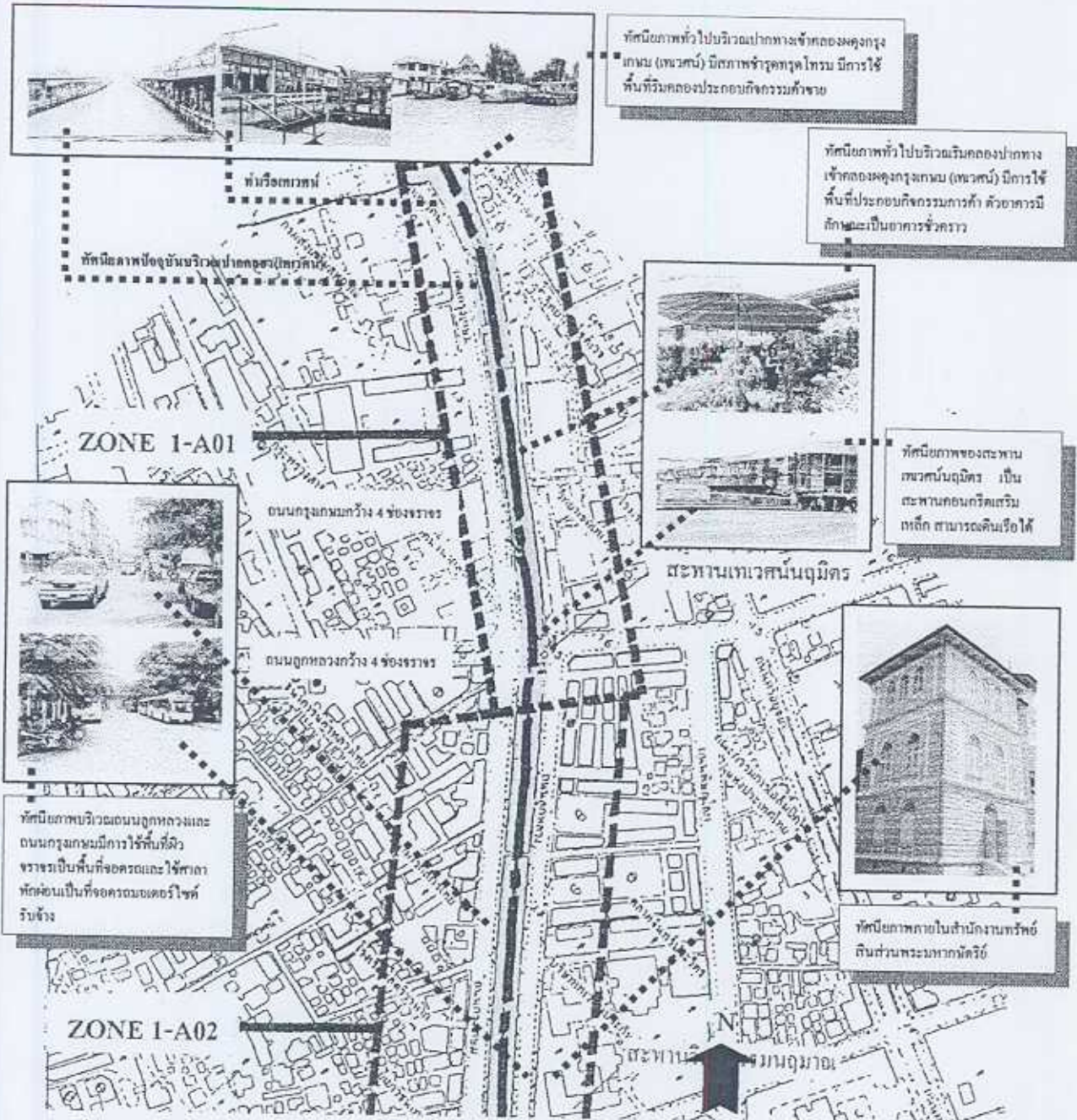
ภาพที่ 4.6 ผังแสดงทิศทางการไหลของแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองผดุงกรุงเกษม
(ที่มา การสำรวจภาคสนาม ปี 2545)

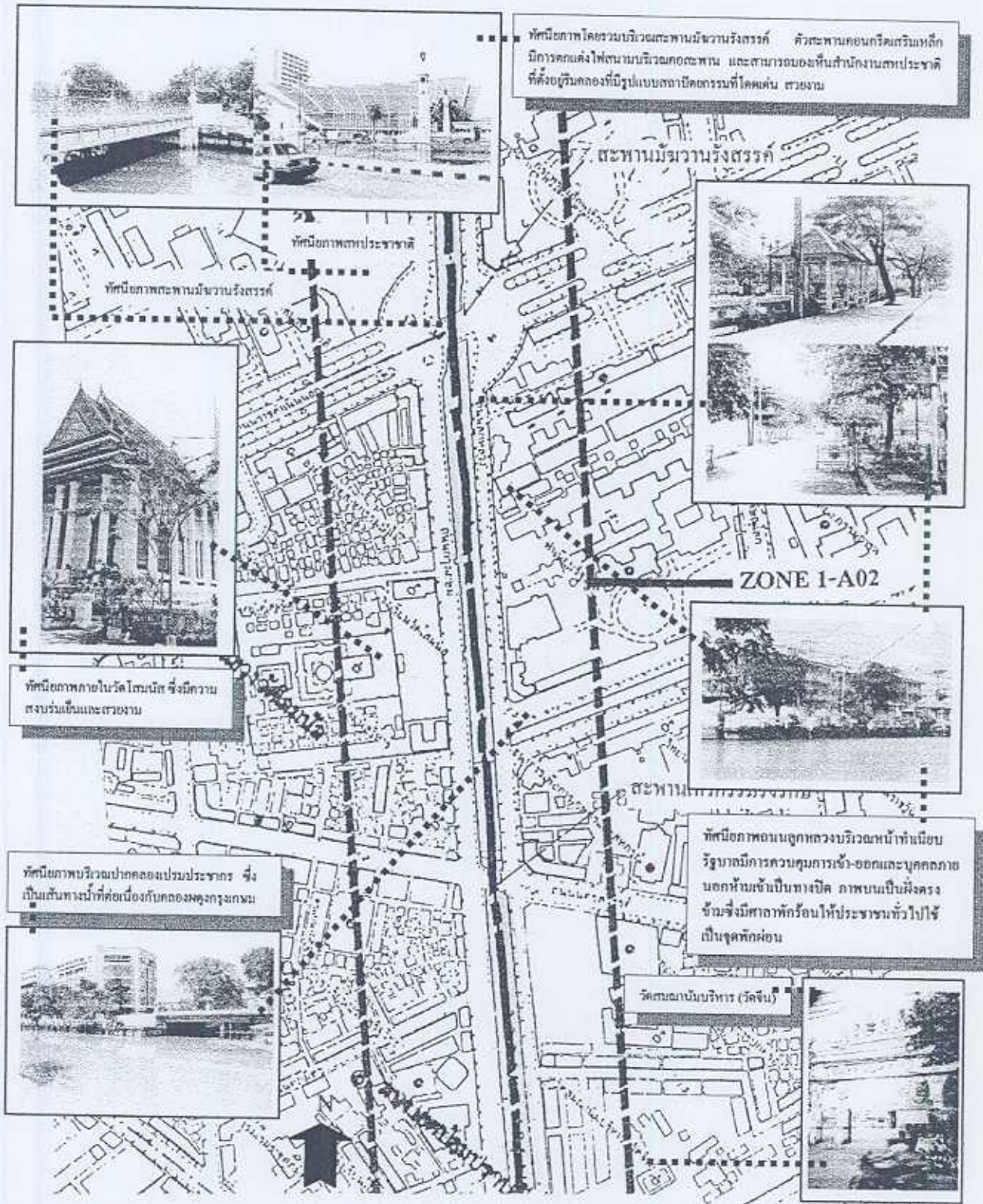
ภาพที่ 4.7 ผังแสดงตำแหน่งสะพานข้ามคลองผดุงกรุงเกษม(ที่มา การสำรวจภาคสนาม ปี 2545)

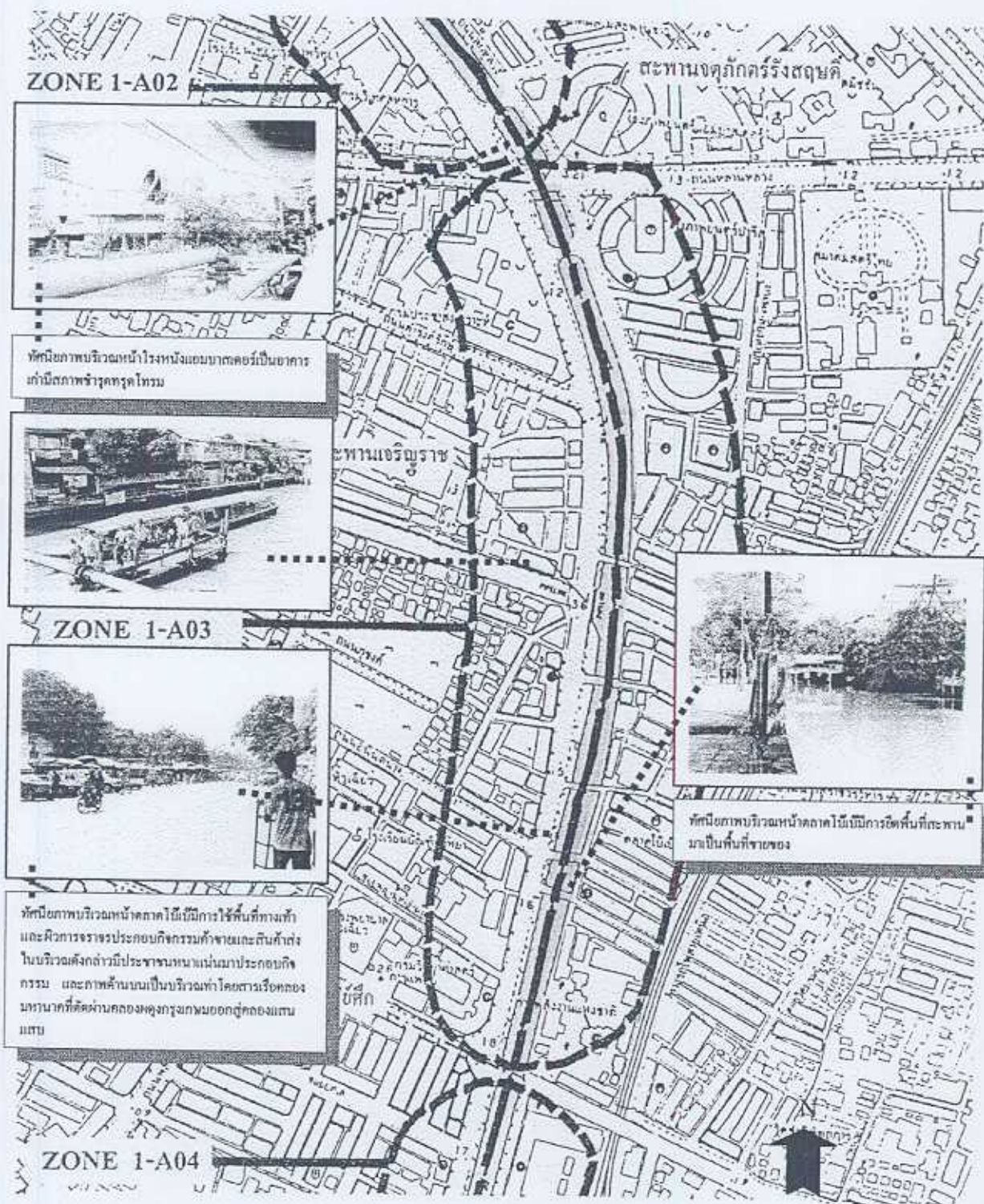
ภาพที่ 4.8 ผังแสดงการแบ่งโซนการสำรวจพื้นที่ภาคสนาม

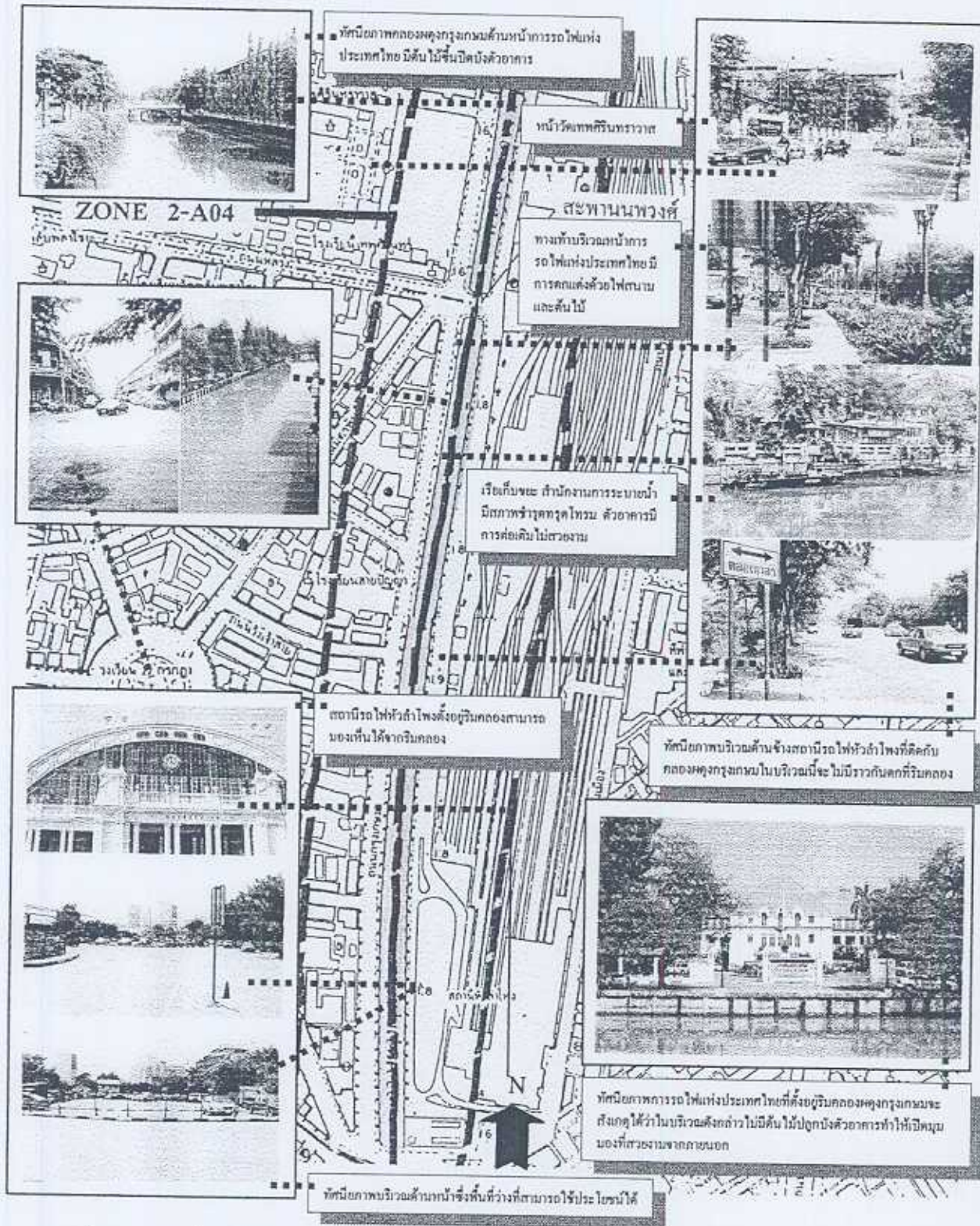
ภาพที่ 4.9 แผนที่แสดงสภาพของลำคลองและพื้นที่บริเวณริมคลองบริเวณ ZONE 1- A01,และพื้นที่ ZONE 1-A02 (ที่มาจากการสำรวจภาคสนาม ปี 2545)

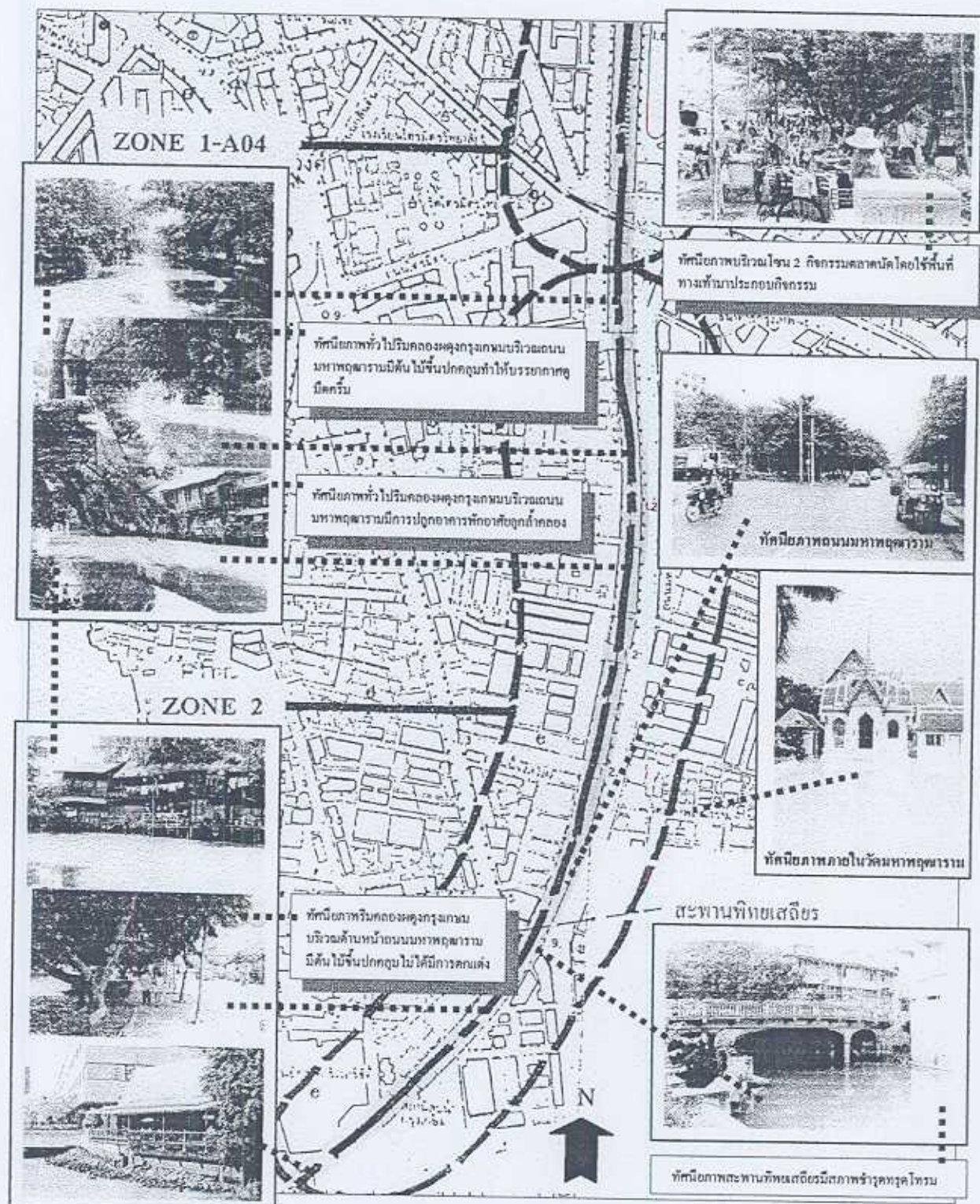
ภาพที่ 4.10 แผนที่แสดงสภาพของลำคลองและพื้นที่บริเวณริมคลองบริเวณ ZONE 1-A02 (ที่มาจากการสำรวจภาคสนาม ปี 2545)

ภาพที่ 4.11 แผนที่แสดงสภาพของลำคลองและพื้นที่ริมคลอง บริเวณ ZONE 1-A02, ZONE 1-A03, ZONE 1-A04 (ที่มา จากการสำรวจภาคสนาม ปี 2545)

ภาพที่ 4.12 แผนที่แสดงสภาพของลำคลองและพื้นที่ริมคลอง บริเวณ ZONE 1-A04
(ที่มา จากการสำรวจภาคสนาม ปี 2545)

ภาพที่ 4.13 แผนที่แสดงสภาพของลำคลองและพื้นที่ริมคลอง บริเวณโซน ZONE 2 (ที่มา จากการสำรวจภาคสนาม)

4.2 แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

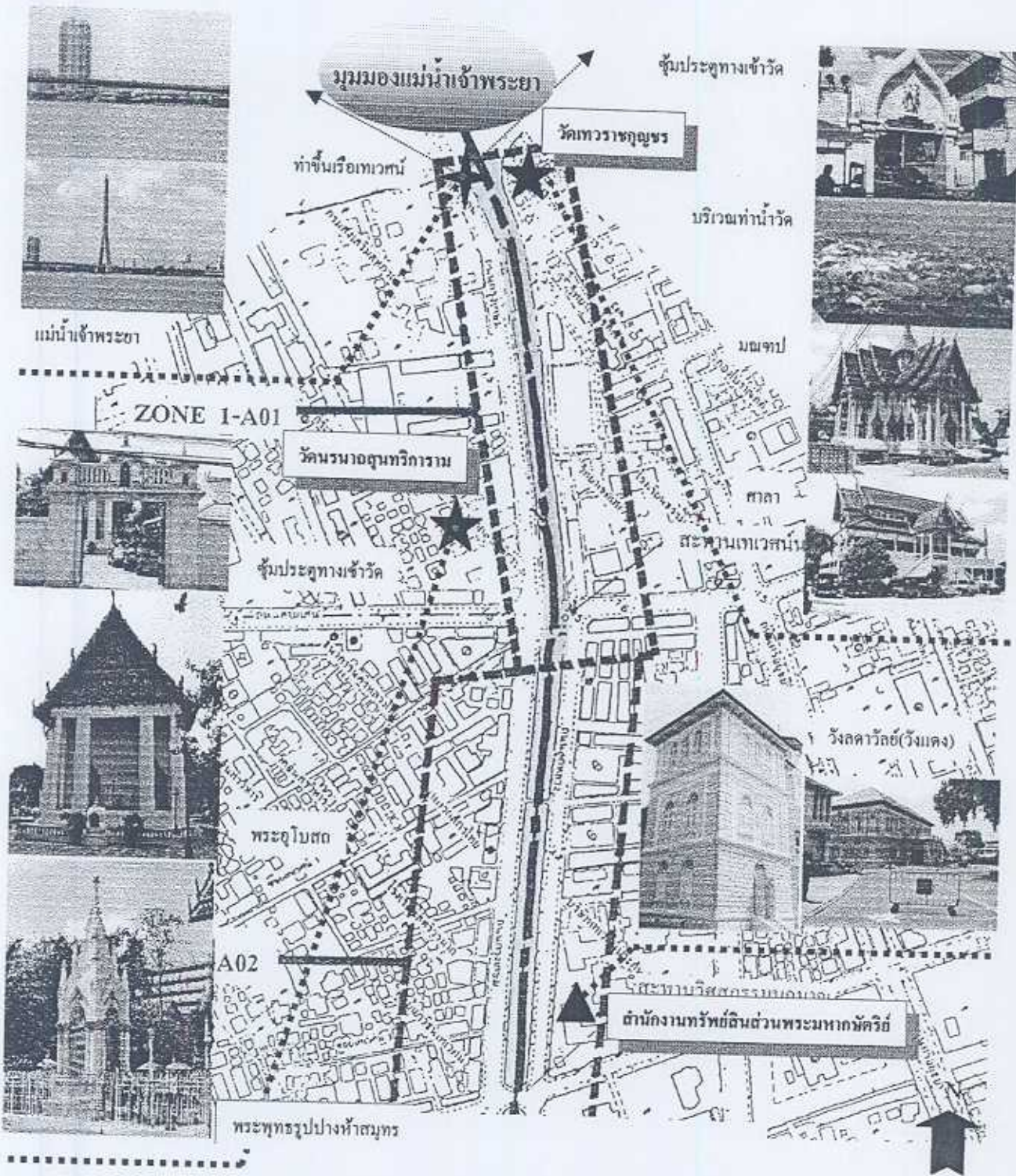
ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง การท่องเที่ยวทางน้ำเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางน้ำเป็นสื่อกลาง การท่องเที่ยวซึ่งอาจเป็นเส้นทางคมนาคม หรือเป็นการท่องเที่ยวแบบเพลินทาง จัดให้อีกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นเป็นความสนุกเพลิดเพลิน และพักผ่อนอยู่ในตัวการเดินทางนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สถานที่เหล่านี้ได้จากข้อมูลทุติยภูมิและแผนที่ จากนั้นทำการสำรวจภาคสนาม มีจำนวนสถานที่แยกเป็นประเภทได้ดังนี้

(1) ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น	
- ประเภทประวัติศาสตร์	11 แห่ง
- ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม	8 แห่ง
(2) ทรัพยากรท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ	
- ทิวทัศน์ทางธรรมชาติที่อยู่ริมคลอง	13 แห่ง
รวม	32 แห่ง

เป็นที่น่าสังเกตว่าสถานที่สำคัญที่ตั้งอยู่ริมน้ำนั้น ส่วนใหญ่เป็นประเภทประวัติศาสตร์มีจำนวนถึงคือ 10 แห่งหรือคิดเป็นร้อยละ 34.37 ของจำนวนสถานที่สำคัญที่อยู่ริมคลองผดุงกรุงเกษม ทั้งนี้เพราะวัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชุมชน เพราะการตั้งถิ่นฐานของไทยในอดีตจะกระจายตัวเกาะอยู่ตามริมน้ำ สำหรับประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่อยู่ริมน้ำนั้นมีลักษณะผสมผสานกัน มีจำนวน 8 แห่งคิดเป็นร้อยละ 25.00 ของจำนวนสถานที่สำคัญที่อยู่ริมคลอง หากจะแยกกลุ่มให้ชัดเจนสามารถแยกย่านออกเป็น 4 ย่านคือ ย่านเทเวศน์ ย่านโปลิบี ย่านหัวลำโพง ย่านสี่พระยา สุดท้ายส่วนที่เป็นทิวทัศน์ทางธรรมชาติในที่นี้หมายถึงจุดที่สามารถสัมผัสหรือเข้าถึงธรรมชาติได้มากที่สุดหรือเป็นจุดที่สามารถชมทัศนียภาพในมุมกว้างได้มีจำนวน 13 แห่งคิดเป็นร้อยละ 40.26 ของจำนวนสถานที่สำคัญที่อยู่ริมคลอง

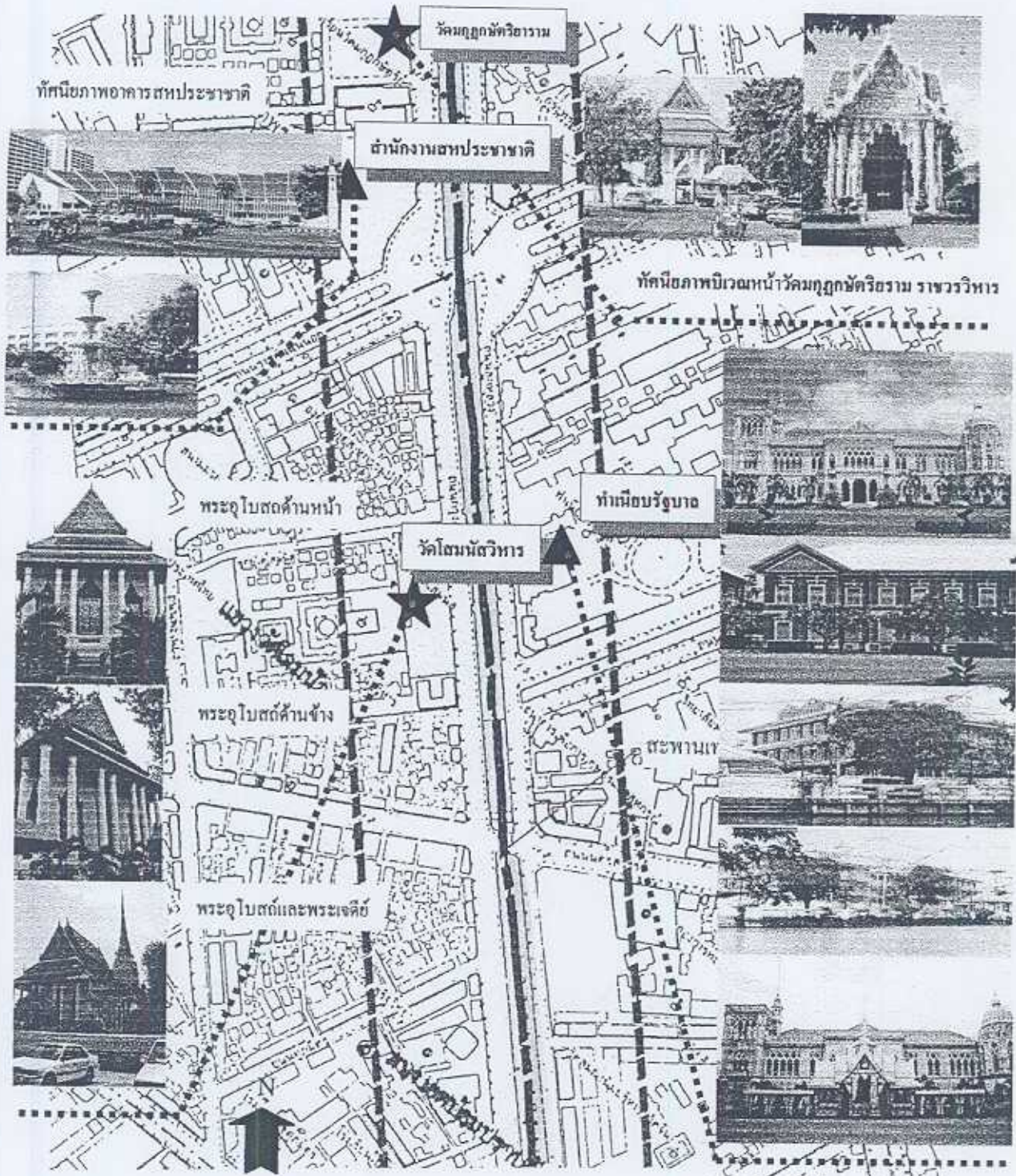
ตารางที่ 4.4 รายชื่อสถานที่สำคัญที่อยู่ริมคลองผดุงกรุงเกษม

	สถานที่ตั้ง	ประวัติศาสตร์	ศิลปวัฒนธรรม/ ประเพณี/ กิจกรรม	ทิวทัศน์ธรรมชาติ
1	เขตดุสิต	-	-	ทำขึ้นเรียทเวศน์ มุมมอง จากท่าเรือออกสู่แม่น้ำ เจ้าพระยา
2	เขตดุสิต	วัดเทวัญจรวรวิหาร	กิจกรรม/งานประจำปี	มุมมองจากศาลาด้านหลัง วัดออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยา
3	เขตพระนคร	วัดนรนาถสุนทรวิหาราม	กิจกรรม/งานประจำปี	มุมมองจากริมคลอง
4	เขตดุสิต	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระ มหากษัตริย์	-	มุมมองจากริมคลอง
5	เขตพระนคร	วัดมกุฏกษัตริยาราม	กิจกรรม/งานประจำปี	มุมมองจากริมคลอง
6	เขตดุสิต	วัดโสมมัสวิหาร	กิจกรรม/งานประจำปี	มุมมองจากริมคลอง
7	เขตดุสิต	ท่าเทียบรัฐบาล	-	มุมมองจากริมคลอง
8	เขตดุสิต	วัดสมณามัมบริหารหาร(วัดจีน)	กิจกรรม/งานประจำปี	มุมมองจากริมคลอง
9	เขตปทุมวัน		ตลาดค้าส่ง โน้โบ้	มุมมองจากริมคลอง
10	เขตป้อมปราบศัตรู พ่าย	วัดเทพศิรินทร์ทราวาส	งานประจำปี	มุมมองจากริมคลอง
11	เขตปทุมวัน	การรถไฟแห่งประเทศไทย		มุมมองจากริมคลอง
12	เขตบางรัก	วัดมหาพฤฒารามวรวิหาร	งานประจำปี	มุมมองจากริมคลอง
13	เขตสัมพันธวงศ์	ห้างสรรพสินค้าริเวอร์ไซด์	-	มุมมองจากริมคลอง
14	เขตบางรัก	-	-	ท่าเรือที่พระขามมุมมองจาก ท่าเรือออกสู่แม่น้ำ เจ้าพระยา

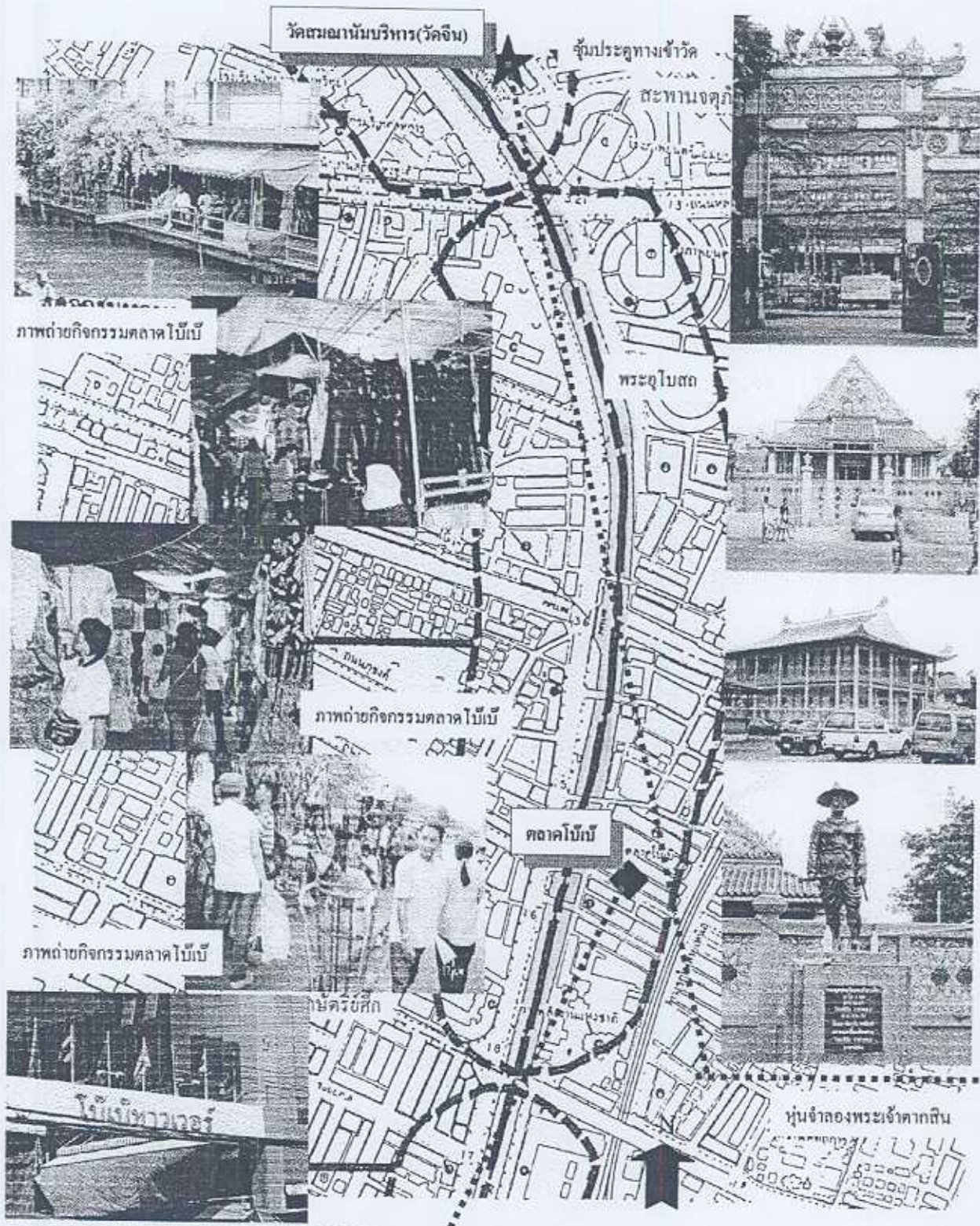
ภาพที่ 4.14 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญที่อยู่ริมคลองผดุงกรุงเกษม (จากการสำรวจภาคสนาม ปี 2545)

- สัญลักษณ์ ความหมาย
- ★ วัด
- ✦ ท่าเรือ
- ▲ สถานที่ราชการ

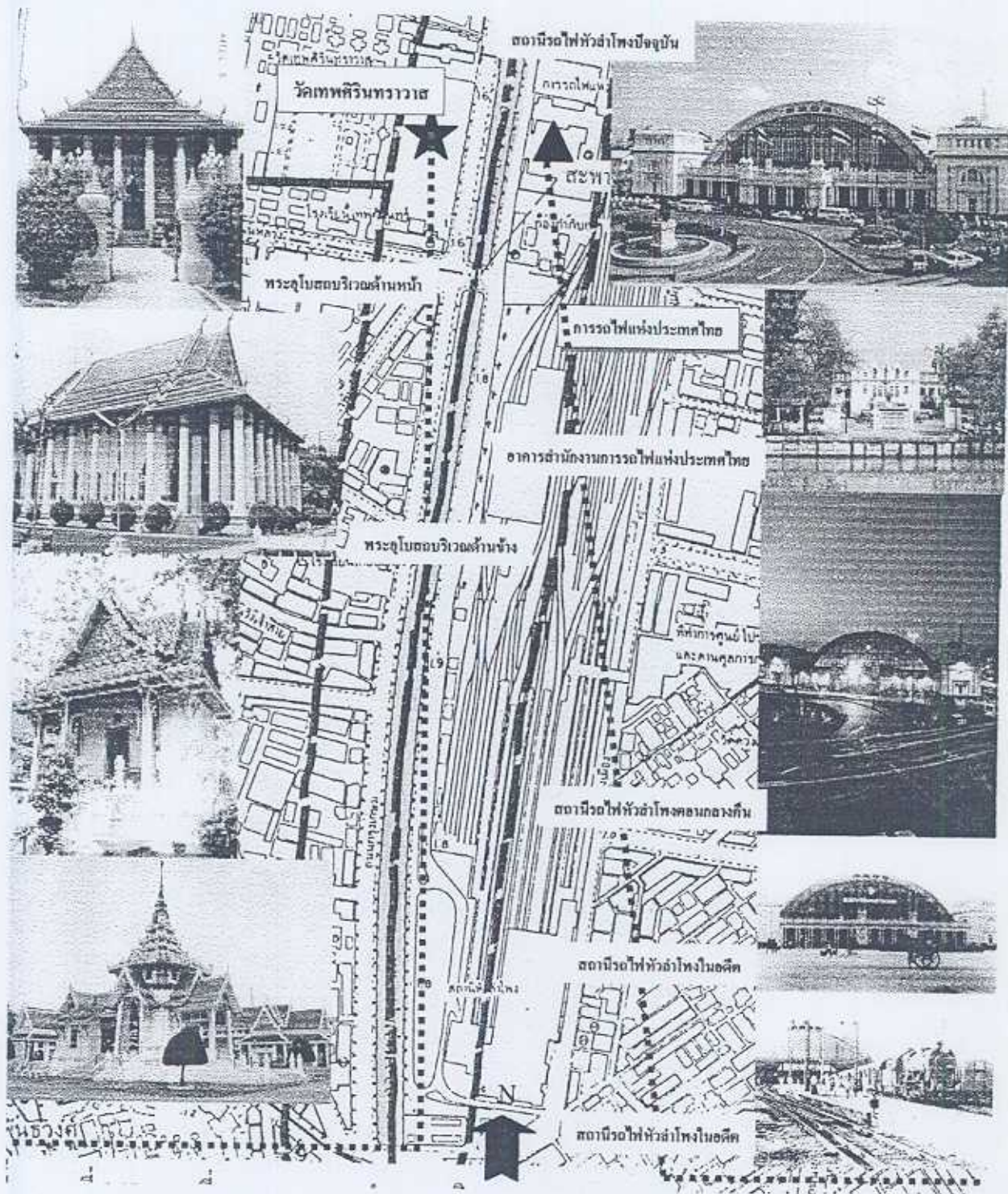
ภาพที่ 4.15 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญที่อยู่ริมคลองผดุงกรุงเกษม (จากการสำรวจภาคสนามปี 2545)

- สัญลักษณ์ ความหมาย
- ★ วัด
- ✦ ทำเนียบ
- ▲ อาคารราชการ

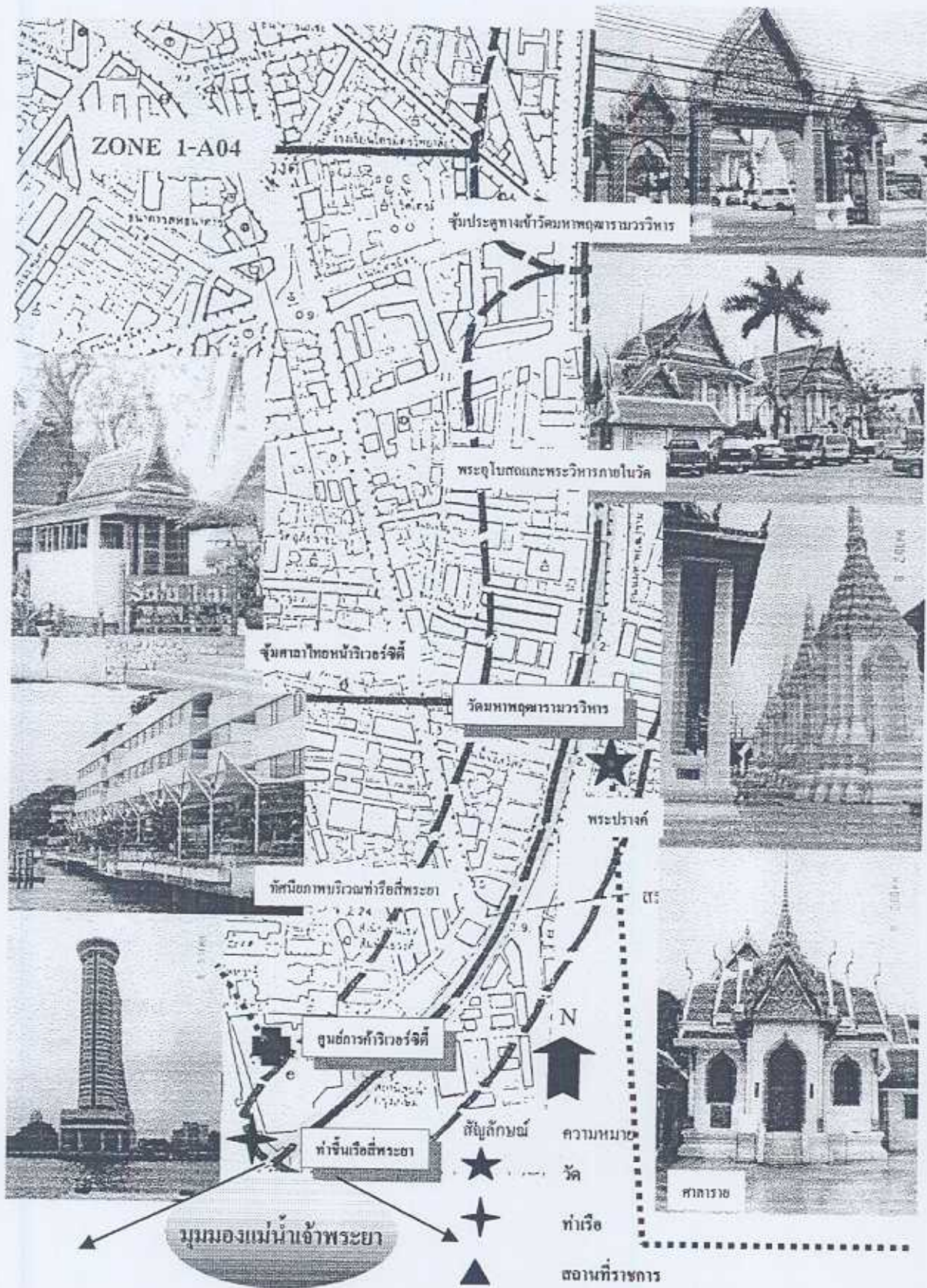
ภาพที่ 4.16 แสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญที่อยู่ริมคลองผดุงกรุงเกษม (จากการสำรวจภาคสนามปี 2545)

สัญลักษณ์	ความหมาย
★	วัด
✦	ท่าเรือ
▲	สถานที่ราชการ

ภาพที่ 4.17 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญที่อยู่ริมคลองผดุงกรุงเกษม(จากการสำรวจภาคสนามปี 2545)

- สัญลักษณ์ ความหมาย
- ★ วัด
- ✦ ท่าเรือ
- ▲ สถานที่ราชการ

ภาพที่ 4.18 ผังแสดงตำแหน่งสถานที่สำคัญที่อยู่ริมคลองผดุงกรุงเกษม(จากการสำรวจภาคสนามปี2545)

4.2.1 ประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว

วัดเทวราชกุญชรวรวิหาร

สภาพฐานะและที่ตั้งวัด

วัดเทวราชกุญชรวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ 90 แขวง
วชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

อาณาเขต ทิศเหนือติดกับถนนศรีอยุธยาตอนโค้งลงแม่น้ำเจ้าพระยา และเขตท่าว่าสุกรี
ทิศใต้ติดกับปากคลองผดุงกรุงเกษม และตลาดเทวราช ทิศตะวันออกติดกับถนนศรีอยุธยาและ
ตลาดเทวราช และทิศตะวันตกติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา

ลักษณะพื้นที่ตั้งวัด แบ่งออกเป็น 2 เขต คือ เขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส

ความเป็นมา

วัดเทวราชกุญชรวรวิหาร เดิมเป็นวัดราษฎร์สร้างมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เรียกกันว่าวัด
สมอแครง เล่ากันว่าที่เรียกชื่อนี้เพราะมีดินสมอร่องแรงมาก แต่บางท่านสันนิษฐานว่าคำว่าสมอ
เห็นมาจากคำว่าดมอ (ละมอ) เป็นภาษาเขมร แปลว่าหิน วัดนี้คงเรียกกันครั้งแรกว่า ดมอแครง
แปลว่า หินแกร่งหรือหินแข็ง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 พระองค์ทรงรับเป็นพระอารามหลวงและ
พระราชทานนามว่า วัดเทวราชกุญชร โดยนำพระนามเดิมของกรมพระพิทักษ์เทเวศรมาตั้งเพราะ
กรมพระพิทักษ์เทเวศร ทรงบูรณะปฏิสังขรณ์วัดนี้

การบูรณะปฏิสังขรณ์วัดนี้ เริ่มสมัยแรกตั้งกรุงเทพ ฯ โดยสมเด็จพระอนุชาธิราช กรมพระ
ราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท สมัยต่อมากรมหลวงพิทักษ์มนตรี ต้นสกุลมนตรีกุล พระโอรสของ
สมเด็จพระศรีสุทธารักษ์ซึ่งเป็นพระเชษฐกษัตริย์ของรัชกาลที่ 1 ทรงบูรณะ ถัดจากนั้น กรมพระพิทักษ์
เทเวศรต้นสกุลกุญชร ณ อยุธยา ซึ่งเป็นพระราชโอรสในรัชกาลที่ 2 ทรงอุปถัมภ์บำรุงเมื่อสิ้น
พระชนม์แล้ว พระโอรสของพระองค์พระนามว่า พระองค์เจ้าสิงหนาทราชดุรงค์ฤทธิ์ ได้ให้ความ
อุปถัมภ์บำรุงต่อมา หลังจากนั้นเจ้านายผู้สืบสกุลกุญชรก็ได้ให้ความอุปถัมภ์จนกระทั่งทุกวันนี้

ทรัพย์สิน

ที่ดินที่ตั้งวัดมีจำนวน 20 ไร่ และยังมีที่ดินสงฆ์อีกแปลงที่แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 1 ไร่ 1 งาน 94 ตารางวา มีหนังสือกรรมสิทธิ์ คือ โฉนดที่ดินเลขที่ 4902

เสนาสนะสิ่งปลูกสร้างและปูชนียวัตถุของวัดนี้ คือ

พระอุโบสถ หลังเก่าหันหน้าไปทางทิศตะวันออก หลังคามุงกระเบื้องดินเผาสูง
ประมาณ 10 เมตร เมื่อเจ้าอาวาสรื้อถอนแล้ว ยังเหลือพระประธานในอุโบสถเป็นปูนปั้น หน้าตัก
ประมาณ 2 สอกเศษ ตั้งบนฐานชุกชี เจ้าอาวาสได้ทำหลังคาครอบไว้ และฐานพื้นอุโบสถถมดินขึ้น
สูงประมาณ 40 - 50 เซนติเมตร ปูกระเบื้องซิเมนต์ให้เป็นลานอยู่อย่างเก่า ส่วนพระอุโบสถหลัง
ใหม่ กรมพระพิทักษ์เทเวศรทรงสร้าง มีขนาดใหญ่และสูง ก่อสร้างในที่ใกล้เคียงกับหลังเก่า กว้าง
17 เมตร 36 เมตรเศษ มีเขตพัทธสีมา กว้าง 24 เมตร ยาว 43.50 เมตร มีกำแพงแก้วรอบ พระอุโบสถ

ที่มุมกำแพงแก้วมีเจดีย์อยู่ทั้ง 4 มุม ภายในกำแพงแก้วมีวิหารก่ออิฐถือปูนหลังคามุงกระเบื้องดินเผา ด้านทิศเหนือเป็นวิหารสูง ด้านทิศตะวันออกเป็นวิหารเดี่ยว และด้านทิศใต้ถูกรื้อแล้ว

พระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปโลหะหล่อลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ฝีมือช่างสมัยทวารวดี ประดิษฐานบนฐานชุกชี สูงประมาณ 3 เมตรเศษ หน้าตัก 4.35 เมตร

ศาลาการเปรียญหลังเก่าปลูกด้วยไม้สัก มีข้อฟ้าใบระกาแบบโบราณ แต่พังลงหมดแล้ว ปัจจุบันศาลาการเปรียญหลังใหม่เป็นอาคาร 2 ชั้น คอนกรีตทั้งหลัง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2522

โรงเรียนปริยัติธรรม เป็นอาคารชั้นเดียวทรงปั้นหยาก่ออิฐถือปูน หลังคามุงกระเบื้องซีเมนต์ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2462 โดยนายอึ้งยุกหลง นางทองอยู่ ตำบ่า

กุฏิสงฆ์ มีกุฏิทรงไทยหลังคามุงกระเบื้องดินเผา กุฏิไม้สักทรงไทย และกุฏิไม้ทรงปั้นหย่า เมื่อ พ.ศ. 2504 ได้รื้อถอนกุฏิไม้ชั้นเดียวปลูกกุฏิไม้ชั้นเดียวปลูกกุฏิก่ออิฐถือปูนแทน ต่อมา พ.ศ. 2506 แก้ไขกุฏิไม้ให้อยู่แนวเดียวกัน และสร้างกุฏิทรงไทยแปลศ พ.ศ. 2523 ทำกำแพงกันกุฏิ

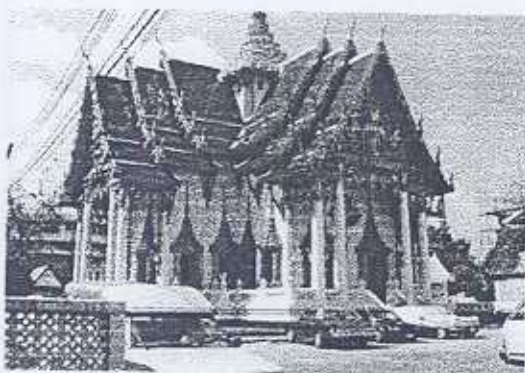
ศาลาบำเพ็ญกุศล สร้างเมื่อ พ.ศ. 2501 ทางทิศเหนือของศาลาการเปรียญ พ.ศ. 2514 ชาวพ่อค้าตลาดเทวราชสร้างศาลาบำเพ็ญกุศลขึ้นอีกหลังตั้งชื่อว่า เทวราชรังสรรค์เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน

ซุ้มประตูทางเข้า

บริเวณทำน้ำ

มณฑป

ศาลาการเปรียญ

ภาพที่ 4.19 ทศนิกภาพวัดเทวราชกุญชรวรวิหาร

วัดนรนาถสุนทริการาม

สภาพฐานะและที่ตั้งวัด

วัดนรนาถสุนทริการาม เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งอยู่เลขที่ 66 เชียงสะพาน
เทเวศร์นฤมิตร ตรงมุมคลองผดุงกรุงเกษมตัดกับถนนสามเสน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร

อาณาเขต ทิศเหนือติดต่อกับ คลองผดุงกรุงเกษม ทิศใต้ติดต่อกับที่ดินหมายเลข 15 และ
หมายเลข 11 ทิศตะวันออกติดต่อกับถนนสามเสนและทิศตะวันตกติดต่อกับที่ดินหมายเลข 5 และ
หมายเลข 39

ลักษณะพื้นที่ตั้งวัด เป็นรูปสี่เหลี่ยมด้านไม่เท่า ด้านทิศตะวันตกกว้างกว่าทิศตะวันออก
และด้านทิศเหนือกว้างกว่าด้านทิศใต้ บริเวณวัดแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เขตพุทธาวาส และเขต
สังฆาวาส

ความเป็นมา

วัดนรนาถสุนทริการาม เดิมชื่อว่า “วัดเทพพลี” บางคนเรียกเพี้ยนไปเป็นวัดฉิมพลี
สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างขึ้นระหว่างปลายรัชกาลที่ 2 ถึงก่อน พ.ศ. 2394 ซึ่งเป็นปีที่รัชกาลที่ 4 โปรด
เกล้าฯ ให้ขุดคลองผดุงกรุงเกษม และคลองนี้ได้ตัดผ่านพื้นที่ของวัดเทพพลีด้วย ต่อมาสมัยต้น
รัชกาลที่ 5 พระยาโชฎีกกราชเศรษฐี (เถียน โชติกเสถียร) ครั้งยังเป็นพระยานรนาถภักดีกับ คุณหญิง
สุน (กรรยา) ได้มีจิตศรัทธาสละทรัพย์ทำการปฏิสังขรณ์วัด แทนจะกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างวัดขึ้น
ใหม่เพราะได้สร้างพระอุโบสถ พระวิหาร ศาลาการเปรียญ พระเจดีย์ และกุฏิสงฆ์ใหม่หมด แม้แผ่น
ศิลาที่เหลี่ยมจำนวนมากที่ปูภายในบริเวณวัดก็สั่งมาจากเมืองจีน ครั้นปฏิสังขรณ์เสร็จ เรียบร้อยก็ได้
น้อมเกล้าฯ ถวายแด่รัชกาลที่ 5 ซึ่งพระองค์ท่านก็ทรงรับไว้เป็นพระอารามหลวงและได้ทรงแปลง
ให้เป็นวัดฝ่ายธรรมยุติกนิกาย พระราชทานนามวัดใหม่ว่า วัดนรนาถสุนทริการาม ตั้งแต่ พ.ศ. 2418
เป็นต้นมา

ครั้งต่อมา ในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้ทรงเห็นความทรุดโทรมของวัดในคราวเสด็จพระราช
ดำเนินไปถวายผ้าพระกฐิน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำการซ่อมแซมหมดทั้งวัด ต่อมา
พ.ศ. 2475 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ แห่งเขตฯ ศึกษานารี พระราชธิดาในพระวิมาดาเธอกรมพระสุทธาสินี
นาฏฯ ได้ทรงช่วยซ่อมพระอุโบสถ พระวิหาร และกุฏิสงฆ์อีกครั้งหนึ่ง ในสมัยสงครามเอเซียบูรพา
ปучนียวัดฤภายในวัดแคกร้าวหักพังเพราะแรงสะเทือนของระเบิดที่ตกบริเวณใกล้เคียงวัด เสนาสนะ
บางอย่างภายในวัดได้รับการซ่อมแซมอีกครั้งหนึ่ง ภายหลังเมื่อสงครามสงบลงแล้ว ต่อมาในระยะ
หลังๆ ทางวัดได้ทำการบูรณะซ่อมแซมบ้างและสร้างกุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญ และศึกษามัคคี
เนรมิตเพิ่ม

ทรัพย์สิ้น

ที่ตั้งวัดมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 13 ไร่ 2 งาน 37 ตารางวา และยังมีที่ธรณีสงฆ์อีก 2 แปลง คือ แปลงที่ 1 ที่แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 1 ไร่ 3 งาน 24 ตารางวา มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ คือ โฉนดที่ 1641 สารบัญเล่มที่ 17 หน้าที่ 41 และแปลงที่ 2 ที่แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 2 ไร่ 2 งาน 77 ตารางวา มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ คือ โฉนดที่ 1510 สารบัญเล่มที่ 16 หน้า 10

เสนาสนะสิ่งปลูกสร้างและปูชนียวัตถุของวัดมีดังนี้ คือ

พระอุโบสถ กว้างประมาณ 10.43 เมตร ยาวประมาณ 45 เมตร ลักษณะทรงไทย โครงสร้างก่ออิฐถือปูน ฐานมีบัวคว่ำ บัวหงาย ยกพื้นสูงประมาณ 1 เมตร ปูด้วยแผ่นหินอ่อน ฝาผนังด้านนอกฉาบด้วยปูน ชุ่มประดูหน้าต่างด้านนอกเป็นปูนปั้นลายดอกไม้ทุกช่อง ฝาผนังด้านในฉาบปูนทาสีทอง บานประดูหน้าต่างด้านนอกเขียนลายรดน้ำลายดอกไม้ก้านแย่ง ส่วนด้านในเขียนภาพพุทธประวัติด้วยสีน้ำมันทุกบาน มีระเบียงทั้งด้านหน้าและหลัง โครงหลังคาใช้ไม้ซ้อน 2 ชั้น มุงด้วยกระเบื้องเคลือบสี ประดับด้วย ซ้อฟ้า ไบระกา เพดานปิดทองเป็นลายดอกไม้เป็นแห่งๆ คล้ายดวงดาว หน้าบ้านทั้งด้านหน้าหลังใช้ปูนปั้นเป็นลายเถาเปล่ง ตรงกลางหน้าบ้านมีรูปปูนปั้นพระอินทร์ประทับนั่งบนแท่นลงรักปิดทองประดับกระจกสี พระยาไชยภักกราชเศรษฐี (เถียน โชติเสถียร) ครั้งยังเป็นพระยานราดกักดี และคุณหญิงสุน์ สร้างขึ้น พ.ศ. 2418

พระวิหาร สร้างขึ้นพร้อมกับพระอุโบสถ มีขนาดกว้าง 9.50 เมตร ยาว 17.70 เมตร อาคารแบบจีนไม่มีซ้อฟ้า ไบระกา หลังคามุงกระเบื้องเคลือบสี มีระเบียงล้อมรอบ โครงสร้างก่ออิฐถือปูนหลังคาใช้ไม้ ด้านหน้ามีรูปปั้นสิงโตคู่ยืนหันหน้าเข้าหากัน

พระเจดีย์รูปทรงกลม สร้าง พ.ศ. 2418 มีโครงสร้างภายในเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก

องค์เจดีย์ก่ออิฐถือปูน สูง 20 เมตร ฐานมีช่องบรรจุอัฐิ

พระประธานภายในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปลงรักปิดทองปางมารวิชัยหน้าตักกว้าง 2 ศอกสี่นิ้วเศษ

พระพุทธรูปลงรักปิดทองปางห้ามสมุทรสูง 1.50 เมตร ประดิษฐานในชุ่มแบบฝรั่งกลาย ๆ ที่ฐานชุ่มบรรจุอัฐิของพันตรีมหาเสวกโทพระยาธรรราชรรยานุถุลมนตรี(ทองดี โชติเสถียร) ซึ่งถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2489

พระพุทธรูปท่าจำลอง ประดิษฐานอยู่ด้านชุ่มพระพุทธรูปปางห้ามสมุทร สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2508 ศาลาการเปรียญ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ปูด้วยไม้กระดาน โครงสร้างหลังคาเป็นไม้ ไม่มีซ้อฟ้า ไบระกา มุงด้วยกระเบื้อง สร้าง พ.ศ. 2418

ศาลาหน้าวัดมี 6 หลัง คือ ศาลาศาสตราจารย์นายแพทย์ชูป โชติเสถียร คู่กับศาลานาถ ศาลาไก่ ศาลากุศลสามัคคี ศาลาทองอยู่ นุดุต และตึกสามัคคีเนรมิตร

หอไตรมีโครงสร้างไม้สักและเสาคอนกรีตเสริมเหล็ก 3 ชั้น

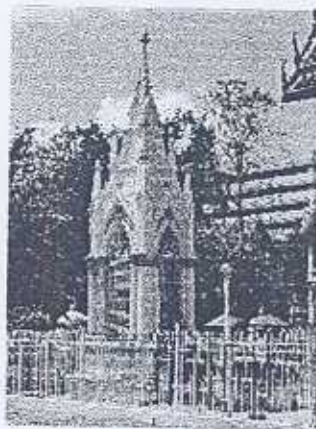
หอรระยังมีโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก 2 ชั้น หลังคา 4 มุข มุงกระเบื้องเคลือบ
 ภูมิสงฆ์ มีทั้งตึกคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคาไม้จริง โครงสร้างครึ่งไม้และโครงสร้าง
 ไม้ล้วน

ซุ้มประตูทางเข้าวัด

พระอุโบสถ

พระพุทธรูปปางห้าสมุทร

ภาพที่ 4.20 ทศนีภาพวัดสุนทรการามวรวิหาร

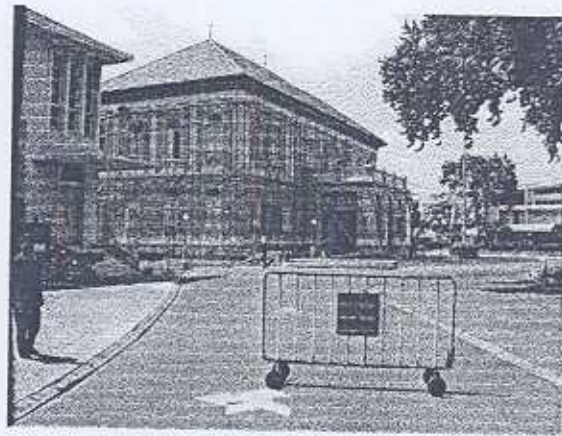
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

เดิม ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ อยู่ในความดูแลรักษาของสำนักงานพระคลังข้างที่
 ในสังกัดพระราชวัง ต่อมา มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการยกเว้นภาษีอากรเกี่ยวกับ
 ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2477 เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2478 โดยบทบัญญัติแห่ง
 พระราชบัญญัตินี้ได้แบ่งทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษีอากร และ
 ทรัพย์สินส่วนพระองค์ ซึ่งต้องเสียภาษีอากร

“ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” อยู่ในความดูแลของกระทรวงการคลัง และจัดตั้งสำนักงานขึ้นโดยให้ชื่อว่า “สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” โดยให้มีฐานะเทียบเท่ากองสังกัดกรมคลัง (ปัจจุบันคือ กรมธนารักษ์) กระทรวงการคลัง และรับโอนหน้าที่การงานตลอดจนข้าราชการบางส่วนมาจากสำนักงานพระคลังข้างที่ รวมทั้งได้ขอใช้สถานที่ส่วนหนึ่งของสำนักงานพระคลังข้างที่ ในพระบรมมหาราชวัง เป็นที่ทำการสำนักงานด้วย ปัจจุบัน สำนักงานส่วนพระมหากษัตริย์ได้ยกฐานะขึ้นเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่ดูแลรักษาและจัดประโยชน์อันเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” ซึ่งพระมหากษัตริย์จะทรงเป็นผู้แต่งตั้งขึ้น

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ย้ายมาอยู่ที่ “วังลดาวัลย์” หรือที่ชาวบ้านทั่วไปเรียกกันว่า “วังแดง” ในวันที่ 18 กรกฎาคม 2489 จนกระทั่งปัจจุบัน และให้ถือเอาวันที่ 18 กุมภาพันธ์ของทุกปี เป็นวันสถาปนาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ภาพที่ 4.21 ทศนียภาพวังลดาวัลย์ภายในสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

วัดมกุฏกษัตริยาราม

สถาฐานะและที่ตั้งวัด

วัดมกุฏกษัตริยาราม เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ 330 แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

อาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับคลองผดุงกรุงเกษม กระทรวงศึกษาธิการ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศใต้ติดต่อกับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ทิศตะวันออกติดต่อกับศาลาสันติธรรม

ทิศตะวันตกติดต่อกับถนนประชาธิปไตย และที่ธรณีสงฆ์ของวัด

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปของบริเวณวัด เป็นพื้นที่ราบกลุ่ม เดิมมีคูน้ำล้อมรอบ แต่บัดนี้ได้ถมดินหมดแล้ว

ความเป็นมา

วัดมกุฏกษัตริยาราม เป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร รัชกาลที่ 8 แห่งราชวงศ์จักรี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น เพราะมีพระราชประสงค์จะสร้างวัดส่วนพระองค์ขึ้น คู่เคียงกับวัดโสมนัสวิหาร ของสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี พระอัครมเหสี พระองค์ได้เสด็จมาทรงวางศิลาฤกษ์ เมื่อ พ.ศ. 2410 และทรงเร่งรัดการก่อสร้างเสนาสนะให้เสร็จทันเปิดวัด ก่อนเข้าพรรษา พ.ศ. 2411

การก่อสร้างวัดมกุฏกษัตริยารามในเบื้องต้นนั้น แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรกก่อสร้างฐานพระวิหาร ฐานวิหารคด ฐานพระเจดีย์ ฐานพระอุโบสถและหมู่กุฏิ 3 คณะ ระยะที่ 2 ก่อสร้างต่อเติมจนกุฏิสำเร็จทั้ง 3 คณะ ส่วนพระวิหาร วิหารคด พระเจดีย์ และพระอุโบสถยังไม่สำเร็จ ระยะที่ 3 ก่อสร้างต่อมาจนสำเร็จในต้นรัชกาลที่ 5

วัดมกุฏกษัตริยารามได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ตามประกาศพระบรมราชโองการ วัน 2^๐ 8 ค่ำ ปีมะโรง นักษัตรเสกฤกษ์ศก พุทธศักราช 2411 พรรษา เป็นวันที่ 6256 ใน รัชกาลปัจจุบัน (รัชกาลที่ 4) มีเนื้อที่กว้าง 3 เส้น 11 วา ยาว 4 เส้น

พระอุโบสถวัดมกุฏกษัตริยารามก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยในต้นรัชกาลที่ ๕ แต่วันประกอบพิธีผูกพัทธสีมาวันใดไม่ปรากฏ สันนิษฐานว่าคงจะจัดพิธีหลังจากสร้างพระอุโบสถเสร็จไม่นาน

ความจริงเมื่อเริ่มสร้างวัดนี้ รัชกาลที่ 4 ก็ได้ทรงพระราชทานชื่อให้ก่อนว่า “วัดมกุฏกษัตริยาราม” ตามพระปรมาภิไธยของพระองค์ ให้คู่เคียงกับวัดโสมนัสวิหาร ซึ่งทรงสร้างอุทิศพระราชกุศลถวายสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี แต่ชื่อวัดอันเป็นพระปรมาภิไธยนี้พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการจะกราบทูลออกชื่อวัด ก็ขัดปากกระดากใจ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรียกว่า “วัดพระนามบัญญัติ” ไปพลางก่อนซึ่งเรียกชื่อนี้กันมาถึง 22 ปี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ จึงทรงประกาศให้เรียกว่า “พระมกุฏกษัตริยาราม” ตามพระราชประสงค์เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2433

แบบแปลนแผนผังของวัดมกุฏกษัตริยารามนั้น คล้ายกับวัดโสมนัสวิหาร กล่าวคือมีคูน้ำในพื้นที่วัดแยกจากคลองผดุงกรุงเกษมเข้าไป กำหนดสร้างกำแพงรอบวัดขึ้นภายในคูคลองและมีกำแพงแยกพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ ตอนกลางเป็นส่วนพุทธาวาส สองข้างเป็นส่วนสังฆาวาส มีประตูซุ้มสำหรับผ่านเข้าเขตพุทธาวาสข้างละ 2 ประตู ทะลุถึงกันทั้งตอนหน้าวัดและตอนหลังวัด

การก่อสร้างและการปฏิสังขรณ์วัดมกุฏกษัตริยารามเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2411 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันมีเจ้าอาวาสแต่ละยุครับผิดชอบ โดยเริ่มตั้งแต่สิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น พระวิหาร วิหารคด พระเจดีย์ พระอุโบสถ ฯลฯ การปลูกต้นไม้ต่างๆ การก่อสร้างคณะนอก ได้แก่ กุฏิ และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ การก่อสร้างเสนาสนะ เช่น กุฏิทรงปั้นหยา โรงเรียนบาลี ศาลาธรรมสภาหรือศาลา

โครงการ ฯลฯ ซึ่งต่อมาได้ก่อสร้างเพิ่มเติมบูรณปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุ และปูชนียวัตถุอีกเป็นจำนวนมากทรัพย์สินของวัด

ที่ดินที่ตั้งของวัด ที่แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 31 ไร่ 3 งาน 77 ตารางวา โฉนดที่ 9074

ปูชนียวัตถุและวัตถุของวัด

พระอุโบสถ ตั้งอยู่ภายในเขตพุทธาวาสตอนหลังวัด หันหน้าไปสู่วิศวะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่บนฐาน 2 ชั้น มีหน้าต่างข้างละ 5 ช่อง ข้างหน้ามี 2 ประตู ข้างหลังมี 2 ประตู บันไดหินเรียบข้างละ 2 บันได หลังคากระเบื้องเคลือบใช้ปูนปั้นเป็นนาค แทนช่อฟ้าใบระกา หน้าบันปั้นรูปมหายาน และข้างบนกรอบประตูหน้าต่างทำเป็นรูปมหายานงูเปิดทองประดับกระจก

ภายในพระอุโบสถ พื้นปูด้วยหินอ่อน มีภาพฝาผนังประวัติพระอัครสาวก 11 องค์ บนกรอบหน้าต่าง ระหว่างกรอบหน้าต่างเป็นภาพของพระอัครสาวิกา ๘ องค์ พร้อมคำบรรยาย

การก่อสร้างพระอุโบสถ เริ่มตั้งแต่สร้างวัด แม้เมื่อเปิดวัดก็ยังสร้างไม่สำเร็จ เพิ่มสำเร็จลงในต้นรัชกาลที่ 5

พระวิหาร เป็นวิหารใหญ่ 7 ห้อง หลังคามุขลด มีเฉลียงรอบ สร้างขึ้นบนฐาน 2 ชั้น มีเสากลมใหญ่รับหลังคามุขลด 28 ต้น หลังคา 3 ทด มุงด้วยกระเบื้องเคลือบที่หน้าบันทำเป็นลายกนก ล้อมมหายานงู ส่วนบนใช้ปูนปั้นหัวนาคและตัวนาคแทนช่อฟ้าใบระกา

ภายในพระวิหารกว้าง 6วาเศษ ยาว 11วา 1คืบ 7 นิ้ว มีเสากลางใน 12 ต้น เขียนภาพลวดลายหลากหลายด้านบนเป็นปริศนารธรรมตามลพพิชาติ ส่วนชั้นบนของผนังด้านในก็มีภาพเรื่องราวของพระสาวกที่มาในบาสิและอรรธธา และบนบานประตูทั้ง 5 และหน้าต่าง 28 บาน ก็เขียนเรื่องราวในพุทธศาสนาที่วิจิตรตระการตาและเป็นประโยชน์ยิ่ง

พระประธานหล่อด้วยทองสำริด ปางสมาธิ ลงรักปิดทองหน้าตักกว้าง 2 ศอก 9 นิ้ว สูง 2 ศอก 1 คืบ 9 นิ้ว และมีพระอัครสาวกทั้งสองด้วย

ที่บนกรอบรูปประตูกลางข้างในมีพระบรมฉายาสาทิสลักษณ์ขนาดใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ส่วนบนกรอบประตู 2 ข้างมีพระบรมฉายาสาทิสลักษณ์ขนาดย่อมของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ

ด้านหลังพระวิหาร มีหน้าต่างหลอกอยู่ 2 ช่อง เขียนลายทองรดน้ำ ภาพพุทธประวัติตอนตรัสรู้และแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

วิหารคดยกพื้นสูงราว 1 วา ก่อเชื่อมกับพระวิหาร 2 ข้าง ตรงมุมหลังคาถึ้นออกไป 2 ข้าง ๆ ละ 7 วา 2ศอกเศษ หักมุมยาวข้างละ 17 วาเศษ เป็นรูป 4 เหลี่ยมจัตุรัส ที่ระเบียง พระวิหารกับวิหารคด มีประตู 2 ข้าง ส่วนตัววิหารคดด้านข้างและด้านหลังมีมุขประตูขึ้นออกไปทั้ง 3 ด้าน ภายในหลังคาโคจรอบมีห้อง 57 ห้อง คือ ด้านที่ติดกับพระวิหาร ข้างละ 4 ห้องครึ่ง ด้านข้างและ

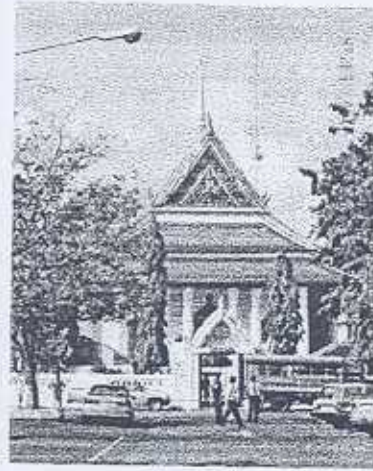
ด้านหลัง ข้างละ 16 ห้อง แต่เปิดเป็นประตูเสีย 3 ห้อง คงเหลือเป็นห้องเพียง 53 ห้อง หลังคาเดิมมุงด้วยกระเบื้องดินเผา พื้นทำเป็น 2 ลด ปูด้วยกระเบื้องหน้าวัว

พระเจดีย์ใหญ่ตั้งอยู่ท่ามกลางวิหารคด สูง 20 วา (1 เส้น) วัตรอบองค์ได้ 25 วา 3 สอก 1 คืบ ฐานพระเจดีย์เป็นรูป 4 เหลี่ยมจัตุรัส สูงราว 6 สอก กว้างยาวด้านละ 10 วา ๓ สอก 3 นิ้ว วัตรโดยรอบ กว้างยาว 41 วา 1 คืบ ข้างบนมีกำแพงแก้วสูงราว 2 สอก โดยรอบ และมีชานบันไดขึ้นออกมาทั้ง 4 ด้าน ฐานพระเจดีย์ข้างบนและข้างล่างปูด้วยกระเบื้องหน้าวัว

นอกจากนี้ ยังมีถาวรวัตถุอีกเป็นจำนวนมาก เช่น ศาลาโถง ศาลาธรรม กุฏิ ๒ ชั้นของคณะหน้า คณะกลาง และคณะท้าย พร้อมด้วยสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ส่วนสังฆารามทรัพย์อันมีค่าและสำคัญยิ่งของวัดนี้ก็ยังมีมาก เช่น พระพุทธรูปบุชาวชิรมงกุฏ 2 องค์ แบบศิลปะไทยประยุกต์และศิลปะอินเดีย มีพัทธรองที่ระลึก 70 และ 100 ปี พระกริ่งและพระชัยวิฆเนศวร พร้อมด้วยเหรียญพระรูปและเหรียญรุ่นต่างๆ ของวัดมงกุฏกษัตริยาราม

ศาลา

พระอุโบสถด้านหน้า

พระอุโบสถด้านข้าง

พระเจดีย์ใหญ่

ภาพที่ 4.22 ทักษณียภาพภายในวัดมงกุฏกษัตริยาราม

ทำเนียบรัฐบาล

ประวัติและความเป็นมา

ทำเนียบรัฐบาลเป็นสถานที่ราชการสำคัญที่สุดในระดับชาติแห่งหนึ่ง เพราะเป็นที่ประชุมของคณะรัฐมนตรี เป็นที่ทำงานของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นที่ตั้งสำนักงานของหน่วยงาน ระดับกรมอีกหลายหน่วย ได้แก่ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจน เป็นที่ประชุมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการต่างๆ ของส่วนราชการที่กล่าวแล้ว นอกจากนี้ทำเนียบรัฐบาลยังเป็นสถานที่ ดือนรับบุคคลสำคัญระดับผู้นำชาวต่างประเทศที่เข้ามาเยือนประเทศไทย และเข้าพบนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีอีกด้วย ในบางโอกาสรัฐบาลยังได้จัดงานเกี่ยวกับรัฐพิธีขึ้นที่นี่ เช่น งานสโมสรสันนิบาตเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาฯ เป็นต้น และใช้บริเวณกับอาคารบางหลังจัดต้อนรับข้าราชการ ประชาชน จัดสัมมนา จัดนิทรรศการและจัดเป็นสถานที่มอบ รางวัลเกียรติยศที่ภาครัฐบาลและภาคเอกชนจัดขึ้น ความสำคัญอีกเรื่องหนึ่งของทำเนียบรัฐบาล คือ ประวัติความเป็นมาและความงดงามทางรูปแบบสถาปัตยกรรมของ ตัวอาคารบางหลังที่มีมาก่อนเป็นทำเนียบรัฐบาล เป็นที่สนใจของคนไทยและชาวต่างประเทศแม้ในปัจจุบัน

ก่อนเป็นทำเนียบรัฐบาลบริเวณพื้นที่ภายในรั้วกำแพงโดยรอบนี้ มีชื่อเดิมว่า “บ้านนรสิงห์” เจ้าของบ้านคือ “พลเรือเอก เจ้าพระยาวรนาภพ” (ม.ล.เพื่อ พึ่งบุญ) ผู้เคยดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ทางราชการ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 กล่าวคือ ท่านเคยดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการมหาดเล็ก องคมนตรี อุปนายกเสือป่า พลเอกกองทัพบก พลเรือเอกกองทัพอากาศ นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใกล้ชิดพระองค์อยู่ตลอดเวลา เช่น โปรดให้เป็นหัวหน้าห้องพระบรรทม นั่งร่วมโต๊ะเสวยทั้งมือกลางวัน และกลางคืนตลอดรัชกาลและตามเสด็จโดยลำพังกับพระองค์ เป็นต้น

บ้านนรสิงห์

ตั้งอยู่ที่ตำบลคูสิต เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร มีบริเวณเนื้อที่ตามโฉนด 27 ไร่ 3 งาน 44 ตารางวา เจ้าของบ้านได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งได้รับพระราชทานพระราชทรัพย์มาจัดสร้างอาคารและสิ่งต่างๆ ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว

ชื่อบ้านนรสิงห์ ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า เป็นชื่อที่ได้รับพระราชทาน หรือเจ้าของบ้านตั้งขึ้นเอง แต่ “นรสิงห์” นั้นเป็นชื่อของพหนะนารายณ์ที่ทรงอวตารลงมาในโลกมนุษย์ในร่างของสิงห์ เพื่อปราบยักษ์ร้ายที่ชื่อ “หิรัญยกสิป” โดยมีเศียร เป็นสิงห์ แต่พระวรกายเป็นมนุษย์ เล็บที่ปลายนิ้วเป็นกรงเล็บสิงห์ ใช้เป็นอาวุธฯ (รายละเอียดโปรดดูในลิลิตนารายณ์สิบปาง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)

แต่เดิม บ้านนรสิงห์ เคยมีรูปปั้นนรสิงห์เต็มตัว ตั้งอยู่บริเวณสนามหน้าคอกไทยคู่ฟ้า ปัจจุบันรูปปั้นนรสิงห์อันเป็น สัญลักษณ์ของบ้านไม่มีอยู่แล้วไม่ทราบว่าได้เคลื่อนย้ายไปอยู่ ณ ที่ใด

หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการราษฎรตามผลการประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แล้ว ถือว่า คณะกรรมการราษฎรที่ตั้งขึ้นเป็นคณะบริหารนั้น เป็นที่มาของคณะรัฐมนตรีในวันถัดจากวันที่ประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว และได้ถือเอาวันที่ 28 มิถุนายน เป็นวันสถาปนาสำนักนายกรัฐมนตรีตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สถานที่ ปฏิบัติราชการของคณะกรรมการราษฎร อยู่ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งใช้เป็นสภาผู้แทนราษฎรด้วย ขณะนั้น พระยามโนปกรณนิติธาดา (ก้อน หุตะสิงห์) เป็นประธานคณะกรรมการราษฎร พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 พระราชทานรัฐธรรมนูญ ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ทรงแต่งตั้งให้พระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฉบับนั้น สถานที่ปฏิบัติราชการของนายกรัฐมนตรียังคงอยู่ที่พระที่นั่งอนันตสมาคมตามเดิม

ต่อมาพลเอกพระยาพลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2476 สถานที่ ปฏิบัติราชการของนายกรัฐมนตรีเปลี่ยนไปอยู่วังปารุสกวัน เพราะวังปารุสกวันถูกผู้เปลี่ยนแปลงการปกครองยึดไว้ สถานที่ทำงาน ในตอนแรกเรียกว่า "วังปารุสกวัน" บ้าง "สำนักนายกรัฐมนตรีวังปารุสกวัน" บ้าง แต่ต่อมา เรียกว่า "สำนักนายกรัฐมนตรีวังปารุสกวัน" ชื่อเดียว ครั้นถึงสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2481 สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เปลี่ยน ไปอยู่ที่วังสวนกุหลาบ ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับวังปารุสกวันนั่นเอง

ใน พ.ศ. 2484 ระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา ญี่ปุ่น ได้มีการเจรจาขอซื้อหรือไม่ก็ขอเช่า บ้านนรสิงห์ ด้วยเห็นว่ามีความ สวยงาม เพื่อทำเป็นสถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย แต่ความปรากฏในเวลาต่อมาว่า ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2484 พลเอก พลเรือเอก เจ้าพระยาวรเทพ เจริญทรัพย์ บ้านนรสิงห์ได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง คือ นายปรีดี พนมยงค์ เสนอขาย บ้านนรสิงห์ ให้แก่รัฐบาลในราคา 2 ล้านบาท เพราะเห็นว่าใหญ่โตเกินฐานะและเสียค่าบำรุงรักษาสูง กระทรวงการคลังปฏิเสธ แต่ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2484 จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เห็นว่าควรซื้อบ้านนรสิงห์ทำเป็นสถานที่รับรองแขกเมือง ในที่สุดตกลงซื้อขาย กันได้ในราคา 1 ล้านบาท โดยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้แก่ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา และพลเอก เจ้าพระยาพิเชษฐโยธิน (อุ่ม พิชเชษฐโยธิน) ได้ให้กระทรวงการคลังจ่าย เงินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ แล้วมอบ บ้านนรสิงห์ให้สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ดูแล โดยให้รัฐบาลใช้เป็นสถานที่สำหรับรับรองแขกเมืองและใช้เป็นที่ตั้งทำเนียบรัฐบาล ตั้งแต่ พ.ศ. 2484 เป็นต้นมา

ดังนั้น “บ้านนรสิงห์” จึงเปลี่ยนเป็น “ทำเนียบสามัคคีชัย” และ “ทำเนียบรัฐบาล” โดยลำดับ สำนักนายกรัฐมนตรีจึงย้าย จากวังสวนกุหลาบมาอยู่ ณ ที่นี้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2506 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการซื้อทำเนียบรัฐบาล และได้มีการทำสัญญาซื้อขายกับ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ในราคา 17,780,802.36 บาท (สิบเจ็ดล้านเจ็ดแสนแปดหมื่นแปดร้อยสองบาทสามสิบหก สตางค์) โดยคำนวณราคาจาก ต้นทุนรับซื้อบวกด้วยราคาซ่อมบำรุงคูณด้วย 15 แล้วลดราคาลง 20% ตามระเบียบของราชการใน สมัยนั้น และโอนกรรมสิทธิ์กัน ณ สำนักงานที่ดิน จังหวัดพระนคร เสร็จเรียบร้อยเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2512 ได้นำเสนอเรื่องความสำคัญ และความเป็นมาของทำเนียบรัฐบาลโดยลำดับแล้ว จะขอนำเข้าสู่บริเวณทำเนียบรัฐบาลต่อไป

พื้นที่รอบนอกและรั้วกำแพง

ทำเนียบรัฐบาลมีรั้วกำแพงกั้นบริเวณเห็นได้ง่าย 3 ด้านคือ ด้านทิศตะวันออก ด้านทิศเหนือ ด้านทิศใต้และด้านทิศตะวันตก ซึ่งเป็นบริเวณส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ (เดิม) นั้นมองไม่เห็นเพราะมีตึกที่ ท่างานของหน่วยงานในทำเนียบฯ หลังยาวต่อเนื่องกันกันเกือบตลอดทั้งด้าน เป็นกำแพงคอนกรีต มีประตูเหล็กแข็งแรงตลอดกลมกลืนกับตัวอาคารสำหรับผ่านเข้า-ออก ได้ 3 ประตู โดย ประตูกลางมีแผ่นป้ายชื่อ “ทำเนียบรัฐบาล” ติดอยู่ที่กำแพงคอนกรีต รั้วกำแพงด้านนี้เป็นด้านหน้าของทำเนียบรัฐบาล มีถนนนครปฐมผ่านขนานไปกับคลองเปรมประชากร เป็นถนนคอนกรีต ใช้เป็นลานจอดรถของผู้มาติดต่อราชการในทำเนียบรัฐบาล

สมัยก่อน คือ สมัยที่ยังเป็นบ้านนรสิงห์ มีศาลาหลังใหญ่สำหรับพักรอตั้งอยู่ด้านหน้าถนนนครปฐมที่ตัดผ่านหน้าประตูเป็น ถนนหินบด ปลูกต้นมะขามเรียงรายสองข้าง มีศาลาท่าน้ำอยู่ริมคลองเปรมประชากร เป็นห้องกระจกเงามาก อยู่ตรงกับหน้าตึก ไกรสรหรือตึกไทยคู่ฟ้า ปัจจุบัน เสารั้วกำแพงทุกด้านมีตราเทวดาเชิญพระแสงขรรค์ติดอยู่ ครานี้เป็นตราประจำตัว พลเอก พลเรือเอก เจ้าพระยาวราชมณฑล เพราะสมัยที่ท่านเป็นมหาดเล็กได้เป็นผู้เชิญพระแสงขรรค์ชัยศรีในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมเด็จ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การให้รูปเทวดาเชิญพระแสงขรรค์ก็เพราะท่านเป็นผู้มีเชื้อสายราชสกุล หากเป็นบุคคลสามัญให้รูปมานพ เมื่อบ้านนรสิงห์เป็นทำเนียบรัฐบาล คราที่ติดอยู่กับเสารั้วกำแพงเปลี่ยนเป็นตราสำนักนายกรัฐมนตรี คือ รูปราชสีห์ และคชสีห์รักษา วัชรธรรมบุญตามประตูที่ใช้ผ่านเข้า-ออก

เป็นคอนกรีตเช่นเดียวกัน มีถนนลูกหลวงซึ่งเป็นถนนหินบดเลียบบำเพงเคียงขนานไปกับคลองผดุงกรุงเกษม มีประตู 4 ประตู ปัจจุบันใช้ประตูเดียว คือ ประตู ที่สามใกล้ตึกสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีปัจจุบัน สมัยที่ยังเป็นบ้านนรสิงห์รั้วกำแพงด้านนี้บริเวณใกล้ๆ กับมุมกำแพงที่เลียวมมาจากด้านทิศตะวันออกเล็กน้อยจนถึงด้านใต้มีประตูเล็กสำหรับเข้า-ออก ตรงกับด้านหลังของเรือนพลอยชนพแก้ว ซึ่งอยู่ภายในกำแพง และเมื่อผ่านประตูเล็กดังกล่าว ไปประมาณครึ่งกำแพง มีประตูใหญ่สำหรับเข้า-ออก บ้านนรสิงห์ด้านใต้ ซึ่งเมื่อเข้าไปแล้วจะพบ “ตึกสารทูล” ก่อนตึกอื่น ส่วนด้านนอก กำแพงตรงประตูมีศาลาท่าน้ำหลังงามตั้งอยู่ริมคลองผดุงกรุงเกษม มีลักษณะงดงาม

เหมือนศาลาท่าน้ำด้านทิศตะวันออก ปัจจุบันประตูเล็กและประตูใหญ่ที่กล่าวถึงปิดไม่ได้ใช้ คงมีแต่ประตูที่ปรับปรุงใหม่ใกล้ตึกสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีปัจจุบัน 1 ประตู ที่เปิดใช้อยู่ประจำ ถนนถูกหลวงที่เคยเป็นถนนหินบดก็เป็นถนนคอนกรีตตลอดไปจนถึงสะพานมัฆวานรังสรรค์

รั้วกำแพงด้านทิศเหนือ คงเป็นกำแพงคอนกรีตเหมือนกำแพงสองด้านที่กล่าวมาแล้ว มีประตูใหญ่สำหรับผ่านเข้า-ออก 2 ประตู ประตูแรกตรงกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ประตูที่สองตรงกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.)

สมัยก่อน บ้านนรสิงห์ทางด้านนี้ บริเวณที่เป็นทางทำติดด้านนอกของกำแพงเป็นคลองและริมคลองมีรางรถรางเคียง ขนานไป สุดกำแพงด้านที่ติดกับอาณาเขตของส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ มีประตูเล็กสำหรับผ่านเข้า-ออก ซึ่งปัจจุบันยังเห็นอยู่

รั้วกำแพงด้านทิศตะวันตก อยู่ริมคูน้ำธรรมชาติที่กั้นเขตทำเนียบรัฐบาลกับส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ เดิมคูน้ำนี้กว้างและลึกกว่าปัจจุบันมาก ใช้เป็นสระฝึกว่ายน้ำของนักเรียนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ ด้วย ส่วนรั้ว กำแพงอยู่ทางฝั่งทำเนียบรัฐบาล บริเวณภายในทำเนียบรัฐบาล

ทำเนียบรัฐบาลนอกจากจะมีความสำคัญในฐานะเป็นศูนย์กลางของการบริหารประเทศ ดังกล่าวมาในตอนต้นแล้วยังมีอาคารที่น่าสนใจน่าศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาลักษณะทางสถาปัตยกรรม และศิลปะแห่งการตกแต่งแบบเวนิเซียนโกธิคใน ประเทศไทย สร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงปัจจุบันก็ยังคงความสง่างามอยู่

สนามหญ้าหน้าตึกไทยคู่ฟ้า เมื่อผ่านประตูด้านทิศตะวันออกอันเป็นประตูด้านหน้าเข้ามาแล้ว จะเห็นสนามหญ้าเขียวขจีเป็นรูปวงกลมกว้างใหญ่ เต็มหน้าตึกไทยคู่ฟ้า มีถนนคอนกรีตโอบด้านได้ ด้านเหนือ และทางขึ้น-ลงหน้าตึกไทยคู่ฟ้าซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตกของสนาม สองข้างทางขึ้น-ลง มีไม้ดอกไม้ประดับปลูกอยู่โดยตลอด มีเสาไฟฟ้าที่เป็นทั้งเครื่องประดับตกแต่งสนามและให้ความสว่างในเวลากลางคืนไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ ยังมีปืนใหญ่สมัยโบราณตั้งอยู่ตามขอบสนามด้านละหลายกระบอกอีกด้วย

ความสำคัญของสนามหญ้าแห่งนี้ ก็คือ ทำให้ตึกไทยคู่ฟ้าที่ตั้งอยู่เบื้องหลังมีความงามสง่า โดดเด่นอยู่ท่ามกลาง อาคารหลังอื่น ๆ ที่อยู่ด้านข้างและด้านหลัง นอกจากนี้ เมื่อมีการจัดงานสำคัญๆ ของรัฐบาลในเวลากลางคืนซึ่งมีแขกผู้มีเกียรติ เข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก เช่น งานสโมสรสันนิบาต เนื่องในงานรัฐพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาฯ งานเฉลิมพระเกียรติฯ และงาน ด้อนรับบุคคลสำคัญระดับประมุขของต่างประเทศ สนามหญ้าแห่งนี้จะได้รับการตกแต่งประดับแสงไฟอันมีสีสันมากมายงามระยับไปทั่วบริเวณ

ศาลพระภูมิ เดิมตั้งอยู่ตรงมุมที่กำแพงด้านทิศตะวันออกบรรจบกับกำแพงด้านเหนือ ต่อมาได้ย้ายไปตั้งอยู่ใกล้กับประตูออก ด้านทิศตะวันออก โดยจัดเป็นสวนไม้ดอกไม้ประดับ แล้วกัน

บริเวณเป็นสัดส่วน และยกระดับให้สูงกว่าถนนคอนกรีตที่ตัดผ่าน เล็กน้อย นอกจากนี้ยังมีตึกที่สำคัญๆ ดังนี้คือ ตึกไทยคู่ฟ้า ตึกนารีสโมสร ตึกสันติไมตรี ตึกแสงอาทิตย์ ตึกบัญชาการ (หลังเก่า) ตึกบัญชาการ (หลังใหม่) ตึกสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ตึกสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตึก 6 ชั้น ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

บทสรุปเรื่อง “ทำเนียบรัฐบาล” นับตั้งแต่ พลเอก พลเรือเอก เจ้าพระยาวรนาภพ เจ้าของบ้านนรสิงห์ได้เสนอขายบ้าน ซึ่งขณะนั้นยังสร้างไม่เสร็จสมบูรณ์ให้แก่ รัฐบาลเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2484 และจอมพล ป.พิบูลสงครามได้ตกลงซื้อไว้เมื่อเดือนกันยายน ปีเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็น สถานที่รับรองแขกเมืองและเป็นที่ตั้งทำเนียบรัฐบาล นับได้ว่าบ้านนรสิงห์ได้กลายมาเป็นทำเนียบรัฐบาล ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2484 ถึงแม้ว่าจะเพิ่งมีการโอนกรรมสิทธิ์เป็นของรัฐบาลโดยสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2512 จวบจนกระทั่งปัจจุบัน ตลอดระยะเวลา 56 ปีที่ผ่านมา บ้านนรสิงห์เดิม ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาตามลำดับ ด้วยสาเหตุและความจำเป็นต่าง ๆ กัน จนกระทั่งเป็นอยู่ในสภาพ ปัจจุบัน การปรับปรุงและการพัฒนาพอจะแบ่งตามยุคสมัย และสาเหตุความจำเป็นได้เป็น 5 ระยะ คือ ระยะแรก ในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี (2481-2478/2491-2500) ได้ต่อเติมเสริมสร้างสิ่งที่ยังไม่ เรียบร้อยให้เสร็จสมบูรณ์ เช่น การคิดตั้งประตู หน้าต่าง การเขียนภาพลวดลายเพดาน ฯลฯ โดยมีศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นกำลัง สำคัญ เป็นการเปลี่ยนความรู้สึกจากบ้านพักอาศัยมาเป็นสถานที่ทำการทำเนียบรัฐบาลด้วยวิธีการหลายๆ อย่างประกอบกัน เช่น เปลี่ยนชื่อ จากตึกไกรสรมาเป็นตึกไทยคู่ฟ้า และการเพิ่มเติมตราทำเนียบฯ เป็นต้น ต่อมาได้มีการก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมหลายหลัง เช่น ตึกสำนักเลขา ธิการคณะรัฐมนตรี ตึกสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตึกสันติไมตรีหลังนอก ฯลฯ

ระยะที่สอง ในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี (2502-2506) เป็นระยะที่ทำเนียบรัฐบาลมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ความจำเป็นในเรื่องพื้นที่มีมาก ดังนั้น จึงมีการก่อสร้างอาคารต่างๆ ขึ้นอีก อาทิเช่น สร้างตึกสันติไมตรีหลังใน รื้อเรือนพลอยนพเก้า ซึ่ง เป็นเรือนไม้เดิม แล้วสร้างตึกบัญชาการ (หลังเก่า) ขึ้นแทนที่ เป็นต้น

ระยะที่สาม ในสมัย จอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี (2501/2506-2516) เป็นระยะที่มีสถานที่ทำงานเพียงพอแก่ จำนวนข้าราชการและขอบเขตของงาน ดังนั้น แม้จะมีการสร้างอาคารเพิ่มเติม คือ ตึกบัญชาการ (หลังใหม่) แทนกลุ่มตึก 24 มิถุนาเดิม ก็เป็น เพียงการสร้างขึ้นเพื่อให้มีประโยชน์ใช้สอยเต็มที่ และเหมาะสมแก่สภาพของทำเนียบรัฐบาลในขณะนั้น กล่าวได้ว่าเป็นระยะของการปรับปรุง ตกแต่งให้อาคาร สถานที่ต่างๆ มีความเพียบพร้อมและทันสมัยตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวัตถุประสงค์ของการใช้งาน เช่น การปรับปรุงห้องประชุมทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ระดับชาติ ตลอดจนห้องรับรองแขกเมือง เป็นต้น

ระยะที่สี่ ในสมัยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี (2523-2531) ทำเนียบรัฐบาลเริ่มประสบปัญหาความแออัดของ สถานที่ที่จะใช้เป็นที่ทำงานเพราะทำเนียบรัฐบาลได้ขยาย

ตัวมากขึ้น กองทัพบกจึงได้มอบพื้นที่ส่วนการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ ซึ่งมีที่ตั้งติดติดกันกับรั้วกำแพงด้านทิศตะวันตกของทำเนียบรัฐบาลให้แก่รัฐบาล โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ระเบียบนี้จึง เป็นระเบียบของการดำเนินพัฒนาและปรับปรุงให้ ร.ร.นายร้อย จปร. เดิม และทำเนียบรัฐบาลรวมเป็นพื้นที่ผืนเดียวกัน

ระยะที่ห้า ในสมัยนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี (2538-2539) หน่วยงานต่างๆ ในบริเวณทำเนียบรัฐบาลมีข้าราชการ การเมืองเพิ่มมากขึ้น สถานที่ทำงานไม่เพียงพอ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงได้จัดงบประมาณก่อสร้างอาคารที่ทำการขึ้นใหม่อีก 1 หลัง ในบริเวณพื้นที่ ร.ร.นายร้อย จปร. เดิม

วัดเทพศิรินทราวาส

สภาพฐานะและที่ตั้งวัด

วัดเทพศิรินทราวาส เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ 1464 แขวงวัดเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

อาณาเขตที่ตั้งวัด

ทิศเหนือ ขาว 5 เส้น 10 วา ติดต่อกับคูรอบวัด

ทิศใต้ ขาว 5 เส้น 9 วา 2 สอก ติดต่อกับถนนหลวง

ทิศตะวันออก ขาว 5 เส้น ติดต่อกับถนนกรุงเกษมและคลองผดุงกรุงเกษม

ทิศตะวันตก ขาว 5 เส้น 12 วา 1 สอก ติดต่อกับถนนพลับพลาไชย

ลักษณะที่ตั้งวัด เขตวัดชั้นในก่อกำแพงล้อมรอบ กำแพงแนวหน้ามีประตูเข้าออก 3 ประตู กำแพงแนวเหนือมี 2 ประตู แนวกลางมี 2 ประตู และแนวใต้มี 1 ประตู ภายในเขตกำแพงนี้ได้แบ่งเป็น 3 บริเวณคือ บริเวณคณะเหนือ บริเวณพระอุโบสถ และบริเวณคณะใต้ ระหว่างบริเวณคณะเหนือกับบริเวณพระอุโบสถ และบริเวณพระอุโบสถกับบริเวณคณะใต้ ได้ก่อกำแพงคั่นไว้มีประตูเข้าออกด้านละ 1 ประตู บริเวณพระอุโบสถได้ก่อกำแพงแก้วล้อมอีกชั้นหนึ่ง ในกำแพงนี้กำหนดพื้นที่เป็น 3 ตอน ตอนริมเหนือเป็นพระอุโบสถ ตอนกลางเป็นฐานพระศรีมหาโพธิ์ ตอนริมใต้เป็นพระวิหารจัตุรมุขยอดปราสาท

ความเป็นมา วัดเทพศิรินทราวาส เป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ รัชกาลที่ 5 ทรงสร้างอุทิศถวายสนองพระเดชพระคุณ สมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี พระบรมราชชนนี เริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ.2419 และได้พระราชทานนามว่า “วัดเทพศิรินทราวาส”

เมื่อได้สร้างอาคารเสนาสนะต่างๆ สมควรเป็นที่อยู่จำพรรษาของพระสงฆ์ได้แล้ว จึงโปรดให้พระเจ้าราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นเจริญผลพลสวัสดิ์ ผู้เป็นแม่กองก่อสร้างวัดนี้ อำนวยการตกแต่งติดประทีปโคมไฟจัดเสนาสนะให้เรียบร้อย

ครั้งถึงวันที่ 3 กรกฎาคม 2421 โปรดให้นิมนต์พระอริยมุณี (เอม) จากวัดบวรนิเวศวิหาร พร้อมด้วยพระฐานานุกรม 3 รูป พระอันดับ 16 รูป สามเณร 3 รูป รวม 23 รูป โดยขบวนแห่ทาง

สถลมารค มายังวัดเทพศิรินทราวาส พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ได้เสด็จมาทรงประกอบพระราชพิธี พร้อมกับทรงถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ ซึ่งมีสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ ทรงเป็นประธานด้วย วันนี้จึงถือเป็นวันแรกที่ตั้งวัดเทพศิรินทราวาส

เขตวิสุงคามสีมา อันเป็นที่ชุมนุมสงฆ์ทำอุโบสถตั้งชมกรรมนั้น เมื่อ พ.ศ. 2465 สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรมหาเถระ) ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระสาสนโสภณได้ทูลเชิญสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราธิบดีรัตนทรงเป็นประธาน พร้อมด้วยพระสงฆ์ประมาณ 142 รูป กระทำพิธีถือนและผูกพัทธสีมา กำหนดเขตติดกับพระอุโบสถโดยรอบเป็นเขตพัทธสีมา

ปูชนียวัตถุมี

พระประธาน ปางสมาธิ พร้อมด้วยพระอัครสาวก โปรดให้หล่อเมื่อ พ.ศ. 2427

พระพุทธรูปปางมารวิชัย หล่อด้วยสัมฤทธิ์ สมัยเชียงแสน

พระปฏิมาฉลองพระองค์ สมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี พระหล่อขึ้นปางห้ามสมุทรและพระปฏิมาฉลองพระองค์ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าจันทร์มณฑลโสภณภควดี กรมหลวงวิสุทธิกษัตริย์ เป็นพระหล่อขึ้นทรงเครื่องปางห้ามพระญาติ

พระนรินทรราช เป็นพระพุทธรูปประจำรัชกาลที่ 4 ในสมัยรัชกาลที่ 5 โปรดอัญเชิญมาประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถ เมื่อ พ.ศ. 2421 ตามพระราชประสงค์ของรัชกาลที่ 4

ถาวรวัตถุและอาคารเสนาสนะต่าง ๆ

พระอุโบสถ กว้าง 21.31 เมตร ยาว 37.90 เมตร พื้นปูด้วยหินอ่อน ชุ่มประตุน้ำต่างทำเป็น 2 แบบ ด้านนอกทรงมงกุฎประดับกระเบื้องเคลือบ ด้านในเป็นลายปั้นคล้ายลายก้านขด ทำด้วยปูนเพชรปิดทองทับเป็นอย่างซุ้มไม้เคลือบไม้ดอก ผูกล้อมราพระแก้วยอดซึ่งอยู่เหนือพานทอง 2 ชั้น มีซ่าง 3 เศียร ขึ้นบนแท่นทูนพานตั้งเครื่อง 2 ซ่าง มีราชสีห์คชสีห์ประคองเครื่องสูง ฝ่ายผนังเขียนรูปทรงข้าวบิณฑ์ก้านแย่ง พื้นเพดานในทาสาดประดับลายกนกทวยเทพมีเครื่องราชกกุธภัณฑ์ แฉกล้อมรูปจำลองเครื่องราชอิสริยาภรณ์ 5 ตระกูล คือ

- รูปตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคล “นพรัตน์ราชวราภรณ์”
- รูปตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่ง “ช้างเผือก”
- รูปตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับตระกูล “จุลจอมเกล้า”
- รูปตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่ง “มงกุฎสยาม”
- รูปตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติรุ่งเรืองยิ่ง “มหาจักรีบรมราชวงศ์”

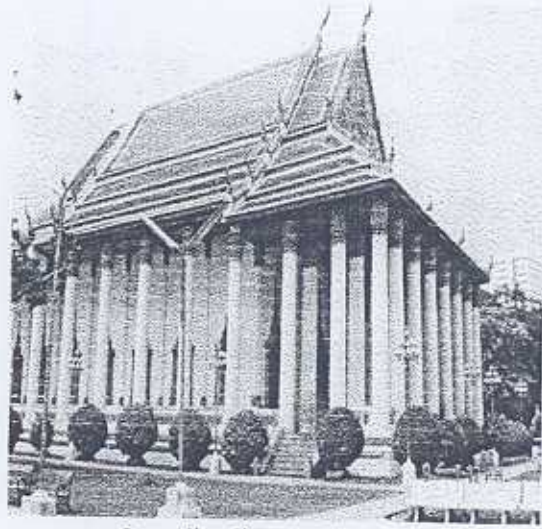
หน้าบันพระอุโบสถประดับรูปตราพระแก้ว ยอดมีพาน 2 ชั้น ตั้งเครื่องสูงคู่เคียงมีเทพบุตรประคองพานทั้งสองซ่าง พื้นลายช่อดอกกรำเพชร รูปเหล่านี้ทำด้วยปูนเพชรประดับกระเบื้องสี หลังคามุงกระเบื้องเคลือบสี

พระอุโบสถนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เสด็จทรงก่อพระฤกษ์ เริ่มสร้างปี พ.ศ. 2421 สร้างเสร็จเรียบร้อยเมื่อปี พ.ศ. 2443

อนุสรณ์ 2 หลังตั้งอยู่กลางสนามหน้าพระอุโบสถโปรดให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2472 ได้ัญเชิญพระพุทธรูปปางห้ามสมุทรมาประดิษฐานไว้หลังละ 1 องค์ หลังเหนือเป็นที่บรรจุพระศรีราคาร สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าจาตุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงษ์และราชสกุลจักรพันธ์ส่วนหลังได้เป็นที่บรรจุพระศรีราคารสมเด็จพระปิตุลาบรมพงศาภิมุข เจ้าฟ้าภาณุรังสีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศวรเดช และราชสกุลภาณุพันธุ์

บริเวณด้านหน้าพระอุโบสถ

บริเวณด้านข้างพระอุโบสถ

ภาพที่ 4.23 ทศนิยมภายในวัดเทพศิรินทราวาส

ประวัติการรถไฟแห่งประเทศไทย

ประวัติความเป็นมา

เป็นครั้งแรก เมื่อรัฐบาลได้อนุมัติสัมปทานแก่บริษัทชาวเดนมาร์กให้สร้างทางรถไฟจากกรุงเทพฯถึงสมุทรปราการ ระยะทาง 21 กิโลเมตร หลังจากนั้นในเดือนตุลาคม พ.ศ.2433 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ตั้งกรมรถไฟหลวงขึ้นสังกัดกระทรวงโยธาธิการครั้งนั้นเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2439 พระองค์จึงเสด็จทรงประกอบพระราชพิธีเปิดการเดินรถไฟระหว่างกรุงเทพฯ-อยุธยา ระยะทาง 71 กิโลเมตรซึ่งทางการได้ถือเอาวันนี้เป็นวันสถาปนากิจการรถไฟหลวงความกว้างของรางเมื่อแรกสร้างทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นรางกว้าง 1.435 เมตร ระยะทางทั้งหมด 1,076 กิโลเมตรส่วนทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเป็นรางกว้าง 1.00 เมตร ที่สร้างเป็นรางขนาด 1.00 เมตร ก็เพื่อให้มีขนาดเท่ากับของประเทศเพื่อนบ้านทั้งหลาย คือมาเลเซีย พม่า เขมร ต่อจากนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงให้เปลี่ยนรางขนาด 1.435 เมตร ทางฝั่งตะวันออก ที่สร้างไปแล้วทั้งหมดเป็นขนาด 1.00 เมตร โดยใช้เวลาดำเนิน 10 ปี แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2469 และต่อมาในปี 2504 ได้เริ่มโครงการ Dieselization โดยทยอยจัดหารถจักร ดีเซลมาใช้แทนรถจักรไอน้ำซึ่งใช้เวลา 14 ปี จึงแล้วเสร็จในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 กิจการรถไฟประสบภัยสงครามอย่างหนักทรัพย์สินทั้งทางอาคาร และ รถจักรล้อเลื่อน ได้รับความเสียหายมากจำต้องเร่งบูรณะฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิม โดยเร็วถ้าจะอาศัยเงินลงทุนจากงบประมาณของรัฐแหล่งเดียวจะไม่ทันการณ์ รัฐบาลจึงต้องขอกู้เงินจากธนาคารโลกมาสมทบในระหว่างการเจรจากู้เงินนั้นธนาคารโลกได้เสนอให้รัฐปรับปรุงองค์กรของกรมรถไฟหลวงให้มีอิสระกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวใน การบริหารกิจการในเชิงธุรกิจกรมรถไฟหลวงจึงเปลี่ยนฐานะมาเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปการ ภายใต้ชื่อว่า การรถไฟแห่งประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2494 เป็นต้นมา โดยดำเนินการอยู่ภายใต้ พ.ร.บ.การรถไฟฯ ฉบับ พ.ศ. 2494 ซึ่งในหลักการรัฐคุ้มครองและปลดผู้บริหาร คุมอัตราเงินเดือนพนักงาน คุมอัตราค่าโดยสาร และค่าระวาง คุมการปิดเปิดเส้นทางและการบริการ และคุมการลงทุนทั้งหมด แต่หากดำเนินงานขาดทุนรัฐจะชดเชย

สถานีรถไฟกรุงเทพ หรือเรียกกันทั่วไปว่า “หัวลำโพง” เริ่มก่อสร้างในปลายสมัยรัชกาลที่ 5 คือในปี พ.ศ. 2453 การก่อสร้างแล้วเสร็จ และเปิดให้บริการอย่างเป็นทางการ โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯทรงกระทำ พิธีกดปุ่มสัญญาณไฟฟ้าให้รถไฟขบวนแรกเดินเข้าสู่สถานีกรุงเทพ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ.2459

“สถานีรถไฟกรุงเทพ” สร้างอยู่ในพื้นที่ 120 ไร่เศษ อยู่ห่างจากสถานีเดิมไปทางทิศใต้ประมาณ 500 เมตร ตั้งอยู่ในท้องที่ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ มีอาณาเขตทิศใต้จรด

ถนนพระราม 4 ทิศเหนือจรดคลองมหานาค ทิศตะวันออก จรดถนนรองเมือง และทิศใต้จรดคลองผดุงกรุงเกษม สำหรับที่ตั้งของสถานีกรุงเทพเดิมซึ่งอยู่บริเวณที่พระบาทสมเด็จพระ

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชพิธีเริ่มการก่อสร้างและเปิดเดินรถไฟหลวงนั้น หลังจากได้ก่อสร้างสถานี กรุงเทพหลังปัจจุบันแล้วจึงรื้อถอนออกไป ต่อมาผู้ปฏิบัติงานรถไฟได้ร่วมกันสละทรัพย์สินสร้างเป็นอนุสรณ์ปฐมฤกษ์รถไฟหลวงขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2533 เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและเป็นอนุสรณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์แก่นุชนรุ่นหลังสืบต่อไป

“สถานีกรุงเทพ” มีแบบก่อสร้างเป็นรูปโดมสไตลส์อิตาเลียนผสมผสานกับศิลปะยุคเรอเนสซองส์มีลักษณะคล้ายกับ สถานีรถไฟ เมืองแฟรงค์เฟิร์ตในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน อีกทั้งวัสดุในการก่อสร้างก็เป็นวัสดุสำเร็จรูปจากเยอรมันนี่ เช่นกัน ลวดลายต่างๆที่ประดับไว้เป็นศิลปะที่มีความวิจิตรสวยงามมาก บันไดและเสาอาคารบริเวณทางขึ้นที่ทำการกองโดยสาร หรือโรงแรมราชธานีเดิมเป็นหินอ่อน โดยเฉพาะเพดานเป็นไม้สักสลักลายนูน ซึ่งหาดูได้ยาก จุดเด่นของสถานีกรุงเทพอีกอย่าง หนึ่งคือ กระจกสีที่ช่องระบายอากาศ ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ซึ่งติดตั้งไว้อย่างผสมผสานกลมกลืนกับตัวอาคารเช่นเดียวกับ นาฬิกาบอกเวลาที่มีอายุเก่าแก่เท่ากับตัวอาคารสถานี โดยติดตั้งไว้ที่กึ่งกลางยอดโดมสถานี เป็นนาฬิกาที่สั่งทำพิเศษเฉพาะไม่ ระบุชื่อบริษัทผู้ผลิตแสดงให้เห็นเหมือนนาฬิกาอื่นๆ นาฬิกาเรือนนี้มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 160 เซนติเมตร ควบคุมด้วยไฟฟ้าระบบ ดี.ซี.จากห้องชุมสายโทรศัพท์กรุงเทพ เป็นเครื่องบอกเวลาแก่ผู้สัญจรผ่านไป-มา และผู้ใช้บริการที่สถานีกรุงเทพจนถึงปัจจุบันนี้บริเวณด้านหน้าสถานีกรุงเทพมีสวนหย่อมและน้ำพุสำหรับประชาชน โดยข้าราชการรถไฟได้รวบรวมทุนทรัพย์เป็น มูลค่า 9,150.-บาท จัดสร้างอนุสาวรีย์น้อมเกล้าฯอุทิศส่วนกุศลถวายแด่พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง อนุสาวรีย์ที่ว่านี้เป็นรูป“ช้างสามเศียร”มีพระบรมฉายาลักษณ์ด้านข้างแบบลายนูนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวประดิษฐานอยู่ เดิมสถานีกรุงเทพใช้เป็นที่รับ-ส่ง ทั้งผู้โดยสารและสินค้า โดยถ้าเราขึ้นอยู่บริเวณด้านหน้าสถานีและหันหน้าเข้าสู่สถานี ภายใต้อาคารหลังรูปครึ่งวงกลมจะเป็นส่วนให้บริการแก่ผู้โดยสาร พื้นที่ด้านขวามือเป็นที่ตั้งของโรงแรมราชธานี ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นที่ทำการ กองโดยสาร และด้านซ้ายมือจะเป็นที่ทำการรับ-ส่งสินค้าซึ่งปัจจุบันเป็นจุดจอดรถแท็กซี่ โดยในส่วนพื้นที่บริการด้านสินค้านี้ การรถไฟฯได้พิจารณาให้ย้ายไปอยู่ที่ย่านสินค้าพลโยธินตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 เนื่องจากการขยายตัวทั้งด้านการโดยสารและสินค้า ประกอบกับการจราจรบริเวณหน้าสถานีเริ่มมีปัญหา อีกทั้งเพื่อปรับปรุงย่านสถานีกรุงเทพเสียใหม่ให้สามารถรองรับการโดยสารที่มีความหนาแน่นเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี สถานีกรุงเทพได้รับการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับการสภาพการโดยสารตลอดมา เป็นต้นว่าการขยายความยาว ของชานชาลาหรือก่อสร้างชานชาลาและหลังคาคลุมชานชาลาเพิ่มเติม ปรับปรุงห้องจำหน่ายตั๋ว โดยแยกเป็นห้องจำหน่ายตั๋ว ประจำวันและห้องจำหน่ายตั๋วล่วงหน้า จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆแก่ผู้โดยสารและผู้ที่มารับส่ง เช่น ร้าน

อาหาร/เครื่องดื่ม ร้านค้าเบ็ดเตล็ด ร้านขายหนังสือพิมพ์ ที่ทำการไปรษณีย์ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว สถานีกรุงเทพยังเป็นสถานที่รณรงค์ต่อต้านภัยจาก การสูบบุหรี่โดยจัดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่เพื่อสุขภาพของผู้โดยสารของทุกคนส่วนรวมในปี 2541 สถานีกรุงเทพได้รับการปรับปรุง ในส่วนพื้นที่รองรับผู้โดยสารหรือผู้เข้ามาใช้บริการอื่นๆ แบบที่เรียกว่า“พลิกโฉม” โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์ของรถไฟไทยให้รองรับกับปีอะเมซิ่งไทยแลนด์ และรองรับการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ระหว่างวันที่ 6 - 20 ธันวาคม พ.ศ.2541 โดยการรถไฟฯ ได้คัดเลือกและแต่งตั้งบริษัทไทยสินเอนิเจอร์ส จำกัดซึ่งมีประสบการณ์ในการบูรณะ และพัฒนาอาคารอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์หลายแห่งมาแล้ว ให้เป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้มีเงื่อนไขว่าต้องอนุรักษ์และพัฒนา อาคารสถานีกรุงเทพให้อยู่ในสภาพเดิม เนื่องจากเป็นอาคารที่อยู่ระหว่างการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์

“สถานีกรุงเทพ” เป็นสถานีเก่าแก่คู่บ้านคู่เมือง ถ้านับอายุจนถึงปัจจุบัน(พ.ศ. 2544) ก็มีอายุถึง 85 ปีแล้ว ปัจจุบัน เป็นศูนย์กลางการขนส่งผู้โดยสารทางรถไฟ ในแต่ละวันจะมีขบวนรถเข้า-ออก ประมาณ 200 ขบวน และมีผู้โดยสารเดินทางเข้า และออกที่สถานีนี้ นับหมื่นคนเลขที่เดียว โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์สำคัญๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ เข้าพรรษา หรือตรุษจีน จะมีผู้คนหลั่งไหลมาใช้บริการที่สถานีกรุงเทพนี้นับแสนคนจนสถานที่อันกว้างขวางโอโงงของสถานีแห่งนี้ดูคับแคบลงไปเลขที่เดียว นอกจากความเก่าแก่แล้ว “สถานีกรุงเทพ” ยังเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญเชิงทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และการคมนาคมขนส่งสมควรยิ่งที่จะต้องอนุรักษ์ไว้ให้เป็นมรดกของชาติและอนุชนรุ่นหลังสืบไป...

ในการปรับปรุงอาคารสถานีกรุงเทพจะประกอบด้วยปรับปรุงพื้นที่ 2 ข้างในห้องโถงอาคารให้เป็นร้านขายอาหาร และร้านค้า โดยมีชั้นลอยเพื่อเป็นที่นั่งคอยของผู้โดยสารเป็นการเพิ่มบริการให้ผู้โดยสารได้รับความสะดวกสบายในการนั่งรอ และสามารถเลือกซื้อ อาหาร ตลอดจนของใช้จำเป็นอื่นๆ ได้ตามความต้องการ โดยมีร้านค้าหลากหลาย อาทิ ร้านอาหาร, ขนม, เครื่องดื่ม, ผลไม้, ขนมปังและเบเกอรี่, ไอศกรีม, อาหารจานด่วน, อุปกรณ์การเดินทาง, หนังสือ และร้านขายยา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีบริษัท ที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยว, บริษัทรับจองโรงแรมและตั๋วเครื่องบิน, บริการแลกเปลี่ยนเงินตรา, ตู้ เอ.ที.เอ็ม. และห้องละหมาด เป็นต้นสำหรับห้องจำหน่ายตั๋วประจำวันก็ได้จัดสร้างขึ้นใหม่ โดยหันหน้ารับผู้โดยสารที่เดินทางเข้ามาในสถานีบนชั้น 2 ของห้องขายตั๋วทำเป็นพื้นที่ทำงานของพนักงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสะดวกในการปฏิบัติงาน ส่วนที่เป็นห้องโถงจะคง สภาพเดิมไว้ เพื่อให้สามารถรองรับผู้โดยสารจำนวนมากๆ ได้ ในส่วนชานชาลาได้เพิ่มเติมร้านขายของและจัดเป็นที่พักสำหรับผู้โดยสารที่มารอการเดินทางด้วย ทางด้านข้างของอาคารสถานีทิศตะวันตก หรือคลองผดุงกรุงเกษม ก่อสร้างเป็นหลังคาคลุม ใหม่เป็นรูปโค้งครึ่งวงกลมครอบคลุมพื้นที่ 1,000 ตารางเมตร เป็นพื้นที่สำหรับรองรับผู้โดยสารขาเข้าและ

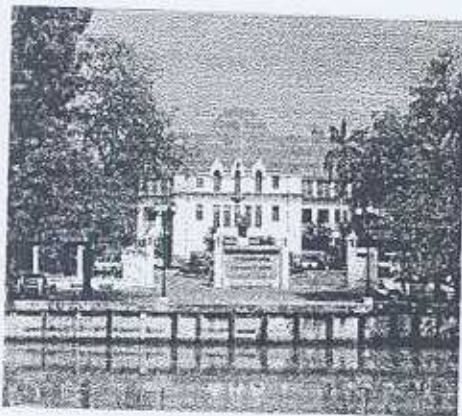
ขากอกให้ได้รับ ความสะดวกมากขึ้นกว่าเดิมการปรับปรุงเพื่อพลิกโฉมของสถานีกรุงเทพใหม่ที่กล่าวมานี้แล้วเสร็จ และจัดพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2541

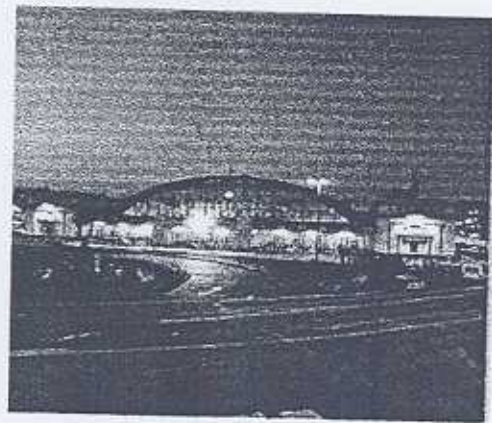
สถานีหัวลำโพงในปัจจุบัน

สถานีหัวลำโพงอดีต

อาคารการผลิตไฟแห่งประเทศไทย

อาคารสถานีรถไฟหัวลำโพง

ภาพที่ 4.24 ทศนิภาพทั่วไปสถานีหัวโพง

วัดโสมนัสวิหาร

สภาพฐานะและที่ตั้งวัด

วัดโสมนัสวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดราชวรวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ 646 แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร มีอาณาเขตดังนี้คือทิศเหนือ ติดต่อกับที่ธรณีสงฆ์ สนามมวยราชดำเนิน ถนนราชดำเนินนอก

ทิศใต้ ติดต่อกับที่ธรณีสงฆ์ ถนนนครสวรรค์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ คลองผดุงกรุงเกษม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ถนนพะเนียง

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปตั้งอยู่บนที่ราบล้อมรอบด้วยคลอง และถนนทั้ง 4 ด้าน วัดนี้ตั้งอยู่ในใจกลางนครหลวง ใกล้ท่าเนียบรัฐบาล มีร้านค้า ตลาด และบ้านเรือนของประชาชนหนาแน่น

ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงสร้างอุทิศสมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี จึงได้พระราชทานนามว่า วัดโสมนัสวิหาร ในต้นรัชกาลของพระองค์ทรงวาง

ศิลาฤกษ์พระอุโบสถ เมื่อวันที่ ๒๑ ค่ำ ปีมฤก จ.ศ. 1215 ตรงกับวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2396 พระราชทานเป็นวิสุงคามสีมา วัดนี้มีกำแพงใหญ่หนาและสูงล้อมรอบหน้าวัดเป็นสนามกว้าง มีถนนกรุงเกษมตัดผ่าน มีรั้วเหล็กตลอด และมีต้นไม้ร่มรื่นทั่วไปพอลงเดือนแปด ขึ้นเก้าค่ำ วันพฤหัสบดี พ.ศ. 2399 เวลาเช้า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้นิมนต์พระอริยมุนี (พุทธสิริเถระ ทัพ ป.ธ.๘) จากวัดราชาธิวาสพร้อมด้วยพระสงฆ์ราว ๔๐ รูป โดยขบวนแห่เรือมาพักที่กุฏิ วัดโสมนัสวิหาร นับเป็นเจ้าอาวาสรูปแรกของวัดโสมนัสวิหาร

ภายหลังทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เลื่อนตำแหน่งพระอริยมุนีเป็นพรหมมุนีในปีมะเส็ง 2400 ถึงรัชกาลที่ 5 ในปีวอก พ.ศ. 2415 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เลื่อนตำแหน่งเป็นพระพิมลธรรม และในปีเถาะ พ.ศ. 2422 ทรงดำรงตำแหน่งเป็นสมเด็จพระวันรัต

นับตั้งแต่รัชกาลที่ 4 ทรงจัดตั้งวัดโสมนัสวิหาร ก็ได้มีการก่อสร้างปฏิสังขรณ์เรื่อย ๆ มา อาทิเช่น บูรณะปฏิสังขรณ์กุฏิที่ชำรุดทรุดโทรม กำแพงรอบวัด พระเจดีย์องค์ใหญ่ ศาลาต่าง ๆ ภายในวัด ปูพื้นกระเบื้องตามลานพระอุโบสถ พระวิหารต่าง ๆ เป็นต้นทรัพย์สิ้น

ที่ดินที่ตั้งวัดโสมนัสวิหาร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น ๓๑ ไร่เศษ และมีที่ธรณีสงฆ์ทั้งหมด 9 แปลง รวมเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 138 ไร่ ๑ งาน 56 ตารางวา

วัดนี้แบ่งพื้นที่เป็น 3 ตอน คือ ตอนกลางเป็นพุทธาวาสทั้ง 2 ข้างที่อยู่ทางด้านเหนือและด้านใต้เป็นสังฆาวาส แบ่งเป็นคณะข้างละ 3 คณะ

ตอนกลางที่เป็นพุทธาวาสนั้น ประกอบด้วย

พระอุโบสถ สร้างเสร็จในราว พ.ศ. 2400 เศษ รูปทรงเหมือนอุโบสถทั่ว ๆ ไป แต่ส่วนบนชื่อหลังคาช่อฟ้าใบระกา และหน้าบันเป็นศิลปะไทยประยุกต์ศิลปะจีน วัสดุที่ก่อสร้างใช้อิฐถือปูน และมีเครื่องไม้ประกอบ มีฉันทสีมาอยู่ด้วย โดยมีสีมันตริกที่ลานพระอุโบสถ เนื่องจากวัดนี้เป็นมหาสีมา ภายในพระอุโบสถมีพระประธานในพระอุโบสถ พระนามว่า "สัมมาสัมพุทธสิริ" หน้าตักกว้าง 2 คืบ 6 นิ้ว ซึ่งเป็นพระที่สมเด็จพระวันรัต พุทธสิริเถระได้สร้างและอัญเชิญมาจากวัดราชาธิวาส ในปี พ.ศ. 2399 และภายในพระอุโบสถตามฝาผนังยังมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง เกี่ยวกับพุทธประวัติ และเรื่องราวเกี่ยวกับพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นฝีมือช่างเขียนในสมัยรัชกาลที่ 4

พระวิหาร คาดว่าสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2400 เศษ มีลักษณะ รูปทรง ตลอดวัสดุ ก่อสร้างที่ใช้เช่นเดียวกับอุโบสถ แต่พระวิหารคดต่อมาจากด้านหลังวิหารใหญ่ รององค์มหาเจดีย์อีกด้วยภายในมีพระพุทธรูปพร้อมด้วยพระอัครสาวกซึ่งเป็นของหลวงอัญเชิญมาจากพระบรมมหาราชวังเป็นพระประธานในพระวิหาร และมีพระพุทธรูปยืนปางต่าง ๆ จำนวน 96 องค์ ประดิษฐานอยู่ตามระเบียงวิหารคด และยังมีจิตรกรรมฝาผนังที่มีชื่อเสียงเรื่องอิเหนาอีกด้วย

พระเจดีย์ใหญ่ หรือ พระมหาเจดีย์ เริ่มสร้างในราวปี พ.ศ. 2396 เป็นพระเจดีย์แบบลังกา สร้างก่ออิฐถือปูน แต่ในปี พ.ศ. 2507 – 2508 ทางวัดได้ประดับพระเจดีย์ด้วย กระจเบื้อง โมเสกสีทอง ทั้งองค์ นับว่าเป็นเจดีย์ที่สูงเด่นมากองค์หนึ่ง สูง 27 วา 2 สอก ฐานโคยรอบ 40 วา และเป็นที่บรรจุ พระบรมสารีริกธาตุถึง 3 ครั้ง

ครั้งแรก ในสมัยรัชกาลที่ 4 บรรจุเมื่อสร้างเสร็จประมาณปี พ.ศ. 2400 เศษ

ครั้งที่ 2 ในสมัยรัชกาลที่ 5 บรรจุในปี พ.ศ. 2518

ครั้งที่ 3 ในสมัยรัชกาลที่ 9 รัชกาลปัจจุบัน บรรจุในวันที่ 23 มีนาคม 2507

พระเจดีย์มอญ เป็นพระเจดีย์รูปกลมฟาง ลักษณะคล้ายปรีนิพพานสถูป ที่กุสินารา ประเทศอินเดีย อยู่ในเขตคณะ 2 ใกล้พระเจดีย์องค์ใหญ่

พระนิรันตราย เป็นพระพุทธรูปที่หาได้ยากและมีคุณค่าองค์หนึ่งของวัด เป็นพระนิรันตรายองค์ที่ 16

กุฎี เป็นกุฎีถาวร 5 หลัง สร้างเสร็จราว พ.ศ. 2399 คือในปีแรกๆ ที่พระสงฆ์มาจำพรรษา อีก 8 หลัง ในทางด้านข้างนอกคณะ 1,2,3 สร้างเสร็จประมาณปี พ.ศ. 2429 (ตามจารึกที่พระเจดีย์มอญ) ส่วนอีก 2 หลัง สร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2501 และ 2502

พระอุโบสถบริเวณด้านหน้าและด้านข้าง

พระมหาเจดีย์

ภาพที่ 4.25 ทัศนียภาพภายในวัดโสมสวิหาร

วัดมหาพฤฒาราม

สภาพฐานะและที่ตั้งวัด

วัดมหาพฤฒาราม เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่เลขที่ 517 แขวง มหาพฤฒาราม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร อาณาเขต ทิศเหนือ ติดกับซอยวัดแก้วฟ้า ชาว 86 วา

3 สอก ทิศใต้ ติดกับซอยที่แยกมาจากถนนสี่พระยา ยาว 88 วา 2 สอก ทิศตะวันออก ติดกับซอยแก้ว
ฟ้ากว้าง 63 วา 3 สอก และทิศตะวันตกติดกับถนนมหาพฤฒาราม ทางด้านเหนือของโรงเรียนสตรี
มหาพฤฒาราม กว้าง 65 วา

พื้นที่ของวัดได้ถูกตัดออกทำถนนมหาพฤฒาราม ตามพระราชกฤษฎีกาประกาศ เมื่อวันที่
13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2470 จำนวน 552 ตารางวาเศษ

ความเป็นมา

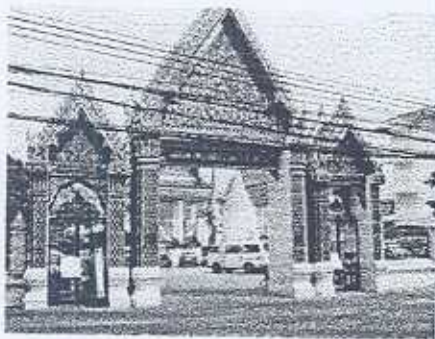
วัดนี้เดิมเป็นวัดโบราณ สร้างในสมัยใดไม่ปรากฏหลักฐาน เพียงแต่มีชื่อว่า “วัดท่าเกวียน”
มีตำนานว่า พระเจ้าอยู่ทองหนี่ห้ามาตั้งเกวียนที่นี่ บ้างก็ว่าเป็นที่สำหรับพักหมู่เกวียน ซึ่งเดินทางมา
จากหัวเมืองต่างๆ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้เปลี่ยนชื่อวัดว่า
“วัดตะเคียน” ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2394 ถึงต้นปี 2395 ที่พระองค์ได้เสด็จมาทอดพระเนตรวัด
และ โปรดให้สมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติเป็นแม่กองจัดการสร้างขึ้นใหม่ ต่อมาภายหลังพระ
เจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๓ กรมหมื่นภูมิตรภักดิ์ทรงรับภาระบูรณะจัดการสร้างต่อมา

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาวัดขึ้นใหม่พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้า
ลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์มกุฎราชกุมาร (รัชกาลที่ 5) ที่ทรงมีพระราชศรัทธาสร้างขึ้นมาเป็น
ส่วนพระราชกุศลร่วมกันทั้งสองพระองค์ โดยมีสัญลักษณ์เป็นรูปภาพปูนปั้น ที่บานประตูหน้าต่าง
หน้าบันพระอุโบสถเป็นเครื่องหมายถึงรัชกาลที่ 4 ส่วนหน้าบันพระวิหารเป็นเครื่องหมายถึงรัชกาล
ที่ 5 เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาเป็นพระอารามหลวงแล้วได้มีการ
เปลี่ยนชื่อวัดเสียใหม่ว่า “วัดมหาพฤฒาราม” (ไม่พลหลักฐานว่าเปลี่ยนเมื่อไร) และวัดนี้ได้รับ

พระราชทานวิสุงคามสีมาเนื้อที่กว้าง 12.2 เมตร ยาว 29.50 เมตร เมื่อ พ.ศ. 2397

ทรัพย์สิน

พระอุโบสถเป็นอาคารก่ออิฐถือปูนหลังคามุงกระเบื้องไทยมีช่อฟ้าใบระกาพร้อม
ทรวดทรงสูงระหงส์ เป็นที่ประดิษฐานพระประธาน หน้าตักกว้าง 1.75 ม.สูง 2.37 ม.ปั้นด้วยปูน
สมัยรัชกาลที่ 4 ปางมารวิชัย มีอัครสาวก 2 องค์ นั่งหมอบอยู่ที่พระปรีศร์ซ้ายขวา

ซุ้มประตูทางเข้า

พระอุโบสถ

ภาพที่ 4.26 ทศนียภาพวัดมหาพฤฒารามวรวิหาร

พระปรางค์ 4 องค์

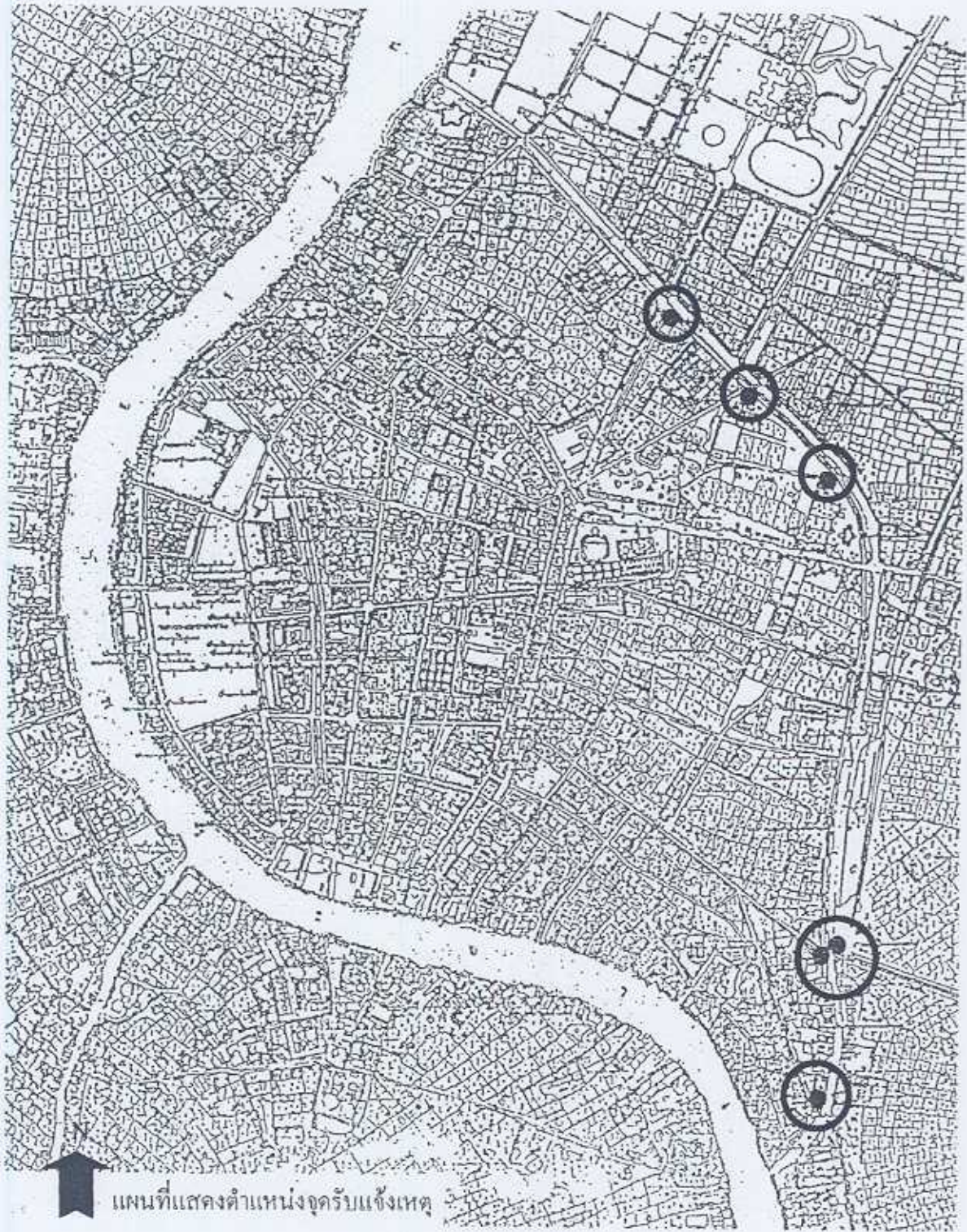

ศาลาราย

ภาพที่ 4.27 ทศนียภาพวัดมหาพฤฒารามวรวิหาร

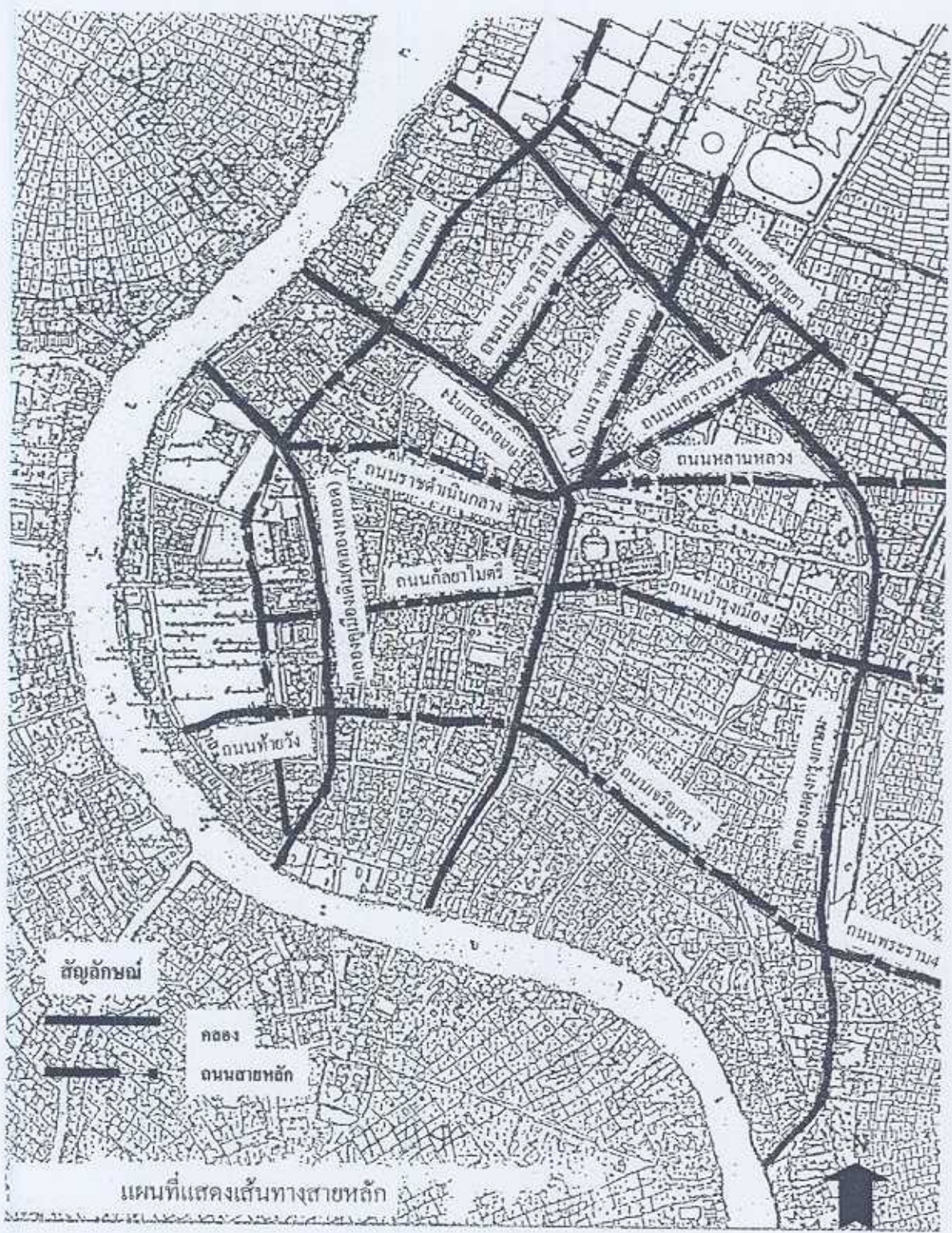
4.3 โครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานในที่นี้ หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆจะเน้นเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับลำน้ำประกอบไปด้วย เรือและท่าเรือ ร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึก เส้นทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนในคลองผดุงกรุงเกษมจากการสำรวจภาคสนามปัจจุบันคลองดังกล่าวไม่มีเรือใดวิ่งอยู่เลยหลังจากบริษัท คอทเมอร์เซียลแอร์จำกัด ได้เลิกกิจการเดินเรือ โดยสารจากท่าหัวลำโพงสู่ปลายทางที่ป้อมพระศุเมรุระยะทาง 4.32 กิโลเมตร นอกจากเรือท่องเที่ยวที่สำนักงานระบายน้ำใช้เป็นพาหนะทำความสะอาดลำคลองและยังมีเรือโดยสารหรือเมล์วิ่งผ่านคลอง โดยเริ่มจากคลองโอด่างหรือคลองรอบกรุงผ่านมายังคลองมหานาคตัดคลองผดุงกรุงเกษมออกสู่คลองแสนแสบ ในส่วนของท่าเทียบเรือในคลองผดุงกรุงเกษมยังคงเห็นท่าเทียบเรือของเดิมอยู่มีทั้งหมด 20 ท่าเรือ อยู่ในสภาพที่ขาดการบำรุงรักษาและจากการสำรวจไม่มีสถานที่บริการเรือเช่าอยู่เลย เส้นทางเข้าสู่คลองนั้นมีหลายเส้นทางแบ่งเป็นเส้นทางบกซึ่งมีถนนสายหลักที่ผ่านคลองดังนี้ ถนนพระรามที่ 4 ถนนบำรุงเมือง ถนนหลานหลวง ถนนนครสวรรค์ ถนนราชดำเนินนอก ถนนประชาธิปไตย ถนนสามเสนและเส้นทางน้ำ คือ คลองมหานาค คลองแสนแสบ แม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนร้านขายอาหารจากการสำรวจพบว่าการกระจุกตัวอยู่ในส่วนปากคลองคือท่าเรือเทเวศน์ ท่าคลองคือท่าเรือสี่พระยาเพราะบริเวณดังกล่าวเป็นทางออกสู่อำเภอเจ้าพระยาจึงมีท่าเล มุมมองที่สวยงามและร่มรื่นเหมาะเป็นที่พักผ่อนทานอาหาร

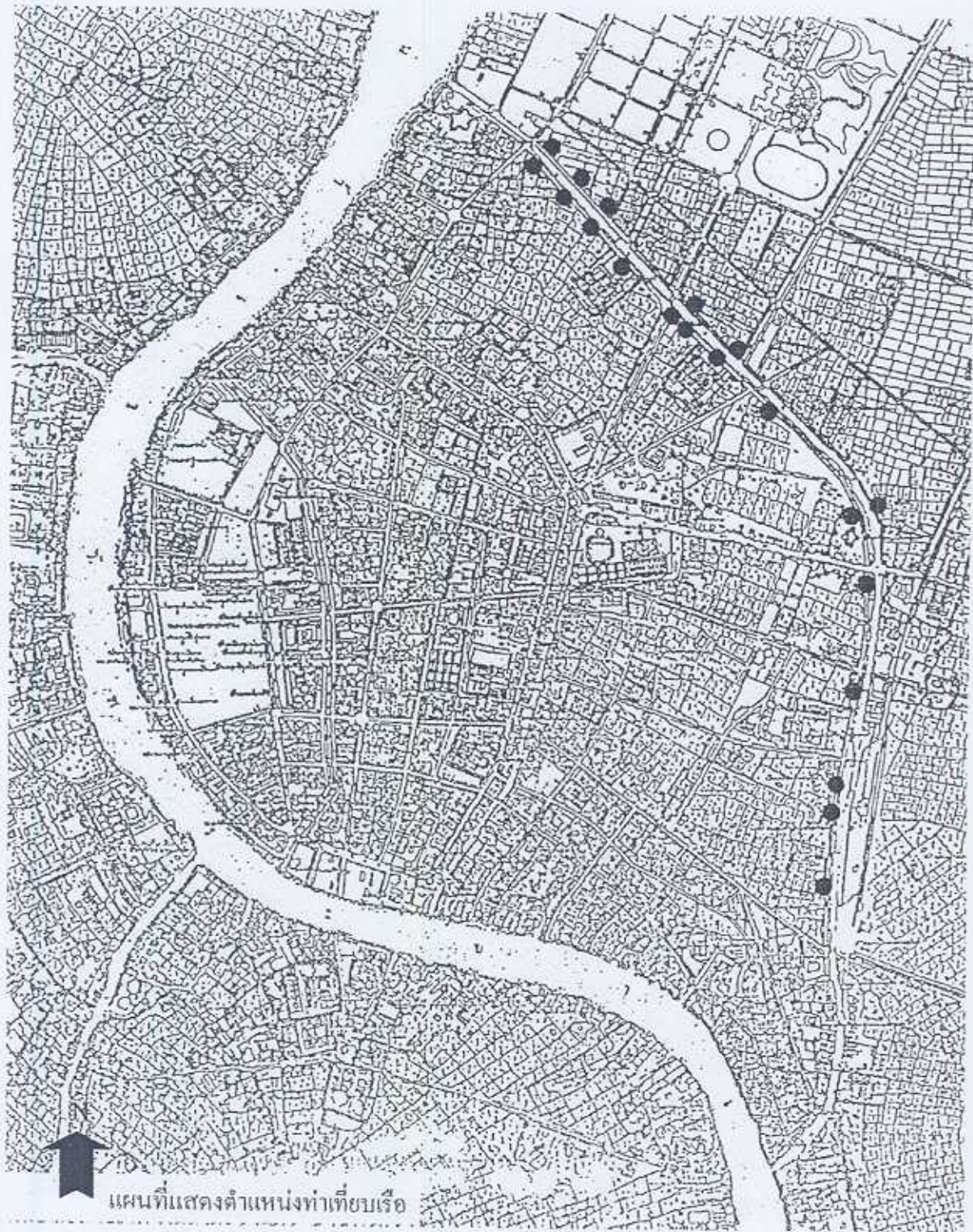

แผนที่แสดงตำแหน่งจุดรับแจ้งเหตุ

ภาพที่ 4. 28 ผังแสดงตำแหน่งจุดรับแจ้งเหตุ (ที่มาจาการสำรวจภาคสนาม ปี 2545)

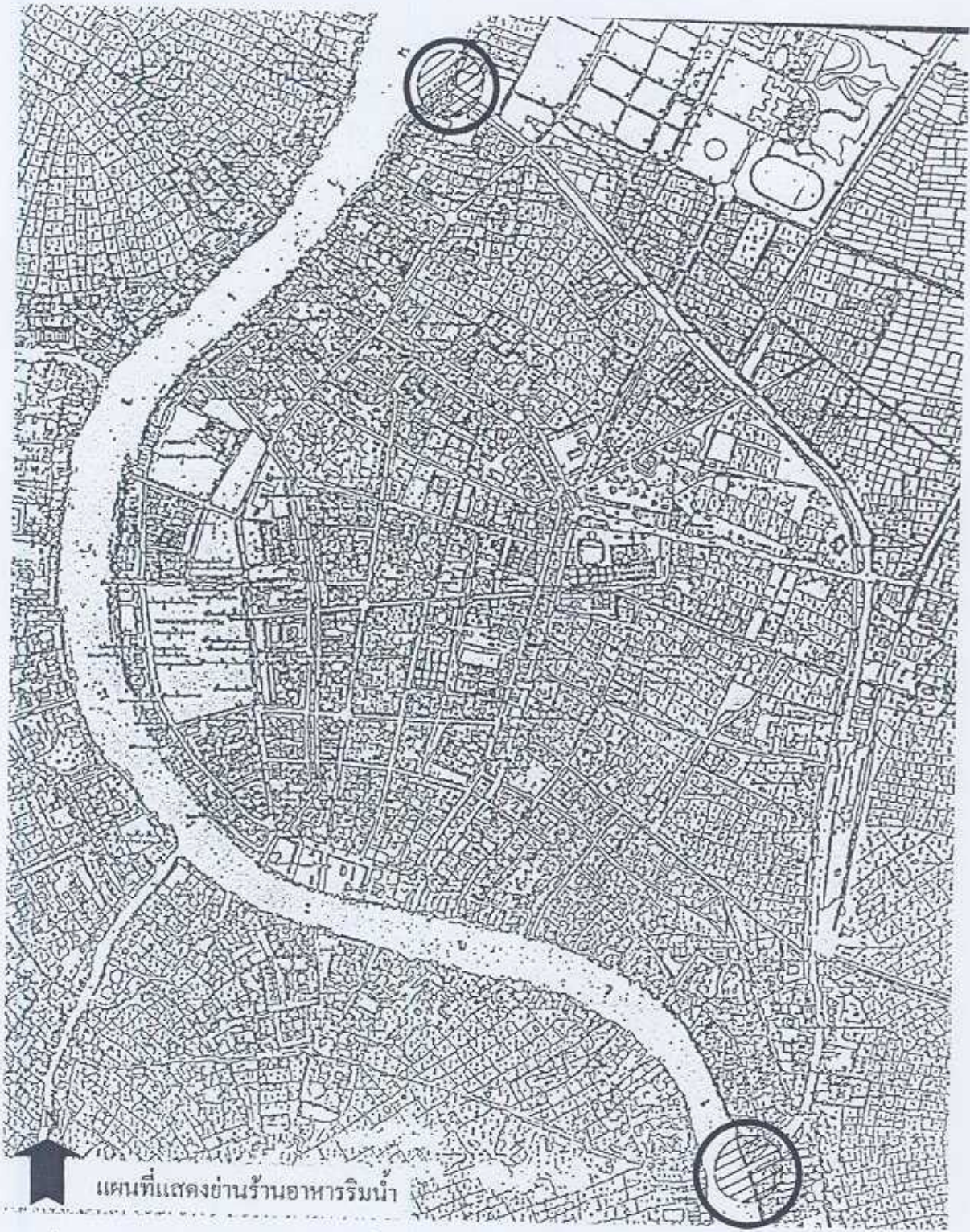

ภาพที่ 4.29 มังแสดงเส้นทางถนนสายหลักและคลอง

แผนที่แสดงตำแหน่งท่าเทียบเรือ

ภาพที่ 4.30 ผังแสดงตำแหน่งท่าเทียบเรือในสภาพปัจจุบัน (ที่มาจากการสำรวจภาคสนาม ปี.2545)

แผนที่แสดงย่านร้านอาหารริมน้ำ

ภาพที่ 4.31 ผังแสดงย่านร้านอาหารริมน้ำ

4.4 การศึกษาความคิดเห็นต่อการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ถูกสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้มีประสบการณ์ของบริษัทจัดการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ท่านจาก 30 บริษัท ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผู้ถูกสัมภาษณ์มาเป็นเกณฑ์ในการนำเสนอแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ โดยข้อมูลที่มีลักษณะนับได้จะใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละส่วนข้อมูลในเชิงคุณภาพใช้วิธีการสังเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์

ข้อมูลสถานภาพส่วนตัว	บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของ บริษัทจัดการท่องเที่ยว	
	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา		
ปริญญาตรี	24	80.00
ปริญญาโท	6	20.00
ปริญญาเอก	-	-
รวม	30	100
สถานภาพโดยตำแหน่ง		
กรรมการผู้จัดการ	4	13.33
ผู้จัดการ	24	80.00
หัวหน้าแผนก	2	6.66
รวม	30	100
ประสบการณ์ในการทำงาน		
มากกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี	3	10.00
10-15 ปี	9	30.00
15-20 ปี	14	46.66
20 ปีขึ้นไป	4	13.33
รวม	30	100

จากการศึกษาพบว่าวุฒิการศึกษาของผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ในระดับปริญญาตรี 24 คนคิดเป็นร้อยละ 80 ปริญญาโท 6 คนคิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนสถานภาพตำแหน่งแบ่งเป็นผู้จัดการ 24 คนคิดเป็นร้อยละ 80 กรรมการผู้จัดการ 4 คนคิดเป็นร้อยละ 13.33 หัวหน้าแผนก 2 คนคิดเป็นร้อยละ 6.66 และส่วนประสบการณ์ในการทำงานแบ่งเป็น 15-20 ปี จำนวน 14 คนคิดเป็นร้อยละ 46.66 10-15 ปี จำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 30 20 ปีขึ้นไป 4 คนคิดเป็นร้อยละ 13.33 มากกว่า 5 ปีจำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 10

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ประกอบด้วย

1. ประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางน้ำของผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกคนรู้จักและมีประสบการณ์แตกต่างกัน เช่น เคยจัดทัวร์ประเภทเรือเดินทะเล เคยพบเห็นในต่างประเทศ เคยมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เคยจัดทัวร์ประเภทคลองบริเวณเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในส่วนของความหมายผู้วิจัยทำการสรุปได้ดังนี้คือ การนั่งเรือไปตามแม่น้ำ ลำคลอง เพื่อชมทัศนียภาพริมสองข้างทาง ชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม วิถีชีวิตของชุมชน งานเทศกาลประเพณี สินค้าพื้นเมืองหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน ชุมชนโบราณ การแวะพักแรมตามจุดที่ได้กำหนดไว้

2. ความสามารถในการพัฒนาคลองในกรุงเทพมหานครเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ผู้วิจัยทำการสรุปและสังเคราะห์เหตุผลของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ดังนี้ คลองของไทยเป็นจุดกำเนิดของการตั้งถิ่นฐานของเมือง ชุมชนที่เกิดขึ้นตามสายน้ำลำคลองย่อมมีประวัติศาสตร์และร่องรอยอารยธรรมหลงเหลืออยู่ให้เห็นแต่ต้องได้รับการพัฒนาถ้าจะปรับปรุงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) คลองจะต้องมีเรื่องราวที่น่าสนใจในประวัติความเป็นมาหรือในแง่ทางประวัติศาสตร์
- (2) จะต้องมีแหล่งท่องเที่ยวริมคลอง เช่น ทัศนียภาพ โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม วิถีชีวิตของชุมชน งานเทศกาล ประเพณี สินค้าพื้นเมืองหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน ชุมชนโบราณหรือสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว
- (3) คุณภาพของน้ำในลำคลองต้องไม่มีกลิ่นเหม็น
- (4) การคมนาคมทางน้ำต้องได้รับการปรับปรุงจัดระเบียบ
- (5) สิ่งกีดขวางหรือสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการท่องเที่ยวทางน้ำ เช่น สะพานข้ามคลอง สิ่งก่อสร้างที่ปลูกลำคลองหรือท่อต่างๆ
- (6) แหล่งเสื่อมโทรมตามชุมชน
- (7) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเตรียมพร้อมของชุมชนในท้องถิ่น
- (8) อธิบาย ผลดี ผลเสียต่อการปฏิบัติกับนักท่องเที่ยว

3. ความสำคัญเกี่ยวกับส่วนประกอบที่สำคัญของเส้นทางลำน้ำในการพัฒนาคลองเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของส่วนประกอบที่สำคัญของเส้นทางของลำน้ำ

ส่วนประกอบสำคัญของเส้นทางลำน้ำ	ความสำคัญ ระดับ 1		ความสำคัญ ระดับ 2		ความสำคัญ ระดับ 3	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. แหล่งท่องเที่ยวริมสองฟากฝั่งคลอง	29	96.66	1	3.33	-	-
2. ทัศนียภาพและบรรยากาศของลำน้ำ	29	96.66	1	3.33	-	-
3. การป้องกันความปลอดภัย	28	93.33	2	6.66	-	-
4. โครงสร้างพื้นฐาน	26	86.66	4	13.33	-	-
5. การบริการ	24	80.00	6	20.00	-	-
6. ศักยภาพของลำน้ำในการพัฒนา	24	80.00	6	20.00	-	-
7. มัคคุเทศก์	22	73.00	6	20.00	2	6.66
8. การให้ข้อมูลของสถานที่	22	73.00	5	16.66	3	10.00
9. กิจกรรมที่จัดให้กับนักท่องเที่ยวตลอดการเดินทาง	20	66.66	9	30.00	1	3.33
10. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว	13	43.33	15	50.00	12	40.00
11. ความต้องการของชุมชนที่อยู่ในเส้นทาง	13	43.33	8	26.66	9	30.00
12 ความสอดคล้องกับนโยบายแผนพัฒนาในระดับประเทศหรือ รองลงมา	10	33.33	10	33.33	10	33.33
13.เวลาที่เหมาะสมในการเดินทาง	8	26.66	17	56.66	5	16.66

จากตารางที่ 4.3 แสดงถึงความสำคัญเกี่ยวกับส่วนประกอบของเส้นทางของลำน้ำที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ลำดับความสำคัญดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวริมสองฟากฝั่งคลองและทัศนียภาพและบรรยากาศของลำน้ำ 96.66 % การป้องกันความปลอดภัย 93.33 % โครงสร้างพื้นฐาน 86.66 % การบริการและ ศักยภาพของลำน้ำในการพัฒนา 80.00 % มัคคุเทศก์และการให้ข้อมูลสถานที่ 73.00 % กิจกรรมที่จัดให้กับนักท่องเที่ยวตลอดการเดินทาง 66.66 % พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวและความต้องการของชุมชนที่อยู่ในเส้นทาง 43.33 % ความสอดคล้องกับนโยบายแผนพัฒนาในระดับประเทศหรือรองลงมา 33.33 % เวลาที่เหมาะสมในการเดินทาง 26.66 %

4. ข้อดีและข้อเสียจากการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครจากการสัมภาษณ์

ข้อดี

- (1) เป็นทางเลือกของนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง
- (2) การเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ และประเทศไทย
- (3) การเพิ่มบทบาทหน้าที่ของชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวและ

ส่งผลต่อในระดับประเทศ

- (4) เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย
- (5) เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเมืองหลวง
- (6) เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์คลองให้อยู่คู่กับประเทศไทย
- (7) การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่ดีงาม
- (8) การเกิดแรงงาน อุตสาหกรรม หรือแรงกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของนักลงทุน

ชาวต่างชาติ

- (9) ส่งเสริมให้ชุมชนดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม หรือการดูแลคลองในท้องถิ่นของคน
- (10) เมืองมีความสวยงามจากการพัฒนา
- (11) มีแหล่งพักผ่อนเพิ่มขึ้น
- (12) เป็นภาพลักษณ์ของเมืองไทย
- (13) พัฒนาแหล่งเสื่อมโทรม
- (14) คลองมีประโยชน์มากขึ้นจากเดิม

ข้อเสีย

- (1) มลภาวะที่จะเกิดขึ้น เช่น เสียง น้ำในคลอง ขยะมูลฝอยจากนักท่องเที่ยว
- (2) การนำเอาวัฒนธรรมที่ตรงกันข้ามกับวัฒนธรรมของเรามาใช้
- (3) การเกิดปัญหา อาชญากรรม หรือ มิจฉาชีพ เช่น ขโมย คนเร่ร่อน ขอทาน
- (4) ค่าครองชีพสูง
- (5) ปัญหาการจราจร
- (6) คนต่างชาติเห็นภาพลักษณ์ที่ไม่มีของเมืองไทย
- (7) การนำเอาของผิดกฎหมายเข้ามาประเทศไทย โดยแฝงตัวในรูปนักท่องเที่ยว
- (8) พฤติกรรมของชุมชนที่ไม่ยอมรับต่อการพัฒนาและแสดงกริยาที่ไม่ดี

5. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบและส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำ

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปและสังเคราะห์ออกมาได้ดังนี้

- (1) รัฐบาลจะต้องจัดหาแหล่งเงินทุนหรือเปิดโอกาสให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาจัดการ
- (2) หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบทำการสำรวจเส้นทางลำน้ำที่มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผังเมือง หน่วยงานในท้องถิ่น
- (3) เข้มงวดและลงโทษกับผู้ที่ทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคลองอย่างจริงจัง
- (4) จัดให้มีการศึกษาค้นคว้าถึงความเป็นไป พร้อมเสนอเป็นแบบแผนและรูปแบบในการพัฒนาที่สามารถประยุกต์ใช้กับคลองอื่นๆ ได้
- (5) ควรประชาสัมพันธ์ให้เป็นภาพลักษณ์ของประเทศอีกทางหนึ่ง

(6) ส่งเสริมพัฒนาหน่วยงานบริการให้ได้มาตรฐานสากล เช่น จัดอบรมผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยว

(7) จัดอบรมชุมชนหรือประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยวประเภททางน้ำ เช่น การอนุรักษ์ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนโบราณ วิถีชีวิตของชุมชน

(8) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม สาธารณูปโภคทำการจัดระเบียบให้มีความเรียบร้อยและสวยงาม

6. รูปแบบพาหนะที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวทางน้ำประเภทคลองและราคาค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ทำการสรุปและสังเคราะห์ออกมาได้ดังนี้

เรือ ในที่นี้ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้แง่คิดไว้ว่า ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องน้ำ สิ่งอำนวยความสะดวกความปลอดภัย รูปแบบของเรือต้องมีความน่าสนใจ เช่น การประยุกต์นำเรือโบราณของไทยมาใช้ในการออกแบบเรือสองชั้นให้ชั้นบนเป็นจุดชมวิวทัศนียภาพ หรือเรือพายนั่งได้ 4-5 คน ซึ่งมีพนักงานพายให้และพายตามกันไป ในส่วนของราคาผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบเป็นแนวทางเดียวกันคือขึ้นอยู่กับต้นทุนเป็นตัวกำหนด เช่น ระยะเวลาในการเดินทาง อาหาร เครื่องดื่ม ยกตัวอย่างในการเดินทางใช้เวลาประมาณ 5-7 ชั่วโมง สิ่งที่ตามมาคือ อาหารว่าง อาหารกลางวัน เครื่องดื่ม หรือกิจกรรมเสริมที่ทางบริษัทจัดการท่องเที่ยวจัดให้อยู่ในรายการอย่างน้อยเพียงใดเป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

7. ข้อเสนอแนะที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

การสัมภาษณ์ในข้อนี้ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ขอแนวคิดหรือวิสัยทัศน์ในภาพรวมในการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้ให้คำตอบที่หลากหลายและเป็นมุมมองที่น่าสนใจ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปและสังเคราะห์ออกมาได้ ดังนี้

ในการที่จะพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยว จะต้องดูในภาพรวมขององค์ประกอบการท่องเที่ยวทางน้ำ องค์ประกอบทุกองค์ประกอบล้วนมีความสำคัญ จะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้จะต้องพัฒนาควบคู่กันไป เพราะอาจกลายเป็นดาบสองคมให้เกิดโทษหรือเป็นผลร้ายในระดับประเทศเลยทีเดียว ในส่วนพาหนะที่ใช้เดินทางไม่จำเป็นจะต้องเป็นเรืออย่างเดียว จะเป็นการขี่จักรยานเรียบไปตามคลอง หรือนั่งรถรางเรียบไปตามคลอง หรือนั่งกระเช้าลอยฟ้าคร่อมคลองก็มีความน่าสนใจไม่แพ้กัน ส่วนผลกระทบที่จะตามมาจะต้องมีการเตรียมพร้อมองกันไว้ล่วงหน้าไม่ว่าจะเป็นด้านมลภาวะ ด้านวัฒนธรรม ด้านอารยธรรม หรือด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลในแง่ลบทุกๆ ด้าน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้วิจัยขอเสนอ
ขั้นตอนการศึกษา โดยสรุปดังนี้

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.1.1.1 ศึกษาลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษม

5.1.1.2 ศึกษาความคิดเห็นต่อการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

5.1.1.3 เสนอแนวความคิดในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษม

5.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของ
บริษัทจัดการท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

5.1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องของบริษัทจัดการท่องเที่ยวจำนวน 30 ท่าน จาก 30
บริษัท คัดเลือกอย่างเจาะจงจากบริษัทจัดการท่องเที่ยวทางน้ำ

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1.3.1 เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1) เอกสารงานวิจัยและการสำรวจภาคสนามประกอบด้วย สักยภาพของ
ลำน้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำและ โครงสร้างพื้นฐานของคลองผดุงกรุงเกษม

2) กล้องถ่ายภาพ

3) กล้องถ่ายวีดีโอ

4) แผนที่ประกอบ สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร

5) แบบสัมภาษณ์ด้านความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ

แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องของบริษัทจัดการท่องเที่ยวทางน้ำมี
ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินขั้นตอนดังนี้

5.1.4.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจาก คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ไปยังกรรมการผู้จัดการบริษัทจัดการท่องเที่ยวเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

5.1.4.2 ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่รวบรวมได้จากการสำรวจและสัมภาษณ์รวบรวมสรุปเป็นเอกสารมาใช้เป็นแนวความคิดในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพคลองผดุงกรุงเกษม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.5.1 ลักษณะของลำน้ำ

สภาพของลำน้ำจากการศึกษาพบว่าคลองผดุงกรุงเกษมตั้งอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เริ่มตั้งแต่ปากคลองบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาตะวันออกด้านเหนือ เทเวศน์ถึงแม่น้ำเจ้าพระยาด้านใต้สี่พระยา ตั้งอยู่ในเขตการปกครอง 6 เขต คลองมีความกว้างโดยเฉลี่ย 25 เมตร โดยตลอดลำคลองมีความยาวตลอดลำคลอง 5,700 เมตร ค่าระดับน้ำประมาณ 35.00 เมตร ค่าระดับท้องคลอง 32.50 เมตร เป็นค่าระดับมาตรฐานกรุงเทพมหานคร คุณภาพของน้ำคลองผดุงกรุงเกษมจัดเป็นน้ำประเภทที่ 4 คือน้ำที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นน้ำที่ใช้บริโภคได้ คลองผดุงกรุงเกษมเป็นคลองรอบนอกในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ซึ่งถัดจากคลองคูเมือง (คลองหลอด) และคลองรอบกรุง (คลองโอ่งอ่าง) โดยมีคลองมหานาคเป็นตัวเชื่อมระหว่างคลองยาวออกไปเป็นคลองแสนแสบ คลองผดุงกรุงเกษมมีถนนขนานเป็นคูขนานตลอดลำคลองยกเว้นตั้งแต่สะพานทิพย์เสถียรจนถึงสี่พระยา มีการปลูกอาคารพักอาศัยประเภทตึกแถวอยู่ริมคลองตลอดแนว ตลอดลำคลองมีการปลูกไม้ประดับ ติดตั้งไฟส่องสว่างและศาลาพักผ่อนเป็นระยะๆ ไป ส่วนทัศนียภาพที่มองจากจากลำคลองซึ่งผู้วิจัยได้ทำการลงเรือและบันทึกภาพจากกล้องถ่ายวีดีโอซึ่งทัศนียภาพส่วนใหญ่ถูกบดบังด้วยต้นไม้ใหญ่โดยรอบอาคารและราวกันตกของคลองซึ่งมีอยู่เป็นบางช่วงบดบังสถานที่ที่มีความสวยงาม เช่น บริเวณหน้าวัดโสมมณีส ทำเนียบรัฐบาล บริเวณตลาดโบบี๊เบ๊ อาคารที่ทำการรถไฟแห่งประเทศไทย แต่ยังมีพื้นที่และอาคารที่เสื่อมโทรมบางส่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา

5.1.5.2 แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

จากการศึกษา พบว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น เป็นสถานที่สำคัญแบ่งเป็นประเภท ประวัติศาสตร์ จำนวน 11 แห่ง ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญของชุมชนชาวไทยบางสถานที่สามารถมองเห็นได้จากริมน้ำ และเป็นประเภท ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม 8 แห่ง ซึ่ง

เป็นพื้นที่ที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมหรือกิจกรรมประจำวัน วิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆ และในส่วนของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ คือทิวทัศน์ทางธรรมชาติที่อยู่ริมคลอง 32 แห่ง ที่จะสามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ รวมทั้งหมด 32 แห่ง

5.1.5.3 โครงสร้างพื้นฐาน

ถึงอำนาจความสะดวกในแหล่งและสถานที่ท่องเที่ยวจากการศึกษา พบว่า คลองผดุงกรุงเกษมไม่มีเรือที่ใช้สัญจรวิ่งอยู่เลย หลังจากบริษัท คอมเมอร์เชียลแอร์ จำกัด ได้ยกเลิกการเดินทางเรือโดยสารลง มีแต่เรือเมล์ที่วิ่งตัดผ่านคลองผดุงกรุงเกษม โดยเริ่มจากคลองโอรังอ่างออกสู่คลองแสนแสบ แต่ก็ยังคงมีเรือยนต์ท่องเที่ยวที่สำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ใช้เป็นเรือสำรวจคลองและเก็บขยะมูลฝอย ในส่วนของท่าเทียบเรือหรือท่าสำลามีอยู่ทั้งหมด 20 ท่า อยู่ในสภาพที่ขาดการบำรุงรักษาและจากการสำรวจไม่มีสถานที่ให้เรือเช่า การเข้าถึงมีหลายเส้นทางด้วยกัน เนื่องจากคลองมีความยาวถึง 5,700 เมตร มีทั้งเส้นทางบกและเส้นทางน้ำซึ่งต่อเนื่องกันเป็นเครือข่าย ส่วนร้านอาหารที่ตั้งอยู่ริมคลองที่มีลักษณะเป็นย่าน ไม่มีปรากฏอยู่เลยมีแค่เป็นร้านแผงลอยที่ตั้งขายอยู่ริมฟุตบาทจะมีก็แค่บริเวณปากคลอง(เทเวศน์)กับท้ายคลอง(สี่พระยา)จะมีการกระจุกคว่ำอยู่ในบริเวณดังกล่าวมาก เนื่องจากมีมุมมองทัศนียภาพที่มองเห็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้อย่างสวยงาม

5.1.5.4 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำประเภทคลอง ผู้วิจัยได้ทำแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ถูกสัมภาษณ์ของบริษัทจัดการท่องเที่ยวจำนวน 30 ท่าน จาก 30 บริษัท

- 1) คุณวุฒิการศึกษา
 - ปริญญาตรี 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80
 - ปริญญาโท 6 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33
- 2) สถานภาพทางตำแหน่ง
 - ผู้จัดการ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80
 - กรรมการผู้จัดการ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33
- 3) ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 10-15 ปี 14 คน
 - 15-20 ปี 9 คน
 - 20 ปีขึ้นไป 4 คน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

1) ประสิทธิภาพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกท่านมีประสบการณ์แตกต่างกันออกไปทั้งต่างประเทศและในประเทศ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและประสบการณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษม

2) ความสามารถในการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ความคิดเห็นว่า มีความเป็นไปได้ที่จะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะคลองเป็นจุดกำเนิดของการตั้งถิ่นฐานของเมือง ย่อมมีประวัติศาสตร์และร่องรอยอารยธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนที่เกิดขึ้นตามสายน้ำ แต่คลองที่จะพัฒนาต้องมีคุณลักษณะและได้รับการพัฒนาปรับปรุงในด้านต่างๆ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

(1) คลองต้องมีเรื่องราวที่น่าสนใจ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา สถานที่ท่องเที่ยวริมสองฝั่งคลอง ทัศนียภาพสถาปัตยกรรม สักยภาพของลำน้ำหรือสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

(2) คุณภาพของน้ำ ต้องมีคุณภาพที่ดีไม่มีสิ่งสกปรกและมีกลิ่นเหม็น

(3) การจัดระเบียบการคมนาคมทางน้ำต้องมีการควบคุมอย่างเข้มงวด

(4) การจัดอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางน้ำและการปฏิบัติตัวกับนักท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น

3) ส่วนประกอบที่สำคัญของเส้นทางของลำน้ำในการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ทำการสรุปและเรียงลำดับความสำคัญไว้ดังนี้

(1) แหล่งท่องเที่ยวริมสองฟากฝั่งคลอง	96.66 %
(2) ทัศนียภาพและบรรยากาศของลำน้ำ	96.66 %
(3) การป้องกันความปลอดภัย	93.33 %
(4) โครงสร้างพื้นฐาน	88.66 %
(5) การบริการ	80.00 %
(6) สักยภาพของลำน้ำ	80.00 %
(7) มัคคุเทศก์	73.00 %
(8) การให้ข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว	73.00 %
(9) กิจกรรมที่จัดขึ้นให้กับนักท่องเที่ยว	66.66 %
(10) พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	43.33 %
(11) ความต้องการของชุมชน	43.33 %
(12) ความสอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนา	33.33 %
(13) เวลาที่เหมาะสมในการเดินทาง	26.66 %

4) ข้อดีและข้อเสียจากการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำใน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป มีทั้งข้อดีและข้อเสียผู้วิจัยได้ทำการสรุปได้แบ่งข้อดีเป็นจำนวน 14 ข้อ และข้อเสียจำนวน 8 ข้อ ดังนี้

ข้อดี

(1) เป็นทางเลือกของนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง
 (2) การเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ และประเทศไทย
 (3) การเพิ่มบทบาทหน้าที่ของชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และส่งผลต่อในระดับประเทศ

(4) เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย
 (5) เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเมืองหลวง
 (6) เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์คลองให้อยู่คู่กับประเทศไทย
 (7) การเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่งดงาม
 (8) การเกิดแรงงาน อุตสาหกรรม หรือแรงกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของ นักลงทุนชาวต่างชาติ

(9) ส่งเสริมให้ชุมชนดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมหรือการดูแลคลองในท้องถิ่นของตนเอง
 (10) เมืองมีความสวยงามจากการพัฒนา
 (11) มีแหล่งพักผ่อนที่เป็นพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น
 (12) เป็นภาพลักษณ์ของเมืองไทย
 (13) พัฒนาแหล่งเสื่อมโทรม
 (14) คลองมีประโยชน์มากขึ้นจากเดิม

ข้อเสีย

(1) มลภาวะที่จะเกิดขึ้น เช่น เสียง น้ำในคลอง ขยะมูลฝอยจากนักท่องเที่ยว
 (2) การนำเอาวัฒนธรรมที่ตรงกันข้ามกับวัฒนธรรมของเรามาใช้
 (3) การเกิดปัญหา อาชญากรรม หรือ มิจฉาชีพ เช่น ขโมย คนเร่ร่อน ขอทาน
 (4) ค่าครองชีพสูง
 (5) ปัญหาการจราจรติดขัด
 (6) คนต่างชาติเห็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของเมืองไทย
 (7) การนำของผิดกฎหมายเข้าประเทศไทยโดยแฝงตัวในรูปของนักท่องเที่ยว
 (8) พฤติกรรมของชุมชนที่ไม่ยอมรับต่อการพัฒนาและแสดงกริยาที่ไม่ดี

ค่อนักท่องเที่ยว

5) บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบและส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำผู้วิจัยได้ทำการสรุปได้ดังนี้

(1) รัฐบาลจะต้องจัดหาแหล่งเงินทุนหรือเปิดโอกาสให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินการ

(2) หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบทำการสำรวจเส้นทางลำน้ำที่มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผังเมือง หน่วยงานในท้องถิ่น

(3) เข้มงวดและลงโทษกับผู้ทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคลองอย่างจริงจัง

(4) จัดให้มีการศึกษาค้นคว้าถึงความเป็นไป พร้อมเสนอเป็นแบบแผนและรูปแบบในการพัฒนาที่สามารถนำไปประยุกต์กับคลองอื่น ๆ ได้

(5) ประชาสัมพันธ์ให้เป็นภาพลักษณ์ของประเทศอีกทางหนึ่ง

(6) ส่งเสริมพัฒนาหน่วยงานบริการให้ได้มาตรฐานสากล เช่น จัดอบรมผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยว

(7) จัดอบรมชุมชนหรือประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยวประเภททางน้ำ เช่น การอนุรักษ์ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนโบราณ วิถีชีวิตของชุมชน

(8) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านสถาปัตยกรรมภูมิสถาปัตยกรรม สาธารณูปโภคทำการจัดระเบียบให้มีความเรียบร้อยและสวยงาม

6) ปแบบพาหนะที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวทางน้ำประเภทคลองและราคา ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว 1 คน ค่าการนั่งเรือชม ผู้วิจัยได้ทำการสรุปได้ดังนี้ ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้มีความเห็นเป็นส่วนใหญ่ว่าเป็น เรือในที่นี่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบความปลอดภัยรูปแบบของเรือต้องมีความน่าสนใจดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ส่วนในเรื่องของราคาขึ้นอยู่กับต้นทุนของผู้จัดและรายการที่จัดให้กับนักท่องเที่ยว

7) ข้อเสนอแนะที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ ในการที่จะพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยว จะต้องดูในภาพรวมขององค์ประกอบการท่องเที่ยวทางน้ำ องค์ประกอบทุกองค์ประกอบล้วนมีความสำคัญ จะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้จะต้องพัฒนาควบคู่กันไป เพราะอาจกลายเป็นดาบสองคมให้เกิดโทษหรือเป็นผลร้ายในระดับประเทศเลยทีเดียว ในส่วนพาหนะที่ใช้เดินทางไม่จำเป็นจะต้องเป็นเรืออย่างเดียว อาจจะเป็นการขี่จักรยานเรียบไปตามคลอง หรือนั่งรถรางเรียบไปตามคลอง หรือนั่งกระเช้าลอยฟ้าคร่อมคลองก็มีความน่าสนใจไม่แพ้กัน ส่วนผลกระทบที่จะตามมาจะต้องมีการเตรียมพร้อมองกันไว้ล่วงหน้าไม่ว่าจะเป็น ด้านมลภาวะ ด้านวัฒนธรรม ด้านอารยธรรม หรือด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลในแง่ลบทุก ๆ ด้าน

5.2 การอภิปรายผล

จากการศึกษาและการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคลองในกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเกษมตามสภาพที่เป็นจริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ จากการศึกษพบว่า มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย จึงเสนอรายละเอียดตามลำดับดังนี้

5.2.1 ศักยภาพของลำน้ำ

ด้านสภาพของคลองผดุงกรุงเกษมผู้วิจัยได้ทำการสำรวจภาคสนามเพื่อทำการสำรวจสภาพความเป็นจริง โดยมีจุดประสงค์ศึกษา การใช้ประโยชน์ของลำน้ำ ระดับน้ำ กระแสน้ำ ระยะทาง สภาพโดยทั่วไปของลำน้ำ ขนาดของลำน้ำมีความกว้าง 25 เมตรซึ่งสามารถใช้เดินเรือขนาดเล็กได้ เมื่อเปรียบเทียบกับการเดินทางเรือรับส่งผู้โดยสารของ บริษัท คอมเมอร์เชียลแอร์ จำกัดในปี พ.ศ. 2535 เพราะไม่มีหลักฐานใดในการเพิ่มหรือขยายขนาดความกว้างของคลองผดุงกรุงเกษม ส่วนของความยาวตลอดลำคลองตั้งแต่ปากคลองผดุงกรุงเกษม (ด้านเทเวศน์) ถึงท้ายคลอง (สี่พระยา) มีระยะทางโดยประมาณ 5,700 เมตร ผู้วิจัยได้ทำการทดลองนั่งเรือยนต์ท้องแบนเพื่อทดสอบระยะเวลาเดินทาง เริ่มจากปากคลองถึงท้ายคลองโดยไม่ได้จอดแวะพักหรือหยุดเครื่องยนต์ ได้ใช้ความเร็วเรือ 5 กิโลเมตร/ชั่วโมง คิดเป็นเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2533 : 1 : 4-7) ได้แบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวทางน้ำคือการท่องเที่ยวที่กำหนดตามคาบเวลา ได้แก่ การท่องเที่ยวคาบเวลาสั้นซึ่งขึ้นอยู่กับระยะเส้นทางท่องเที่ยวและจุดประสงค์ของการเดินทางเป็นตัวกำหนด ส่วนระดับน้ำในคลองถูกควบคุมไว้ทั้งปากคลองและท้ายคลอง โดยมีประตูน้ำปิดกั้นน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณปากคลองด้านเทเวศน์และสถานีสูบน้ำออกบริเวณท้ายคลองสี่พระยา ดังนั้นทางสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร จึงควบคุมระดับน้ำในคลองได้ อุปสรรคต่อการท่องเที่ยวทางน้ำในเรื่องของการเดินทางจากการสำรวจไม่มีอุปสรรคใดนอกจากสะพานข้ามคลองซึ่งเป็นสะพานเชื่อมการจราจรไม่ปรากฏปีที่สร้างเป็นสะพานค.ส.ล กว้าง 4 ช่องการจราจร เรือไม่สามารถผ่านได้เพียงแค่นั้น สะพานเท่านั้น ตั้งอยู่บริเวณด้านใต้ของสะพานเจริญสวัสดิ์หรือสะพานที่ 5 จากแผนที่แสดงตำแหน่งสะพาน ในเรื่องทัศนียภาพริมสองฝั่งคลอง จากการสำรวจตัวอาคารจะถูกบดบังด้วยต้นไม้สูงใหญ่ และราวกันตก ค.ส.ล ที่มีอยู่เกือบตลอดแนว ในขณะที่นั่งอยู่บนเรือไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน การรูกล้ำคลองในส่วนของผดุงกรุงเกษมมีอยู่จุดเดียวคือบริเวณที่ 2 มีระยะทางประมาณ 100 เมตร ซึ่งมีสภาพไม่เหมาะสมทางสายตา รวมทั้งท่อสาธารณูปโภค ท่อสาธารณูปการ ต่างๆ ที่คร่อมคลองอยู่ แต่ไม่มีปัญหาในเรื่องของคุณภาพน้ำเพราะไม่มีการนำเสียของน้ำ จากการสำรวจคุณภาพน้ำของสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร การใช้ประโยชน์ของคลองผดุงกรุงเกษมใน

ปัจจุบันไม่ได้มีการใช้ประโยชน์จากคลอง นอกจากเป็นที่รองรับน้ำจากอาคารพักอาศัยและเป็นจุดพักริมทางของถนนที่ขนานคู่กับคลอง โดยมีศาลาพักผ่อนเป็นระยะๆ

5.2.2 แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

ส่วนด้านแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำของคลองผดุงกรุงเกษม จากการสรุปผลการวิจัยพบว่า มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสถานที่สำคัญ เช่น วัด, ประวัติศาสตร์, สถาปัตยกรรม, กิจกรรม, ย่าน, วัฒนธรรม ที่ตั้งอยู่ริมบนสองฟากฝั่งคลองที่สามารถมองเห็นได้จากเรือหรือมีระยะไม่ไกลจากลำน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2533 : 1-4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำคือแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในลำน้ำหรือบนสองฟากฝั่งของลำน้ำที่สามารถมองเห็นได้จากเรือและจำแนกสถานที่ท่องเที่ยวทางน้ำหมายถึงสถานที่หรือบริเวณที่มีเหตุจูงใจให้นักท่องเที่ยวต้องการที่จะเดินทางมาท่องเที่ยว เพื่อชม สัมผัส วิถีชีวิตของชาวบ้านริมน้ำ บรรยากาศและทัศนียภาพ แต่สถานที่ที่ได้จากการสำรวจยังไม่ได้มีการพัฒนาหรือเตรียมพร้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ดังนั้นในการที่จะพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำจะต้องพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ริมคลองความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวสูงสุด

5.2.3 โครงสร้างพื้นฐาน

สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวจากการสรุปผลการวิจัยของคลองผดุงกรุงเกษมยังมีทำน้ำหลงเหลือให้เห็นอยู่ซึ่งอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมขาดการพัฒนาและยังไม่มีสถานที่ที่จอดเรือในลำน้ำเนื่องจากยังไม่มีเอกสารหรือหลักฐานใดที่พัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำมาก่อน ส่วนของร้านอาหารที่มีลักษณะเป็นย่าน มีการกระจุกตัวอยู่บริเวณปากคลองกับท้ายคลองเพราะมีจุดชมทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่สวยงาม การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้หลายเส้นทางเนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของคลองผดุงกรุงเกษมอยู่ในหลายพื้นที่โดยสามารถเรียกเส้นทางที่สะดวกที่สุด เพราะฉะนั้นในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นไปตามแนวคิดทางกายภาพของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย(2533:1-9) คือ เส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำประกอบด้วย ลำน้ำที่มีศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ โครงสร้างพื้นฐาน ดังนั้น การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ จะต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของลำน้ำให้มีศักยภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.4 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำประเภทคลอง

จากการสรุปผลผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกท่านมีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันถึงความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาแต่จะต้องมีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2533 : 1:4-9) ว่าการท่องเที่ยวทางน้ำมีลักษณะเป็นระบบ (System Approach) และองค์ประกอบ (Component) ที่สำคัญเช่นเดียวกับการท่องเที่ยวโดยทั่วไป คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ซึ่งเป็นส่วนที่ตอบสนองโดยตรงของนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและตัวนักท่องเที่ยว ส่วนผลที่จะได้รับจากการพัฒนาผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกท่านคิดว่ามีผลดีมากกว่าผลเสีย ถ้ามีการเตรียมพร้อมหรือเตรียมแผนรองรับผลเสียที่จะเกิดขึ้นไว้ก่อนก็จะเป็นผลดียิ่งขึ้น เพราะจะช่วยในการพัฒนาการท่องเที่ยวและยังเป็นสถานที่พักผ่อนในใจกลางเมืองของคนกรุงเทพมหานครและนักท่องเที่ยวต่างประเทศซึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวพร้อมยังตอบสนองนโยบายแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 และแผนกลยุทธ์ฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

5.3 ข้อเสนอแนะนำผลวิจัยไปใช้

5.3.1 ข้อเสนอแนะนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสำรวจภาคสนาม นำมาทำการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยได้ผลตามรายละเอียดในบทสรุปข้างต้น ในส่วนของข้อเสนอแนะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการกำหนดลักษณะทางกายภาพเพื่อพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษม คือ

5.3.1.1 การพัฒนาในส่วนของสภาพลำน้ำ ควรทำให้ผู้มาท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกประทับใจ เพลิดเพลิน พร้อมกับได้สาระความรู้ในด้านต่างๆ ของความเป็นไทยตลอดการเดินทางทั้งนั้นจะขาดความรู้สึกลอดค้ำยของผู้มาท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวเพราะจะเป็นสิ่งเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้แก่นักท่องเที่ยว ในเรื่องของคุณภาพของลำน้ำควรมีการตรวจดูแลสภาพของน้ำการควบคุมการปล่อยน้ำทิ้งของอาคารที่อยู่ริมสองฝั่งคลอง การถูกล้ำคลอง การทิ้งขยะในลำคลอง การลอกคลอง และการดูแลรักษา ส่วนอุปสรรคทางสายตาต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ ควรได้รับออกแบบพัฒนา ปรับปรุงให้สอดคล้อง เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ เช่น การเปิดมุมมองของอาคารซึ่งถูกบดบังด้วยต้นไม้ใหญ่หรือสิ่งอื่นใดที่บดบังสายตาของสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม ท่อสาธารณูปโภค สาธารณูปการ แหล่งเสื่อมโทรมที่มีสภาพไม่น่าหึงมองควรมีการพัฒนาพื้นที่ในบริเวณดังกล่าวเสียก่อนมิฉะนั้นจะเป็นดาบสองคมที่ให้ผลในแง่ลบแก่ประเทศไทย

5.3.1.2 การพัฒนาในส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ควรมีการร่วมมือในระดับจังหวัด เขตการปกครองและท้องถิ่นชุมชนต่างๆให้ความรู้ถึงผลเสียและประโยชน์ของการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ควรมีการบูรณะและอนุรักษ์สถานที่ที่มีความสำคัญ มีเรื่องราวที่น่าสนใจในด้านต่างๆพร้อมกับจัดหามัคคุเทศก์ประจำสถานที่เพื่อบรรยายถึงความเป็นมาของสถานที่นั้น การพัฒนาสถานที่ควรจัดเตรียมบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยวและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ท่าเทียบเรือที่ให้เรือจอดเทียบท่า การประชาสัมพันธ์กิจกรรมประจำปี หรืองานเทศกาลต่างๆ ของสถานที่นั้น ที่นั่งพักผ่อนนักท่องเที่ยว กิจกรรมเสริมและควรมีการส่งเสริมการขายสินค้าท้องถิ่นเป็นของที่ระลึกบริการแก่นักท่องเที่ยว หรือการเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวโดยการพัฒนาพื้นที่ที่เป็นแหล่งเสื่อมโทรม ที่วางไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้สัมพันธ์กับการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

5.3.1.3 การพัฒนาในส่วนโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากคลองผดุงกรุงเกษมไม่ได้ใช้ในเชิงการท่องเที่ยวจึงไม่ได้จัดเตรียมหรือวางแผนในส่วนโครงสร้างพื้นฐานของการท่องเที่ยวทางน้ำ ดังนั้นในการพัฒนาทางด้านโครงสร้างเหมือนกับการต่อเติมสิ่งที่ยังขาดหายไปเพื่อให้ครบองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางน้ำ การพัฒนาในส่วนนี้คือการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือพื้นที่ยังสามารถพัฒนาได้ โดยการออกแบบหรือเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ให้สอดคล้องกับตัวลำน้ำและการท่องเที่ยวทางน้ำ เพราะตัวลำน้ำยังขาดสิ่งเหล่านี้ เช่น สถานที่จอดเรือ ท่าเทียบเรือ รูปแบบพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แหล่งเรือเช่า การรักษาความปลอดภัย บริเวณบริการด้านอาหาร แหล่งที่พัก อื่นๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความประทับใจกับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเปรียบเสมือนแขกที่มาเยี่ยมเยือนบ้านของเรา ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงที่ต้องต้อนรับแขกที่มาเยือน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษา พบว่ายังประเด็นและมีตัวแปรอื่นๆที่น่าสนใจอีกหลายประการ ซึ่งไม่สามารถทำการศึกษาได้ทั้งหมดจึงขอเสนอแนะแนวทางสำหรับการศึกษาในโอกาสต่อไปเพื่อพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ปัญหาที่น่าจะมีการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.2.1 ศึกษาความต้องการของชุมชนริมคลองที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อไม่ให้แรงต้านทานในรูปแบบต่างๆ เช่น การประท้วงของชุมชนเสียผลประโยชน์ การแสดงกริยาที่ไม่ดีที่แสดงออกต่อนักท่องเที่ยว

5.3.2.2 ศึกษาเส้นทางน้ำอื่นๆ ที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวริมน้ำที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อให้มีการต่อเนื่องเป็นเครือข่ายของคลองเช่น เช่นการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมต่อเนื่องกับคลองมหานาคจากคลองมหานาคสู่คลองโอ่งอ่างหรือคลองรอบกรุง

5.3.2.3 ศึกษาพาหนะรูปแบบที่ใช้ในการเดินทางที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ จากการศึกษาความคิดเห็นของบริษัทจัดการท่องเที่ยวพบว่า รูปแบบพาหนะที่เหมาะสมยังมีรูปแบบอื่นที่น่าสนใจ เช่น การเดินเรือชมริมคลอง การปั่นจักยาน การนั่งรถรางริมคลอง

5.3.2.4 ศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ปัญหาและเตรียมพร้อมในการรองรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

5.3.2.5 ศึกษาจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวทางน้ำประเภทคลองเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบพัฒนาคลองของท้องถิ่นนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4 เสนอแนวความคิดในการพัฒนาของคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

5.4.1 แนวความคิดในการพัฒนา

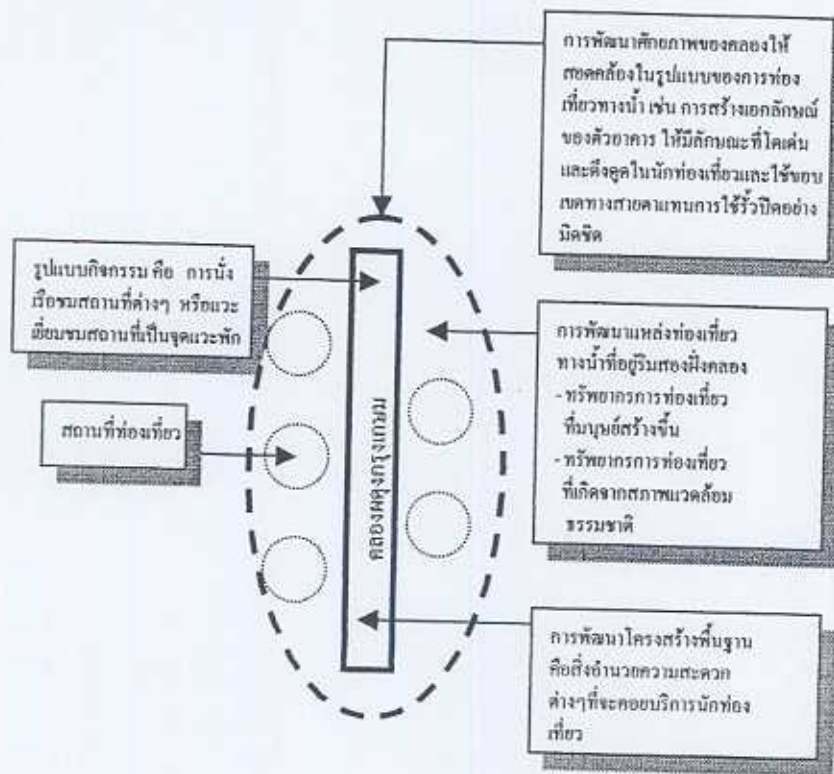
จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้วิจัยได้รวบรวมและทำการสรุปการวิจัยนำมาเสนอเป็นแนวคิดในการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของคลองผดุงกรุงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะเพิ่มบทบาทหน้าที่ของคลองจากเดิมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำโดยใช้คลองเป็นสื่อกลางนำพานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ริมคลอง จากข้อมูลที่ได้สรุปไปข้างต้น คลองผดุงกรุงเกษมมีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางน้ำ แต่ยังขาดการพัฒนา และยังขาดองค์ประกอบบางส่วน ดังนั้นในแนวความคิดในการพัฒนาจะมุ่งเน้นในการพัฒนาคลองในส่วนที่ยังขาด ผู้วิจัยมีแนวคิดในการพัฒนาออกเป็น 4 ส่วน คือ สักยภาพของลำน้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน เสนอเส้นทางในการท่องเที่ยวทางน้ำ

5.4.1.1 แนวคิดในการพัฒนาศักยภาพของลำน้ำ

สภาพของลำน้ำจากการสำรวจภาคสนามในอดีตคลองผดุงกรุงเกษมเป็นคลองขุดขึ้นเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการสัญจรไปมาของประชาชนที่พักอาศัยอยู่ริมคลอง เพื่อประโยชน์สัญจรทางการค้าขายเพราะเป็นเส้นทางเรือที่มาจากแม่น้ำเจ้าพระยาและเข้ามาทางคลองผดุงกรุงเกษมและยังใช้ประโยชน์ในการป้องกันข้าศึก จนมาถึงปัจจุบันคลองลดบทบาทหน้าที่จากเดิมโดยสิ้นเชิงโดยเป็นเพียงคลองที่รองรับน้ำเสียจากอาคารพักอาศัยที่อยู่ริมคลอง ดังนั้นผู้วิจัยมีแนวคิดจะเพิ่มบทบาทของคลองให้เป็นไปในรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยว โดยการพัฒนาคลองจากของเดิมที่มีอยู่แล้วและเพิ่มองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางน้ำ ในกรณีของคลองผดุงกรุงเกษมผู้วิจัยขอเสนอการพัฒนาคลองในเชิงของการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวทางน้ำคือการท่องเที่ยวที่กำหนดตามคาบเวลา คือการท่องเที่ยวที่กำหนดโดยระยะเวลาของเส้นทางตามเอกสารงานวิจัยของสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2533 : 1) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวความคิดในการพัฒนาศักยภาพของผดุงกรุงเทพมหานคร

การแบ่งแยกพื้นที่และการวางผัง

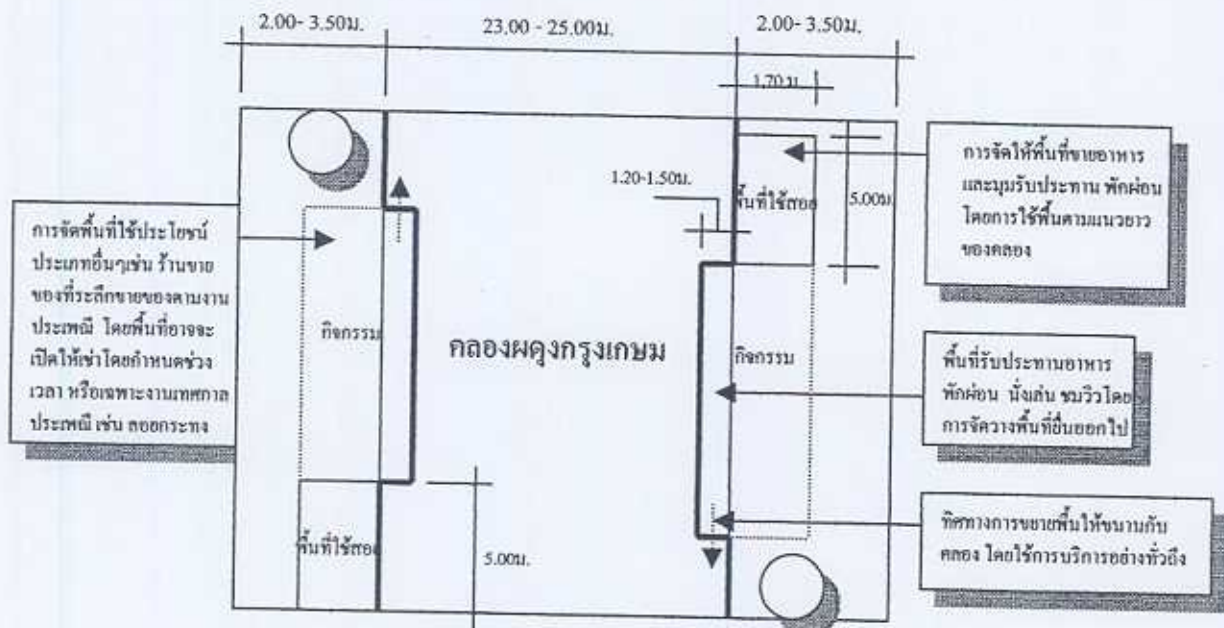

แนวความคิดในการพัฒนา

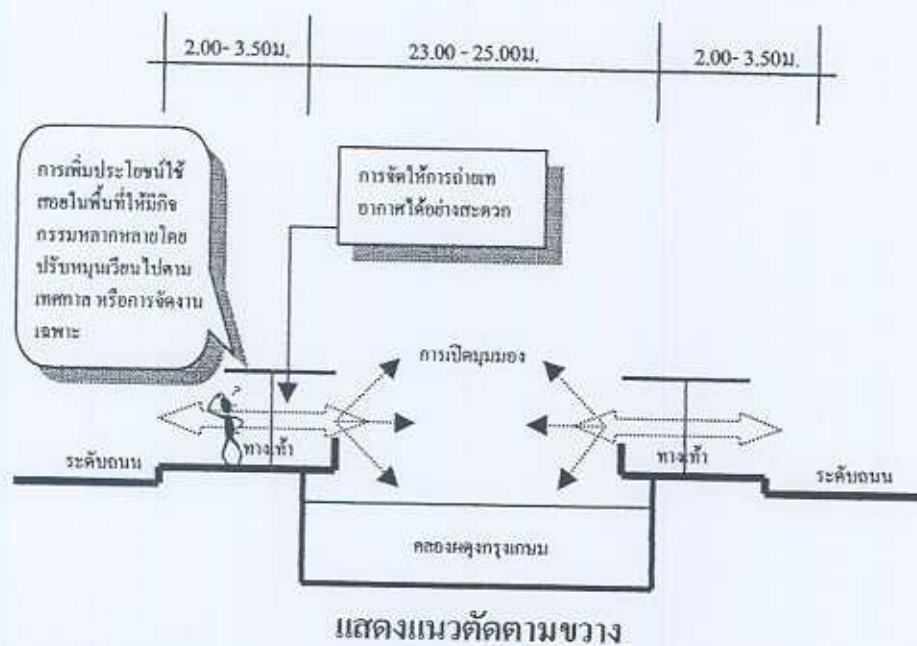
การนำคลองผดุงกรุงเทพมหานครมาเป็นสื่อกลางในการนำพานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นอีกรูปแบบหนึ่งโดยนำคลองมาเป็นเส้นทางที่โยงไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ริมคลอง

ภาพที่ 5.1 ผังแสดงแนวความคิดในการพัฒนาคลองผดุงกรุงเทพมหานคร

การเพิ่มพื้นที่ใช้สอยให้กับทางเท้า

- การจัดพื้นที่บนทางเท้าควรมีลักษณะยืดหยุ่นได้ สามารถปรับเปลี่ยนการใช้พื้นที่ไปตาม เทศกาล งานประเพณี หรืองานเฉพาะกิจที่จัดขึ้นโดยเฉพาะ

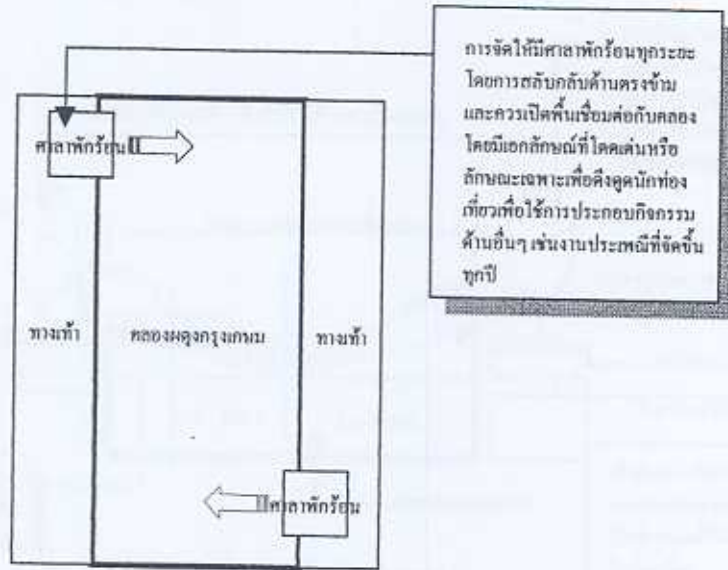

แสดงแนวตัดตามขวาง

- พื้นที่ที่สามารถมองเห็นสภาพภายนอกได้อย่างชัดเจนเพื่อชมทิวทัศน์และถ่ายภาพอากาศได้อย่างสะดวก

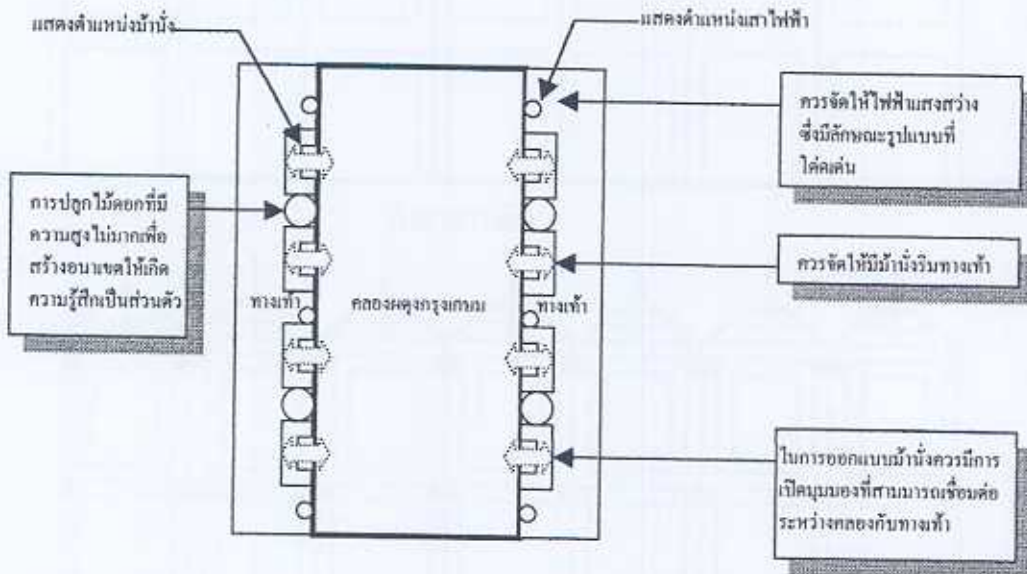
ภาพที่ 5.2 ผังแสดงแนวความคิดในการเพิ่มพื้นที่ใช้สอย

การจัดให้มีศาลาพักร้อนริมคลอง

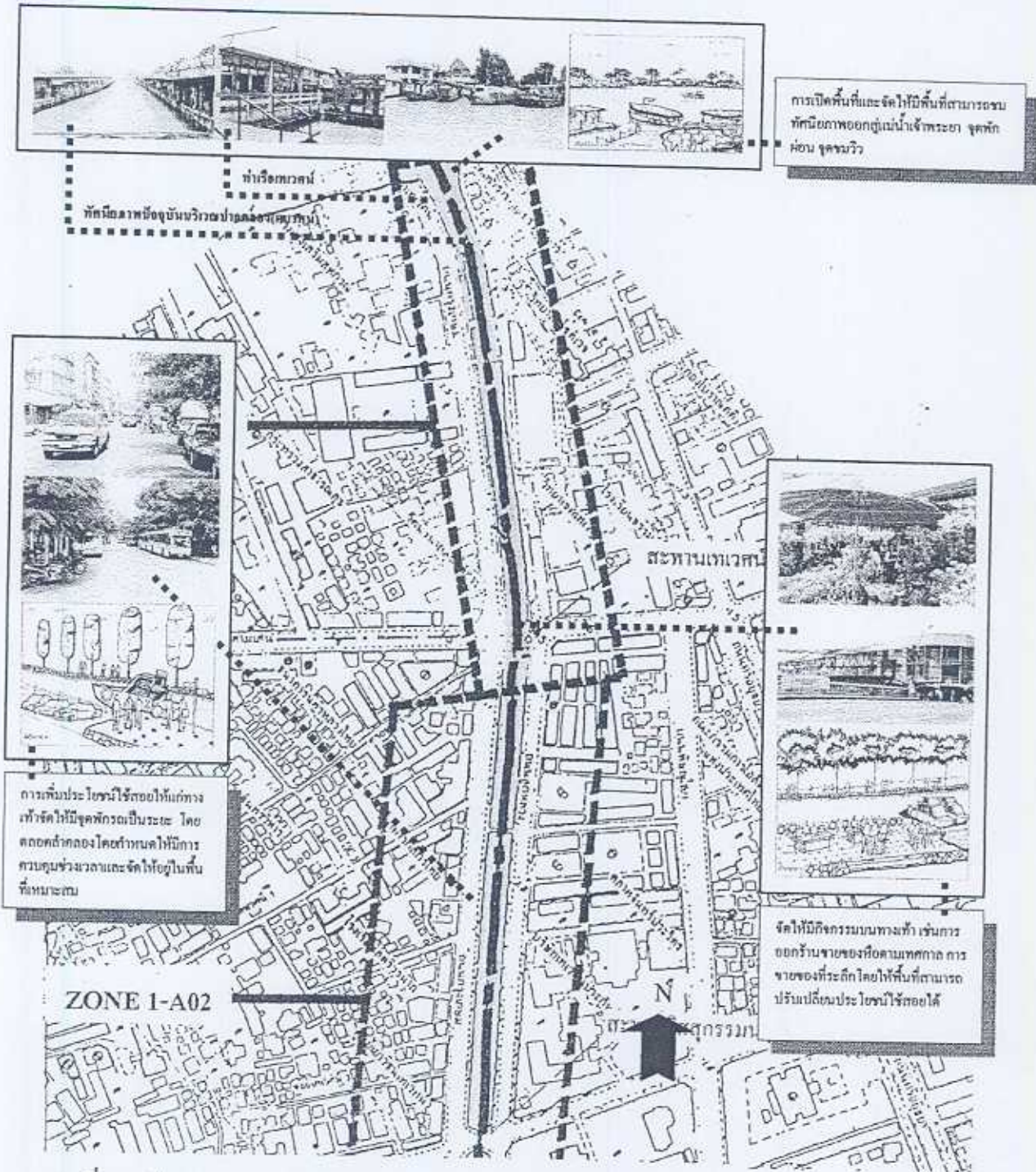
- การจัดพื้นที่ให้มีศาลาพักร้อนเพื่อเป็นจุดพักผ่อนชมวิวและพักร้อน โดยพื้นที่จะต้องเชื่อมต่อกับคลอง โดยการเปิดพื้นที่ว่างเพื่อประกอบกิจกรรมร่วมกัน

การจัดให้มีไฟฟ้าแสงสว่างและม้านั่งริมทาง

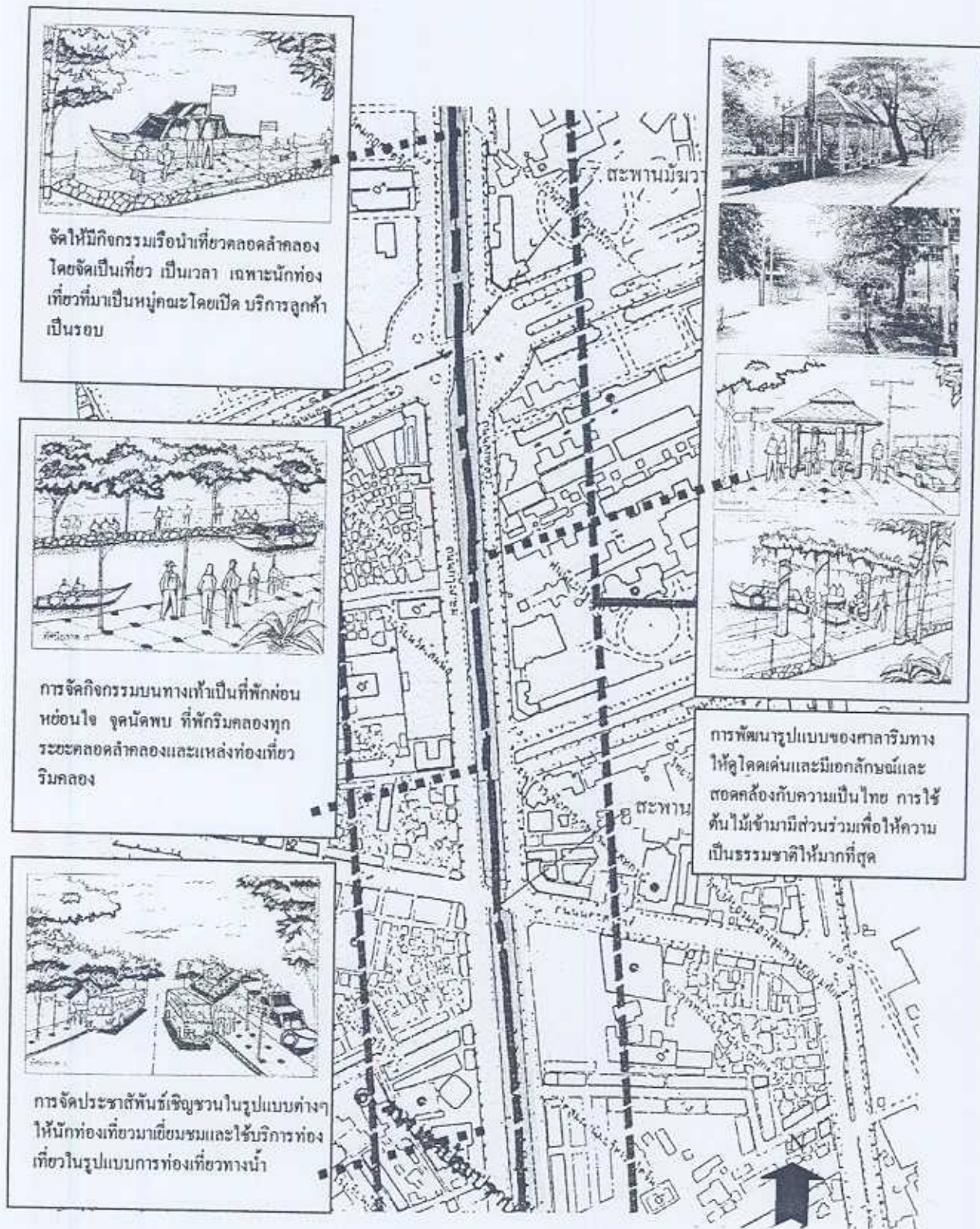

- การจัดให้มีแสงสว่างและม้านั่งริมคลองเพื่อให้เกิดความรู้สึกเชื่อเชิญแก่ผู้ที่ผ่านไปมาและสร้างแรงดึงดูดและความโดดเด่นให้กับคลอง

ภาพที่ 5.3 ผังแสดงแนวความคิดในการเพิ่มพื้นที่ใช้สอย

ภาพที่ 5.5 ผังแสดงแนวความคิดในการพัฒนาด้านศักยภาพคลองผดุงกรุงเกษม

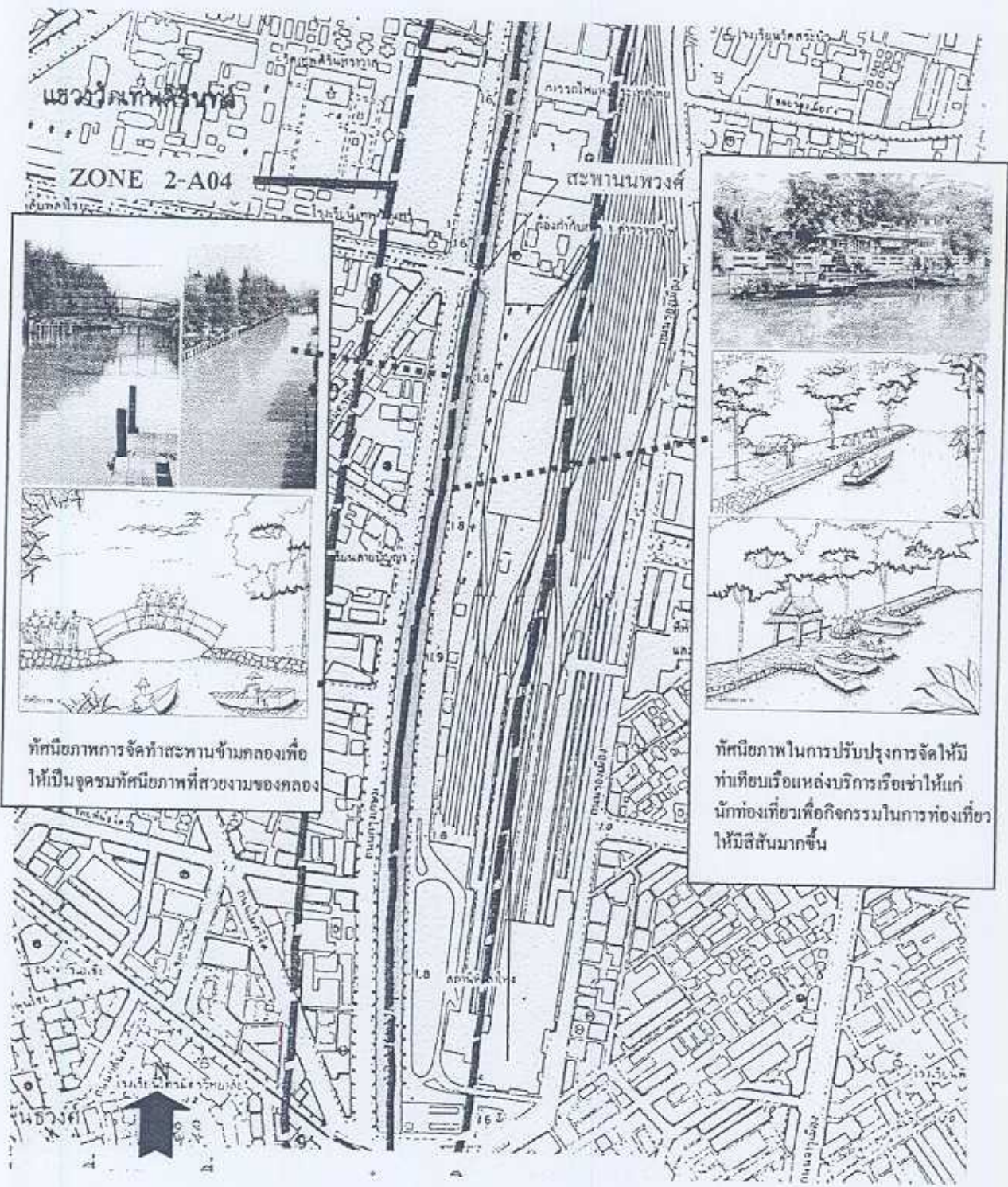
จัดให้มีกิจกรรมเรือนำที่ชาวคลองล้าคลอง โดยจัดเป็นเที่ยว เป็นเวลา เฉพาะนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะโดยเปิด บริการลูกค้า เป็นรอบ

การจัดกิจกรรมบนทางเท้าเป็นที่พักผ่อน หย่อนใจ จุดนัดพบ ที่พักผ่อนของทุกระยะคลองล้าคลองและแหล่งท่องเที่ยวริมคลอง

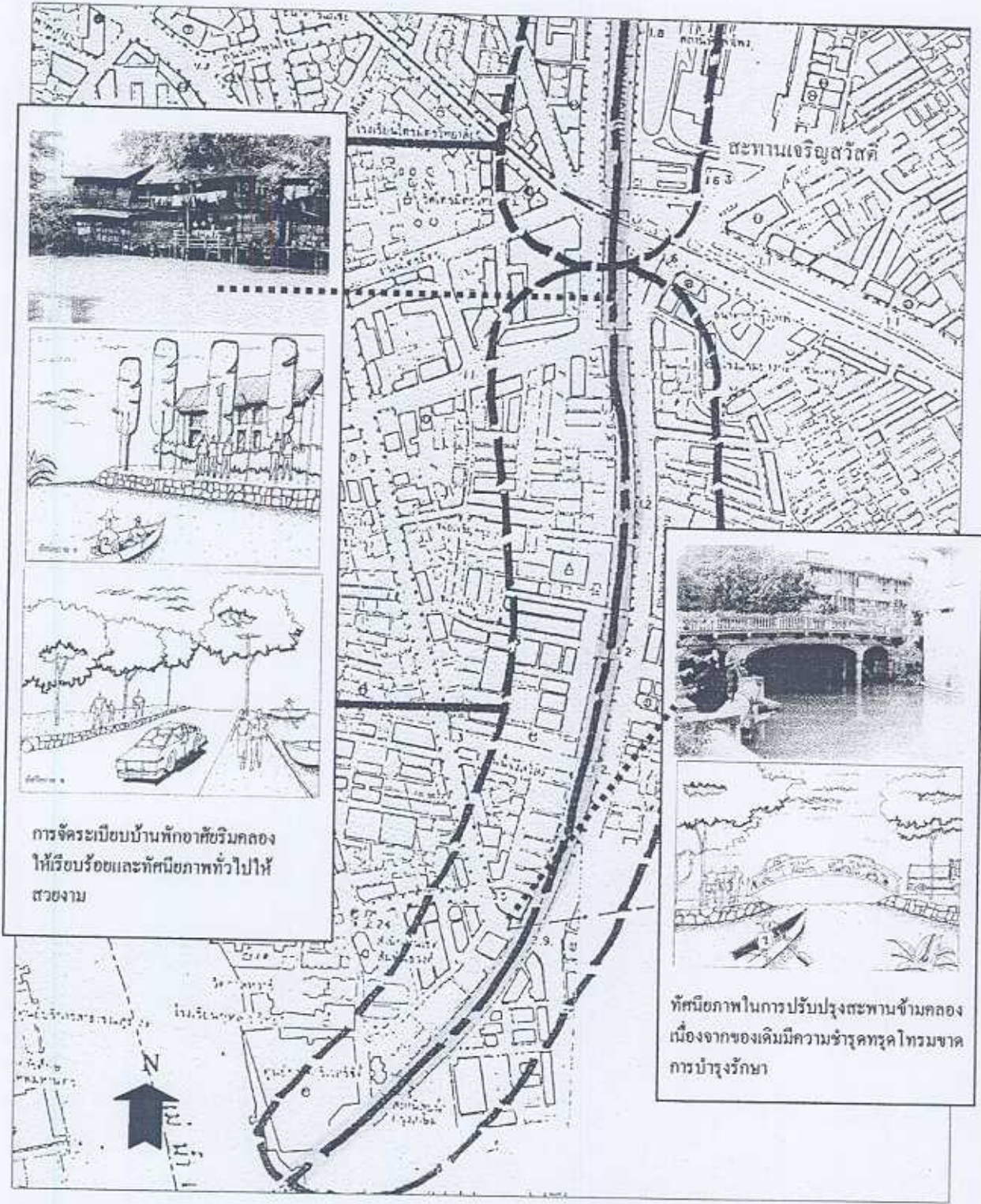
การจัดประสาธน์ชั้นเชิงชวนในรูปแบบต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมและใช้บริการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวทางน้ำ

การพัฒนา รูปแบบของอาคารริมทาง ให้ดูโดดเด่นและมีเอกลักษณ์และสอดคล้องกับความเป็นไทย การใช้ต้นไม้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ความเป็นธรรมชาติให้มากที่สุด

ภาพที่ 5.6 ผังแสดงแนวความคิดในการพัฒนาด้านศักยภาพคลองผดุงกรุงเกษม

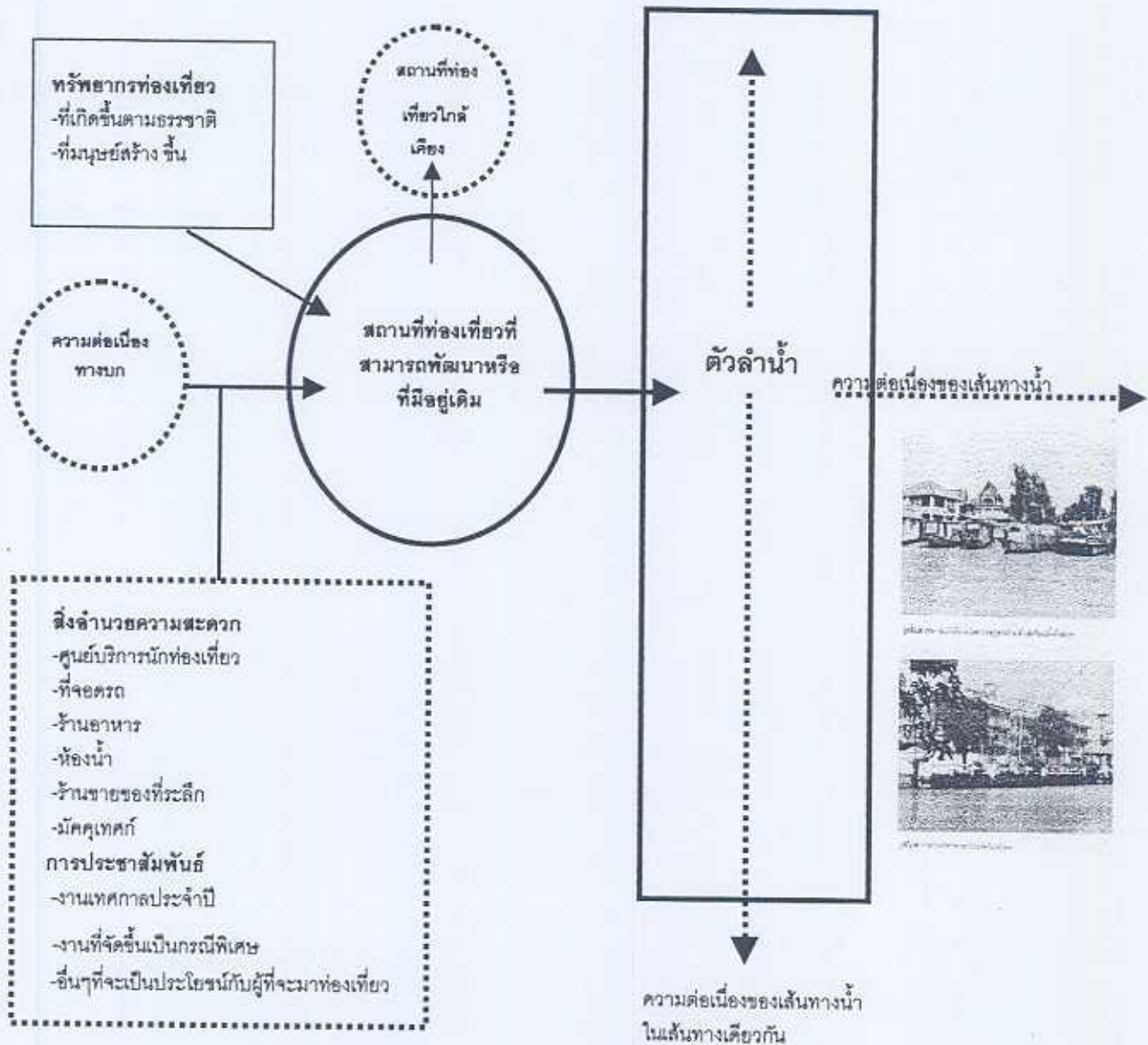
ภาพที่ 5.8 ฟังแสดงแนวความคิดในการพัฒนาด้านศักยภาพคลองผดุงกรุงเกษม

ภาพที่ 5.9 ผังแสดงแนวความคิดในการพัฒนาด้านศักยภาพคลองผดุงกรุงเกษม

5.4.1.2 แนวคิดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

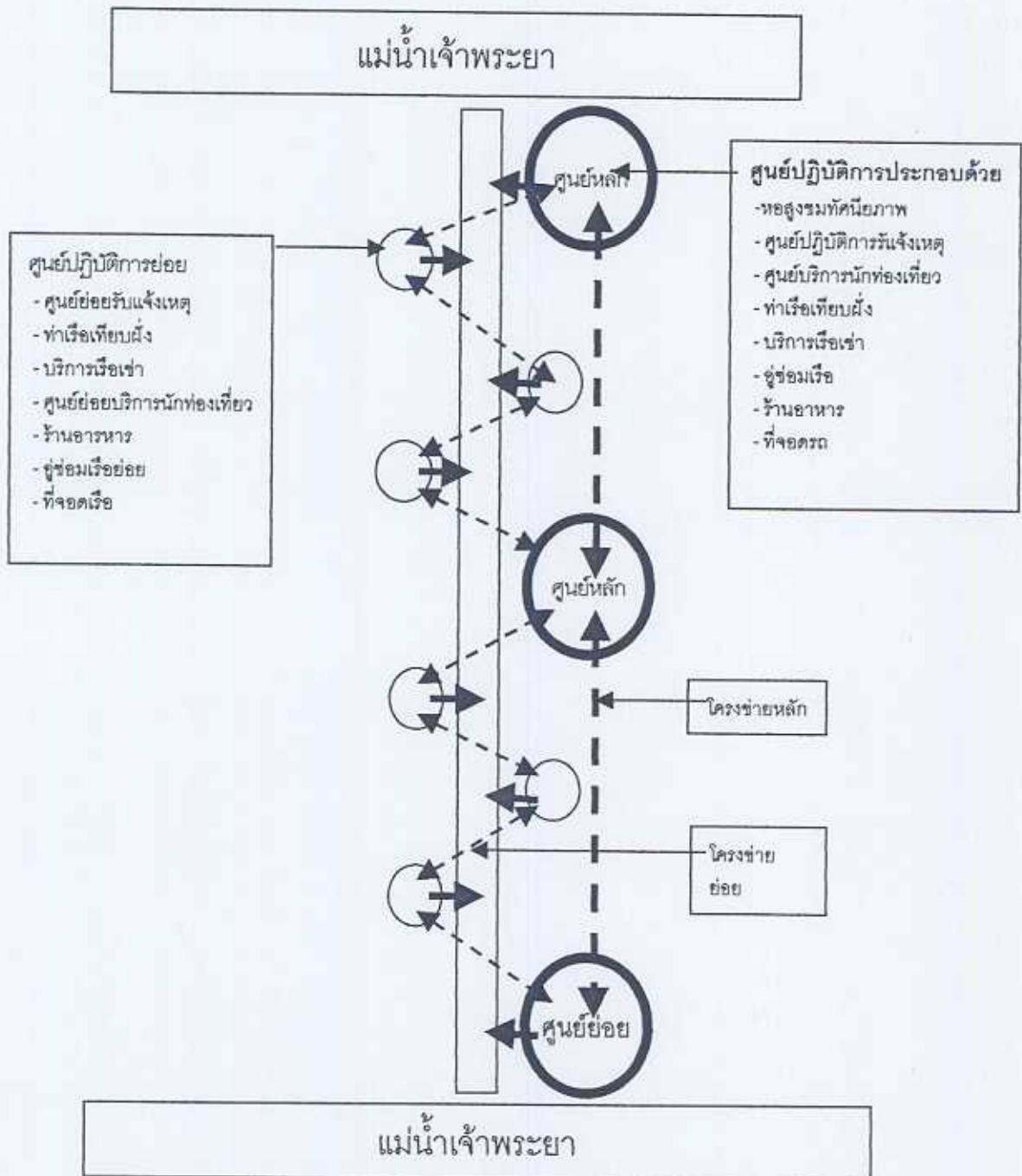
ผลการสำรวจพบว่ามีสถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้และบางสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมแต่ยังขาดการพัฒนาที่ตอบสนองต่อผู้มาท่องเที่ยวเนื่องจากไม่ได้เตรียมพร้อมไว้รองรับนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นแนวความคิดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงพัฒนาในส่วนที่ยังขาดไปเพื่อให้ครอบคลุมประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ตลอดจนเส้นทางคลองผดุงกรุงเกษม ดังนั้นผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างมาเป็นบางส่วนในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 5.10 มังแสดงแนวคิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

5.4.1.3.แนวคิดในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

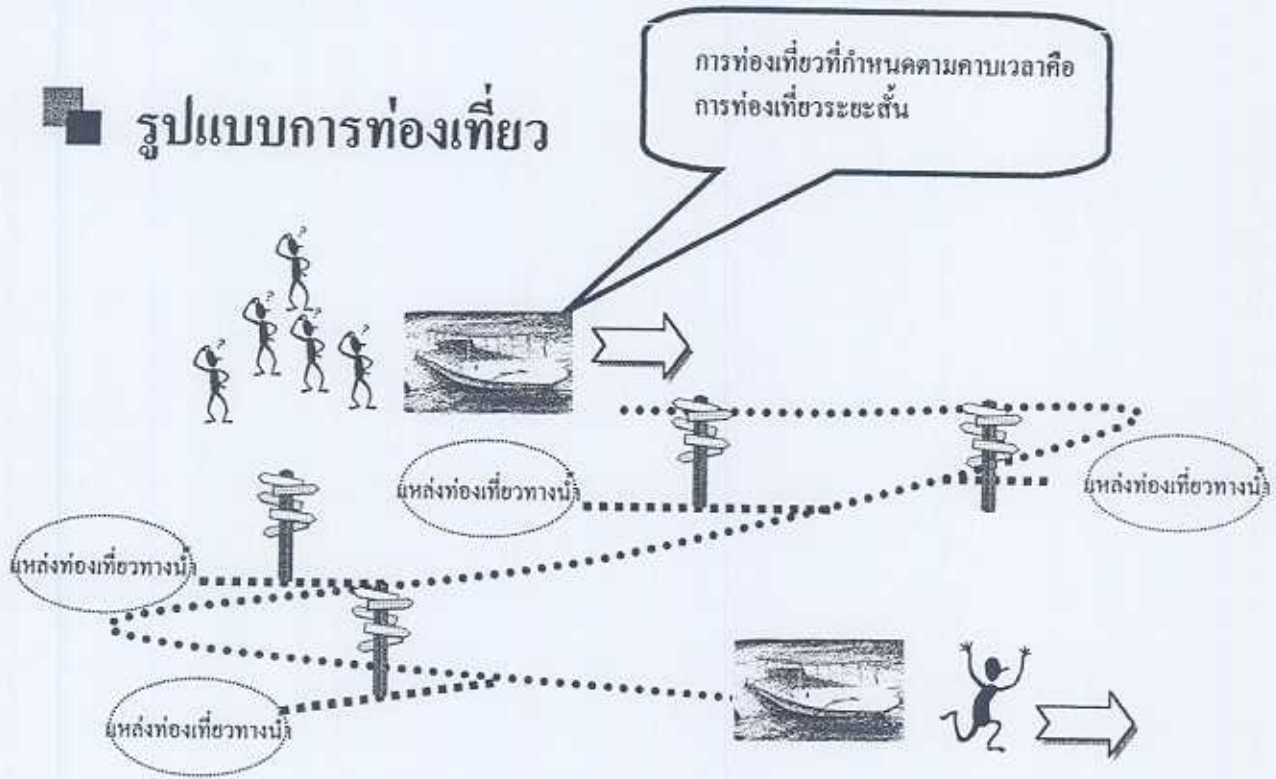
จากการสรุปผลการสำรวจพบว่า โครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำถือเป็นลำดับความสำคัญแรก ขององค์ประกอบจะเป็นเหมือนคนคอยบริการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่แวะมาท่องเที่ยวหรือ ไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่มิมน้ำได้อย่างสะดวก ผู้วิจัยได้มีความคิดดังนี้

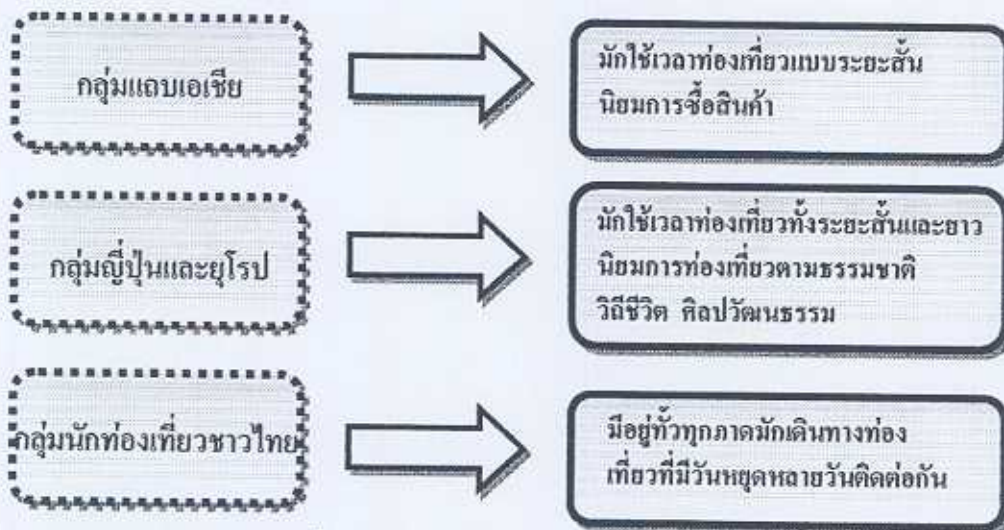
ภาพที่ 5.11 มังแสดงแนวคิดการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน

5.4.1.4 เสนอเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำของคลองผดุงกรุงเกษม

การท่องเที่ยวทางน้ำเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางน้ำเป็นสื่อกลาง ผลการสำรวจคลองผดุงกรุงเกษมพบว่ามีความสำคัญพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้หลายแห่ง ดังนั้นผู้วิจัยนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำดังต่อไปนี้

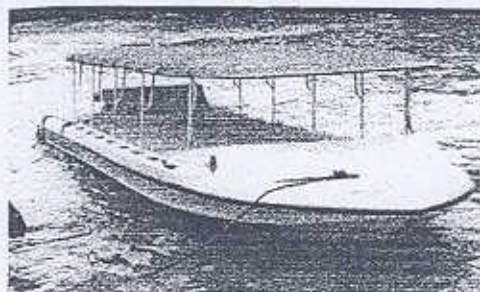
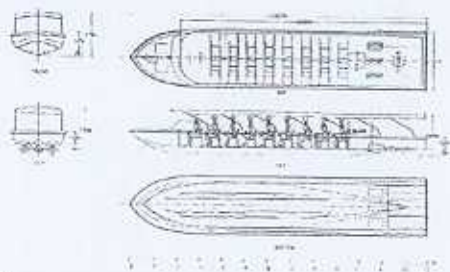

กลุ่มผู้ใช้และพฤติกรรม

ภาพที่ 5.12 แสดงรูปแบบการท่องเที่ยวและกลุ่มผู้ใช้

พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง

ภาพที่ 5.13 แบบแสดงเรือที่ใช้ในการเดินทาง

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ทำการออกแบบเรือไฟฟ้าชนิดผสม ซึ่งข้อมูลจำเพาะและวัตถุประสงค์ของการออกแบบมีดังนี้

ข้อมูลจำเพาะเรือไฟฟ้าชนิดผสม

เรือไฟฟ้าคันแบบ : Hybrid Electric Boat

ผู้ออกแบบ : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

ผู้ประกอบ : กองเรือเล็ก กองทัพเรือ

ระบบขับเคลื่อน

มอเตอร์ขับเคลื่อน : แบบกระแสสลับ 3 เฟส กำลัง 30 กิโลวัตต์ (3 เครื่อง)

ชุดควบคุม : PWM อินเวอร์เตอร์ 3 เฟส จำนวน 3 เครื่อง

แบตเตอรี่ : แบบตะกั่ว-กรด แรงดัน 12 โวลต์ต่อลูก จำนวน 63 ลูก

เครื่องกำเนิดไฟฟ้า : แบบกระแสไฟฟ้าสลับ 3 เฟส แรงดัน 380/220 โวลต์

เครื่องยนต์ : ดีเซล 4 สูบ เรียงแบบ Direct Injection ระบายความร้อนด้วยน้ำ

ตัวเรือ

วัสดุ : ไฟเบอร์กลาสเสริมแรง

ผู้โดยสาร : 40 ที่นั่ง

ความยาวสูงสุด : 13.5 เมตร

ความกว้างสูงสุด : 2.4 เมตร

กินน้ำลึก : 0.50 เมตร

จุดประสงค์ในการออกแบบเรือไฟฟ้าชนิดผสม

- เพื่อสร้างเรือไฟฟ้าคันแบบขนาด 40 ที่นั่งในการใช้ทดลองส่งผู้โดยสารในคลอง

กรุงเทพมหานคร

- เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของเทคโนโลยีด้านการนำเรือไฟฟ้า สำหรับบริการขนส่ง

มวลชน

- เพื่อศึกษาเรือไฟฟ้าที่ได้รับพลังงานจากระบบสายส่ง(12)

■ แสดงการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำ

กลุ่มผู้ใช้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้ 2 โปรแกรม

โปรแกรมที่ 1 สำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นและยุโรป

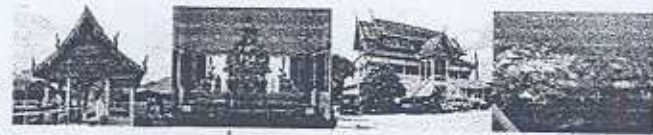
เวลาที่เหมาะสม	กิจกรรมตลอดการเดินทาง
9.00 น. - 11.30 น.	- กิจกรรมดำรูปบนทีกเทปวีดีโอ - กิจกรรมชมทิวทัศน์ธรรมชาติ - ฟังบรรยายเกี่ยวกับประวัติและสถานที่ตลอดการเดินทาง

เส้นทางการท่องเที่ยวตลอดการเดินทาง

- 9.00น. รถจอดที่วัดและ ไปรอรับที่บริเวณวัด โสมนัสวิหาร เยี่ยมชมวัดเทวราชกุญชรวิหาร ชมทัศนียภาพท่าเรือเทเวศน์และเตรียมพร้อมลงเรือออก 9.30น
- 9.40น. ผ่านสะพานเทเวศน์นฤมิตรและสะพานวิศนุกรมนฤมาณบรรยายประวัติและความเป็นมาของสะพาน
- 10.00น. ผ่านสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ชมทัศนียภาพจากริมคลอง
- 10.10น. แวะเยี่ยมชมวัดมกุฏกษัตริยารามบรรยายประวัติและความเป็นมาของวัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ
- 10.50น. ชมทัศนียภาพสำนักงานสหประชาชาติและผ่านสะพานมัจฉานรังสรรค์บรรยายประวัติและความเป็นมา
- 11.00น. ถึงวัด โสมนัสวิหารชมทัศนียภาพภายในวัด ประวัติความเป็นมา โบราณสถาน โบราณวัตถุ
- 11.30น. ขึ้นรถไปรับประทานอาหารที่ศูนย์การค้าริเวอร์ไซด์

แผนผังการเดินทาง

9.00น. เยี่ยมชมวัดเทวราชกุญชรวรวิหารและท่าเรือเทวศร

9.40น. ผ่านสะพานเทวศรมุขมิตรและสะพานวิศนุกรรมมณเฑาะ

10.00น. ผ่านสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

10.10น. เยี่ยมชมวัดมกุฏกษัตริยาราม ประวัตินามสำคัญ

10.50 น. ผ่านสะพานประชาธิปไตยและสะพานมัจฉาวังสวรรค์

11.00น. เยี่ยมชมวัดโสมนัสวิหาร ประวัตินามสำคัญ

ภาพที่ 5.14 แสดงแผนผังเส้นทางรถท่องเที่ยวทางน้ำ

โปรแกรมที่ 2 สำหรับนักท่องเที่ยวแถบเอเชีย

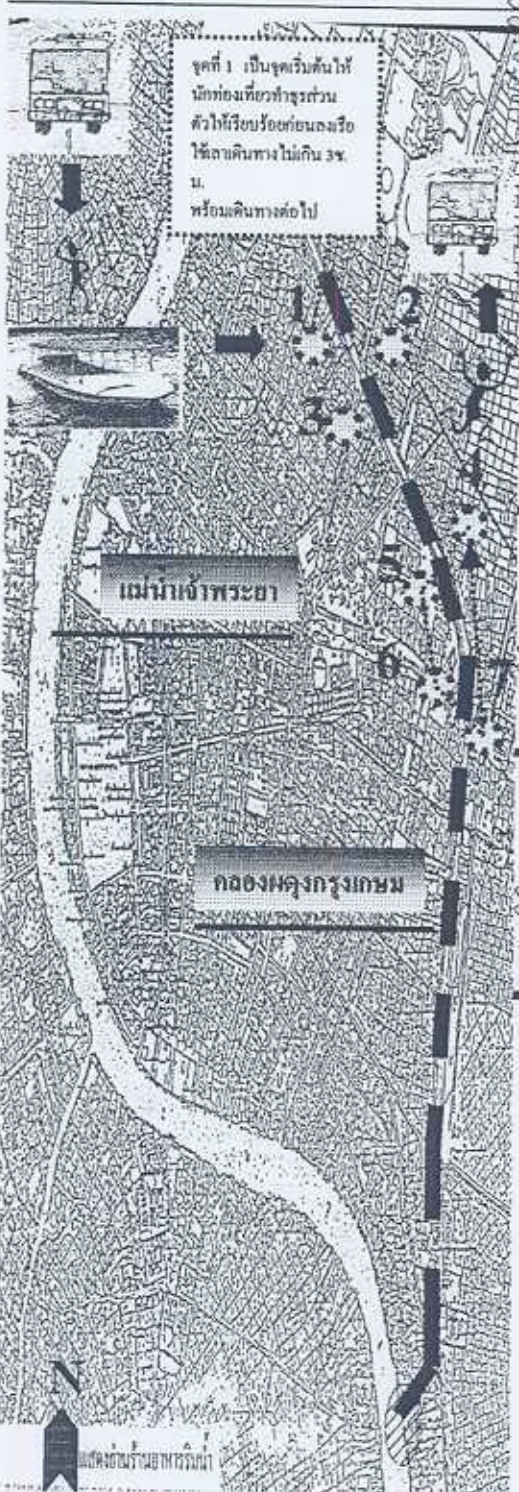
เวลาที่เหมาะสม กิจกรรมตลอดการเดินทาง

9.00 น. - 11.30 น. กิจกรรมอวยพรบนถนนท้าวโศได
- กิจกรรมชมทิวทัศน์ธรรมชาติ
- ฟังบรรยายเกี่ยวกับประวัติและ
สถานที่ตลอดการเดินทาง

เส้นทางเที่ยวชมตลอดการเดินทาง

- 9.00 น. ออกรถที่วัด โสมนัสวิหาร บรรยายประวัติและความเป็นมาของวัด โบราณสถาน โบราณวัตถุและให้รด ใปรอรับที่วัดสัมมานัมบริหาร
- 9.30 น. ออกจากวัด โสมนัสวิหาร ผ่านท่าเนียบรัฐบาล
- 9.50 น. ผ่านสะพานเทพธรรมรังรักษ์บรรยายประวัติความเป็นมา
- 10.10 น. ผ่านวัดสัมมานัมบริหาร(วัดจีน)
- 10.15 น. ผ่านสะพานจตุกัศร์รังสฤษดิ์บรรยายประวัติความเป็นมา
- 10.35 น. ผ่านสะพานเจริญราษฎร์แวงตลาด โข่แม่ชมสินค้ามากมายในราคาขายส่ง
- 11.10 น. เดิน เท้ากลับมายังวัดสัมมานัมบริหาร
- 11.30 น. เชื่อมชมวัดสัมมานัมบริหารนมัสการเจ้าแม่กวนอิมและรับประทานอาหาร

แผนผังการเดินทาง

จุดที่ 1 เป็นจุดเริ่มต้นให้
นักท่องเที่ยวทำธุระส่วนตัว
ให้เรียบร้อยก่อนลงเรือ
ให้ลาเดินทางไม่เกิน 3 ข.
น.
พร้อมเดินทางต่อไป

1 9.00น. เข็มชมวัดโสมนัสวิหารบรรพชาประวัติความเป็นมา ทักนิตยาภายในวัด

2 9.30น. อธิบายประวัติความเป็นมาและความสำคัญของท่าน้ำเจ้าพระยา

3 9.50น. ผ่านสะพานทวกรรมรังษิณีประวัติความเป็นมาของสะพาน

4 10.10 ผ่านวัดสนามนัมวิหาร(วัดจีน)และสะพานจตุรพักตรพิมาน

6 10.35น. ผ่านสะพานเจริญราษฎร์มระตลาดโบ๊เบ๊

ภาพที่ 5.15 แสดงแผนผังเส้นทางรถท่องเที่ยวทางน้ำ

บรรณานุกรม

- กรมเจ้าท่า. 2540. แผนการปรับปรุงการเดินเรือโดยสารในแม่น้ำเจ้าพระยาและคลอง 4 คลอง.
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- กรมศาสนากระทรวงศึกษาธิการ. 2525. ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- กุลภัทร วนิกสัมบรรณ. 2541. "แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำโดยอาศัยเทคนิคการ
วิเคราะห์ระบบตารางกิจกรรมเชิงนิเวศน์วิทยา กรณีศึกษา พื้นที่เกราะเกร็ดจังหวัด
นนทบุรี." วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต. สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- คณะกรรมการรวบรวมและจัดพิมพ์ประวัติกรุงเทพฯ. 2542. จากเทศบาลสู่กรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- จดหมายเหตุกรุงรัตนโกสินทร์ 200. 2543. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- จดหมายเหตุกรุงรัตนโกสินทร์ 200. 2543. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- ปิยนาด และคณะ. 2525. คลองในกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ยุพดี เสตพรรณ. 2539. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- ถยาศรี หุนจนะเสรี. 2534. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- วรรณา วงษ์วานิช. 2539. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- วิชัย เทียนน้อย. 2528. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- ศ. พลายน้อย. 2539. ชีวิตตามคลอง. กรุงเทพฯ : ดันฮ้อแกรมมี.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2540. โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2533. การศึกษาแนวทางการพัฒนาและ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำประเภทแม่น้ำลำคลอง (กรุงเทพมหานครและภาคกลาง).
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร. 2540-2544. แผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 5.
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท..
- สำนักบริการวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535. การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
(กรุงเทพมหานคร - ปริมณฑล). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [http://WWW. Bma.go.th](http://WWW.Bma.go.th)
- [http://WWW. Srt.or.th/profile/burachut.htm](http://WWW.Srt.or.th/profile/burachut.htm)
- [http://WWW. thailandrailway.com](http://WWW.thailandrailway.com)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก หนังสือราชการ

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

ภาคผนวก ก
หนังสือราชการ

คำสั่งคณะกรรมการอุดมศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ที่ 162 / 2544

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและ
เค้าโครงวิทยานิพนธ์ ของนายสาทร ทองคำแท้

เพื่อให้การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของ นายสาทร ทองคำแท้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
และมีประสิทธิภาพจึงแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมและพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์
ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อาจารย์สมพล	ดำรงเสถียร	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ผศ.ดร.เลิศลักษณ์	กลิ่นหอม	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

2. คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

อาจารย์สุทัศน์	จุฬิมาณี	ประธานกรรมการ
อาจารย์สุรศักดิ์	กังขาว	กรรมการ
รศ.ดร.ปรีชาพร	วงศ์อนุคร โรจน์	กรรมการ
ผศ.ดร.เลิศลักษณ์	กลิ่นหอม	กรรมการ
อาจารย์สมพล	ดำรงเสถียร	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2544

(รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกูล)

คณบดี

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการดังนี้

นายสาร ทองคำแท้ รหัสประจำตัว 41064015 ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ (A DEVELOPMENT OF KHONG PADUNGKRUNGKASEM AS A WATER TRIP)" โดยมี อ.สมพล ดำรงเสถียร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ซึ่งได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ.2544

(รศ.ดร.บุญวัฒน์ อัดชู)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ขอเพิ่มเติมอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ตามประกาศ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2544 ได้ประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ที่ได้รับอนุมัติของ นายสาธิต ทองคำแท้ โดยมี อาจารย์สมพล ดำรงเสถียร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม นั้น

บัดนี้ บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมขอแต่งตั้งอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมอีก 1 ท่าน คือ อาจารย์สุทัศน์ จุฬามานี

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ.2545

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยเอก วีระเชษฐ ชันเงิน)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษา สจล. 3692

ที่ ทม 1504/ 2905

วันที่ 2 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน รศ.ดร.ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์

ด้วย นายสาธิต ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ " คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ ดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูล ของนายสาธิต ทองคำแท้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีและขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

ศิริพรอนันต์

รับ ✓

4 กรกฎาคม 2544

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษา สจส. 3692

ที่ ทม 1504/ 2905

วันที่ 2 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์สุรศักดิ์ กังขาว

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ ดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูล ของนายสาทร ทองคำแท้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบบแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีและขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(นายฉรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หน่วยบัณฑิตศึกษา งานบริการการศึกษา สจล. 3692

ที่ ทม 1504/ 2905

วันที่ 2 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์สุทัศน์ จุฬามานี

ด้วย นายสาธิต ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ” คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยเกี่ยวกับแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ ดังที่แนบมาพร้อมนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูล ของนายสาธิต ทองคำแท้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบบแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีและขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

5/8/44

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทเนเจอร์ ทราเวลเลอร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการผู้ค้ำจุนการศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๘ กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทเนเจอร์เทค

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการผู้ค้ำจุนการศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมพ์สาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการอำนวยการ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนจตุรพักตรพิมาน เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทแคมป์เบลล์ เอ็นเตอร์ไพรส์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอำนวยการ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / ๖228

คณะกรรมการอุดมศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทนิวเวฟ สอริเคย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคอลงผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการผู้ดุษฎีบัณฑิต

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนจลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทเอ็น.จี.ทัวร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาธิต ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร.327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / ๖228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทเอเคลไวซ์ ประิซเซส

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนจลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทสวัสดีฮอติลเคย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / ๖228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทรุ่งทวี ทราเวล เอเจนซี

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร 3269040

ที่ ทม 1504 / ๖228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทรุ่งเรืองทัวร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาธิต ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมพ์สาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / ๖228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๖๖ กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทยัวร์ ซอยซ์ เทอร์เวล

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่าน ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทเมจิกทัวร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ ทิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / ๖22๖

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทมิกโก แทรเวล

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ ทิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร.327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการอุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทฟาร์อีสท์ ทาว์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาธิต ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทไพโรกว้าง ทวีร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนลาดกองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทบางกอก เซ้าท์อีสท์ เอ็กซ์เพรส ทัวร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมพ์สาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / ๖๒๒๘

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๔

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทสินทรท้าว

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม ๒๕๔๔ ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / ๖228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทออลทราเวล

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมพ์สาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร.327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการผู้ดุษฎีกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทดีเจริญทัวร์ ทราเวล เซ็นเตอร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร.327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / ๖228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทแกแล็กซี่ เทรเวล

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาธิต ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทจิดดิวิล แทรเวล

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนจลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทลำเนาไพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาธิต ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนากลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / ๖228

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

26 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทกรีนทรีป สอติเคย์ แทรเวล

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ” และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ที่ ทม 1504 / 3228

คณะกรรมการผู้ดุษฎีบัณฑิต

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

24 กรกฎาคม 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการบริษัทจัมโบ้ การท่องเที่ยว

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสาทร ทองคำแท้ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสถาปัตยกรรม จะทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การพัฒนาคลองผดุงกรุงเกษมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ " และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้วเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ในการทำวิจัยเรื่องนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจในสถานประกอบการของท่าน คณะกรรมการผู้ดุษฎีบัณฑิต จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานประกอบการของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ พิมสาร)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 327-1199 , 737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 3269040

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

เรื่อง

ข้อมูลทางด้านความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ

แบบสัมภาษณ์ สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยการพัฒนาล่องมดุงกรุงเทพมหานครเพื่อ
เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

แบบสัมภาษณ์ครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ และข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ผู้วิจัยเสนอรูปแบบของการท่องเที่ยวทางน้ำให้เป็นที่ถกเถียงในการท่องเที่ยว เพื่อประกอบการวิจัย ข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างสูงต่อการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ในหลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผู้วิจัยหวังว่าท่านคงให้ความอนุเคราะห์ ในการสัมภาษณ์ตามความเป็นจริงและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 3 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนาล่อง
เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ 7 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ถูกสัมภาษณ์

1.1 การศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

อื่นๆ..... (ระบุ)

1.2 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
.....
.....
.....

1.3 ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับด้านความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

2.1 ท่านรู้จักการท่องเที่ยวทางน้ำประเภท แม่น้ำ ลำคลอง(จากประสบการณ์ที่ท่านเคยพบเห็นหรือเคยมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.2 ท่านคิดว่าคลองในกรุงเทพมหานครสามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้หรือไม่
(พร้อมบอกเหตุผล).....

.....

.....

.....

2.3 ในการพัฒนาคลองเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางน้ำ ท่านคิดว่าในเส้นทางของลำน้ำนั้นจะ
ต้องมีองค์ประกอบย่อยที่สำคัญอะไรบ้าง

จงให้คะแนนความสำคัญ สำคัญมาก สำคัญรองมาจากลำดับหนึ่ง
สำคัญรองลงมาจากลำดับ2

- แหล่งท่องเที่ยวริมสองฟากฝั่งคลอง
- ทัศนียภาพและบรรยากาศของลำน้ำ
- การบริการ (เช่น การอำนวยความสะดวก การให้ข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ)
- การป้องกันความปลอดภัย
- ความต้องการของชุมชนที่อยู่ในเส้นทางของลำน้ำ
- ลำน้ำที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
- ความสอดคล้องกับนโยบายหรือแผนพัฒนาในระดับประเทศหรือรองลงมา
- โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ท่าจอดเรือ แหล่งบริการเช่าเรือ ที่จอดรถ
- กิจกรรมที่จัดให้กับนักท่องเที่ยวตลอดการเดินทาง
- การให้ข้อมูลข่าวของสถานที่ท่องเที่ยว
- มัคคุเทศก์
- เวลาที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวทางน้ำ
- พาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยว
- อื่นๆ.....

2.4 ท่านคิดว่าการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวในการกรุงเทพมหานครมี ประโยชน์ มาก
น้อยเพียงใด(แบ่งเป็นข้อดีและข้อเสีย).....

.....

.....

.....

2.5 ท่านคิดว่าหน่วยงานในภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบสมควรจะ สนับสนุน ส่ง เสริมการ
ท่องเที่ยวทางน้ำประเภทคลองอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.6 ท่านคิดว่าพาหนะรูปแบบใดที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวทางน้ำประเภทคลองและราคาค่า
ใช้จ่ายนักท่องเที่ยว 1 คนต่อการนั่งเรือชม(จากประสบการณ์ที่เคยพบเห็น)

.....

.....

.....

.....

.....

2.7 ข้อเสนอแนะที่ท่านคิดว่าจะส่งเสริมต่อการพัฒนาคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายสาธิต ทองคำแท้
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 20 พฤศจิกายน 2516
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2536 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จากโรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์ประจำหัว สาขาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม พ.ศ.2538 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตอุเทนถวาย สาขาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2540 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม คณะครุศาสตร์บัณฑิต สาขาช่างอุตสาหกรรม (เทคนิคสถาปัตยกรรม) พ.ศ. 2546 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต ปัจจุบันทำงานที่สถาบันราชภัฏพระนคร ตำแหน่งนักวิชาการสถาปัตยกรรม สำนักงานอธิการบดี งานอาคารสถานที่
ประวัติการทำงาน	